

บทที่ 4

ปอเนาะ : โรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม ยุคนั้นมิติการพัฒนา (พ.ศ.2525-2539)

1. โรงเรียนราษฎร์สอนศาสนาอิสลาม : โรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม ยุคนั้นมิติการพัฒนา (พ.ศ.2525-2535)

หลังจากที่ปอเนาะได้รับการปรับเปลี่ยนให้เป็นโรงเรียนราษฎร์สอนศาสนาอิสลาม ให้เสร็จสิ้นภายในวันที่ 15 มิถุนายน พ.ศ.2514 โดยอยู่ในความควบคุมของกองโรงเรียนราษฎร์ กรมวิสามัญศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ กฎหมายที่ใช้บังคับและควบคุมโรงเรียนราษฎร์ คือ พระราชบัญญัติโรงเรียนราษฎร์ พ.ศ.2497 ซึ่งใช้บังคับมาตั้งแต่วันที่ 10 กุมภาพันธ์ พ.ศ.2497 ต่อมาเมื่อปี พ.ศ.2515 ได้มีการประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ 216 ให้จัดตั้งสำนักงาน คณะกรรมการการศึกษาเอกชน สข. ขึ้นในกระทรวงศึกษาธิการ และโอนงานของกองโรงเรียนราษฎร์ไปเป็นของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน¹ และในปี พ.ศ.2518 ได้มีการปรับปรุงพระราชบัญญัติโรงเรียนราษฎร์ พ.ศ.2497 อีกครั้งหนึ่ง เรียกว่า พระราชบัญญัติโรงเรียนราษฎร์ พุทธศักราช 2518 ต่อมาในปี พ.ศ.2525 จึงได้เปลี่ยนชื่อ พระราชบัญญัติโรงเรียนราษฎร์ เป็นพระราชบัญญัติโรงเรียนเอกชน เพื่อให้สอดคล้องกับชื่อ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน ซึ่งใช้มาจนถึงปัจจุบันนี้

1.1 พระราชบัญญัติโรงเรียนเอกชน พุทธศักราช 2525

พระราชบัญญัติโรงเรียนเอกชน พุทธศักราช 2525 มี 11 หมวด กับบทเฉพาะกาล มี 24 มาตรา มีสาระสำคัญ 11 ประเด็น ดังนี้

หนึ่ง : คณะกรรมการการศึกษาเอกชน

1. คณะกรรมการการศึกษาเอกชน ประกอบด้วย ปลัดกระทรวงศึกษาธิการเป็นประธานกรรมการ อธิบดีกรมการศึกษานอกโรงเรียน อธิบดีกรมวิชาการ อธิบดีกรมสามัญศึกษา อธิบดีกรมอาชีวศึกษา และผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 7 คน ซึ่งคณะรัฐมนตรีแต่งตั้งจากผู้รับใบอนุญาต หรือผู้จัดการสองคน ครูใหญ่หรือครูสองคน และบุคคลอื่นอีกสามคน เป็นกรรมการ และให้เลขาธิการเป็นกรรมการและเลขานุการ (มาตรา 7)

¹สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน, "รายงานพิเศษ" วารสารการศึกษาเอกชน. ปีที่ 7 ฉบับที่ 2 พฤศจิกายน 2524, หน้า 6.

2. คณะกรรมการการศึกษาเอกชน มีอำนาจหน้าที่ ดังนี้

(1) ให้ความเห็นหรือคำแนะนำแก่รัฐมนตรีเกี่ยวกับการศึกษา และการดำเนินงานของโรงเรียน การจัดทำโครงการส่งเสริมการศึกษาของโรงเรียนและประสานงานการศึกษา กับ สว.ราชการอื่น เพื่อประโยชน์ในการควบคุมและส่งเสริมการศึกษาและกิจกรรมของโรงเรียน

(2) ให้ความเห็นหรือคำแนะนำแก่รัฐมนตรีในการออกกฎกระทรวง หรือระเบียบเพื่อปฏิบัติการตามพระราชบัญญัตินี้

(3) แต่งตั้งอนุกรรมการเพื่อพิจารณาหรือปฏิบัติการอย่างหนึ่งอย่างใดตามที่ คณะกรรมการการศึกษาเอกชนมอบหมาย

(4) ปฏิบัติการอื่นตามที่กฎหมายกำหนดให้เป็นอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการ การศึกษาเอกชน

ให้สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน ทำหน้าที่เกี่ยวกับการดำเนินงานของ คณะกรรมการการศึกษาเอกชน (มาตรา 8)

สอง : ลักษณะและการจัดตั้งโรงเรียน

1. โรงเรียนมี 3 ลักษณะ ดังต่อไปนี้

(1) โรงเรียนที่จัดการศึกษาตามหลักสูตรของกระทรวงศึกษาธิการหรือ หลักสูตรที่ได้รับอนุมัติจากกระทรวงศึกษาธิการและจัดเป็นรูปแบบการศึกษาในระบบโรงเรียน

(2) โรงเรียนที่จัดการศึกษาตามหลักสูตรของกระทรวงศึกษาธิการหรือ หลักสูตรที่ได้รับอนุมัติจากกระทรวงศึกษาธิการ และจัดเป็นรูปแบบการศึกษานอกระบบโรงเรียน

(3) โรงเรียนที่จัดให้การศึกษาแก่บุคคลที่มีลักษณะพิเศษ หรือผิดปกติทาง ร่างกาย สติปัญญา หรือจิตใจ ที่จัดเป็นรูปแบบการศึกษาพิเศษ หรือเป็นโรงเรียนที่จัดให้ การศึกษาแก่บุคคลผู้ยากไร้ หรือผู้ที่เสียเปรียบทางการศึกษาในลักษณะต่าง ๆ ที่จัดเป็นรูปแบบ การศึกษาสงเคราะห์ (มาตรา 15)

2. ผู้ขอรับใบอนุญาตให้จัดตั้งโรงเรียนต้องมีคุณสมบัติ และไม่มีลักษณะต้องห้าม ดังต่อไปนี้

(1) มีสัญชาติไทยโดยกำเนิด

(2) มีอายุไม่ต่ำกว่า 20 ปี บริบูรณ์

(3) มีทรัพย์สิน หรือฐานะพอที่จะจัดตั้งและดำเนินกิจการโรงเรียนได้

(4) มีความรู้ตามระเบียบที่รัฐมนตรีกำหนด

(5) มีความประพฤติเรียบร้อย ไม่บกพร่องในศีลธรรมอันดี

(6) ไม่ฝักใฝ่ หรือเลื่อมใสในลัทธิที่เป็นภัยต่อความมั่นคง หรือความปลอดภัยของประเทศ หรือขัดต่อการปกครองระบอบประชาธิปไตยตามรัฐธรรมนูญ

(7) ไม่เคยถูกออกจากราชการโดยมีความผิด เว้นแต่ได้ถูกออกจากราชการมาแล้วไม่น้อยกว่าสองปี ก่อนวันขอรับใบอนุญาตให้จัดตั้งโรงเรียน

(8) ไม่เคยถูกเพิกถอนใบอนุญาตให้จัดตั้งโรงเรียน เว้นแต่ได้ถูกเพิกถอนใบอนุญาตดังกล่าวมาแล้วไม่น้อยกว่าสองปีก่อนวันขอรับใบอนุญาตให้จัดตั้งโรงเรียน

(9) ไม่เป็นคนไร้ความสามารถหรือคนเสมือนไร้ความสามารถ

(10) ไม่เคยได้รับโทษจำคุก โดยคำพิพากษาถึงที่สุดให้จำคุก เว้นแต่เป็นโทษสำหรับความผิดที่ผู้อนุญาตเห็นว่าไม่ขัดต่อศีลธรรมอันดีของประชาชน หรือความผิดที่ได้กระทำโดยประมาท หรือความผิดลหุโทษ และได้พ้นโทษมาแล้วไม่น้อยกว่า 5 ปี ก่อนวันขอรับใบอนุญาตให้จัดตั้งโรงเรียน

ในกรณีที่ผู้ขอจัดตั้งโรงเรียนเป็นนิติบุคคล นิติบุคคลนั้นต้องมีคุณสมบัติและไม่มีลักษณะต้องห้ามดังต่อไปนี้

(1) มีวัตถุประสงค์เพื่อการศึกษา เว้นแต่นิติบุคคลที่ขอจัดตั้งนั้นเป็นองค์การของรัฐหรือรัฐวิสาหกิจขอจัดตั้งโรงเรียนเพื่อวัตถุประสงค์ขององค์การของรัฐ หรือของรัฐวิสาหกิจ

(2) มีทรัพย์สินหรือฐานะพอที่จะตั้ง และดำเนินการกิจการโรงเรียนได้

(3) นิติบุคคลที่เป็นบริษัทจำกัด หรือห้างหุ้นส่วน จะต้อง มีทุนหรือจำนวนหุ้น เป็นของผู้ถือหุ้น หรือผู้เป็นหุ้นส่วนที่มีสัญชาติไทยไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่งของจำนวนทุนหรือจำนวนหุ้นทั้งหมด และจะต้องมีจำนวนผู้ถือหุ้นหรือผู้เป็นหุ้นส่วนที่มีสัญชาติไทย ไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่งของจำนวนผู้ถือหุ้นหรือผู้เป็นหุ้นส่วนทั้งหมด

(4) นิติบุคคลที่เป็นมูลนิธิจะต้องมีกรรมการมูลนิธิที่มีสัญชาติไทย ไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่งของกรรมการบริหารทั้งหมด

(5) นิติบุคคลที่เป็นสมาคมหรือสหกรณ์ จะต้อง มีกรรมการที่มีสัญชาติไทย ไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่งของจำนวนกรรมการทั้งหมด และสมาชิกของสมาคมหรือสหกรณ์จะต้องมีสัญชาติไทย ไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่งของจำนวนสมาชิกทั้งหมด

(6) ผู้จัดการของนิติบุคคล หรือผู้แทนของนิติบุคคลนั้น ต้องมีคุณสมบัติและไม่มีลักษณะต้องห้ามตามวรรคหนึ่ง (1) (2) (5) (6) (7) (9) และ (10) (มาตรา 19)

3. ห้ามผู้รับใบอนุญาตดำเนินการอันเป็นการเปลี่ยนแปลงโรงเรียนให้ผิดไปจากที่ระบุไว้ในใบอนุญาตให้จัดตั้งโรงเรียน เว้นแต่ได้รับอนุญาตเป็นหนังสือจากผู้อนุญาตตามระเบียบที่รัฐมนตรีกำหนด (มาตรา 20)

สาม : การบริหารและการควบคุมโรงเรียน

1. ให้มีคณะกรรมการอำนวยการ เพื่อทำหน้าที่ควบคุมดูแลการบริหารโรงเรียนได้ (มาตรา 24)

2. คณะกรรมการอำนวยการ ประกอบด้วย ผู้รับใบอนุญาต หรือผู้แทนของนิติบุคคลที่ได้รับอนุญาตให้จัดตั้งโรงเรียนเป็นประธานกรรมการผู้จัดการ ผู้แทนกระทรวงศึกษาธิการหนึ่งคนและบุคคลอื่น ซึ่งผู้รับใบอนุญาตแต่งตั้งจำนวนไม่น้อยกว่าห้าคน แต่ไม่เกินแปดคน ในจำนวนนี้อย่างน้อยต้องเป็นผู้แทนของครูในโรงเรียนนั้นหนึ่งคน และผู้แทนของผู้ปกครองนักเรียนในโรงเรียนนั้นหนึ่งคนเป็นกรรมการ และให้ครูใหญ่เป็นกรรมการและเลขานุการ (มาตรา 25)

3. คณะกรรมการอำนวยการ มีอำนาจหน้าที่ ดังต่อไปนี้

(1) ควบคุมดูแลให้โรงเรียนปฏิบัติตามบทบัญญัติแห่งพระราชบัญญัตินี้และกฎหมายอื่น

(2) พิจารณาวินิจฉัยคำร้องทุกข์ของครู นักเรียน หรือผู้ปกครองของนักเรียน

(3) เสนอความเห็นและให้คำแนะนำแก่ผู้รับใบอนุญาต เกี่ยวกับนโยบายและการดำเนินงานของโรงเรียน (มาตรา 28)

4. คณะกรรมการอำนวยการของโรงเรียนต้องจัดให้มีการประชุมอย่างน้อยหนึ่งครั้งในแต่ละภาคการศึกษา (มาตรา 29)

5. ให้ผู้รับใบอนุญาตจัดให้มีผู้จัดการคนหนึ่ง เป็นผู้ทำหน้าที่ควบคุมดูแลรับผิดชอบในกิจการทั่วไปของโรงเรียน และควบคุมปกครองครูใหญ่ ครู และนักเรียนในโรงเรียน (มาตรา 30)

6. ให้ผู้รับใบอนุญาตจัดให้มีครูใหญ่หนึ่งคน เป็นผู้ดูแลรับผิดชอบในด้านวิชาการของโรงเรียน และเป็นผู้ควบคุมปกครองครู และนักเรียนของโรงเรียน

7. ให้ผู้รับใบอนุญาตจัดให้มีครูประจำการทำการสอนอยู่ในโรงเรียนให้เพียงพอแก่จำนวนนักเรียน และจำนวนชั้นของโรงเรียน

จำนวนครูต่อนักเรียนและจำนวนนักเรียนต่อชั้นให้เป็นไปตามระเบียบที่รัฐมนตรีกำหนด (มาตรา 38)

8. ผู้ขอรับใบอนุญาตให้เป็นครู ต้องมีคุณสมบัติและไม่มีลักษณะต้องห้าม ดังต่อไปนี้

- (1) มีสัญชาติไทย
- (2) มีอายุไม่ต่ำกว่าสิบแปดปีบริบูรณ์
- (3) มีคุณสมบัติและไม่มีลักษณะต้องห้ามตามมาตรา 19 วรรคหนึ่ง (5) (6) (8) และ (9)
- (4) มีความรู้ตามระเบียบที่รัฐมนตรีกำหนด
- (5) ไม่เคยถูกออกจากราชการโดยมีความผิด เว้นแต่ได้ถูกออกจากราชการมาแล้วไม่น้อยกว่าสองปี ก่อนวันขอรับใบอนุญาตให้เป็นครู
- (6) ไม่เคยถูกเพิกถอนใบอนุญาตให้เป็นครู เว้นแต่ได้ถูกเพิกถอนใบอนุญาตดังกล่าวมาแล้วไม่น้อยกว่าสองปีก่อนวันขอรับใบอนุญาตให้เป็นครู
- (7) ไม่เคยได้รับโทษจำคุกโดยคำพิพากษาถึงที่สุดให้จำคุก เว้นแต่เป็นโทษสำหรับความผิดที่ผู้อนุญาตเห็นว่าไม่ขัดต่อศีลธรรมอันดีของประชาชน หรือความผิดที่ได้กระทำโดยประมาท หรือความผิดลหุโทษ และได้พ้นโทษมาแล้วไม่น้อยกว่าสองปีก่อนวันขอรับใบอนุญาตให้เป็นครู
- (8) ไม่เป็นโรคที่กำหนดในกฎกระทรวง (มาตรา 40)

9. ผู้ใดได้รับใบอนุญาตให้เป็นผู้จัดการ ครูใหญ่ หรือครูสำหรับโรงเรียนใด ให้ผู้นั้นเป็นจัดการครูใหญ่ หรือครูสำหรับโรงเรียนนั้น

การเปลี่ยนแปลงผู้จัดการ ครูใหญ่ หรือครู ต้องได้รับอนุญาตเป็นหนังสือจากผู้อนุญาตตามระเบียบที่รัฐมนตรีกำหนด

10. เวลาทำการของครูใหญ่และครูต้องเป็นไปตามระเบียบที่รัฐมนตรีกำหนด (มาตรา 44) และผู้จัดการต้องจัดให้โรงเรียนเปิดทำการสอนภายในระยะเวลาที่กำหนดในกฎกระทรวง (มาตรา 47)

11. ผู้จัดการ ครูใหญ่ และครู มีหน้าที่และความรับผิดชอบร่วมกัน ดังต่อไปนี้

- (1) จัดให้นักเรียนได้รับการศึกษาตลอดเวลาที่โรงเรียนเปิดทำการสอน
- (2) รักษาความสงบเรียบร้อยตลอดเวลา ที่มีนักเรียนอยู่ในโรงเรียน รวมทั้งสอดส่องระมัดระวังมิให้มีการดำเนินการอันเป็นภัยต่อความมั่นคง หรือความปลอดภัยของประเทศ หรือความสงบเรียบร้อย หรือศีลธรรมอันดีของประชาชนในบริเวณโรงเรียน (มาตรา 48)

12. ผู้จัดการและครูใหญ่ต้องจัดให้มีทะเบียนครู ทะเบียนนักเรียน บัญชีเรียกชื่อนักเรียน ทะเบียนประวัติของโรงเรียน การประเมินผลการเรียน สมุดหมายเหตุรายวันสมุดลงเวลาของครูและเอกสารอื่นที่เกี่ยวข้องกับการให้การศึกษา ซึ่งต้องจัดทำให้ถูกต้องตามความเป็นจริง และเก็บรักษาไว้ให้อยู่ในสภาพที่ตรวจสอบได้ (มาตรา 49)

13. การจัดทำเอกสารเกี่ยวกับกิจการของโรงเรียนต้องใช้ภาษาไทย การสอนในโรงเรียน นอกจากการสอนวิชาภาษาต่างประเทศต้องใช้ภาษาไทย หากจะใช้ภาษาต่างประเทศให้กระทำต่อเมื่อได้รับอนุญาตจากผู้อนุญาตโดยได้รับอนุมัติจากรัฐมนตรี (มาตรา 50)

14. รัฐมนตรีมีอำนาจออกระเบียบกำหนดอัตราและวิธีการเก็บค่าธรรมเนียมการเรียนและค่าธรรมเนียมอื่นของโรงเรียนได้ตามที่เห็นสมควร

โรงเรียนได้จะเรียกเก็บค่าธรรมเนียมการเรียนและค่าธรรมเนียมการเรียนและค่าธรรมเนียมอื่นได้เท่าใดให้เป็นไปตามที่ได้รับอนุญาตจากผู้อนุญาต ทั้งนี้โดยไม่เกินอัตราและตามวิธีการเก็บตามระเบียบที่รัฐมนตรีกำหนด (มาตรา 51)

15. ให้ผู้รับใบอนุญาตและผู้จัดการร่วมกันรับผิดชอบในการจัดทำบัญชีการเงินและบัญชีอื่นของโรงเรียนตามแบบและระเบียบที่รัฐมนตรีกำหนด การลงรายการในบัญชีต้องแสดงให้ถูกต้องตามความเป็นจริง (มาตรา 52)

16. ให้ผู้จัดการทำรายงานแสดงกิจการของโรงเรียนเสนอต่อผู้อนุญาตตามกำหนดระยะเวลาตามแบบที่กำหนดในกฎกระทรวง (มาตรา 53)

17. ห้ามผู้รับใบอนุญาต ผู้จัดการ ครูใหญ่ หรือครูใช้หรือยอมให้ผู้อื่นใช้สถานที่หรือบริเวณโรงเรียนทำการสอนหรืออบรมเพื่อสนับสนุนซึ่งลัทธิที่เป็นภัยต่อความมั่นคงหรือความปลอดภัยของประเทศหรือขัดต่อการปกครองระบอบประชาธิปไตยตามรัฐธรรมนูญหรือทำการอื่นใดอันขัดต่อกฎหมายหรือขัดต่อความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชนหรือทำให้เกิดความเสื่อมเสียแก่โรงเรียน

สี่ : จรรยา มรรยาท วินัย และหน้าที่

ผู้รับใบอนุญาต ผู้จัดการ ครูใหญ่ หรือครูต้องมีจรรยาและมรรยาทอันดีงามและต้องปฏิบัติตนให้อยู่ในวินัย และหน้าที่ตามระเบียบที่รัฐมนตรีกำหนด

นอกจากที่กำหนดไว้ในวรรคหนึ่ง ครูใหญ่และครูต้องปฏิบัติตามระเบียบประเพณีของครูตามที่คุรุสภากำหนด และตามระเบียบของโรงเรียนที่ตนมีหน้าที่ทำการสอนซึ่งได้รับอนุมัติจากผู้อนุญาตด้วย (มาตรา 61)

ห้า : การอุดหนุน ส่งเสริมและช่วยเหลือโรงเรียนครูใหญ่และครู

1. การอุดหนุนและส่งเสริมโรงเรียน ให้กระทำดังต่อไปนี้

- (1) จัดส่งครูไปช่วยสอนในโรงเรียน
- (2) ให้อุปกรณ์การศึกษา
- (3) ให้เงินอุดหนุน
- (4) ให้เข้าทรัพย์สินของกระทรวงศึกษาธิการ
- (5) อุดหนุนและส่งเสริมด้วยประการอื่น

การอุดหนุนและส่งเสริมโรงเรียนตามวรรคหนึ่ง ให้เป็นไปตามระเบียบ

ที่รัฐมนตรีกำหนด (มาตรา 64)

2. การส่งเสริมและช่วยเหลือครูใหญ่และครู ให้กระทำดังต่อไปนี้

- (1) ให้การอบรมทางวิชาการ
- (2) ให้เงินสงเคราะห์ตามส่วนที่รัฐบาลจัดสรรเข้าในกองทุนสงเคราะห์
- (3) ให้เงินสทบเงินเดือนหรือค่าครองชีพ
- (4) ส่งเสริมและช่วยเหลือด้วยประการอื่น

การส่งเสริมและช่วยเหลือตามวรรคหนึ่ง ให้เป็นไปตามระเบียบที่รัฐมนตรี

กำหนด (มาตรา 65)

หก : การคุ้มครองการทำงานและการสงเคราะห์ครูใหญ่และครู

1. รัฐมนตรีมีอำนาจกำหนดระเบียบเกี่ยวกับการคุ้มครองการทำงานและการสงเคราะห์ครูใหญ่และครู ดังต่อไปนี้

- (1) อัตราเงินเดือนและค่าสอนซึ่งผู้รับใบอนุญาตต้องจ่ายให้ครูใหญ่และครู
- (2) แบบและข้อกำหนดของสัญญาการเป็นครูใหญ่และครู
- (3) การร้องทุกข์ของครูใหญ่หรือครู ต่อคณะกรรมการคุ้มครองการทำงานของ

ครูใหญ่และครู

- (4) การประนีประนอมข้อขัดแย้งระหว่างครูใหญ่ หรือครูกับผู้รับใบอนุญาต

หรือผู้จัดการ

- (5) การจ่ายค่าชดเชยและค่าทดแทนให้แก่ครูใหญ่และครู
- (6) การจัดการกองทุนสงเคราะห์ การเรียกเก็บและการนำส่งเงินสมทบ

การจ่ายเงินสงเคราะห์ตามมาตรา 73 และการจ่ายเงินเลี้ยงชีพตามมาตรา 74

- (7) การสงเคราะห์อื่นเพื่อสวัสดิการของครูใหญ่และครู (มาตรา 66)

2. ให้มีกองทุนสงเคราะห์ในกระทรวงศึกษาธิการ เพื่อเป็นทุนจ่ายให้แก่ครูใหญ่ และครูตามมาตรา 66 (5) (6) และ (7)

กองทุนสงเคราะห์ประกอบด้วยเงินสมทบ เงินหรือทรัพย์สินที่มีผู้บริจาคและเงินรายได้อื่น

เงินที่กองทุนสงเคราะห์ได้รับทั้งสิ้นเป็นของกองทุนสงเคราะห์ในกระทรวงศึกษาธิการ โดยไม่ต้องนำส่งกระทรวงการคลังเป็นรายได้แผ่นดิน

การจัดการกองทุนสงเคราะห์ การเรียกเก็บและการนำส่งเงินสมทบ การจ่ายเงินสงเคราะห์ หรือเงินทุนเลี้ยงชีพ และการอุทธรณ์การจ่ายเงินสงเคราะห์ หรือเงินทุนเลี้ยงชีพให้เป็นไปตามระเบียบที่รัฐมนตรีกำหนด มาตรา 66 (5) หรือ (6) ระเบียบนั้นต้องได้รับความเห็นชอบของรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลัง (มาตรา 67)

3. ให้ครูใหญ่ ครู ผู้รับใบอนุญาตและรัฐบาลออกเงินสมทบในกองทุนสงเคราะห์ตามเกณฑ์ ดังต่อไปนี้

(1) ครูใหญ่ หรือครู ออกเงินสมทบในอัตราร้อยละสามของเงินเดือนรายเดือนที่ครูใหญ่หรือครูแต่ละคนได้รับ

(2) ผู้รับใบอนุญาตออกเงินสมทบเป็นจำนวนเท่ากับเงินสมทบที่ครูใหญ่หรือครูออกตาม (1) เป็นรายคน

(3) รัฐบาลออกเงินสมทบเป็นจำนวนสองเท่าของเงินสมทบที่ครูใหญ่หรือครูออกตาม (1) เป็นรายคน (มาตรา 68)

4. ให้ผู้รับใบอนุญาตมีหน้าที่หักและรวบรวมเงินสมทบของครูใหญ่หรือครูไว้ทุกคราว ที่มีการจ่ายเงินเดือนรายเดือน ตามอัตราที่ครูใหญ่หรือครูต้องออกสำหรับเดือนที่แล้วมา และให้นำส่งเงินสมทบดังกล่าวพร้อมทั้งเงินสมทบที่ผู้รับใบอนุญาตออกตามระเบียบการจัดการกองทุนสงเคราะห์ และการนำส่งเงินสมทบภายในวันที่สิบของเดือนถัดไปทุกเดือน

ในกรณีที่ผู้รับใบอนุญาตไม่อาจนำส่งเงินสมทบตามกำหนดเวลาในวรรคหนึ่ง และได้ร้องขอผ่อนผันการนำส่งต่อรัฐมนตรี หรือผู้ซึ่งรัฐมนตรีมอบหมาย เมื่อรัฐมนตรีหรือผู้ซึ่งรัฐมนตรีมอบหมายเห็นสมควร จะผ่อนผันเลื่อนกำหนดเวลาการส่งเงินสมทบออกไปก็ได้ (มาตรา 69)

5. เงินกองทุนสงเคราะห์ให้นำไปดำเนินการเพื่อหาผลประโยชน์ให้แก่กองทุนสงเคราะห์ได้ตามระเบียบที่รัฐมนตรีกำหนด โดยความเห็นชอบของรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลัง

เงินที่ได้จากการนำเงินสมทบไปดำเนินการหาผลประโยชน์ตามวรรคหนึ่ง ให้ส่งเข้าสมทบเป็นเงินกองทุนสงเคราะห์ (มาตรา 72)

6. ครูใหญ่หรือครูซึ่งมีวันทำงานมาแล้ว สามสิบวันนับแต่วันที่ออกเงินสมทบ มีสิทธิได้รับการสงเคราะห์ในกรณีเจ็บป่วยและคลอดบุตร ดังต่อไปนี้

(1) เมื่อตนเอง คู่สมรส บิดามารดา หรือบุตร ซึ่งอยู่ในความอุปการะ และมีอายุไม่เกินยี่สิบปีป่วย และเข้ารับการรักษาพยาบาลเป็นคนไข้ของโรงพยาบาลหรือสถานพยาบาล

(2) เมื่อตนเองหรือคู่สมรสคลอดบุตร และเข้ารับการรักษาพยาบาลเป็นคนไข้ของโรงพยาบาลหรือสถานพยาบาล

การจ่ายเงินสงเคราะห์ตาม (1) หรือ (2) ให้จ่ายจากเงินกองทุนสงเคราะห์ ทั้งนี้ ตามระเบียบที่รัฐมนตรีกำหนด ตามมาตรา 66 (มาตรา 73)

7. ครูใหญ่ หรือครูมีสิทธิได้รับเงินทุนเลี้ยงชีพ เมื่อออกจากรานดังต่อไปนี้

(1) เงินทุนเลี้ยงชีพประเภท 1 เท่ากับจำนวนที่ครูใหญ่หรือครูได้ออกสมทบ ตามมาตรา 68 (1) พร้อมทั้งดอกเบี้ยตามระเบียบที่รัฐมนตรีกำหนด

(2) เงินทุนเลี้ยงชีพประเภท 2 เท่ากับจำนวนที่ผู้รับใบอนุญาต และรัฐบาลได้ออกสมทบตามมาตรา 68 (2) และ (3) โดยไม่มีดอกเบี้ย

ครูใหญ่และครูไม่มีสิทธิได้รับเงินทุนเลี้ยงชีพประเภท 2 ในกรณีออกจากรานก่อนมีเวลาทำงานครบห้าปีบริบูรณ์ หรือออกจากรานโดยมีความผิด เว้นแต่เป็นการออกจากรานเพราะตายหรือเจ็บป่วยทุพพลภาพ ซึ่งแพทย์ที่ทางราชการรับรองได้ตรวจและแสดงความเห็นไม่สามารถประกอบอาชีพครูต่อไปได้ หรือเพราะโรงเรียนเลิกกิจการ

ในกรณีที่ครูใหญ่หรือครูมีเวลาทำงานเกินห้าปี อาจได้รับการพิจารณาให้ได้รับเงินเลี้ยงชีพประเภท 2 มากกว่าจำนวนดังกล่าวใน (2) ก็ได้ ทั้งนี้ตามระเบียบที่รัฐมนตรีกำหนด โดยความเห็นชอบของรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลัง

การนับเวลาทำงานให้เริ่มนับตั้งแต่วันที่หนึ่งของเดือนที่ครูใหญ่หรือครูได้ออกเงินสมทบ ตามมาตรา 68 (1) (มาตรา 74)

8. การนำเงินของกองทุนสงเคราะห์ไปใช้จ่ายเพื่อการบริหารงานของกองทุนสงเคราะห์ ให้เป็นไปตามระเบียบที่รัฐมนตรีกำหนด โดยความเห็นชอบของรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลัง (มาตรา 75) และให้สำนักงานตรวจเงินแผ่นดิน มีอำนาจหน้าที่ในการตรวจสอบบัญชีและการเงินของกองทุนสงเคราะห์ตามพระราชบัญญัตินี้ (มาตรา 76)

เจ็ด : คณะกรรมการคุ้มครองการทำงาน

1. มีคณะกรรมการชุดหนึ่ง เรียกว่า คณะกรรมการคุ้มครองการทำงาน ประกอบด้วย เลขานุการเป็นประธานกรรมการ และผู้ทรงคุณวุฒิซึ่งรัฐมนตรีแต่งตั้งจำนวนไม่น้อยกว่าหกคน แต่ไม่เกินสิบคน ในจำนวนนี้ต้องเป็นผู้แทนฝ่ายผู้รับใบอนุญาต และผู้แทนฝ่ายครู จำนวนฝ่ายละเท่ากัน อย่างน้อยฝ่ายละหนึ่งคน เป็นกรรมการและให้ข้าราชการในกระทรวงศึกษาธิการ ซึ่งรัฐมนตรีแต่งตั้งเป็นเลขานุการ

วิธีการแต่งตั้งผู้ทรงคุณวุฒิ ซึ่งเป็นผู้แทนฝ่ายรับใบอนุญาต และผู้แทนฝ่ายครู ตามวรรคหนึ่ง ให้เป็นไปตามระเบียบที่รัฐมนตรีกำหนด (มาตรา 77)

2. คณะกรรมการคุ้มครองการทำงาน มีอำนาจหน้าที่ ดังต่อไปนี้

(1) พิจารณาวินิจฉัยชี้ขาดข้อขัดแย้งระหว่างครูใหญ่หรือครู กับผู้รับใบอนุญาต หรือผู้จัดการ

(2) พิจารณาวินิจฉัยคำร้องทุกข์ของครูใหญ่ ครู ผู้รับใบอนุญาต หรือผู้จัดการ

(3) พิจารณาวินิจฉัยชี้ขาดเกี่ยวกับค่าชดเชย และค่าทดแทน ซึ่งผู้รับใบอนุญาตมีหน้าที่ต้องจ่ายให้แก่ครูใหญ่หรือครู ตามกฎหมายว่าด้วยแรงงาน

(4) พิจารณาวินิจฉัยชี้ขาดในเรื่องอื่น ตามที่กฎหมายข้อบังคับหรือระเบียบกำหนดไว้

(5) แต่งตั้งคณะอนุกรรมการ เพื่อพิจารณาหรือปฏิบัติการอย่างหนึ่งอย่างใด ตามที่คณะกรรมการคุ้มครองการทำงานมอบหมาย

วิธีพิจารณาของคณะกรรมการคุ้มครองการทำงานให้เป็นไปตามระเบียบที่รัฐมนตรีกำหนด (มาตรา 78)

3. เมื่อคณะกรรมการคุ้มครองการทำงาน ได้รับเรื่องใดไว้พิจารณาตามมาตรา 78 และได้พิจารณาวินิจฉัย เรื่องที่ได้รับพิจารณาเป็นประการใดแล้วให้แจ้งคำสั่งเป็นหนังสือให้คู่กรณีทราบ

ในขณะที่เรื่องอยู่ในระหว่างดำเนินการพิจารณาวินิจฉัย ห้ามฝ่ายผู้รับใบอนุญาตหรือฝ่ายครูกระทำการใด ๆ อันเป็นการยุยง สนับสนุน หรือชักชวนให้ครูหรือนักเรียน ทำการสนับสนุน หรือขัดขวางฝ่ายใดฝ่ายหนึ่ง หรือทั้งสองฝ่าย ทั้งต้องไม่กระทำการใด ๆ เป็นไปในลักษณะที่กระทบกระเทือน หรือเกิดความเสียหายต่อการเรียนการสอนของโรงเรียนหรือนักเรียน (มาตรา 82)

แปด : การเพิกถอนใบอนุญาตหรือมาตรการพิเศษ

1. ให้ผู้อนุญาตมีอำนาจสั่งเพิกถอนใบอนุญาตให้จัดตั้งโรงเรียนตามมาตรา 18* ได้ เมื่อปรากฏว่า

- (1) ผู้รับใบอนุญาตขาดคุณสมบัติหรือมีลักษณะต้องห้ามอย่างหนึ่งอย่างใด ตามมาตรา 19
- (2) ผู้รับใบอนุญาตขาดทุนทรัพย์ที่จะดำเนินกิจการของโรงเรียนได้
- (3) ผู้รับใบอนุญาตฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามบทบัญญัติแห่งพระราชบัญญัตินี้ หรือกฎกระทรวง หรือระเบียบที่ออกตามพระราชบัญญัตินี้และทำให้เกิดผลเสียหายหรือ
- (4) ผู้รับใบอนุญาตฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามคำสั่งของผู้อนุญาต หรือพนักงานเจ้าหน้าที่ ซึ่งสั่งตามพระราชบัญญัตินี้ และเกิดผลเสียหายอย่างร้ายแรง (มาตรา 85)

2. ให้ผู้อนุญาตมีอำนาจสั่งเพิกถอนใบอนุญาตให้เป็นผู้จัดการครูใหญ่หรือครู เมื่อปรากฏว่า

- (1) ผู้จัดการ ครูใหญ่ หรือครูขาดคุณสมบัติหรือมีลักษณะต้องห้ามอย่างหนึ่งอย่างใด ตามมาตรา 32 มาตรา 35 หรือมาตรา 40 แล้วแต่กรณี หรือ
- (2) ผู้จัดการ ครูใหญ่หรือครูฝ่าฝืนไม่ปฏิบัติตามให้เป็นไปตามหน้าที่ตามพระราชบัญญัตินี้ หรือตามกฎกระทรวงหรือระเบียบที่ออกตามพระราชบัญญัตินี้ และทำให้เกิดผลเสียหาย (มาตรา 86)

3. คำสั่งเพิกถอนใบอนุญาตตามมาตรา 85 และมาตรา 86 ให้แจ้งเป็นหนังสือให้ผู้ถูกเพิกถอนใบอนุญาตทราบ (มาตรา 87)

เก้า : การอุทธรณ์

1. ในกรณีที่ผู้อนุญาตไม่ออกใบอนุญาตหรือไม่อนุญาตตามมาตรา 18 มาตรา 20 มาตรา 21 มาตรา 31 มาตรา 34 มาตรา 37 มาตรา 39 มาตรา 41 มาตรา 42 มาตรา 57 หรือมาตรา 60 ผู้ขออนุญาตหรือผู้ยื่นคำขออนุญาตแล้วแต่กรณีมีสิทธิอุทธรณ์เป็นหนังสือต่อรัฐมนตรีภายในสามสิบวันนับแต่วันที่ได้รับหนังสือของผู้อนุญาตแจ้งการไม่ออกใบอนุญาตหรือการไม่อนุญาต คำวินิจฉัยของรัฐมนตรีเป็นที่สุดท้าย (มาตรา 94)

*มาตรา 18 ห้ามบุคคลใดจัดตั้งโรงเรียน เว้นแต่ได้รับอนุญาตให้จัดตั้งโรงเรียนจากผู้อนุญาต

2. ในกรณีที่ผู้อนุญาตมีคำสั่งเพิกถอนใบอนุญาตตามมาตรา 22 มาตรา 23 มาตรา 62 มาตรา 85 หรือมาตรา 86 ผู้ยื่นคำขออนุญาตผู้รับใบอนุญาต ผู้จัดการ ครูใหญ่หรือครูแล้วแต่กรณี มีสิทธิอุทธรณ์เป็นหนังสือต่อรัฐมนตรีภายในสามสิบวัน นับแต่วันที่ได้รับหนังสือของผู้อนุญาตแจ้งการเพิกถอนใบอนุญาต คำวินิจฉัยของรัฐมนตรีเป็นที่สุด (มาตรา 95)

3. ในกรณีที่ผู้รับใบอนุญาต หรือผู้จัดการมีคำสั่งลงโทษตามมาตรา 63 ครูใหญ่หรือครูมีสิทธิอุทธรณ์เป็นหนังสือต่อผู้อนุญาตภายในสามสิบวันนับแต่วันที่รับแจ้งคำสั่งดังกล่าว คำวินิจฉัยของรัฐมนตรีเป็นที่สุด (มาตรา 97)

สืบ : พนักงานเจ้าหน้าที่

1. ในการปฏิบัติหน้าที่ให้พนักงานเจ้าหน้าที่มีอำนาจดังต่อไปนี้

(1) เข้าไปในโรงเรียนเพื่อตรวจสอบกิจการและการดำเนินงานของโรงเรียนในระหว่างเวลาทำการหรือเปิดทำการ ทั้งนี้เพื่อตรวจตราควบคุมให้โรงเรียนปฏิบัติตามพระราชบัญญัติ

(2) มีหนังสือเรียกผู้รับใบอนุญาต ผู้จัดการ ครูใหญ่หรือครูมาให้ถ้อยคำหรือคำชี้แจง หรือให้ส่งเอกสารหรือหลักฐานที่เกี่ยวข้องอันความสมควร (มาตรา 8)

2. ในการปฏิบัติหน้าที่ พนักงานเจ้าหน้าที่ต้องแสดงบัตรประจำตัวบุคคลซึ่งเกี่ยวข้อง (มาตรา 99)

3. ให้พนักงานเจ้าหน้าที่มีอำนาจยึดหรืออายัดบรรดาสิ่งของที่เห็นว่าโรงเรียนมิได้เป็นการละเมิดต่อบทบัญญัติในมาตรา 59 เพื่อเป็นหลักฐานในการพิจารณาคดีได้จนกว่าพนักงานอัยการสั่งเด็ดขาดไม่ฟ้องคดี หรือจนกว่าคดีจะถึงที่สุด แล้วแต่กรณี ทั้งนี้ไม่ว่าบรรดาสิ่งของนั้นจะเป็นของผู้ใด (มาตรา 100)

4. ในการปฏิบัติหน้าที่ตามพระราชบัญญัตินี้ ให้พนักงานเจ้าหน้าที่เป็นเจ้าพนักงานตามประมวลกฎหมายอาญา (มาตรา 101)

สืบเจ็ด : บทกำหนดโทษ

บทกำหนดโทษนี้จะมีหลายมาตรา คือตั้งแต่มาตรา 102 ถึงมาตรา 121 ซึ่งส่วนใหญ่จะเกี่ยวข้องกับผู้รับใบอนุญาต และมีดังต่อไปนี้

1. ผู้ใดฝ่าฝืนมาตรา 18 วรรคหนึ่ง ต้องระวางโทษปรับไม่เกินสองพันบาท ในกรณีที่ผู้ได้รับโทษตามวรรคหนึ่งแล้วกระทำความผิดอีก ต้องระวางโทษปรับตั้งแต่สองพันบาทถึงสองหมื่นบาท (มาตรา 102)

2. ผู้รับใบอนุญาตผู้ใดไม่ปฏิบัติตามมาตรา 18 พรรคสามต้องระวางโทษปรับไม่เกิน สองพันบาท และปรับอีกไม่เกินวันละหนึ่งร้อยบาทจนกว่าจะปฏิบัติได้ถูกต้อง (มาตรา 103)

3. ผู้รับใบอนุญาตผู้ใดฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามมาตรา 20 มาตรา 21 มาตรา 37 มาตรา 41 หรือกฎกระทรวงที่ออกตามมาตรา 18 พรรคสองต้องระวางโทษปรับตั้งแต่ห้าร้อยบาท ถึงสองพันบาท (มาตรา 104)

4. ผู้รับใบอนุญาตผู้ใดไม่ปฏิบัติตามระเบียบที่รัฐมนตรีกำหนดตามมาตรา 24 ต้องระวางโทษปรับไม่เกินห้าพันบาท (มาตรา 105)

5. ผู้รับใบอนุญาตผู้ใดไม่ปฏิบัติตามมาตรา 30 มาตรา 33 หรือมาตรา 38 ต้องระวางโทษปรับไม่เกินห้าพันบาท (มาตรา 106)

6. ผู้ใดฝ่าฝืนมาตรา 31 มาตรา 34 หรือมาตรา 39 ต้องระวางโทษปรับไม่เกิน ห้าพันบาท

ผู้ใดถูกเพิกถอนใบอนุญาตให้เป็นผู้จัดการ ครูใหญ่ หรือครู ยังกระทำการ เป็นผู้จัดการ ครูใหญ่หรือครูอีก หรือผู้ใดได้รับโทษตามวรรคหนึ่งแล้วกระทำผิดซ้ำอีก ต้องระวาง โทษจำคุกไม่เกินหนึ่งเดือนหรือปรับไม่เกินห้าพันบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ (มาตรา 107)

7. ผู้รับใบอนุญาต ผู้จัดการ ครูใหญ่ หรือครู ผู้ใดไม่ปฏิบัติตามมาตรา 42 ต้องระวางโทษปรับไม่เกินสองพันบาท (มาตรา 108)

8. ผู้รับใบอนุญาตไม่ควบคุมดูแลโรงเรียนหรือละเลยให้โรงเรียนดำเนินกิจการไป โดยฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามมาตรา 45 หรือมาตรา 50 ต้องระวางโทษปรับไม่เกินห้าพันบาท (มาตรา 109)

9. ผู้ใดมีหน้าที่ปฏิบัติทำให้เป็นไปตามมาตรา 46 มาตรา 47 มาตรา 48 มาตรา 49 มาตรา 53 หรือมาตรา 54 ไม่ปฏิบัติตามหน้าที่ให้เป็นไปตามบทบัญญัติในมาตรา ดังกล่าว ต้องระวางโทษปรับไม่เกินห้าพันบาท (มาตรา 110)

10. ผู้รับใบอนุญาตผู้ใดเรียกเก็บค่าธรรมเนียมโดยไม่ปฏิบัติตามมาตรา 51 หรือ เรียกเก็บเงินหรือผลประโยชน์อื่นนอกจากค่าธรรมเนียมต้องระวางโทษปรับตั้งแต่ห้าพันบาท ถึงสองหมื่นบาท (มาตรา 111)

11. ผู้รับใบอนุญาตผู้ใดไม่ปฏิบัติตามคำสั่งของผู้อนุญาตที่สั่งตามมาตรา 55 หรือมาตรา 56 ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งเดือน หรือปรับไม่เกินหนึ่งพันบาทหรือทั้งจำ ทั้งปรับ (มาตรา 112)

12. ผู้รับใบอนุญาตผู้ใดฝ่าฝืนมาตรา 57 มาตรา 58 ต้องระวางโทษปรับไม่เกินห้าพันบาท (มาตรา 113)
13. ผู้รับใบอนุญาต ผู้จัดการ ครูใหญ่ หรือครู ผู้ใดฝ่าฝืนมาตรา 59 ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหกเดือน หรือปรับไม่เกินห้าหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ (มาตรา 114)
14. ผู้รับใบอนุญาต ผู้ใดเลิกดำเนินการกิจการโรงเรียน โดยฝ่าฝืน หรือไม่ปฏิบัติตามมาตรา 60 ต้องระวางโทษปรับไม่เกินห้าพันบาท (มาตรา 115)
15. ผู้รับใบอนุญาตผู้ใดไม่ปฏิบัติตามระเบียบที่รัฐมนตรีกำหนดมาตรา 66 (1) ต้องระวางโทษปรับไม่เกินห้าพันบาท (มาตรา 116)
16. ผู้รับใบอนุญาตผู้ใดไม่จ่ายค่าชดเชยหรือค่าทดแทนให้แก่ครูใหญ่หรือครูตามคำวินิจฉัยของคณะกรรมการคุ้มครองการทำงานตามมาตรา 78 (3) ต้องระวางโทษปรับไม่เกินหนึ่งหมื่นบาท
17. ผู้ใดฝ่าฝืนมาตรา 82 วรรคสองต้องระวางโทษปรับไม่เกินห้าพันบาท (มาตรา 118)
18. ผู้ใดขัดขวางหรือไม่อำนวยความสะดวกให้แก่เจ้าพนักงานในการปฏิบัติการตามหน้าที่ตามมาตรา 98 ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งเดือนหรือปรับไม่เกินหนึ่งพันบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ (มาตรา 119)
19. ในกรณีที่ผู้กระทำความผิด ซึ่งต้องรับโทษตามพระราชบัญญัตินี้เป็นนิติบุคคล กรรมการ ผู้จัดการ กรรมการหรือผู้แทนนิติบุคคลนั้นต้องรับโทษตามที่บัญญัติไว้สำหรับความผิดนั้นด้วย เว้นแต่จะพิสูจน์ได้ว่าการกระทำของนิติบุคคลนั้นได้กระทำโดยตนมิได้รู้เห็นหรือยินยอมด้วย (มาตรา 120)
20. บรรดาความผิดตามพระราชบัญญัตินี้ที่มีโทษปรับสถานเดียวให้เลขาธิการสำหรับกรุงเทพมหานครหรือผู้ว่าราชการจังหวัด สำหรับจังหวัดอื่นมีอำนาจเปรียบเทียบภายในสามสิบวันแล้ว ให้ถือคดีเล็กน้อยตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา
- ถ้าผู้ต้องหาไม่ยินยอมตามที่เปรียบเทียบ หรือเมื่อยินยอมแล้วไม่ชำระค่าปรับภายในกำหนดเวลาดังกล่าว ให้ดำเนินคดีเพื่อฟ้องร้องต่อไป (มาตรา 121)¹

¹ กอที่จะเขียน สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน. กระทรวงศึกษาธิการ, พระราชบัญญัติกฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับ และแนวปฏิบัติที่เกี่ยวข้องกับโรงเรียนเอกชน. (กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภา, 2537) หน้า 2-20.

จะเห็นได้ว่าพระราชบัญญัติโรงเรียนเอกชนพุทธศักราช 2525 มีความแตกต่างจากพระราชบัญญัติโรงเรียนราษฎร์ พ.ศ.2497 หลายประการซึ่งสรุปได้ดังนี้

1) การพิจารณาอนุญาตให้จัดตั้งโรงเรียนตามกฎหมายเดิม การอนุญาตให้ทำได้ต่อเมื่อได้รับความเห็นชอบจากรัฐมนตรีก่อนทำให้การอนุญาตล่าช้าจึงได้แก้ไขบทบัญญัติให้เลขาธิการคณะกรรมการการศึกษาเอกชนเป็นผู้มีอำนาจอนุญาตให้จัดตั้งโรงเรียนในส่วนกลาง และให้ผู้ว่าราชการจังหวัดเป็นผู้มีอำนาจอนุญาตสำหรับโรงเรียนในส่วนภูมิภาคเป็นการกระจายอำนาจในการบริหาร ทั้งนี้เพื่อให้การขอจัดตั้งโรงเรียนเป็นด้วยความรวดเร็ว

2) เรื่องมาตรฐานการจัดการศึกษาได้มีบทบัญญัติให้รัฐมนตรีมีอำนาจออกระเบียบกำหนดมาตรฐานการศึกษาของโรงเรียนได้ ซึ่งตามกฎหมายเดิมไม่มีบัญญัติในเรื่องนี้ก่อให้เกิดปัญหาและเป็นอุปสรรคครณที่เร่งรัดดำเนินการให้โรงเรียนได้แก้ไขปรับปรุงซ่อมเสริมการจัดการศึกษาของโรงเรียนให้มีความเจริญก้าวหน้าเหมาะสมกับความต้องการของท้องถิ่น และได้มาตรฐานสอดคล้องกับนโยบายของทางราชการ

3) ประเภทโรงเรียน เดิมโรงเรียนราษฎร์มี 6 ประเภท คือโรงเรียนอนุบาล โรงเรียนประถมศึกษา โรงเรียนมัธยมศึกษา โรงเรียนมัธยมศึกษา โรงเรียนมัธยมวิสามัญศึกษา โรงเรียนอาชีวศึกษา และโรงเรียนการศึกษาพิเศษ ตามกฎหมายใหม่ประเภทโรงเรียนมี 3 ลักษณะคือโรงเรียนที่จัดเป็นรูปแบบการศึกษาในระบบโรงเรียน โรงเรียนที่จัดเป็นรูปแบบการศึกษานอกระบบโรงเรียน และโรงเรียนที่จัดเป็นรูปแบบการศึกษาพิเศษหรือที่จัดเป็นรูปแบบการศึกษาสงเคราะห์ เหตุผลในการแบ่งประเภทโรงเรียนออกเป็น 3 ลักษณะ เพื่อให้สอดคล้องกับแผนการศึกษาชาติ พ.ศ. 2520

4) บุคลากรในโรงเรียน เดิมได้แก่เจ้าของ ผู้จัดการ ครูใหญ่ และครู ได้มีการปรับปรุงแก้ไขข้อกำหนดคุณสมบัติของบุคคลดังกล่าวในเรื่องสัญชาติของบิดาและคุณวุฒิ คือเจ้าของซึ่งกฎหมายใหม่เรียกว่า ผู้รับใบอนุญาต ผู้จัดการและครูใหญ่จะต้องมีสัญชาติไทย ส่วนบิดาไม่จำเป็นต้องมีสัญชาติไทย ทั้งนี้เนื่องจากเห็นว่ากฎหมายต่าง ๆ ได้ผ่อนคลายในเรื่องนี้บ้างแล้ว เช่น พระราชบัญญัติว่าด้วยระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. 2518 กำหนดให้ผู้ที่เข้ารับราชการเป็นข้าราชการพลเรือนต้องมีสัญชาติไทยเท่านั้น จึงได้กำหนดให้ผู้รับใบอนุญาต ผู้จัดการ และครูใหญ่มีสัญชาติไทย เช่นเดียวกับผู้ที่เข้าราชการพลเรือน

เรื่องวุฒิเพิ่มความรู้ของบุคลากรในโรงเรียนเพราะตามกฎหมายโรงเรียนราษฎร์ในปัจจุบัน เข้าของพื้นความรู้ไม่ได้กำหนดไว้ จะมีหรือไม่มีก็ได้ ผู้จัดการความรู้ชั้นประถมศึกษาปีที่สี่ ครูใหญ่ ความรู้ชั้นครูมูลหรือครูประโยคประถม สำหรับครูความรู้เพียงชั้น ม.6 ก็เป็นได้ ต่อมาเมื่อสภาวะการณ์ต่าง ๆ ได้เปลี่ยนแปลงไปก็ต้องแก้ไขกฎหมายใหม่ให้เหมาะสมกับสภาวะการณ์เป็นการยกระดับมาตรฐานการศึกษาของบุคลากร ผู้บริหารการศึกษา และครูผู้สอน ดังนั้นตามกฎหมายใหม่พื้นความรู้ของบุคลากรให้เป็นตามระเบียบที่รัฐมนตรีกำหนด กล่าวคือจะกำหนดวุฒิของเจ้าของ ผู้จัดการ และครูใหญ่ ให้เหมาะสมกับระดับชั้นการศึกษาที่โรงเรียนเปิดสอนและครูผู้ทำการสอน เหตุที่ต้องกำหนดรายละเอียดไว้ในระเบียบก็เพื่อจะให้ความคล่องตัวในการแก้ไขเปลี่ยนแปลงให้เหมาะสมและทันต่อสภาวะการณ์ที่ได้เปลี่ยนแปลงไป

5) การบริหารโรงเรียน เดิมกฎหมายโรงเรียนราษฎร์ มิได้กำหนดการบริหารโรงเรียนในรูปแบบของคณะกรรมการไว้ แต่โดยพฤตินัยโรงเรียนราษฎร์ที่มีนิติบุคคลอันได้แก่ มูลนิธิหรือวัดเป็นเจ้าของ ก็บริหารในรูปแบบของคณะกรรมการอยู่แล้ว ฉะนั้นต่อไปจะกำหนดให้โรงเรียนบางประเภทเช่นโรงเรียนที่เป็นมูลนิธิหรือเป็นของวัด หรือโรงเรียนที่มีขนาดใหญ่ และรับเงินอุดหนุนจากทางราชการ เป็นต้น ต้องบริหารในรูปแบบของคณะกรรมการ เพื่อให้คณะบุคคลซึ่งจะมีอำนาจและหน้าที่ตามกฎหมายกำหนดได้เข้าไปมีส่วนร่วมบริหารโรงเรียนประเภทนี้

6) เรื่องปัญหาแรงงาน กิจการโรงเรียนราษฎร์แม้จะอยู่ภายใต้บังคับของกฎหมายแรงงานด้วย แต่กฎหมายโรงเรียนราษฎร์ก็ให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการมีอำนาจออกระเบียบกำหนดให้การคุ้มครองการทำงานของครูโรงเรียนราษฎร์ได้อีกทางหนึ่ง

เพื่อให้การแก้ปัญหาเรื่องแรงงานระหว่างครูกับเจ้าของโรงเรียนเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ จึงได้มีบทบัญญัติให้คณะกรรมการคุ้มครองการทำงานของครูใหญ่และครูโรงเรียนราษฎร์เพื่อทำหน้าที่วินิจฉัยปัญหาข้อขัดแย้งการจ่ายเงินชดเชย กรณีถูกออกจากงาน หรือจ่ายเงินทดแทนกรณีประสบอันตรายเกี่ยวกับการปฏิบัติหน้าที่รวมทั้งคำร้องทุกข์ของครูใหญ่และครู

7) กองทุนสงเคราะห์ ซึ่งกำหนดให้ครู ฝ่ายเจ้าของ และรัฐร่วมออกเงินสมทบและกำหนดให้น้ำดอกผลที่ได้จากกองทุนสงเคราะห์ไปใช้จ่ายเพื่อเป็นค่ารักษาพยาบาลให้แก่ครูเพียงอย่างเดียวเท่านั้น ฝ่ายเจ้าของโรงเรียน ซึ่งเป็นผู้มีเงินสมทบกองทุนสงเคราะห์ด้วยไม่ได้รับผลประโยชน์จากกองทุนนี้ จึงเห็นสมควรที่จะแก้ไขให้มีบทบัญญัติให้นำเงินกองทุนสงเคราะห์นี้ไปจัดหาประโยชน์ให้แก่กองทุนสงเคราะห์ได้ ตามระเบียบที่กระทรวงศึกษาธิการกำหนดโดยความเห็นชอบของกระทรวงการคลัง ทั้งนี้เพื่อประโยชน์แก่ครูแลฝ่ายผู้บริหาร

การศึกษา ซึ่งจะขอเงินกองทุนไปใช้จ่าย เพื่อบรรเทาความเดือดร้อนกรณีประสบอุทกภัย อัคคีภัย หรือให้เจ้าของโรงเรียนกู้ยืมเพื่อนำไปใช้จ่ายเกี่ยวกับการปรับปรุงอาคารสถานที่ หรือจัดซื้ออุปกรณ์การเรียนการสอนและเพื่อนำดอกผลที่ได้ไปขยายการให้สงเคราะห์เป็นค่ารักษาพยาบาลแก่บิดามารดาของครู

8) การเลิกล้งกิจการโรงเรียน เดิมการขอเลิกล้งกิจการโรงเรียนราษฎร์ เจ้าของจะขอเลิกล้งกิจการโรงเรียน ในระยะเริ่มเปิดเรียนต้นปีการศึกษา กลางปีการศึกษา หรือปลายปีการศึกษาก็ได้ เพราะกฎหมายโรงเรียนราษฎร์ไม่ได้กำหนดห้ามไว้ ปรากฏว่ามีเจ้าของโรงเรียนบางรายได้ขอเลิกล้งกิจการโรงเรียนในระหว่างกลางปีการศึกษา สาเหตุเพราะไม่มีทุนใช้จ่ายในการดำเนินกิจการโรงเรียนต่อไป หรือมีปัญหาขัดแย้งกับฝ่ายครู ก่อให้เกิดปัญหาครูไม่มีงานทำ นักเรียนไม่มีที่เรียน ซึ่งกระทรวงศึกษาธิการจะต้องเข้าไปรับรู้ และช่วยแก้ปัญหาในเรื่องนี้ด้วย

กฎหมายใหม่กำหนดให้เจ้าของที่จะขอเลิกล้งกิจการโรงเรียนต้องยื่นคำขอลีกล้งก่อนสิ้นสุดการศึกษาประจำปี ไม่น้อยกว่า 90 วัน หรือภายในระยะที่ผู้อนุญาตผ่อนผันให้ตามความจำเป็น ทั้งนี้โดยคำนึงถึงผลประโยชน์ของนักเรียน

9) บทกำหนดโทษ เดิมกฎหมายโรงเรียนราษฎร์กำหนดอัตราโทษขั้นสูงไว้คือ จำคุกไม่เกิน 6 เดือน หรือปรับไม่เกิน 500 บาท หรือทั้งจำทั้งปรับ ซึ่งนับว่าเหมาะสมกับกาลสมัยนั้น

แต่ปัจจุบันสภาวะการณ์ต่าง ๆ ได้เปลี่ยนแปลงไปมาก กฎหมายฉบับนี้ได้กำหนดอัตราโทษผู้ฝ่าฝืนให้สูงขึ้น กล่าวคือ กฎหมายนี้กำหนดอัตราโทษขั้นสูงไว้ให้จำคุกไม่เกิน 6 เดือน สำหรับอัตราโทษปรับได้แก้ไขปรับปรุงให้เหมาะสมกับค่าของเงินที่เปลี่ยนแปลงไป และได้กำหนดโทษปรับสำหรับผู้รับใบอนุญาตยินยอมให้บุคคลอื่นใช้สถานที่หรือบริเวณโรงเรียน ขัดต่อความสงบเรียบร้อยหรือบ่อนทำลายความมั่นคงของชาติมีโทษจำคุกไม่เกิน 6 เดือน และปรับไม่เกินห้าหมื่นบาท สำหรับโทษปรับในกรณีความผิดอื่นก็ได้แก้ไขให้มีอัตราโทษปรับสูงขึ้นตามความเหมาะสม จากโทษปรับหนึ่งร้อยบาท สองร้อยบาท เป็นห้าร้อยบาท หนึ่งพันบาท เป็นต้น¹

¹สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน. "รายงานพิเศษ" วารสารการศึกษาเอกชน. ปีที่ 7 ฉบับที่ 2 พฤศจิกายน 2524, หน้า 6-9.

จะเห็นได้ว่า พระราชบัญญัติโรงเรียนเอกชน พ.ศ.2525 ได้กำหนดให้ผู้ว่าราชการจังหวัดเป็นผู้อนุญาตจัดตั้งโรงเรียนเอกชนในส่วนภูมิภาค ถือได้ว่า เป็นการมอบอำนาจให้ ส่วนภูมิภาค ประเภทของโรงเรียนเอกชนก็น้อยลง โดยแบ่งเป็น 3 ประเภท และเปลี่ยนจากเจ้าของโรงเรียนเป็นผู้รับใบอนุญาต ส่วนเรื่องการบริหารโรงเรียนก็อยู่ในรูปของคณะกรรมการหรือมูลนิธิ และจัดสวัสดิการให้กับครูและครูใหญ่อีกด้วย สำหรับผู้รับใบอนุญาตที่ไม่ปฏิบัติตามพระราชบัญญัติฉบับนี้ จะมีบทลงโทษที่ชัดเจน เป็นต้น

1.2 ประกาศกระทรวงศึกษาธิการเรื่อง กำหนดประเภทระดับโรงเรียน

อาศัยอำนาจตามมาตรา 15 แห่งพระราชบัญญัติโรงเรียนเอกชน พ.ศ.2525 รัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการออกประกาศ ณ วันที่ 25 พฤศจิกายน 2525 ไว้ มีสาระสำคัญ ดังนี้

ข้อ 1 โรงเรียนที่จัดการศึกษาตามหลักสูตรของกระทรวงศึกษาธิการ หรือหลักสูตรที่ได้รับอนุมัติจากกระทรวงศึกษาธิการ และจัดเป็นรูปแบบการศึกษาในระบบโรงเรียน ตามมาตรา 15 (1) ได้แก่โรงเรียนที่จัดตั้งขึ้นโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อจัดการศึกษา เป็นรูปแบบการศึกษาในระบบโรงเรียนตามแผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2520 คือ

ก. โรงเรียนที่จัดการศึกษาตามหลักสูตรของกระทรวงศึกษาธิการ แบ่งประเภทการศึกษาและระดับ ดังนี้

(1) ประเภทสามัญศึกษา

1.1 ระดับก่อนประถมศึกษา

1.2 ระดับประถมศึกษา

1.3 ระดับมัธยมศึกษา

(2) ประเภทอาชีวศึกษา

2.1 ระดับมัธยมศึกษา หลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ

2.2 ระดับอุดมศึกษา หลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพเทคนิคหรือหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง

ข. โรงเรียนที่จัดการศึกษาตามหลักสูตรที่ได้รับอนุมัติจากกระทรวงศึกษาธิการ แบ่งประเภทการศึกษาและระดับ ดังนี้

(1) ประเภทอาชีวศึกษา

1.1 ระดับมัธยมศึกษา หลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ

1.2 ระดับอุดมศึกษา หลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพเทคนิคหรือหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง

ข้อ 2 โรงเรียนที่จัดการศึกษาตามหลักสูตรของกระทรวงศึกษาธิการ หรือหลักสูตรที่ได้รับอนุมัติจากกระทรวงศึกษาธิการ และจัดเป็นรูปแบบการศึกษานอกระบบโรงเรียน ตามมาตรา 15 (2) ได้แก่โรงเรียนที่จัดตั้งขึ้นโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อจัดการศึกษานอกจากที่กำหนดในข้อ 1 เป็นการจัดการศึกษาเป็นรูปแบบการศึกษานอกระบบโรงเรียน คือ

ก. โรงเรียนที่จัดการศึกษาตามหลักสูตรของกระทรวงศึกษาธิการ แบ่งประเภทการศึกษา ดังนี้

(1) ประเภทการศึกษานอกโรงเรียน ได้แก่ โรงเรียนการศึกษาผู้ใหญ่ ที่ตั้งขึ้นโดยมีวัตถุประสงค์เฉพาะการสอนผู้ใหญ่ ตามระเบียบและหลักการที่ว่าด้วยการศึกษาผู้ใหญ่ของกระทรวงศึกษาธิการ

(2) ประเภทอาชีวศึกษา ได้แก่โรงเรียนที่ตั้งขึ้นโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อให้เกิดการศึกษาเกี่ยวกับวิชาชีพในสาขาต่าง ๆ

ข. โรงเรียนที่จัดการศึกษาตามหลักสูตร ที่ได้รับอนุมัติจากกระทรวงศึกษาธิการ แบ่งประเภทการศึกษา ดังนี้

(1) ประเภทเฉพาะกาล ได้แก่ โรงเรียนที่จัดตั้งขึ้นเพื่อการศึกษา โดยกำหนดเวลาการศึกษาเป็นครั้งคราว

(2) ประเภทสอนศาสนา ได้แก่ โรงเรียนที่จัดตั้งขึ้น โดยมีวัตถุประสงค์เฉพาะการสอนศาสนา

(3) ประเภทส่งคำสอน ได้แก่ โรงเรียนที่จัดตั้งขึ้น โดยมีวัตถุประสงค์เฉพาะการสอนด้วยวิธีส่งคำสอนไปจากโรงเรียน

(4) ประเภทกวดวิชา ได้แก่ โรงเรียนที่จัดตั้งขึ้น โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อกวดวิชาบางวิชา ตามหลักสูตรของกระทรวงศึกษาธิการ

(5) ประเภทศิลปศึกษา ได้แก่ โรงเรียนที่จัดตั้งขึ้นโดยมีวัตถุประสงค์จะให้การศึกษามุ่งทางศิลปต่าง ๆ

(6) ประเภทอาชีวศึกษา ได้แก่ โรงเรียนที่ตั้งขึ้นโดยมีวัตถุประสงค์จะให้การศึกษามุ่งเกี่ยวกับการอาชีพในสาขาวิชาต่าง ๆ

ข้อ 3 โรงเรียนที่จัดให้การศึกษาแก่บุคคลที่มีลักษณะพิเศษ หรือผิดปกติทางร่างกาย สติปัญญา หรือจิตใจ ที่จัดเป็นรูปแบบการศึกษาพิเศษหรือโรงเรียนที่จัดให้การศึกษาแก่ผู้ยากไร้ หรือผู้เสียเปรียบทางการศึกษาในลักษณะต่าง ๆ ที่จัดเป็นรูปแบบการศึกษาสงเคราะห์ ตามมาตรา 15 (3) ได้แก่

ก. โรงเรียนที่จัดการศึกษาตามหลักสูตรของกระทรวงศึกษาธิการ แบ่งเป็นประเภทการศึกษา ได้ดังนี้

- (1) ประเภทการศึกษาพิเศษ
- (2) ประเภทการศึกษาสงเคราะห์

ข. โรงเรียนที่จัดการศึกษาตามหลักสูตรที่ได้รับอนุมัติจากกระทรวงศึกษาธิการ แบ่งประเภทการศึกษา ดังนี้

- (1) ประเภทการศึกษาพิเศษ
- (2) ประเภทการศึกษาสงเคราะห์

จะเห็นได้ว่า หลังจากมีพระราชบัญญัติโรงเรียนเอกชน พ.ศ.2525 กระทรวงศึกษาธิการ ก็ได้จัดให้มีประกาศกระทรวง เรื่องกำหนดประเภท ระดับโรงเรียนเอกชนขึ้น ซึ่งประกาศฉบับนี้ ประกาศ ณ วันที่ 25 พฤศจิกายน 2525 โดยจัดให้โรงเรียนราษฎร์สอนศาสนา อิสลามไว้ในโรงเรียนตามมาตรา 15 (2) ซึ่งเป็นโรงเรียนที่จัดการศึกษาตามหลักสูตรของกระทรวงศึกษาธิการ ประเภทการศึกษานอกโรงเรียน ได้แก่ โรงเรียนการศึกษาผู้ใหญ่ และโรงเรียนที่จัดการศึกษาตามหลักสูตรที่ได้รับอนุมัติจากกระทรวงศึกษาธิการ เป็นประเภทสอนศาสนา ได้แก่ โรงเรียนที่จัดตั้งขึ้นโดยมีวัตถุประสงค์เฉพาะการศาสนา เป็นต้น

เพื่อให้สอดคล้องกับพระราชบัญญัติโรงเรียนเอกชน พ.ศ.2525 โรงเรียนราษฎร์สอนศาสนาอิสลาม ก็ได้เปลี่ยนชื่อเป็น “โรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม” ในปี พ.ศ.2526² และพระราชบัญญัติฉบับนี้ได้กำหนดความรู้ และประสบการณ์ของผู้รับใบอนุญาต (เจ้าของ) ผู้จัดการ ครูใหญ่ และครูโรงเรียน ตามมาตรา 15 (2) ไว้ดังนี้

¹ กงทะเบียณ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน กระทรวงศึกษาธิการ, พระราชบัญญัติ ระเบียบ ข้อบังคับ และแนวปฏิบัติที่เกี่ยวข้องกับโรงเรียนเอกชน, (กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว, 2537) หน้า 50-51.

² สำนักพัฒนาการศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม เขตการศึกษา 2, สามสิบห้าปี เขตการศึกษา 2, โรงพิมพ์สำนักพัฒนาการศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม เขตการศึกษา 2, 2538 หน้า 85.

1. โรงเรียนประเภทสอนศาสนา

1.1 ผู้รับใบอนุญาต (เจ้าของ) และผู้จัดการ มีความรู้วิชาสามัญไม่ต่ำกว่าชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ตามหลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 หรือมีความรู้ซึ่งกระทรวงศึกษาธิการรับรองว่าเทียบได้ไม่ต่ำกว่านี้ และมีความรู้ในสาขาวิชาศาสนาที่โรงเรียนเปิดทำการสอน¹

1.2 ครูใหญ่มีความรู้วิชาสามัญ ไม่ต่ำกว่าชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ตามหลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 หรือมีความรู้ซึ่งกระทรวงศึกษาธิการรับรองว่าเทียบได้ไม่ต่ำกว่านี้ และต้องมีประสบการณ์เป็นครูมาแล้วไม่น้อยกว่าสองปี ส่วนความรู้ในวิชาศาสนาไม่ต่ำกว่าชั้นสูงสุดที่โรงเรียนเปิดสอน ในกรณีโรงเรียนสอนศาสนาอิสลาม ถ้าผู้ขอเป็นครูใหญ่มีความรู้ในวิชาศาสนาอิสลามไม่เป็นไปตามเกณฑ์ที่กำหนดข้างต้น จะต้องให้คณะกรรมการอิสลามประจำจังหวัดหรือสำนักจุฬาราชมนตรีรับรอง

1.3 ครู มีความรู้วิชาสามัญไม่ต่ำกว่าชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ตามหลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 หรือมีความรู้ซึ่งกระทรวงศึกษาธิการรับรองว่าเทียบได้ไม่ต่ำกว่านี้ ส่วนความรู้ในวิชาศาสนาเหมือนของครูใหญ่

1.4 เบ็ดเตล็ด

1.4.1 ครูใหญ่ที่เป็นอยู่ก่อนแล้วให้เป็นต่อไป แต่ถ้าโรงเรียนขยายหลักสูตรเพิ่มหลักสูตรต้องมีความรู้และประสบการณ์ตามที่กำหนดข้างต้น

1.4.2 ครูที่ทำการสอนอยู่แล้วให้เป็นต่อไป แต่ถ้าไปขอบรรจุทำการสอนใหม่ โดยมีความรู้ต่ำกว่าที่กำหนดในระเบียบนี้ให้ผ่อนผันบรรจุได้ภายในกำหนดสี่ปี นับแต่วันออกจากโรงเรียน หลังจากนั้นต้องมีความรู้ตามระเบียบนี้

2. การศึกษาผู้ใหญ่แบบเบ็ดเสร็จ ระดับ 3-4

2.1 ครูสอนวิชาสามัญ

2.1.1 ครูสอนวิชาสามัญระดับ 3 ต้องมีวุฒิป.กศ. หรือเทียบเท่าขึ้นไป

2.1.2 ครูสอนวิชาสามัญระดับ 4 ต้องมีวุฒิป.กศ.สูง หรือเทียบเท่าขึ้นไป

และต้องผ่านการอบรม โดยได้รับวุฒิปัตตราตามหลักสูตรของกรมการศึกษานอกโรงเรียน ประกอบด้วย เว้นแต่ในกรณีที่ตำแหน่งดังกล่าวว่างลงโดยกะทันหัน ไม่สามารถบรรจุผู้ที่ผ่าน

¹ กงทะเบียน สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน กระทรวงศึกษาธิการ, เรื่องเดิม, หน้า 66.

การอบรมได้ทันที ให้บรรจุบุคคลอื่นที่มีคุณสมบัติตามวรรคแรกได้ และให้สถานศึกษาส่งบุคคลดังกล่าวเข้ารับการอบรมทันทีที่มีการอบรมครั้งต่อไป

2.2 ครูสอนวิชาชีพ ต้องมีวุฒิ ปวช. หรือเทียบเท่าขึ้นไป หรือผู้ชำนาญงานในสาขาวิชานั้น ๆ โดยมีวุฒิปัตร์ของสถานศึกษา และมีหนังสือรับรองความชำนาญงานของสถานประกอบการ ไม่น้อยกว่า 2 ปี

2.3 ครูใหญ่ ควรมีวุฒิปัตร์ไม่ต่ำกว่าประกาศนียบัตรวิชาการศึกษาหรือเทียบเท่า ถ้าไม่มีวุฒิทางครู ต้องเคยเป็นครูใหญ่หรือเคยทำหน้าที่ครูใหญ่ติดต่อกันมาแล้ว ไม่น้อยกว่า 2 ปี

3. ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น

3.1 ครูใหญ่ ต้องมีวุฒิไม่ต่ำกว่าประกาศนียบัตรวิชาการศึกษา หรือเทียบเท่า

3.2 ครู

3.2.1 ครูที่ทำการสอนวิชาสามัญ ต้องมีวุฒิไม่ต่ำกว่าประกาศนียบัตรวิชาการศึกษาชั้นสูงหรือเทียบเท่า

3.2.2 ครูที่ทำการสอนกลุ่มวิชาการงานและกลุ่มวิชาชีพ ต้องมีวุฒิในสาขาวิชาที่สอนไม่ต่ำกว่าวุฒิปประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง หรือวุฒิอื่นที่คณะกรรมการข้าราชการครู (ก.ค.) กำหนด

3.2.3 โรงเรียนจะต้องมีครูประจำทำการสอน โดยถือเกณฑ์จำนวนห้องเรียนที่โรงเรียนเปิด จำนวน 2 ห้องเรียน ต่อครู 3 คน

บทเฉพาะกาล

1. โรงเรียนที่ได้รับอนุญาตให้เปิดสอนระดับมัธยมศึกษาตอนต้นตามหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้น พ.ศ.2521 ก่อนระเบียบนี้ใช้บังคับให้ปฏิบัติดังนี้

ก. เรื่องอุปกรณ์การศึกษาและเกณฑ์มาตรฐาน อัตรากำลัง จำนวนครู จะต้องจัดหรือปรับให้เข้าเกณฑ์มาตรฐานขั้นต่ำตามระเบียบนี้ ภายในสิ้นปีการศึกษา 2526

ข. ห้องเรียน ห้องปฏิบัติการ และห้องประกอบต่าง ๆ ถ้ามีมาตรฐานต่ำกว่าที่ได้กำหนดไว้ในระเบียบนี้ ให้คงใช้ต่อไป แต่ถ้าจะทำการก่อสร้างหรือปรับปรุงอาคารเรียนและห้องเรียนจะต้องดำเนินการให้ห้องเรียนมีขนาดตามมาตรฐานที่กำหนด

2. โรงเรียนที่มีครูไม่มีวุฒิประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง เข้าทำการสอนกลุ่มวิชาการงานและกลุ่มอาชีพ อาจจะมีบรรจุครูที่มีวุฒิประกาศนียบัตรวิชาชีพ หรือวุฒิประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง วิชาเอกหรือวิชาโทในสาขาวิชาชีพที่เปิดสอนหรือผู้มีความรู้ความสามารถในกลุ่มวิชาการงาน หรือกลุ่มวิชาชีพที่ตนสอน เมื่อผู้ว่าราชการจังหวัด หรือเลขาธิการคณะกรรมการการศึกษาเอกชน พิจารณาเห็นสมควรก็ให้ทำการสอนได้ ทั้งนี้ไม่เกินสิ้นปีการศึกษา 2526

4. ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย

4.1 ครูใหญ่ต้องมีวุฒิไม่ต่ำกว่าประกาศนียบัตรวิชาการศึกษาระดับชั้นสูงหรือเทียบเท่า หรือประกาศนียบัตรประโยคครูประถมหรือเทียบเท่า ถ้าไม่มีวุฒิทางครูต้องเคยเป็นครูใหญ่หรือเคยทำหน้าที่ครูใหญ่ติดต่อกันมาแล้วไม่น้อยกว่า 3 ปี

4.2 ครู

4.2.1 ครูที่ทำการสอนกลุ่มวิชาการงานและกลุ่มวิชาชีพต้องมีวุฒิปริญญาไม่ต่ำกว่าร้อยละ 50 นอกนั้นต้องมีวุฒิประกาศนียบัตรวิชาการศึกษาระดับชั้นสูงหรือเทียบเท่า

4.2.2 ครูที่ทำการสอนกลุ่มวิชาการงานและกลุ่มวิชาชีพต้องมีวุฒิในสาขาวิชาที่สอนไม่ต่ำกว่าวุฒิประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง (ปวส.) หรือวุฒิอื่นที่คณะกรรมการข้าราชการครูกำหนด สำหรับครูที่ไม่มีวุฒิดังกล่าว แต่มีความรู้ความสามารถหรือได้ผ่านการอบรมวิชาเฉพาะที่ทำการสอน จะต้องได้รับอนุญาตจากผู้ว่าราชการจังหวัด หรือเลขาธิการคณะกรรมการการศึกษาเอกชน แล้วแต่กรณีก่อนจึงจะทำการสอนได้

4.2.3 โรงเรียนจะต้องมีครูประจำทำการสอนโดยถือเกณฑ์จำนวนห้องเรียนที่โรงเรียนเปิดสอน จำนวน 2 ห้องเรียนต่อครู 3 คน

บทเฉพาะกาล

โรงเรียนที่เปิดสอนตามหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนปลาย พุทธศักราช 2524 ที่ยังไม่มีวุฒิครูที่กำหนดไว้ในหมวด 3 ข้อ 6 (2) (คือมีครูที่ทำการสอนวิชาสามัญต้องมีวุฒิปริญญาไม่ต่ำกว่าร้อยละ 50 นอกนั้นต้องมีวุฒิประกาศนียบัตรวิชาการศึกษาระดับชั้นสูงหรือเทียบเท่า) ของระเบียบนี้จะต้องจัดให้มีครูวุฒิที่ตรงกับระเบียบนี้ภายในสิ้นปีการศึกษา 2529¹

¹ฝ่ายสถานศึกษาพิเศษ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน, โครงการอบรมผู้ปฏิบัติงานที่เกี่ยวข้องกับโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามภาคใต้ วันอาทิตย์ที่ 24 กรกฎาคม 2526 ณ โรงแรมไทยไฮเต็ล อ.เมือง จ.นครศรีธรรมราช หน้า 9-13.

ส่วนนโยบายด้านการศึกษารัฐบาล พลเอกเปรม ติณสูลานนท์ (10 มีนาคม 2523 - 4 สิงหาคม 2531) แถลงต่อรัฐสภา เมื่อวันที่ 20 พฤษภาคม 2526 ความว่า

“...6.10 จะส่งเสริมการจัดการศึกษาของสถานศึกษา เอกชน โดยให้เอกชนมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาภายในขอบเขต และสัดส่วนที่เหมาะสม นอกจากนั้นจะพยายามสนับสนุนให้ สถาบันทางการเงินเข้าช่วยเหลือสถานศึกษาเอกชน และจะส่งเสริม คุณภาพทางการศึกษาของสถานศึกษาเอกชนให้ดีขึ้น รวมทั้งจะให้ การสนับสนุนและส่งเสริมสถาบันสอนศาสนา...”¹

ปรากฏชัดขึ้นเมื่อได้มีมติคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ 2 สิงหาคม พ.ศ.2526 เห็นชอบให้ดำเนินการตามโครงการอุดหนุนโรงเรียนเอกชนภาคใต้ ต่อมามติคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ 25 ธันวาคม พ.ศ.2527 อนุมัติให้กระทรวงศึกษาธิการ ดำเนินงานตามโครงการอุดหนุน วิทยาคารสงเคราะห์แก่โรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม โดยอนุมัติงบประมาณตั้งแต่ปี 2528-2530 จำนวน 9,000,000 บาท² โดยมีเหตุผลว่าเพื่อเป็นการยกระดับการศึกษา ทั้งทางด้านวิชา ศาสตร์ วิชาสามัญ และหรือวิชาชีพให้มีคุณภาพสูงยิ่งขึ้น เพราะถือว่าการศึกษเป็นพื้นฐาน อันสำคัญ ที่จะก่อให้เกิดความมั่นคงแก่ชาติโดยส่วนรวมทั้งด้านเศรษฐกิจ การเมือง และสังคม จิตวิทยา ในการเห็นชอบครั้งนี้คณะรัฐมนตรีได้อนุมัติงบประมาณตั้งแต่ปีงบประมาณ 2526-2529 จำนวนทั้งสิ้น 43,130,000 บาท ซึ่งต่อมาคณะรัฐมนตรีในคราวประชุมเมื่อวันที่ 24 กุมภาพันธ์ พ.ศ.2530 มีมติให้ขยายเวลาของโครงการนี้ออกไปอีกหนึ่งปีงบประมาณ³

นอกจากนี้คณะรัฐมนตรียังเน้นย้ำให้สภาความมั่นคงแห่งชาติพิจารณาทบทวน นโยบายความมั่นคงแห่งชาติ เกี่ยวกับจังหวัดชายแดนภาคใต้ ในส่วนที่เกี่ยวกับการส่งเสริมให้ คนไทยมุสลิมได้รับการศึกษามากขึ้น โดยให้เน้นหนักในด้านการแสวงหาวิธีการที่จะส่งเสริมให้

¹ฝ่ายสถานศึกษาพิเศษ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน, เรื่องเดียวกัน, หน้า 6

²หนังสือสำนักงานเลขาธิการ คณะรัฐมนตรี ที่ นร 0201/3164 วันที่ 26 กุมภาพันธ์ พ.ศ.2530 ในแฟ้มรวมมติคณะรัฐมนตรีด้านการศึกษา เรื่อง โรงเรียนปอเนาะ แผนก ศษ.6.4

³หนังสือสำนักงานเลขาธิการคณะรัฐมนตรี ที่ นร 0201/17904 วันที่ 28 ธันวาคม พ.ศ.2530 ในแฟ้มรวมมติคณะรัฐมนตรีด้านการศึกษา เรื่อง โรงเรียนปอเนาะ แผนก ศษ.6.4

เยาวชนไทยมุสลิมได้ใช้ภาษาไทย ด้วยการอ่าน การพูด การเขียน และการฟังให้แพร่หลายยิ่งขึ้น จนสามารถเข้ารับการศึกษาระดับสูงได้อย่างทั่วถึง และให้นำเสนอคณะกรรมการพิจารณาต่อไปด้วย¹ อย่างไรก็ตามแนวนโยบายการจัดการศึกษาสำหรับชาวไทยมุสลิม ก็ยังคงดำเนินการมาอย่างต่อเนื่อง โดยเฉพาะปอเนาะหรือโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม ได้รับการเน้นย้ำควบคุม กำกับ ดูแล เป็นกรณีพิเศษและปรากฏชัดขึ้น เมื่อมติคณะรัฐมนตรี วันที่ 24 พฤษภาคม พ.ศ.2531 ที่เห็นชอบตามข้อเสนอของกระทรวงศึกษาธิการ 5 ข้อ กล่าวคือ

1. เร่งพัฒนาคุณภาพการเรียนการสอนทั้ง 3 สายวิชา คือ วิชาศาสนาอิสลาม วิชาสามัญและวิชาชีพให้มีประสิทธิภาพและคุณภาพ
2. ปรับปรุงพัฒนาการของโรงเรียน โดยจัดทำเกณฑ์มาตรฐานรับรองวิทยฐานะของโรงเรียนที่จัดการเรียนการสอนได้ดีมีคุณภาพ
3. พัฒนาระบบการวัดผลและประเมินผล โดยกำหนดผู้รับผิดชอบในการวัดผลและประเมินผลในแต่ละระดับของหลักสูตรให้เหมาะสม
4. พัฒนาระบบการบริหาร ให้สามารถสนับสนุนการพัฒนาโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามโดย
 - 4.1 จัดตั้งศูนย์พัฒนาโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามเป็นหน่วยเฉพาะกิจ
 - 4.2 ปรับปรุงพัฒนาการของโรงเรียน โดยจัดทำเกณฑ์มาตรฐานรองรับวิทยฐานะของโรงเรียนที่จัดการเรียนการสอนได้ดีมีคุณภาพ
 - 4.3 จัดตั้งศูนย์วิชาการในระดับกลุ่มโรงเรียน เพื่อให้มีการหมุนเวียนครูเพื่อทำการสอน การวัดผลและการประเมินผล
5. ส่งเสริมและอุดหนุนโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม ที่เปิดสอนวิชาศาสนาควบคู่กับวิชาสามัญ และหรือวิชาชีพที่ตั้งอยู่ในจังหวัดชายแดนภาคใต้ และจังหวัดอื่น ๆ ในภาคใต้ด้วยโดยการอุดหนุน

5.1 ด้านบุคลากร

5.2 ด้านการเงิน

5.3 ด้านสื่อการเรียนการสอน

5.4 ด้านวิทยาการสงเคราะห์¹

อย่างไรก็ตาม สภาความมั่นคงแห่งชาติได้ตั้งข้อสังเกตตอนหนึ่งว่า

"การปรับปรุงและส่งเสริมปอเนาะให้เป็นโรงเรียนเอกชนสอนศาสนา เป็นการดำเนินการตามนโยบายของรัฐบาล ที่มุ่งเน้นการเรียนรู้และการใช้ภาษาไทยของชาวมุสลิมในจังหวัดชายแดนภาคใต้ แต่การเปลี่ยนสถานะจากโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามเป็นประเภทสามัญ ควรจะดำเนินการอย่างระมัดระวัง อาจเป็นจุดอ่อนที่อาจจะมีผู้หยิบยกขึ้นมาเป็นเงื่อนไขโจมตีรัฐบาลว่าเข้าไปทำลายวัฒนธรรมมุสลิมและต้องการล้มเลิกโรงเรียนสอนศาสนาอิสลาม ควรคำนึงถึงความพร้อมและความสมัครใจของเจ้าของ และผู้บริหารโรงเรียน ตลอดจนการทำความเข้าใจให้เห็นถึงประโยชน์ที่จะได้รับจากการดำเนินการดังกล่าว²

คณะรัฐมนตรีในคราวประชุมครั้งดังกล่าวแล้ว จึงได้มีมติรับข้อสังเกตข้างต้น พร้อมกำชับให้กระทรวงศึกษาธิการรับไปพิจารณาดำเนินการ...³

¹สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี (สลค.), แฟ้มรวมมติคณะรัฐมนตรี ด้านการศึกษา เรื่อง โรงเรียนปอเนาะ. แผนก ศษ.6.4.

²สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (สกศ.), รวมมติคณะรัฐมนตรี เกี่ยวกับการศึกษา พ.ศ.2538-2533. (กรุงเทพฯ : ศูนย์ประสานงาน และปฏิบัติการของระบบสารสนเทศเพื่อการศึกษา, 2534), หน้า 11-12.

³สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, (สกศ.), เรื่องเดิม, หน้า 12.

1.3 ระเบียบกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยการจัดส่งครูไปช่วยสอนในโรงเรียน เอกชนสอนศาสนาอิสลามภาคใต้ พ.ศ.2527

ตามพระราชบัญญัติโรงเรียนเอกชน พ.ศ.:2525 มาตรา 64 ว่าด้วยการอุดหนุน และส่งเสริมโรงเรียนโดยการจัดส่งครูไปช่วยสอน กระทรวงศึกษาธิการจึงได้ออกระเบียบ กระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยการจัดส่งครูไปช่วยสอนในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามภาคใต้ พ.ศ. 2527 นั้น พอสรุปสาระสำคัญได้ดังนี้

หนึ่ง : หลักเกณฑ์และวิธีการจัดส่งครูไปช่วยสอน

1. การกำหนดคุณสมบัติของครูและจำนวนครูที่จะส่งไปช่วยสอนในโรงเรียนให้เป็นไปตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้ในโครงการอุดหนุนโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามภาคใต้ (ข้อ 4)
2. เมื่อสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชนจัดส่งอัตรากำลังครูไปยังจังหวัดให้จังหวัดพิจารณาจัดสรรครูไปช่วยสอนในโรงเรียนตามเกณฑ์ในข้อ 4 และรายงานให้สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชนทราบในกรณีที่จังหวัดไม่อาจดำเนินการจัดสรรตามเกณฑ์ดังกล่าวได้ ให้จังหวัดพิจารณาคัดสรรได้ตามที่จะพิจารณาเห็นสมควร โดยต้องได้รับความเห็นชอบจากสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชนก่อน

เมื่อสิ้นปีการศึกษาให้อำเภอสำรวจอัตรากำลังครูในแต่ละโรงเรียนแล้วรายงานไปยังจังหวัดและให้จังหวัดพิจารณาจัดสรรครูให้เป็นไปตามความที่กำหนดในวรรคแรก (ข้อ 5)

สอง : การแต่งตั้งหัวหน้าครู หรือหัวหน้ากลุ่มครู

1. ในการพิจารณาคัดเลือกครูเพื่อแต่งตั้งให้เป็นหัวหน้าครู หรือหัวหน้ากลุ่มครูให้อำเภอเป็นผู้พิจารณาคัดเลือก และให้นำเสนอจังหวัดพิจารณาแต่งตั้ง แล้วรายงานให้สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชนทราบ

การพิจารณาคัดเลือกครูดังกล่าวในวรรคแรกให้พิจารณาจากผู้มีคุณสมบัติ ดังนี้คือ

- (1) เป็นครูที่ทางราชการส่งไปช่วยสอนในโรงเรียนแล้วไม่น้อยกว่า 3 ปี

การศึกษา

- (2) มีวุฒิทางการศึกษาไม่ต่ำกว่า ป.กศ.สูง หรือเทียบเท่า

- (3) มีความรู้ ความสามารถ มีคุณลักษณะที่ดี และมีความประพฤติดี

เหมาะสมแก่หน้าที่ (ข้อ 6)

2. ให้จังหวัดมีอำนาจพิจารณาสั่งให้หัวหน้าครู หรือหัวหน้ากลุ่มครูพ้นจากหน้าที่ได้เมื่อหัวหน้าครูหัวหน้ากลุ่มครูขาดคุณสมบัติตามที่กำหนดไว้ในข้อ 6 หรือย้ายออกจากโรงเรียนแล้วรายงานให้สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชนทราบ (ข้อ 7)

สาม : หน้าที่และความรับผิดชอบของหัวหน้าครูหรือหัวหน้าครูหรือหัวหน้ากลุ่มครู

1. นอกเหนือจากการทำหน้าที่การสอนแล้วให้หัวหน้าครูหรือหัวหน้ากลุ่มครูมีหน้าที่ช่วยผู้รับใบอนุญาต ผู้จัดการ และครูใหญ่ แล้วแต่กรณีในเรื่องต่าง ๆ ดังต่อไปนี้

(1) ช่วยควบคุมดูแลและกำกับดูแลการปฏิบัติงานของครูให้เป็นไปตามตัวบทกฎหมาย ระเบียบ และคำสั่งของทางราชการ

(2) พิจารณาเสนอความเห็นต่ออำนาจผ่านครูใหญ่หรือผู้จัดการ หรือผู้รับใบอนุญาตแล้วแต่กรณี เพื่อให้ความเห็นประกอบอันเกี่ยวกับเรื่องการลา การพิจารณาความดี ความชอบประจำปี การพัฒนาหรือการบำรุงขวัญครู และการรักษาระเบียบวินัยครู

(3) ช่วยควบคุมดูแลการเรียนการสอนของครู การปกครองนักเรียน การวัดผล และการประเมินผลการศึกษา ตลอดจนการจัดกิจกรรมต่าง ๆ เพื่อส่งเสริมการเรียนการสอน ให้เป็นไปตามหลักสูตร โครงการสอนและนโยบายในการจัดการศึกษาของทางราชการ

(4) ช่วยปฏิบัติงานด้านการบริหารงานธุรการ งานสารบรรณ งานการเงิน งานพัสดุ ครุภัณฑ์ งานอาคารสถานที่ และบริเวณโรงเรียน

(5) พิจารณาเสนอความเห็นและปฏิบัติจัดทำเกี่ยวกับการกำหนดแผนงานและโครงการต่าง ๆ เพื่อพัฒนากิจการโรงเรียนให้เจริญก้าวหน้าและให้สอดคล้องกับนโยบายของทางราชการ

(6) ประสานงานกับบุคคลและหน่วยงานต่าง ๆ ในฐานะผู้แทนของครูในโรงเรียนหรือกลุ่มครู

(7) ปฏิบัติงานอื่นตามที่ได้รับมอบหมายจากผู้บังคับบัญชา (ข้อ 8)¹

¹ฝ่ายสถานศึกษาพิเศษ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน. พระราชบัญญัติโรงเรียนเอกชน พ.ศ.2525 และระเบียบเกี่ยวกับโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม ภาคใต้. เอกสารลำดับที่ ฝพ.01/2530 (กรุงเทพฯ: หจก.สินทวี, 2530), หน้า 86-87.

จะเห็นได้ว่าระเบียบกระทรวงศึกษาธิการฉบับที่ว่าด้วยการส่งครูไปช่วยสอน
ในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามภาคใต้ พ.ศ.2527 นี้ ถือเป็นระเบียบที่ดี แต่ก็ยังมีปัญหา
อยู่หลายประการ ดังนี้

ประการแรก การแต่งกายของครู โดยเฉพาะครูผู้หญิง ซึ่งนักวิชาการมุสลิม
ท่านหนึ่งได้ให้ทัศนะว่า

การแต่งกายของครูคนรุ่นใหม่ที่เข้าไปสอนวิชาสามัญแต่งกาย
แบบทันสมัยหน่อย¹ ซึ่งแตกต่างจากการแต่งตัวของครูผู้หญิงที่เป็น
มุสลิมต้องปิดมิดชิดหมดเลย แต่ครูต่างศาสนิกมาเขาจะใส่ตามความ
พอใจเขาเอง มันขัดแย้งในตัว²

ในทำนองเดียวกันนี้ นักวิชาการมุสลิมอีกท่านหนึ่งได้ให้ทัศนะว่า

การแต่งกายของครูผู้หญิงและการวางตัวของครูผู้ชายหรือ
ครูผู้หญิง ตรงนั้นกระทบกับวิถีชีวิต เพราะมันเข้าไปทำลายบรรยากาศ
ครูมุ่งกระป๋องสั้นยืนอยู่ในปอเนาะ สอนเด็กปอเนาะคลุมหัวไม่เหมาะ
ตรงนี้หน่วยงานทางราชการที่เกี่ยวข้อง ควรมีการประชุมพิเศษครูประเภท
นี้โดยเฉพาะเลย³

¹ หมายถึงโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม

² สัมภาษณ์ พีรยศ รอดิหมูลา, ผู้อำนวยการสถาบันสมุทรรัฐเอเซียตะวันออกเฉียงใต้ศึกษา มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี เมื่อวันที่ 10 กันยายน พ.ศ.2540 ณ สถาบันสมุทรรัฐเอเซียตะวันออกเฉียงใต้ศึกษา โดยผู้วิจัย.

³ สัมภาษณ์ อาฮามัดกาแม แวมูซอ, ผู้รับใบอนุญาต/ครูใหญ่โรงเรียนศาสนูปถัมภ์, เมื่อวันที่ 30 พฤษภาคม พ.ศ.2543 ณ ห้องครูใหญ่โรงเรียนศาสนูปถัมภ์ โดยผู้วิจัย.

⁴ สัมภาษณ์ รัตติยา สาและ, อาจารย์ภาควิชาภาษาไทยและภาษาตะวันออก มหาวิทยาลัยทักษิณ เมื่อวันที่ 28 เมษายน พ.ศ.2541 ณ มหาวิทยาลัยทักษิณ โดยผู้วิจัย.

ประการที่สอง การขาดแคลนบุคลากรครู ในวิชาสำคัญต่าง ๆ ซึ่งผู้รับใบอนุญาตท่านหนึ่ง ได้กล่าวว่า

ทางโรงเรียนขาดบุคลากรครูในวิชาที่มีปัญหาที่ขาดแคลนก็คือ วิชาวิทยาศาสตร์ คณิตศาสตร์ ฟิสิกส์ เคมี ภาษาอังกฤษ และภาษาไทยนี้ เรามีเงินจ้างแต่ไม่มีคน¹ ส่วนครูที่ทางราชการส่งมาจบวิชาเอกประวัติศาสตร์มาสอนวิชาคณิตศาสตร์จะสอนอย่างไร เด็กจะได้ผลอะไร อันนี้เขามาฆ่าเด็ก?

ประการที่สาม ครูที่ทางราชการส่งมาสอนในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามมาสอนไม่เต็มเวลา ดังที่ผู้รับใบอนุญาตท่านหนึ่งได้ให้ข้อมูลว่า

ครูผู้มาสอนในโรงเรียนปอเนาะสอนศาสนาอิสลามรัฐให้เงินเดือนเต็มตัวเหมือนข้าราชการอื่น ๆ แต่มั่นกินเวลาไม่ได้สอนตามเวลาของทางราชการ คู่นี้ออกหมดแล้วยังเป็นเวลาของทางราชการอยู่³ (เวลา 14.00 – 15.00น. ขณะที่ผู้สัมภาษณ์กำลังสัมภาษณ์อยู่และท่านชี้ให้ดูด้วย)

¹สัมภาษณ์ รัตติยา สาและ, อาจารย์ภาควิชาภาษาไทยและภาษาตะวันออก มหาวิทยาลัยทักษิณ เมื่อวันที่ 28 เมษายน พ.ศ.2541 ณ มหาวิทยาลัยทักษิณ โดยผู้วิจัย.

²สัมภาษณ์ หะยีอุสมาน อุสมาน, ผู้รับใบอนุญาต / ผู้จัดการ / ครูใหญ่โรงเรียน ชูลามียะห์ เมื่อวันที่ 17 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2543 ณ. บ้านเลขที่ 181 หมู่ 9 ต. มะรือโบออก อ. เจาะไอร้อง จ. นราธิวาส โดยผู้วิจัย.

³สัมภาษณ์ หะยีอุสมาน อุสมาน, ตามวัน เวลา และสถานที่เดิม

อย่างไรก็ตามระเบียบกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยการจัดส่งครูไปช่วยสอนในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามภาคใต้ พ.ศ. 2527 ที่กำหนดให้มีหัวหน้าครูและหน้าที่ของหัวหน้าครูไว้ทั้งหมด 7 ข้อดังที่ได้กล่าวมาแล้วนั้น แต่จากรายงานการวิจัยฉบับหนึ่ง พบว่ามีปัญหาและอุปสรรค ดังนี้

1. ปัญหาด้านช่วยควบคุมและกำกับดูแลการปฏิบัติงานของครู เช่น หัวหน้าครูไม่ใช่ผู้บังคับบัญชา ทำให้มีปัญหาต่อการบริหารงานในโรงเรียน ระเบียบไม่ชัดเจนผู้ปฏิบัติไม่มั่นใจ และไม่สามารถปฏิบัติตามที่ระเบียบกำหนด หัวหน้าครูและผู้บริหารโรงเรียนไม่ค่อยยอมรับบทบาทซึ่งกันและกัน ครูไม่ค่อยปฏิบัติตามระเบียบและปฏิบัติงานไม่เต็มเวลาราชการ และหัวหน้าครูไม่ชัดเจนเรื่องระเบียบกฎหมายไม่สามารถแนะนำแก่ครูได้

2. ปัญหาด้านพิจารณาเสนอความเห็นต่ออำเภอ เช่น ไม่ค่อยมีบทบาทดำเนินการเท่าที่ควร บทบาทของหัวหน้าครูไม่ชัดเจน ครูไม่ค่อยยอมรับ หัวหน้าครูไม่มีส่วนร่วมในการพิจารณาความดีความชอบของครู และครูไม่ค่อยปฏิบัติตามระเบียบ โดยเฉพาะเรื่องการลา

3. ปัญหาด้านช่วยควบคุมดูแลการเรียนการสอนของครู เช่น หัวหน้าครูขาดความรู้เรื่องหลักสูตรการวัดผลและประเมินผล ผู้บริหารโรงเรียนไม่เข้าใจหลักสูตร และให้ความสำคัญด้านวิชาสามัญน้อย ด้านวิชาศาสนาหัวหน้าครูมีส่วนร่วมน้อย กิจกรรมบางอย่างไม่สามารถจัดในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามได้ ครูไม่จัดทำและใช้แผนการสอน สื่อการเรียนการสอนไม่เพียงพอและขาดครูสอนตามวิชาเอก โดยเฉพาะคณิตศาสตร์ ภาษาอังกฤษ และวิทยาศาสตร์ เป็นต้น

4. ปัญหาด้านช่วยปฏิบัติงานด้านบริหาร เช่น หัวหน้าครูขาดความรู้ในการบริหารงาน ธุรการ ขาดบุคลากรรับผิดชอบงานธุรการโดยตรงไม่มีอำนาจตัดสินใจในการดำเนินงาน และหัวหน้าครูรับผิดชอบงานมาก

5. ปัญหาด้านพิจารณาเสนอความเห็นและปฏิบัติจัดทำเกี่ยวกับการกำหนดแผนงาน เช่น ผู้บริหารขาดความรู้ในการวางแผนและกำหนดโครงการ ขาดงบประมาณดำเนินงานตามโครงการ ผู้บริหารไม่ให้ความสำคัญงานด้านวางแผนและโครงการ หัวหน้าครูไม่มีส่วนร่วมในการวางแผนและกำหนดโครงการ และขาดความร่วมมือจากคณะครูในการดำเนินงานตามโครงการ

6. ปัญหาด้านประสานงานกับบุคคลในฐานะผู้แทนของครูในโรงเรียนหรือกลุ่มครู เช่น บทบาทด้านประสานงานกับชุมชน หัวหน้าครูไม่ค่อยได้ปฏิบัติ การมอบหมายงานไม่ชัดเจน หัวหน้าครูรับผิดชอบด้านการสอนไม่สามารถปฏิบัติงานด้านประสานงานได้เท่าที่ควร และขาดงบประมาณสนับสนุนเป็นค่าใช้จ่าย

7. ปัญหาด้านการปฏิบัติงานอื่น เช่น งานพิเศษให้หัวหน้าครูรับผิดชอบมาก มอบหมายงานให้ปฏิบัติในเวลากระชั้นชิด และบุคลากรของโรงเรียนมีจำกัดไม่สามารถช่วยปฏิบัติงานได้เท่าที่ควร¹

กล่าวโดยสรุป ถึงแม้จะมีปัญหาต่างๆ ในการปฏิบัติงานของหัวหน้าครูในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามก็ตาม แต่หัวหน้าครูก็เป็นตัวแทนของทางราชการที่ส่งไปช่วยสอนในโรงเรียนสอนศาสนาอิสลาม ตามโครงการอุดหนุนโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามภาคใต้ พ.ศ. 2526 – 2529 และแนวนโยบายของกระทรวงศึกษาธิการ ในการพัฒนาและอุดหนุนโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามภาคใต้ประจำปีงบประมาณ 2531 – 2534 ได้กำหนดนโยบายในการพัฒนาโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม คือ เร่งพัฒนาคุณภาพการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพและคุณภาพ ปรับปรุงการพัฒนาการของโรงเรียน พัฒนาระบบการวัดผลและประเมินผล และพัฒนาการบริหารงานให้สามารถสนับสนุนการพัฒนาโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม จึงจำเป็นอย่างยิ่งที่หัวหน้าครูจะต้องปฏิบัติงานภายใต้ภารกิจดังกล่าวให้มีประสิทธิภาพสูงขึ้น ดังนั้นควรกำหนดให้หัวหน้าครูเป็นตำแหน่งทางการบริหารมีอำนาจหน้าที่และความรับผิดชอบชัดเจน ทำให้มีขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงาน อันจะส่งผลต่อคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามให้สูงขึ้นสนองนโยบายของรัฐที่วางไว้²

¹วีระชาติ ไชยนุ้ย. บทบาทของหัวหน้าครูในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในเขตการศึกษา 2. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์, 2538 หน้า 133 – 135

²เรื่องเดียวกันหน้า , 148 - 149

อย่างไรก็ตาม แผนพัฒนาการศึกษาระยะที่ 5 (พ.ศ.2525-2529) ได้กำหนด การศึกษาตามนโยบายพิเศษเกี่ยวกับโรงเรียนราษฎร์สอนศาสนาอิสลามภาคใต้ไว้ดังนี้

1. ปรับปรุงส่งเสริมโรงเรียนราษฎร์สอนศาสนาอิสลามในเขตการศึกษา 2 และ โรงเรียนซึ่งแปรสภาพมาจากปอเนาะในเขต 3 และ 4 โดยเร่งรัดการศึกษาสายสามัญและ สายอาชีวะ
2. เร่งปรับปรุงคุณภาพการศึกษาในโรงเรียนราษฎร์สอนศาสนาอิสลามภาคใต้
3. เร่งรัดโต๊ะครู และนักศึกษาในโรงเรียนราษฎร์สอนศาสนาอิสลามภาคใต้ ให้สามารถฟัง พูด และใช้ภาษาไทย สื่อความหมายได้ถูกต้อง
4. ร่วมมือกับหน่วยงานอื่น เพื่อเร่งรัดประชาชนในจังหวัดชายแดนภาคใต้ ให้สามารถฟัง พูด และใช้ภาษาไทย สื่อความหมายได้ถูกต้อง
5. เร่งส่งเสริมโต๊ะครู และนักศึกษาในโรงเรียนราษฎร์สอนศาสนาอิสลามภาคใต้ ให้มีความเข้าใจและตระหนักถึงภัยต่าง ๆ ที่มีผลต่อความมั่นคงแห่งชาติ
6. ร่วมมือกับหน่วยงานอื่น เพื่อเร่งแก้ไข ปรับปรุงกลไกของรัฐที่ทำหน้าที่ควบคุม และส่งเสริมโรงเรียนราษฎร์สอนศาสนาอิสลามเป็นกรณีพิเศษให้มีความคล่องตัวและมี ประสิทธิภาพ¹

การดำเนินงานในการพัฒนาปรับปรุงโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในช่วง แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 5 (พ.ศ.2525-2529) นั้นสำนักงานคณะกรรมการ การศึกษาเอกชนได้กล่าวว่า กระทรวงศึกษาธิการ ได้ให้การอุดหนุนโรงเรียนประเภทนี้มาก โดยมี วัตถุประสงค์เพื่อ

1. ดำเนินการให้เป็นไปตามนโยบายของรัฐบาลและแผนงานหลักการพัฒนา โรงเรียนราษฎร์สอนศาสนาอิสลามภาคใต้อันเกี่ยวกับความมั่นคงของชาติ
2. ส่งเสริมสนับสนุนให้โรงเรียนราษฎร์สอนศาสนาอิสลามภาคใต้สามารถจัดการ การเรียนการสอนทั้งด้านวิชาสามัญ วิชาศาสนา หรือวิชาชีพให้ได้ผลดี
3. เร่งรัดพัฒนาการศึกษาให้มีคุณภาพและประสิทธิภาพ
4. ส่งเสริมและสนับสนุนให้โรงเรียนประเภทนี้มีบทบาทในการอบรม สั่งสอน ปลุกฝังคุณธรรม จริยธรรมแก่เยาวชนและประชาชนในท้องถิ่น

¹รายงานพิเศษ. วารสารการศึกษาเอกชน, ปีที่ 8 ฉบับที่ 5 ประจำเดือนกุมภาพันธ์ 2526, หน้า 31-32.

ในการนี้ได้กำหนดลักษณะการอุดหนุนตามโครงการนี้ออกเป็น 5 ประเภท คือ

1. อุดหนุนด้านการเงิน
2. อุดหนุนด้านบุคลากร
3. อุดหนุนด้านวัสดุ อุปกรณ์
4. อุดหนุนด้านวิทยากรสงเคราะห์
5. อุดหนุนด้านอื่น ๆ¹

จะเห็นได้ว่าในช่วงแผนพัฒนาเศรษฐกิจ และสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 5 (พ.ศ.2525-2529) นั้น กระทรวงศึกษาธิการได้ให้ความสำคัญกับการพัฒนาโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามเป็นอย่างมาก ทั้งในด้านที่เกี่ยวกับความมั่นคงของชาติ ด้านการเรียนการสอนวิชาสามัญ วิชาศาสนาและวิชาชีพให้มีคุณภาพและประสิทธิภาพ พร้อมทั้งการอุดหนุนในด้านต่าง ๆ

อย่างไรก็ตาม เพื่อให้การพัฒนาโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามเป็นไปอย่างต่อเนื่อง แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 6 (พ.ศ.2530-2534) รัฐได้กำหนดนโยบายและแนวทางในการพัฒนาและอุดหนุนโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามภาคใต้ของกระทรวงศึกษาธิการไว้ดังนี้

1. เร่งรัดพัฒนาคุณภาพการเรียนการสอนทั้ง 3 วิชา คือ วิชาสามัญ วิชาศาสนา และวิชาชีพให้มีประสิทธิภาพและคุณภาพ
2. ปรับปรุง พัฒนาโรงเรียน โดยการจัดทำเกณฑ์มาตรฐานรับรองวิทยฐานะของโรงเรียนที่จัดการเรียนการสอนได้ดีมีคุณภาพ เพื่อมุ่งหมายให้ยกฐานะของโรงเรียนเอกชนตามมาตรา 15 (2) เป็นโรงเรียนเอกชนตามมาตรา 15 (1) แห่งพระราชบัญญัติโรงเรียนเอกชน พ.ศ.2525
3. พัฒนาระบบการวัดผลประเมินผล โดยกำหนดผู้รับผิดชอบในการวัดผล ประเมินผลในแต่ละระดับของหลักสูตรให้เหมาะสม เพื่อให้โรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามมีมาตรฐานทางการศึกษาใกล้เคียงกัน สามารถนำผลการเรียนไปศึกษาต่อในระดับสูงทั้งในและต่างประเทศได้

¹สำนักงานศึกษาธิการจังหวัดนราธิวาส, สรุปปัญหาการบริหารงานโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม จังหวัดนราธิวาส เอกสารโรเนียวฉบับที่ 1/2537, หน้า 25.

4. พัฒนาระบบการบริหารให้สามารถ สนับสนุน พัฒนาโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม เช่น มีการตั้งศูนย์พัฒนา กำหนดองค์กรที่รับผิดชอบโรงเรียน ตั้งศูนย์วิชาการในระดับกลุ่มโรงเรียน

5. ส่งเสริมและอุดหนุนโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม 4 ประเภท

5.1 การอุดหนุนด้านบุคลากร ได้แก่ การจัดส่งข้าราชการครูไปทำการสอนวิชาสามัญ และ/หรือ

5.2 การอุดหนุนด้านการเงิน ได้แก่ การอุดหนุนเป็นเงินแก่โรงเรียนเพื่อสมนาคุณให้ผู้รับใบอนุญาต ครูสอนศาสนา และเพื่อพัฒนากิจการด้านการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนรวมทั้งเงินค่าตอบแทนแก่บุคลากร ซึ่งทำหน้าที่วัดผลและประเมินผลการศึกษา

5.3 การอุดหนุนด้านสื่อการเรียนการสอน ได้แก่ แบบเรียน หนังสือเรียน คู่มือครู แผนการสอน และสื่อการเรียนการสอนอื่น ๆ โดยจะสนับสนุนในการจัดห้องสมุด เพื่อให้ครูและนักเรียนได้ยืม และใช้สื่อการเรียนการสอนดังกล่าว

5.4 การอุดหนุนด้านวิทยากรส่งเสริม จะให้การอุดหนุนในลักษณะเงินทุนหมุนเวียน¹

1.4 ระเบียบกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยกำหนดเวลาทำงานของข้าราชการครูในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามภาคใต้ พ.ศ. 2530

โดยที่กระทรวงศึกษาธิการเห็นสมควรกำหนดเวลาทำงานของข้าราชการครูที่จัดส่งไปช่วยสอนในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม ท้องที่เขตการศึกษา 2, 3 และ 4 เพื่อให้เหมาะสมกับสภาพการเรียนการสอนในโรงเรียนสอนศาสนาอิสลาม ซึ่งระเบียบนี้ได้ประกาศใช้ ณ วันที่ 15 มิถุนายน 2530 พอสรุปได้ดังนี้

1. ให้ข้าราชการครูปฏิบัติงานในโรงเรียน เริ่มตั้งแต่เวลา 08.30 น. ถึง 16.30 น.

ในกรณีที่มีความจำเป็น เพื่อความเหมาะสมกับสภาพการเรียนการสอนในโรงเรียน ผู้ว่าราชการจังหวัดอาจพิจารณาอนุมัติให้ข้าราชการครูปฏิบัติงานในโรงเรียน นอกจากเวลาที่กำหนดไว้ตามวรรคแรกได้ แต่ทั้งนี้เมื่อนับเวลารวมกันแล้วการปฏิบัติงานในโรงเรียนจะต้องมีระยะเวลารวมกันเท่ากับที่กำหนดไว้ตามวรรคแรก

การปฏิบัติงานของข้าราชการครู จะต้องลงเวลาทั้งไปและกลับเป็นหลักฐาน

(ข้อ 4)

¹พิสุทธิ บุญเจริญ, ปอเนาะศึกษา เล่ม 2, เอกสารลำดับที่ 20/2538, หน้า 10-11.

2. ข้าราชการครูที่ปฏิบัติงานในโรงเรียนรวมกลุ่มการสอนให้ปฏิบัติงานในโรงเรียนตามเวลาที่กำหนดไว้ในข้อ 4 และให้ใช้เวลาเดินทางไปปฏิบัติงานระหว่างโรงเรียนหนึ่งกับอีกโรงเรียนหนึ่งตามปกติ ทั้งนี้ จะต้องลงเวลาการปฏิบัติงานในแต่ละโรงเรียนทั้งไปและกลับเป็นหลักฐานด้วย (ข้อ 5)

3. หัวหน้าครูหรือหัวหน้ากลุ่มครู จะกำหนดให้ข้าราชการครูลัดเปลี่ยนกันทำหน้าที่เป็นครูเวรในเวลาเข้าก่อนเข้าเรียน ระหว่างนักเรียนหยุดพักกลางวันหรือหลังเลิกเรียนได้ตามความเหมาะสมของงาน (ข้อ 6)

4. วันปิดภาคเรียนถือเป็นวันพักผ่อนของนักเรียน ข้าราชการครูได้รับอนุญาตให้หยุดพักผ่อนด้วย แต่ถ้ามีความจำเป็นหัวหน้าครูหรือหัวหน้ากลุ่มครูจะสั่งให้ข้าราชการครูไปปฏิบัติงานในโรงเรียนตามปกติได้ (ข้อ 7)

5. วันที่ทำการสอนชดเชยตามระเบียบหรือคำสั่งของกระทรวงศึกษาธิการ เนื่องจากมีการสั่งปิดสถานศึกษาด้วยเหตุพิเศษต่าง ๆ ให้ถือว่าเป็นวันปฏิบัติงานปกติตามระเบียบนี้ (ข้อ 8)

6. หัวหน้าครูหรือหัวหน้ากลุ่มครู อาจกำหนดให้ข้าราชการครูมาทำงานใด ๆ นอกเหนือจากเวลาทำงานที่ได้กำหนดตามระเบียบนี้ได้ตามความจำเป็น โดยความเห็นชอบของศึกษานิเทศก์อำเภอ (ข้อ 9)

7. วันหยุดราชการประจำสัปดาห์โดยปกติ คือ วันศุกร์ และวันอื่นอีก 1 วัน ตามที่ผู้ว่าราชการจังหวัดพิจารณาอนุมัติ ทั้งนี้ ขึ้นอยู่กับสภาพงานของข้าราชการครูในโรงเรียน ในกรณีที่มีความจำเป็น เพื่อความเหมาะสมกับสภาพการเรียนการสอนในโรงเรียน ผู้ว่าราชการจังหวัดอาจพิจารณาอนุมัติให้มีวันหยุดราชการประจำสัปดาห์เป็นอย่างอื่นได้ แต่จะต้องมีวันหยุดประจำสัปดาห์รวม 2 วัน (ข้อ 10)

8. หัวหน้าครูหรือหัวหน้ากลุ่มครู จะต้องทำรายงานเกี่ยวกับเวลาการปฏิบัติงานของข้าราชการครูในโรงเรียนหรือโรงเรียนรวมกลุ่มการสอนแล้วแต่กรณีผ่านโรงเรียนให้จังหวัดทราบภายในวันที่สิบของเดือนถัดไปทุกเดือน (ข้อ 11)

จะเห็นได้ว่าระเบียบกระทรวงศึกษาธิการฉบับนี้ได้กำหนดเวลาการทำงานของข้าราชการครูและวันหยุดราชการไว้อย่างชัดเจน อีกทั้งยังได้กำหนดหน้าที่ของหัวหน้าครูไว้ด้วย แต่อย่างไรก็ตาม ไม่ว่าจะมียุทธศาสตร์กำหนดการทำงานของข้าราชการครูในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามที่ชัดเจนแล้วก็ตาม แต่บางโรงเรียนก็ยังมีปัญหาที่ครูเหล่านั้นไม่มาปฏิบัติงาน

ตามเวลาที่ทางราชการกำหนดจากข้อมูลที่ได้กล่าวมาแล้วและในขณะเดียวกัน ความขัดแย้งระหว่างหัวหน้าครูกับครูใหญ่หรือกับผู้รับใบอนุญาตก็ยังมีให้เห็นอยู่จนถึงปัจจุบันนี้

ต่อมารัฐบาลของพลเอกเปรม ติณสูลานนท์ เป็นนายกรัฐมนตรี มีอันต้องสิ้นสุดลง เนื่องจากปัญหาทางการเมืองภายในคณะรัฐบาลเอก พลเอกชาติชาย ชุณหะวัณ ได้รับการเลือกตั้งให้ดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรี (4 สิงหาคม 2531 - 9 ธันวาคม 2533, 9 ธันวาคม 2533 - 23 กุมภาพันธ์ พ.ศ.2534) รัฐบาลชุดนี้ได้กำหนดนโยบายการจัดการศึกษาสำหรับชาวไทยมุสลิมในจังหวัดชายแดนภาคใต้ นอกจากการควบคุมติดตาม กำกับการดำเนินงานตามโครงการต่าง ๆ ที่รัฐบาลก่อนเห็นชอบให้เป็นโครงการผูกพันต่อเนื่อง เช่น นโยบายแนวทางในการพัฒนาและอุดหนุนโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม ปีงบประมาณ 2531-2534 เป็นต้นแล้ว คณะรัฐมนตรีในคราวประชุม เมื่อวันที่ 11 ตุลาคม พ.ศ.2531 มีมติอนุมัติให้มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี พัฒนางค์กรเกี่ยวกับการศึกษาอิสลามที่ดำเนินการอยู่เป็นวิทยาลัยอิสลามศึกษา มีฐานะเทียบเท่าคณะวิชา โดยให้จัดตั้งคณะกรรมการขึ้นมาคณะหนึ่งประกอบด้วย ผู้แทนจากกระทรวงต่างประเทศ กองทัพอากาศที่ 4 ศูนย์อำนวยการบริหารจังหวัดชายแดนภาคใต้ (ศอ.บต.) สภาความมั่นคงแห่งชาติ (สม.ช.) และผู้นำมุสลิมที่มีความเข้าใจและพร้อมที่จะให้ความร่วมมือในแนวทางตามนโยบายของรัฐบาล¹ โดยให้มีหน้าที่เป็นกรรมการบริหาร เพื่อกำกับดูแลทางด้านนโยบาย และให้คำปรึกษาหารือ แนะนำเกี่ยวกับการจัดการและการวางแผนในรายละเอียดขององค์กรที่จะจัดตั้งขึ้น

ในปีเดียวกัน คณะรัฐมนตรีในคราวประชุม เมื่อวันที่ 8 พฤศจิกายน พ.ศ.2531 ได้มีมติเห็นชอบนโยบายความมั่นคงแห่งชาติเกี่ยวกับจังหวัดชายแดนภาคใต้ (พ.ศ.2531-2535) ตามข้อเสนอการทบทวนและพิจารณาสถานการณ์ในจังหวัดชายแดนภาคใต้ใหม่ของสภาความมั่นคงแห่งชาติ สรุปสาระสำคัญของนโยบายดังกล่าวได้ดังนี้

¹สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (สกศ.), รวมมติคณะรัฐมนตรีเกี่ยวกับการศึกษา พ.ศ.2528-2533. (กรุงเทพฯ : ศูนย์ประสานงานและปฏิบัติการของระบบสารสนเทศเพื่อการศึกษา, 2534), หน้า 11-12.

1. ด้านสังคมจิตวิทยา ให้ถือเป็นนโยบายที่มีความสำคัญเร่งด่วนลำดับแรก ในการสร้างความเข้าใจ ลดความหวาดระแวงด้วยการยอมรับในความแตกต่างและให้เกียรติซึ่งกันและกัน อันเป็นลักษณะเด่นทางสังคมที่ประกอบด้วยวัฒนธรรมที่หลากหลาย เน้นการเรียนรู้ภาษาไทยเพิ่มมากขึ้นจากภาษามาลายูท้องถิ่น เพื่อเป็นสื่อในการติดต่อสื่อสารให้สังคมเปิดกว้างมากขึ้น และขยายโอกาสในการพัฒนาคุณภาพชีวิต
2. ด้านการเมืองและการปกครอง เป็นนโยบายที่มีความสำคัญเร่งด่วน ควบคู่กับ ด้านสังคมจิตวิทยา โดยเน้นการดำเนินงานมวลชนให้ผู้นำมุสลิมมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหา และพัฒนาสังคม ยึดหลักการประนีประนอม ประสานประโยชน์ในแนวทางสันติและปฏิเสธแนวทางรุนแรง
3. ด้านการรักษาความสงบ ใช้นโยบายการเมืองนำการทหารเพื่อให้กลุ่มก่อการร้ายเข้ามอบตัว การป้องกันและปราบปรามใช้การแยกมิตร แยกศัตรู ให้ชัดเจน และสนับสนุนด้านการดำเนินงานมวลชน โดดเดี่ยวกลุ่มก่อการร้าย
4. ด้านการเมืองระหว่างประเทศ เน้นการแก้ไขปัญหาด้วยการสร้างความเข้าใจ กับประเทศมุสลิม เพื่อสนับสนุนไทยในการดำเนินนโยบายและเสริมสร้างความสัมพันธ์ลักษณะ สร้างสรรค์ทางเศรษฐกิจ การค้าการลงทุนให้เป็นประโยชน์ยิ่งกว่าบ่อนทำลาย
5. ด้านเศรษฐกิจ เร่งรัดการพัฒนาตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ และประสานแผนพัฒนาให้สอดคล้องและสนับสนุนการแก้ปัญหาพื้นฐานทางสังคม¹

ในช่วงเวลาการบริหารราชการของรัฐบาลนี้ จังหวัดชายแดนภาคใต้มีกมี่ เหตุการณ์รุนแรงเกิดขึ้น ซึ่งมีทั้งเหตุการณ์ ขบวนการโจรก่อการร้าย กลุ่ม B.R.N.* บุกเผา โรงเรียนบ้านเจาะบือแม อำเภอรามัน จังหวัดยะลา เมื่อวันที่ 27 พฤศจิกายน 2532 และ เหตุการณ์ขบวนการโจรก่อการร้ายจับตัวครูฟอง เพ็ชรบุญ ครูใหญ่โรงเรียนนิคมพัฒนาตนเอง ภาคใต้ 3 อำเภอบันนังสตา จังหวัดยะลา เป็นตัวประกัน เพื่อต่อรองข้อเรียกร้องบางประการ²

¹สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, นโยบายความมั่นคงแห่งชาติเกี่ยวกับจังหวัดชายแดนภาคใต้. (พ.ศ.2537-2541), (เอกสารอัดสำเนา, 2537), หน้า 5-6.

*B.R.N. : Barisan Revolution National หรือแนวร่วมปลดปล่อยแห่งชาติมลายูปัตตานี ตั้งขึ้นเมื่อปี พ.ศ.2491.

²สหพันธ์ครูยะลา, สรุปเหตุการณ์คุกคามสวัสดิภาพครูในจังหวัดชายแดนภาคใต้ (เฉพาะกรณีในจังหวัดยะลา), (เอกสารอัดสำเนา), หน้า 1.

หลังจากรัฐบาลได้แก้ไขปัญหาดังกล่าวให้คลี่คลายลงได้บ้างแล้ว กองอำนวยการรักษาความมั่นคงภายใน ภาค 4 (กอ.รมน. ป 4) และกองทัพภาคที่ 4 จึงได้กำหนดให้มีโครงการพัฒนาเพื่อความหวังใหม่ (หรือโครงการฮาร์ปันบารู) ขึ้นเมื่อวันที่ 19 กุมภาพันธ์ พ.ศ.2532 เพื่อผสมผสานงานด้านปราบปรามให้เข้ากับงานด้านพัฒนา ซึ่งถือว่าเป็นหัวใจของการแก้ไขปัญหาคความมั่นคงอันเกิดจากการก่อการร้ายในภูมิภาคนี้¹ ส่วนการแก้ปัญหาด้านการจัดการศึกษา คณะรัฐมนตรีในคราวประชุม เมื่อวันที่ 22 มกราคม พ.ศ.2534 ได้พิจารณาเพื่อแก้ไขปัญหเกี่ยวกับแนวทางการจัดการศึกษาในจังหวัดภาคใต้ โดยเฉพาะเกี่ยวกับปัญหาครูในจังหวัดชายแดนภาคใต้ได้เห็นชอบให้ดำเนินการดังนี้

1. ให้เปิดโอกาสเป็นพิเศษแก่ครูที่ไม่ประสงค์จะอยู่ในพื้นที่ ได้ย้ายออกแล้วให้สรรหา หรือบรรจุครูใหม่ที่ตั้งใจจริง หรือมีภูมิชำนาญเดิมในจังหวัดชายแดนภาคใต้เข้าสอนแทน
2. ให้กระทรวงศึกษาธิการหาทางบรรจุให้ครูสอนศาสนาอิสลามในโรงเรียนของรัฐเป็นลูกจ้างประจำ หรือถ้ามีวุฒิก็ให้บรรจุเป็นข้าราชการ ส่วนครูสอนศาสนาในโรงเรียนเอกชนก็ให้เทียบวุฒิหรือรับรองวุฒิครู เพื่อจะได้รับความช่วยเหลือจากทางราชการตามระเบียบที่มีอยู่แล้วได้ดียิ่งขึ้น
3. สำหรับผู้ที่จบการศึกษาทางศาสนาอิสลามจะเปิดโอกาสให้สามารถเทียบวุฒิหรือได้รับการรับรองวุฒิ เพื่อนำไปใช้ประกอบอาชีพได้กว้างขวางยิ่งขึ้น
4. ให้จัดสรรทุนเพื่อการศึกษาด้านศาสนาอิสลาม ทั้งในและต่างประเทศเพื่อเข้ารับราชการด้วย²

จะเห็นได้ว่าแนวทางแก้ไขปัญหาดังกล่าวข้างต้นมีคณะรัฐมนตรีเห็นชอบนี้ให้กระทรวงศึกษาธิการ ทบวงมหาวิทยาลัย และ ก.พ. นำมติไปวางกฎระเบียบ หรือปรับปรุงแก้ไขระเบียบให้ปฏิบัติตามแนวทางดังกล่าวต่อมา

¹ปรีชา นุ่นสุข และวิรัตน์ ธีรกุล (บรรณาธิการ), เอกสารประกอบการสัมมนาการวิจัยครั้งที่ 1, (กรุงเทพฯ : กฤษฎาการพิมพ์, 2532), หน้า 124.

²สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (สกศ.), เรื่องเดิม, หน้า 104-105.

แต่เนื่องจากการบริหารราชการแผ่นดินของรัฐบาลคณะนี้ได้รับการวิพากษ์วิจารณ์เกี่ยวกับความไม่สุจริตของคณะรัฐมนตรี คณะรักษาความสงบเรียบร้อยแห่งชาติ (รสช.) จึงได้อ้างเหตุผลทำการยึดอำนาจการบริหารประเทศไว้ เมื่อวันที่ 23 กุมภาพันธ์ พ.ศ.2534 และแต่งตั้งรัฐบาลใหม่ โดยมี นายอานันท์ ปันยารชุน เป็นนายกรัฐมนตรี (2 มีนาคม 2534 - 22 มีนาคม 2535) การบริหารราชการภายใต้กฎอัยการศึกของรัฐบาลนี้ค่อย ๆ คลี่คลายบรรยากาศทางการเมืองยุค รสช. ลงด้วยการร่างรัฐธรรมนูญฉบับใหม่ของสภานิติบัญญัติแห่งชาติ จนกระทั่งประกาศใช้และกำหนดการเลือกตั้งทั่วไป ในวันที่ 22 มีนาคม พ.ศ.2535¹

จะเห็นได้ว่าในช่วงเวลาดังกล่าวนี้ (พ.ศ.2525-2535) ความสัมพันธ์ระหว่างรัฐกับสังคมเป็นรูปแบบ "สังคมล้อมรัฐ" เมื่อรัฐยอมรับความแตกต่างทางเชื้อชาติ ศาสนา ภาษาและวัฒนธรรมของชาวไทยมุสลิมมากขึ้น การดำเนินนโยบายการจัดการศึกษาสำหรับชาวไทยมุสลิมของรัฐย่อมคำนึงถึงเหตุผล "มิตินิยมมีส่วนร่วม" เป็นด้านหลักและ "มิตินิยมพัฒนา" เป็นด้านรองตามมาอย่างใกล้ชิด ในขณะที่เดียวกันขบวนการแบ่งแยกดินแดนซึ่งเป็นกลุ่มยุทธศาสตร์ที่มีคู่กับสังคมจังหวัดชายแดนภาคใต้ ตั้งแต่ พ.ศ.2542 ก็เริ่มตอรอง และเรียกร้องต่อรัฐมากขึ้น ส่งผลกระทบต่อสวัสดิภาพของครูในพื้นที่นี้อย่างต่อเนื่อง ทำให้รัฐบาลยังคงดำรงไว้ซึ่งเหตุผล "มิตินิยมมั่นคง" ที่ใช้การเมืองนำการทหาร เพื่อให้กลุ่มก่อการร้ายเข้ามาอบตัวมากกว่าการใช้กำลังทางอาวุธ สำหรับโรงเรียนราษฎร์สอนศาสนาอิสลามก็มีพระราชบัญญัติโรงเรียนเอกชน พุทธศักราช 2525 มารองรับ และตัวโรงเรียนราษฎร์สอนศาสนาอิสลามก็ได้เปลี่ยนเป็นโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม เมื่อ พ.ศ.2526 นอกจากพระราชบัญญัติโรงเรียนเอกชน พ.ศ.2525 แล้วยังมีระเบียบต่าง ๆ และประกาศของกระทรวงศึกษาธิการรองรับพระราชบัญญัติฉบับนี้ เพื่อให้การบริหารของโรงเรียนเอกชนนำสู่การปฏิบัติอย่างจริงจัง และที่เห็นได้ชัดเจนคือที่พักนักเรียนได้พัฒนาจากแบแระ (ลักษณะห้องแถว) มาเป็นลักษณะแบบหอพักทั่วไปที่เรียกว่า อัลลาม่า² ดังนั้นการเปลี่ยนแปลงจากโรงเรียนราษฎร์สอนศาสนาอิสลามเป็นโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามนั้น ถือว่าเป็น "มิตินิยมพัฒนา" เป็นด้านหลัก "มิตินิยมมีส่วนร่วม" และ "มิตินิยมมั่นคง" จะเป็นด้านรอง

¹สมพงษ์ ปานเกล้า. เรื่องเดิม. หน้า 179.

²พิสุทธิ บุญเจริญ. ปอเนาะศึกษา. 2537, หน้า 17.

ผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงจากโรงเรียนราษฎร์สอนศาสนาอิสลามเป็น
โรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม

1. ด้านสังคมจิตวิทยา

1.1 การเรียนการสอน หลักสูตรภาควิชาภาษาไทยหรือวิชาสามัญในโรงเรียน
เอกชนสอนศาสนาอิสลามมีอยู่ 2 ประเภท 3 ระดับนั่นก็คือ หลักสูตรการศึกษาผู้ใหญ่แบบ
เบ็ดเสร็จ ระดับ 3-4 และหลักสูตรมัธยมศึกษา แบ่งออกเป็นระดับมัธยมศึกษาตอนต้น
และมัธยมศึกษาตอนปลาย มีวิธีและแนวดำเนินการเรียนการสอนไม่ว่าหลักสูตรการศึกษาผู้ใหญ่
แบบเบ็ดเสร็จหรือมัธยมศึกษา ยึดโครงสร้างหลักสูตรของกระทรวงเป็นหลัก ที่เป็นปัญหาคือ
โรงเรียนที่เปิดสอนระดับมัธยมศึกษา ไม่ว่าจะตอนต้นหรือตอนปลาย โดยเฉพาะตอนต้นทางราชการ
อนุญาตให้ป้อนเา* เปิดสอนได้ง่ายดายที่สุด จนดูแลเป็นการเอาใจมากกว่าการเอามาตรฐาน
การศึกษา เพียงแต่จัดทำหลักฐาน หรือยื่นคำร้องให้ถูกต้อง ได้ะครูส่วนใหญ่ก็สามารถเปิด
หลักสูตรระดับมัธยมศึกษาตอนต้นได้ทันทีที่ ข้อบกพร่องหรือผลกระทบจึงมาตกอยู่กับนักเรียน
เพราะโรงเรียนประเภทนี้แยกเวลาเรียนออกเป็น 2 ภาค ภาคเช้าเปิดสอนศาสนา ภาคบ่ายเปิด
สอนวิชาสามัญ โครงสร้างหลักสูตรทางภาควิชาสามัญไม่สามารถเปิดทำการสอนได้ครบตาม
จำนวนคาบเรียน เช่น หมวดสังคมศึกษา หมวดพลานามัย หมวดศิลปะ และอาชีพ¹

หมวดวิชาสังคมศึกษา จะเห็นว่าตลอดหลักสูตร ม.1-3 เรียนวิชาดังกล่าว
5 คาบ ต่อหนึ่งสัปดาห์ โรงเรียนเปิดทำการสอนได้แค่ 4 คาบ ส่วนอีกคาบที่เหลือให้ออน
หน่วยการเรียนมาจากภาควิชาศาสนา สำหรับหมวดศิลปะเฉพาะดนตรีศึกษาให้เรียนและออน
หน่วยการเรียนมาจากภาควิชาศาสนาแทนเฉพาะการขับร้องและดนตรี ส่วนภาคทฤษฎีให้ทำ
การสอนได้ตามปกติ จากความไม่เข้าใจของโรงเรียนบางแห่ง แม้แต่วิชาแกะสลักหรือวาดภาพ
เหมือน นักเรียนก็มักจะถูกห้ามไม่ให้เรียน เนื่องจากถูกตีความหมายเป็นการปั้นรูปเหมือนหรือ
เจี๊วต เป็นต้น วิชาหมวดการช่างในบ้านหรือการงานอาชีพ โรงเรียนแทบทุกแห่งในเขต
การศึกษา 2 ยังไม่มีสถานประกอบการที่จะนำนักเรียนไปฝึกงาน ทั้งยังไม่มีวัสดุอุปกรณ์ในการ
ฝึกงานให้กับนักเรียนด้วย ทุกโรงเรียนในเขตการศึกษา 2 เปิดเรียนได้แค่ 30 คาบต่อหนึ่งสัปดาห์

*โรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม

¹เทอด วิชาญ. "หลักสูตรวิชาสามัญโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม ก้าวหน้า
หรือสูญเปล่าทางการศึกษา". รุสมิแล, ปีที่ 8 ฉบับที่ 3 พฤษภาคม-สิงหาคม 2528, หน้า 30.

คาบที่ขาดไปอย่างเด็ดขาดคือคาบกิจกรรม คาบแนะแนว คาบซ่อมเสริม การเข้าร่วมกิจกรรม ทุกโรงเรียนยกเหตุผลเป็นข้ออ้าง คือ กิจกรรมศาสนา แนะแนวและสอนซ่อมเสริมถึงถูกยึดเยียด ให้เป็นเพียงในนามเท่านั้น บางโรงเรียนแก้ไขโดยวิธีจัดป้ายนิเทศแทนถึงจะไม่ได้ผล แต่ก็ยังดีอยู่บ้าง ส่วนใหญ่ไม่มีทั้งคาบเรียนและป้ายจัดนิเทศ แม้แต่ครูแนะแนวก็ไม่มีด้วย¹ ส่วนคาบวิชาพลະยังมี โรงเรียนบางแห่งไม่อนุญาตให้นักเรียนเข้าร่วมคาบวิชาพลະ เนื่องจากถือว่าขัดต่อระบบศาสนา บางโรงเรียนอนุญาตให้เรียนแต่เป็นการเรียนชนิดที่ว่าขอไปที มีบางโรงเรียนที่ก้าวหน้าสนับสนุนให้นักเรียนเข้าเรียนในคาบวิชาพลະ และสนับสนุนให้เข้าร่วมกิจกรรมจนได้รับชัยชนะก็มี²

มาตรฐานคาบการเรียน โรงเรียนใช้เวลา 40 นาที ต่อคาบการเรียน มีบางโรงเรียนใช้ 30 นาที ต่อคาบการเรียน และโรงเรียนส่วนใหญ่ยังไม่มีครูเข้าทำการสอน หรือที่สอนได้ก็ไม่ตรงกับวิชาเอก จากการสำรวจพบว่าโรงเรียนบางแห่งไม่สามารถทำการสอนได้ครบทุกวิชา เนื่องจากขาดครู

1.2 โต๊ะครูเจ้าของโรงเรียน หรือผู้รับใบอนุญาตขาดความรู้ในการบริหารบุคคล และการศึกษา โต๊ะครูเป็นนักการศึกษา มีความรู้ และความชำนาญทางศาสนา แต่ขาดความรู้ในด้านการบริหารอย่างเป็นระบบ แนวทางแก้ไขควรจัดให้มีการอบรมโต๊ะครู ซึ่งเป็นผู้บริหาร โดยเฉพาะอย่างยิ่งโรงเรียนที่เปิดสอนในระดับมัธยมศึกษาตอนปลายแล้ว ความรู้ความสามารถของโต๊ะครูเป็นสิ่งจำเป็น ถือว่าเป็นหัวใจหรือตัวจักรสำคัญ เป็นศูนย์กลางของทุกอย่าง

1.3 หน่วยงานของทางราชการที่เกี่ยวข้องไม่สามารถเข้าไปควบคุมได้เนื่องจากโรงเรียนดังกล่าวเป็นของเอกชน ทั้งยังเป็นโรงเรียนที่เปิดสอนวิชาศาสนาอีกด้วย ถ้าทางราชการเข้าไปควบคุมทุกเรื่องก็จะกลายเป็นการก้าวก่าย หรือกดขี่ข่มเหง ดังเป็นข่าวอยู่เสมอ จึงเป็นช่องโหว่ที่ทางราชการรับหาทางแก้ไข³

¹ เรื่องเดียวกัน, หน้า 31.

² เทอด รวีฉาย, เรื่องเดิม, หน้า 31.

³ เรื่องเดียวกัน, หน้า 31-32.

1.4 คุณภาพของบุคลากร

1.4.1 ครู ครูในโรงเรียนประเภทนี้มีทั้งข้าราชการครู และครูที่โรงเรียนจัดจ้างแล้วบรรจุเป็นครู ฝ่ายที่เป็นข้าราชการครูส่วนหนึ่งแปรสภาพมาจากลูกจ้าง ครูเหล่านี้มีวุฒิไม่สูงนัก ชีตความสามารถในการปฏิบัติงาน จำเป็นต้องปรับปรุง ส่วนครูที่ทางรัฐบาลสอบบรรจุเป็นข้าราชการเองโดยตรง วุฒิปริญญาตรีขึ้นไป จึงไม่ค่อยมีปัญหาในการสอน ปัญหาอยู่ตรงที่ว่า ทั้งที่เป็นข้าราชการและครูที่โรงเรียนจัดจ้างสอนไม่ตรงกับวิชาเอกที่ตนเรียนมาเป็นการสอนแบบเหมาวิชาปะปนกันไปหมด บางโรงเรียนครูไม่พอดังสอนกันอย่างน้อย ยี่สิบห้าคาบ หรือไม่กี่สอนสามสิบคาบเรียนต่อหนึ่งสัปดาห์ มีโรงเรียนที่ใหญ่เพียงไม่กี่แห่งที่ครูได้สอนตามความถนัดและตรงกับวิชาเอกที่เรียนมา

1.4.2 หัวหน้าข้าราชการครู ส่วนใหญ่ยังขาดคุณสมบัติด้านความสามารถ ผู้ที่ทำหน้าที่ดังกล่าวจะต้องคัดเลือก หรือสรรหาบุคคลที่มีความสามารถอย่างแท้จริง โดยไม่คำนึงถึงศาสนาเป็นประการสำคัญ ควรเน้นที่ความสามารถ เพราะเป็นตำแหน่งบริหาร แม้ว่า จะคัดมาจากผู้ที่เป็นมุสลิม ส่วนใหญ่ยังอยู่ในระดับขาดคุณสมบัติ คือ ความสามารถในการบริหารและวิชาการ

1.5 นักเรียน

1.5.1 นักเรียนชายในปอเนาะมักจะไม่เรียบร้อย ก้าวร้าว ชอบทะเลาะวิวาทกันเองในโรงเรียน สาเหตุมาจากโรงเรียนไม่สนับสนุนให้นักเรียนได้มีส่วนร่วมกิจกรรมด้วยกัน ความรักความเห็นอกเห็นใจจึงไม่ค่อยมี ทำให้มีการแบ่งแยกกันเองขึ้น เป็นเด็กไทยและเด็กมลายู ทั้งที่อยู่เรียนวิชาศาสนาในปอเนาะเดียวกัน การแบ่งแยกกันเป็นอัตราและจำนวนสูงอย่างไม่น่าเชื่อ¹

1.5.2 การศึกษาต่อของนักเรียน นักเรียนที่จบจากโรงเรียนประเภทนี้ สอบเข้าเรียนในมหาวิทยาลัยได้ไม่มาก นักเรียนในเขตการศึกษาเข้าสอบทั้งหมดประมาณ 400 คน สอบได้ไม่ถึง 10 คน และคณะที่สอบเข้าเรียนต่อได้ ส่วนใหญ่เป็นคณะศึกษาศาสตร์ และมนุษยศาสตร์ หรือสังคมศาสตร์ เสียส่วนใหญ่ อัตราว่างงานเมื่อสำเร็จการศึกษาจะตามมาอีก บางคนได้สิทธิพิเศษที่รู้จักกันดีว่า "สิทธิอิสลาม" เรียนไปได้ระดับกลาง ๆ กลับหมดสิทธิในการเรียนเพราะเกรดไม่ถึง แทนที่จะเป็นผลดี กลับเป็นผลเสีย เป็นการสูญเสียเปล่าที่ผู้เรียนต้องพกเอาความเจ็บช้ำน้ำใจมาเป็นอคติต่อรัฐบาลอย่างหนีไม่พ้น²

¹ เทอด รวีฉาย, เรื่องเดิม, หน้า 33.

² เรื่องเดียวกัน.

2. ด้านเศรษฐกิจ

2.1 การใช้จ่ายเงินอุดหนุนรายปีผิดประเภท การที่เจ้าของโรงเรียนดังกล่าว นำเงินไปใช้ผิดประเภทและวัตถุประสงค์ ทางราชการไม่สามารถตรวจสอบได้หรือติดตามได้ ปลอมให้เงินของแผ่นดินถูกใช้จ่ายไปโดยขาดประโยชน์ ครูสอนศาสนาส่วนใหญ่มักไม่ได้เงินแบ่งตามความเป็นจริง ขนาดบางแห่งไม่แบ่งให้ครูสอนศาสนาด้วยกันเลยก็มี ครูสอนศาสนา จำนวนหนึ่งจึงต้องอดทนหวานอมขมกลืน ในที่สุดก็กลับกลายเป็นอคติต่อทางราชการว่าไม่มีความจริงใจในการให้ความช่วยเหลือ ทั้ง ๆ ที่ความผิดดังกล่าวได้้ครูเป็นผู้ก่อ แต่ความเสียหาย รัฐบาลเป็นผู้รับ¹ ดังนั้นรัฐบาลจะต้องวางแผนทางในเรื่องการใช้จ่ายเงินดังกล่าวเพื่อให้เกิดประโยชน์ โดยให้เขียนเป็นโครงการและสามารถตรวจสอบได้เป็นอย่างดี ไม่ต้องหวาดกลัวต่อคำพูดที่ว่า “ถ้ารัฐบาลเข้ามาควบคุมการใช้จ่ายเงิน ทางโรงเรียนจะหยุดขอความช่วยเหลือจากรัฐบาล แล้วหันไปขอความช่วยเหลือจากกลุ่มประเทศมุสลิมแบบใต้ดินแดน” นั้นเป็นคำขู่ของผู้หวังผลประโยชน์จากเงินดังกล่าวเท่านั้น²

2.2 ครูที่โรงเรียนจ้างได้รับเงินเดือนน้อยมาก ระดับวุฒิปริญญาตรีโรงเรียนใหญ่ไม่กี่แห่งจ่ายแค่ 1,200 บาทต่อเดือน โรงเรียนขนาดเล็กสอนเพื่อวิทยาทานหรือให้บ้าง เป็นบางเดือน แต่ก็ไม่เกิน 4-500 บาท ทำให้เกิดปัญหาด้านการครองชีพ ผู้ที่มีครอบครัวอยู่แล้ว ไม่สามารถเลี้ยงดูครอบครัวได้ในที่สุด กลายเป็นกระทบต่อการเรียนการสอน ปัญหาที่ติดตามมา ครูสอนหนึ่งขาดโรงเรียนเพื่อไปประกอบอาชีพอย่างเร่งรีบในการที่จะหาเงินมาใช้³

3. ด้านการเมือง ผลกระทบทางด้านการเมืองที่เกี่ยวกับปอเนาะนั้นไม่มี แต่เป็น เหตุการณ์ที่ขบวนการโจรก่อการร้าย กลุ่ม B.R.N. บุกเผาโรงเรียนบ้านเจาะปือแม อำเภอรามัน จังหวัดยะลา เมื่อวันที่ 27 พฤศจิกายน 2532 และเหตุการณ์ขบวนการโจรก่อการร้ายจับตัว ครูฟอง เพ็ชรบุญ ครูใหญ่โรงเรียนนิคมพัฒนาตนเองภาคใต้ 3 อำเภอบันนังสตา จังหวัดยะลา เป็นตัวประกัน เพื่อต่อรองข้อเรียกร้องบางประการ

¹ เรื่องเดียวกัน, หน้า 32.

² เทอด รวีฉาย, เรื่องเดิม, หน้า 32.

³ เรื่องเดียวกัน.

2. โรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามมาตรา 15 (2) : โรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามตามมาตรา 15 (1) ช่วง พ.ศ.2535-2539

ภายหลังจากการเลือกตั้งทั่วไปวันที่ พลเอกสุจินดา คราประยูร ได้รับแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรี โดยมี 5 พรรคการเมืองเสียงข้างมากเป็นผู้สนับสนุน โดยเหตุที่พลเอกสุจินดา คราประยูร เป็นผู้ที่ไม่ได้ผ่านการเลือกตั้งให้เป็นผู้แทนราษฎรตามเงื่อนไขของกฎหมายและเคยแถลงว่าจะไม่เป็นนายกรัฐมนตรี จึงมีกระแสต่อต้านจากประชาชนและพรรคการเมืองเสียงข้างน้อย เริ่มขึ้นตั้งแต่วันที่ 6 เมษายน พ.ศ.2535¹ ในที่สุดเหตุการณ์รัฐบาลสั่งปราบปรามประชาชน ผู้ชุมนุมคัดค้านการเข้าสู่ตำแหน่งนายกรัฐมนตรีของพลเอกสุจินดา คราประยูร ได้กลายเป็น “เหตุการณ์พฤษภาทมิฬ” ขึ้นระหว่างวันที่ 18-21 พฤษภาคม พ.ศ.2535 ส่งผลให้รัฐบาลคณะนี้จึงต้องยุติลง และต่อมาได้มีการจัดตั้งรัฐบาลรักษาการชั่วคราว โดยมีนายอานันท์ ปันยารชุน ได้รับการแต่งตั้งให้เป็นนายกรัฐมนตรีอีกครั้ง (ครั้งแรก 2 มีนาคม 2534-22 มีนาคม 2535) (ครั้งที่สอง 10 มิถุนายน 2535-30 มิถุนายน 2535)

จะเห็นได้ว่าช่วงเวลาสั้น ๆ หลังรัฐบาลพลเอกชาติชาย ชุณหะวัณ ได้มีการเปลี่ยนแปลงทางการเมืองครั้งสำคัญ รัฐบาลชั่วคราวที่ผลัดเปลี่ยนเข้ามาบริหารประเทศยังมิได้กำหนดนโยบายการจัดการศึกษาเฉพาะพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ กลไกของรัฐภาคข้าราชการเป็นกำลังสำคัญในการดำเนินงานดังนโยบายของรัฐบาลก่อน ๆ ตลอดช่วงเวลานี้

ภายหลังจากการเลือกตั้งทั่วไปอีกครั้ง เมื่อวันที่ 22 กันยายน พ.ศ.2535 รัฐบาลได้มี นายชวน หลีกภัย หัวหน้าพรรคประชาธิปัตย์ เป็นนายกรัฐมนตรี (23 กันยายน 2535-13 กรกฎาคม 2538) และได้มีการแต่งตั้งคณะรัฐมนตรีเข้าบริหารราชการแผ่นดิน เมื่อวันที่ 29 กันยายน พ.ศ.2535 นั้น นอกจากการแถลงนโยบายของรัฐบาลเมื่อวันที่ 21 ตุลาคม พ.ศ.2535 โดยได้กำหนดนโยบายด้านการศึกษาที่สำคัญ ๆ อาทิ เร่งขยาย เร่งขยายการศึกษาขั้นพื้นฐานจาก 6 ปี เป็น 9 ปี ส่งเสริมและสนับสนุนให้มีการใช้ทรัพยากรจากองค์กรภาครัฐและเอกชน สถานประกอบการ ชุมชนและแหล่งภูมิปัญญาท้องถิ่นให้มีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา และกระจายอำนาจการบริหารการศึกษาจากส่วนกลางไปสู่ภูมิภาค ส่งเสริมสถานศึกษาให้มากขึ้น² รัฐบาลชุดนี้ได้ตระหนักและพบปัญหาการจัดการศึกษาของจังหวัดชายแดนภาคใต้ ซึ่งปรากฏและดำรงอยู่ขณะนี้ว่า

¹ทินกร สองหล้า, ชีวิตต้องสู้. (กรุงเทพฯ : กลุ่มชมรมดอกไมก์, 2535), หน้า 92.

²วิโรจน์ สารัตนะ, เรื่องเดิม, หน้า 154.

1. ความแตกต่างด้านชนบธรรมเนียม ประเพณี และวัฒนธรรม
2. ประชากรและนักเรียนใช้ภาษามลายูท้องถิ่นในชีวิตประจำวัน
3. เรื่องศาสนาอิสลาม เป็นสิ่งที่ทุกคนต้องเรียน หลักสูตรการเรียนการสอนในโรงเรียนของรัฐบาลทั่วไปไม่สนองความต้องการ จึงได้มีการจัดการเรียนการสอนวิชาศาสนาอิสลามพิเศษนอกเวลาเรียนตอนเย็น และวันหยุดสุดสัปดาห์ ทำให้เด็กต้องเรียนค่อนข้างหนัก และเมื่อเรียนจบชั้นประถมศึกษา ผู้ปกครองนิยมส่งบุตรเข้าเรียนโรงเรียนสอนศาสนา (ปอเนาะ) หรือส่งไปเรียนศาสนาในต่างประเทศ¹
4. หลักสูตร สื่อ และกระบวนการเรียนการสอนในบางวิชาไม่สอดคล้องกับวิถีชีวิตของชุมชน ทำให้ชุมชนบางส่วนไม่ยอมรับระบบการศึกษาที่รัฐจัดให้
5. การขาดแคลนบุคลากรทางการศึกษา เพราะข้าราชการเกิดความรู้สึกไม่ปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน ไม่สามารถปรับตัวเข้ากับชุมชนได้ ขาดขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติหน้าที่ ด้วยเหตุดังกล่าวทำให้ข้าราชการขอย้ายโอนออกนอกพื้นที่เป็นจำนวนมาก รวมทั้งไม่สมัครใจที่จะไปบรรจุในพื้นที่ดังกล่าว
6. ขาดเครื่องมือสื่อสารที่ทันสมัยในการติดต่อประสานงาน กรณีที่เกิดเหตุการณ์ฉุกเฉิน ตลอดจนความไม่สะดวกในการเดินทางไปปฏิบัติงานในพื้นที่เสี่ยงภัยอันเนื่องมาจากความขาดแคลนยานพาหนะ²

¹กระทรวงศึกษาธิการ. แผนพัฒนาการศึกษาจังหวัดชายแดนภาคใต้. (กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว, 2536), หน้า 4.

²เรื่องเดียวกัน, หน้า 1.

ต่อมากระทรวงศึกษาธิการได้แต่งตั้งคณะกรรมการวิเคราะห์ปัญหาและเสนอมาตรการในการแก้ไขปัญหาด้านการจัดการศึกษาใน 4 จังหวัดชายแดนภาคใต้ (ยะลา ปัตตานี นราธิวาส และสตูล) ขึ้น เพื่อศึกษาปัญหาและเสนอมาตรการในการแก้ไขปัญหาอุปสรรคที่เป็นสาเหตุในการจัดการศึกษา โดยมีคำสั่งกระทรวงศึกษาธิการที่ สป. 1389/2535 เรื่อง แต่งตั้งคณะกรรมการศึกษา วิเคราะห์ปัญหาและเสนอมาตรการในการแก้ไขปัญหาด้านการจัดการศึกษา ใน 4 จังหวัดชายแดนภาคใต้ (ยะลา ปัตตานี นราธิวาส และสตูล) โดยมี นายวิจิตร จันทรากุล รองปลัดกระทรวงศึกษาธิการ เป็นประธานกรรมการ¹ ได้จัดทำแผนพัฒนาการศึกษาชายแดนภาคใต้ขึ้น เพื่อนำเสนอคณะรัฐมนตรี และได้รับการพิจารณาอนุมัติจากคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ 20 กรกฎาคม พ.ศ.2536² ซึ่งแผนดังกล่าวได้กำหนดแนวทางการพัฒนาเป็น 3 ระยะ คือ

1. ระยะเร่งด่วน มุ่งแก้ไขปัญหาการขาดแคลนบุคลากรทางการศึกษา จัดซื้อเครื่องมือสื่อสารและยานพาหนะเท่าที่จำเป็น จัดรถโดยสารแก่นักเรียนเพื่อเดินทางไปโรงเรียน โดยขอใช้งบกลาง ปี 2536

2. ระยะเร่งรัด มุ่งแก้ปัญหาขาดแคลนบุคลากรอย่างต่อเนื่อง รวมทั้งเครื่องมือสื่อสาร ยานพาหนะเพิ่มเติมให้เพียงพอ และดำเนินการผลิตและพัฒนาบุคลากร เพื่อการอยู่ในพื้นที่อย่างถาวร โดยของบประมาณดำเนินการให้เสร็จสิ้นในปี 2537-2539

3. ระยะยาว มุ่งพัฒนาการศึกษาทั้งระบบในพื้นที่ เพื่อยกระดับคุณภาพชีวิตของประชาชนให้สูงขึ้น สอดคล้องกับวิถีชีวิตของชุมชนและทิศทางการพัฒนาพื้นที่เศรษฐกิจพิเศษจังหวัดชายแดนภาคใต้ตามนโยบายรัฐบาล³

อย่างไรก็ตามแผนปฏิบัติการดังกล่าวนี้ได้มุ่งแก้ปัญหาการขาดแคลนบุคลากรทางการศึกษา โดยเฉพาะการขาดแคลนครูเป็นสำคัญ เมื่อเสร็จสิ้นในแผนเร่งรัดกระทรวงศึกษาธิการขอบรรจุบุคลากรทางการศึกษาในระหว่างปี 2537-2539 จำนวนทั้งสิ้น 4,534 คน โดยขอใช้งบประมาณทั้งสิ้น 194,813,000 บาท⁴

¹กระทรวงศึกษาธิการ. แผนพัฒนาการศึกษาชายแดนภาคใต้. (กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว, 2536), หน้า 109.

²เรื่องเดียวกัน, หน้าคำชี้แจง

³เรื่องเดียวกัน, หน้า 2

⁴เรื่องเดียวกัน, หน้า 17

ตารางที่ 8 แสดงการขอบรรจุบุคลากรทางการศึกษาในแต่ละหน่วยงานในแผนเร่งรัด
ของกระทรวงศึกษาธิการ จำแนกตามปีงบประมาณ

หน่วยงาน	ปีงบประมาณ (หน่วย : ล้านบาท)						รวม 3 ปี	
	2537		2538		2539		เป้าหมาย (คน)	งปม.
	เป้าหมาย (คน)	งปม.	เป้าหมาย (คน)	งปม.	เป้าหมาย (คน)	65,000		
รายการ								
1. บรรจุวิทยากรสอน ศาสนาอิสลาม	32	0.890	-	-	-	-	32	0.890
สค.	32	0.890	-	-	-	-		
2. บรรจุครูสอน วิชาสามัญ/อาชีพ	1,097	46.264	2,215	85.426	750	33.517	4,062	165.207
สพช.	680	18.904	1,330	36.974	360	10.000		
สค.	251	16.747	660	33.488	241	16.080		
สช.	136	9.074	200	13.344	49	3.269		
ชค.	20	1.334	20	1.415	100	4.168		
กผ.	10	0.205	5	0.205	-	-		
3. บรรจุบุคลากร ประจำสำนักงาน	220	14.038	110	7.339	110	7.339	440	28.716
สพ.	110	7.339	110	7.339	110	7.339		
สพช.	83	5.377	-	-	-	-		
ชค.	27	1.322	-	-	-	-		
รวม	1,349	61.192	2,325	92.765	860	40.856	4,534	194.813

ที่มา : กระทรวงศึกษาธิการ. แผนพัฒนาการศึกษาชายแดนภาคใต้ (กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์
คุรุสภาลาดพร้าว, 2536, หน้า 17)

จากตารางที่ 8 แสดงให้เห็นว่าการบรรจุครูผู้สอนวิชาสามัญ/อาชีพในแต่ละหน่วยงาน ตั้งแต่ปีงบประมาณ 2537-2539 นั้น มีจำนวนถึง 4,062 คน เป็นเงินงบประมาณ 165,207,000 บาท โดยสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (สพช.) ได้รับการบรรจุครู 2,370 คน ใช้งบประมาณ 68,248,000 บาท มากที่สุด รองลงมาคือ กรมสามัญศึกษา (สค.) ได้รับการบรรจุครูจำนวน 1,152 คน ใช้งบประมาณ 66,315,000 บาท ส่วนอันดับที่สาม คือ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน ได้รับการบรรจุจำนวน 385 คน ใช้งบประมาณ 25,687,000 บาท ซึ่งเป็นการบรรจุครูจำนวนดังกล่าวนี้ไปยังโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามทั้งสิ้น

ตารางที่ 9 แผนปฏิบัติการระยะเร่งด่วนและระยะเร่งรัด (ปีงบประมาณ 2536-2539) ของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน

ประเด็นปัญหา	กิจกรรม	หน่วยนับ รวม 4 ปี	ระยะเร่งด่วน				ระยะเร่งรัด			
			2536		2538		2538		2539	
			หน่วย	งบ.	หน่วย	งบ.	หน่วย	งบ.	หน่วย	งบ.
1. การขาดแคลนข้าราชการครูในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนา รัฐส่งเสริมโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามภาคใต้ซึ่งเปิดสอนศาสนาควบคู่วิชาสามัญ และ/หรือวิชาชีพ โดยจัดส่งข้าราชการครูไปช่วยสอนวิชาสามัญ ซึ่งปัจจุบันรัฐยังไม่สามารถจัดหาข้าราชการครูในโรงเรียนได้ตามที่มอบอัตราค่าจ้างที่กำหนดไว้คือ 2 ห้องเรียนต่อครู 3 คน หรือ 3 ห้องเรียนต่อครู 5 คน ตามระเบียบกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยการส่งเสริมโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามใน 5 จังหวัดชายแดนภาคใต้ ซึ่งขาดอัตราค่าจ้างข้าราชการครู จำนวน 385 คน อัตราค่าจ้างข้าราชการครูดังกล่าว จำนวน 136 อัตรา แต่ยังไม่งบประมาณ	<p>1. จ้างครูสอนจำนวน 136 คน ในปีการศึกษา 2536 โดยขอทบกลาง</p> <p>2. ให้สำนักงานงบประมาณอนุมัติงบประมาณ 136 อัตรา ซึ่งเป็นอัตราที่ ครม. อนุมัติแล้ว</p> <p>3. บุคคลที่ต้องการคือ ปริญญาตรี วิชาเอก - วิทยาศาสตร์ - ภาษาอังกฤษ - ภาษาไทย</p> <p>4. เปิดโอกาสให้ครูที่โรงเรียนจ้างอยู่แล้ว ซึ่งมีคุณสมบัติที่กำหนดไว้ในข้อ 2 สอบแข่งขันและบรรจุเป็นข้าราชการครูในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม ใน 5 จังหวัดชายแดนภาคใต้เป็นกรณีพิเศษ</p> <p>5. ให้ ครม. และสำนักงานงบประมาณ อนุมัติอัตราค่าจ้างและงบประมาณหมวดเงินเดือนจำนวน 249 อัตรา โดยใช้วุฒิและวิธีการสอบแข่งขันและบรรจุ เช่นเดียวกับข้อ 2, 3</p> <p>รวม</p>	136	3,780,800 (ค่าจ้าง)	136 อัตรา (บรรจุ)	9,073,920 เงินเดือน	-	200 อัตรา	13,344,000 เงินเดือน	49 อัตรา	3,269,280 เงินเดือน
			3,780,000		9,073,920			13,344,000		3,269,280

ที่มา : กระทรวงศึกษาธิการ. แผนพัฒนาการศึกษาชายแดนภาคใต้. (กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2536), หน้า 63-65.

จากตารางที่ 9 แสดงว่า ปัญหาการขาดแคลนข้าราชการครูในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามที่สอนวิชาศาสนาควบคู่กับวิชาสามัญและ/หรือวิชาชีพ ซึ่งกรอบอัตรากำลังได้กำหนดให้ 2 ห้องเรียนต่อครู 3 คน หรือ 3 ห้องเรียนต่อครู 5 คน ทำให้โรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามใน 5 จังหวัดชายแดนภาคใต้* ยังขาดอัตรากำลังครูจำนวน 385 คน ดังนั้นในแผนปฏิบัติการระยะเร่งด่วน ปีการศึกษา 2536 จ้างครูสอนจำนวน 136 คน โดยของบกลางเป็นค่าจ้าง 3,780,800 บาท ปี 2537 ซึ่งเป็นระยะเร่งรัดให้สำนักงานประมาณอนุมัติงบประมาณหมวดเงินเดือนรวม 136 อัตรา ซึ่งเป็นอัตราที่คณะรัฐมนตรีอนุมัติแล้ว อนุมัติที่ต้องการคือปริญญาตรี วิชาเอกวิทยาศาสตร์ คณิตศาสตร์ ภาษาอังกฤษ ภาษาไทย โดยเปิดโอกาสให้ครูที่โรงเรียนจ้างอยู่แล้วและมีวุฒิดังกล่าวสามารถสอบแข่งขันและบรรจุเป็นข้าราชการครูในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามได้ ในปีการศึกษา 2538 และปีการศึกษา 2539 ให้คณะรัฐมนตรีและสำนักงานประมาณอนุมัติอัตรากำลังและงบประมาณหมวดเงินเดือนจำนวน 249 อัตรา โดยใช้วุฒิและวิธีการสอบแข่งขันและการบรรจุแต่งตั้งเช่นเดียวกัน ทำให้เต็มกรอบอัตรากำลังที่ขาดแคลน 385 อัตรา แต่อย่างไรก็ตามอัตรากำลังข้าราชการครูจำนวน 136 อัตรา ที่จะบรรจุในปี 2537 ก็ยังไม่มียังงบประมาณ

จะเห็นได้ว่า การเพิ่มอัตรากำลังครูตามเกณฑ์ 3 คน ต่อ 2 ห้องเรียน หรือ 5 คน ต่อ 3 ห้องเรียน เพื่อแก้ปัญหาการขาดแคลนครูในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามก็ไม่ประสบผลสำเร็จเท่าที่ควร เห็นได้จากการขออัตรากำลังครู 136 อัตราในระยะแรก ซึ่งได้รับแล้วแต่ยังไม่มียัง และอีกประการหนึ่งก็ได้มีคำสั่งให้เพิ่มจำนวนข้าราชการได้ไม่เกินร้อยละ 2 ในเวลาต่อมา เพราะฉะนั้นปัญหาการขาดแคลนครูก็ไม่ได้รับการแก้ไขอย่างจริงจัง ซึ่งไม่เฉพาะแต่โรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามเท่านั้น โรงเรียนในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ หรือสังกัดกรมสามัญศึกษาก็ได้รับผลกระทบเช่นเดียวกัน

ในขณะเดียวกันก็ได้มีการประชุมเพื่อกำหนดแนวทางในการแก้ปัญหาการศึกษาในจังหวัดชายแดนภาคใต้ ระหว่างวันที่ 10-12 มีนาคม 2536 ณ โรงแรม มายการ์เดนส์ อำเภอเมือง จังหวัดปัตตานี ซึ่งในส่วนของโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามพอสรุปได้ดังนี้

*5 จังหวัดชายแดนภาคใต้ หมายถึง ยะลา ปัตตานี นราธิวาส สตูล และจังหวัดสงขลาอีก 5 อำเภอ คือ จะนะ เทพา นาทวี สะบ้าย้อย และสะเดา

1. สภาพโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามมี 2 ลักษณะ คือ

1.1 โรงเรียนเอกชนตามมาตรา 15 (1) เป็นโรงเรียนที่สอนวิชาศาสนาควบคู่กับวิชาสามัญ และสอนในระบบโรงเรียนโดยใช้หลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้น ปี 2521 (ฉบับปรับปรุงปี 2533) และหลักสูตรอิสลามศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ปี 2535

1.2 โรงเรียนเอกชนตามมาตรา 15 (2) เป็นโรงเรียนที่เปิดสอนศาสนาอย่างเดียว กับหลักสูตรที่สอนศาสนาควบคู่กับวิชาสามัญ ซึ่งใช้หลักสูตรกรมการศึกษานอกโรงเรียน (หลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้น ปี 2530) และหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้น ปี 2521 (ฉบับปรับปรุงใหม่ปี 2533

ปี 2536 มีโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามประเภทมาตรา 15 (2) สอนเฉพาะศาสนาอย่างเดียว จำนวน 253 โรง และมีโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามประเภทมาตรา 15 (1) และ 15 (2) ที่จะขอแปรสภาพมาเป็น 15 (1) จำนวน 134 โรง

2. การอุดหนุน

2.1 การอุดหนุนโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามตามมาตรา 15 (1)

2.1.1 ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ค่าใช้จ่ายรายหัวมี 2 ประเภท

2.1.1.1 รัฐอุดหนุน 60% สำหรับโรงเรียนที่เป็นนิติบุคคล (3,720 บาท)

2.1.1.2 รัฐอุดหนุน 40% สำหรับโรงเรียนทั่วไป (2,480 บาท)

2.2 การอุดหนุนโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามประเภทมาตรา 15 (2)

2.2.1 รัฐอุดหนุนค่าใช้จ่ายรายหัว 1,160 บาท

2.2.2 ส่งข้าราชการครูไปช่วยสอนใช้เกณฑ์ 2 ห้อง/ครู 3 คน หรือ 3 ห้อง/ครู 5 คน

2.2.3 อุดหนุนสื่อการเรียน จัดให้เป็นรายปี ขึ้นอยู่กับงบประมาณที่ได้รับ

โรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามตามมาตรา 15 (2) ที่สอนวิชาศาสนาอย่างเดียว จะไม่ได้รับการอุดหนุนจากรัฐ ถ้าโรงเรียนใดมีความพร้อม และเสนอขอแปรสภาพโรงเรียนจาก 15 (2) มาเป็น 15 (1) ข้าราชการครูที่ส่งไปช่วยสอนจะต้องถอนออก แต่เงินอุดหนุนรายหัวนักเรียนได้เพิ่มขึ้น ซึ่งต้องพัฒนามาตรฐานโรงเรียนในหลายด้าน เช่น วุฒิครู

3. หลักสูตรที่ใช้สอนมี 3 หลักสูตร คือ

3.1 วิชาศาสนา ระดับ 1-10

3.2 วิชาสามัญ

3.3 วิชาชีพ จัดตามความต้องการของท้องถิ่น เป็นหลักสูตรที่คนนิยมเรียนต่าง
งบประมาณที่ได้รับมีน้อยมาก ทำให้ไม่สามารถจัดบริการตามความต้องการได้

4. การสอนศาสนาโรงเรียนที่ใช้หลักสูตรอิสลามศึกษา เด็กจะเรียนวิชาสามัญและ
วิชาศาสนา จบได้พร้อมกันในตัวเอง ถ้าสอนหลักสูตรเดิมโรงเรียนใดที่อยู่ในประเภท 15 (2)
ให้สอนหลักสูตรใน 15 (1) ได้ จะทำให้เด็กสามารถเรียนจบวิชาศานาในระดับ 10 พร้อม ๆ กับ
วิชาสามัญ แต่กฎระเบียบห้ามมิให้เปิดโรงเรียนทั้ง 2 ประเภทในที่เดียวกัน

5. การพัฒนาเอกสารหลักสูตรอิสลามศึกษา ยังขาดเอกสารคู่มือและแผนการสอน

6. การสนับสนุนเงินอุดหนุน สำหรับโรงเรียนที่เปิดหลังปี 2517 นโยบายใหม่ต้องการ
ให้ช่วยเหลือโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามที่เปิดหลังปี 2517 ด้วย ซึ่งจะกระทบต่อโรงเรียน
เอกชนทั่วไปทั่วประเทศด้วย¹

นอกจากนี้ ดาโต๊ะอุมาร์ ตอยิบ ได้เสนอให้ใช้หลักสูตรบูรณาการ โดยมีวิชาสามัญ
และวิชาศาสนาเป็นแกน และให้มีวิชาเลือกเสรีเป็นวิชาชีพ/วิชาอื่น ๆ

หลักสูตรตาดีกาจำเป็นที่ทางราชการต้องให้ความช่วยเหลือ เพื่อประหยัดเวลาเรียน
ของนักเรียน การเปิดสอนตาดีกาจะปรับระยะเวลาเรียนของเด็กให้น้อยลง โดยเด็กจะจบวิชา
สามัญกับวิชาศาสนาได้พร้อมกัน²

หลังจากที่กระทรวงศึกษาธิการได้กำหนดเกณฑ์มาตรฐานโรงเรียนเอกชนสอนศาสนา
อิสลามที่เปิดสอนวิชาศาสนาอิสลามและวิชาสามัญ พ.ศ.2536 ก็ได้กำหนดแนวปฏิบัติในการ
ให้การอุดหนุนโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามมาตรา 15 (1) ตั้งแต่ปีงบประมาณ 2536 ดังนี้

1. คุณสมบัติของโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามที่มีสิทธิได้รับเงินอุดหนุนจะต้อง
มีลักษณะดังนี้

1.1 เป็นโรงเรียนที่ได้รับการอนุญาตให้จัดตั้งเป็นโรงเรียนตามมาตรา 15 (1)
ตามพระราชบัญญัติโรงเรียนเอกชน พ.ศ.2525

1.2 เป็นโรงเรียนที่เปิดดำเนินการก่อนปี พ.ศ.2517 หรือโรงเรียนสอนศาสนาที่ได้
แปรสภาพเป็นโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม

1.3 เป็นโรงเรียนที่เก็บค่าธรรมเนียมการเรียนไม่เกินเพดานที่กำหนด

1.4 เป็นโรงเรียนที่รับนักเรียนตามเกณฑ์ดังนี้

¹เรื่องเดียวกัน, หน้า 77-78

²เรื่องเดียวกัน, หน้า 81

1.4.1 เป็นนักเรียนที่มีผู้ปกครองลงนามในใบมอบตัว มีเลขประจำตัว มีสำเนาทะเบียนบ้าน หรือบันทึกแจ้งทะเบียนประวัติเด็กตามระเบียบกระทรวงศึกษาธิการ ว่าด้วยหลักฐาน วัน เดือน ปีเกิด ในการรับนักเรียน นักศึกษาเข้าเรียน พ.ศ.2535

1.4.2 เป็นนักเรียนที่มาเรียนสม่ำเสมอเป็นปกติ และหรือไม่ขาดเรียนติดต่อกัน เป็นเวลา 15 วัน โดยไม่มีเหตุผลอันสมควร

1.4.3 ไม่เป็นนักเรียนที่มีชื่อปรากฏว่าเป็นนักเรียนโรงเรียนอื่น

1.4.4 ไม่เป็นนักเรียนที่มีชื่อปรากฏอยู่ในหลาย ๆ ห้องเรียนในปีการศึกษานั้น ๆ

1.4.5 จำนวนนักเรียนแต่ละระดับและทั้งโรงเรียนต้องไม่เกินความจุที่ได้รับ อนุญาตแต่ละระดับและความจุทั้งโรงเรียน

2. เงื่อนไขที่โรงเรียนต้องปฏิบัติดังนี้

2.1 แต่งตั้งคณะกรรมการอำนวยการโรงเรียน*เพื่อปฏิบัติการตามที่กฎหมาย กำหนด และพิจารณาอนุมัติงบประมาณอุดหนุน บัญชี และงบดุลของโรงเรียน และจะต้อง แต่งตั้งเมื่อกรรมการอยู่ครบวาระ (วาระ 2 ปี)

2.2 จัดประชุมคณะกรรมการอำนวยการโรงเรียนอย่างน้อยภาคเรียนละ 1 ครั้ง

2.3 คณะกรรมการอำนวยการโรงเรียนต้องให้ความเห็นชอบจำนวนนักเรียนที่ขอรับ การอุดหนุนแต่ละปี และให้ความเห็นชอบงบประมาณรายรับ รายจ่ายของโรงเรียนด้วย

2.4 จัดกิจกรรมการเรียนการสอนได้ตามเกณฑ์มาตรฐานที่สำนักงาน คณะกรรมการการศึกษาเอกชนกำหนด

2.5 จัดให้มีครูครบทุกชั้น ทุกระดับการศึกษา และจัดครูให้มีวุฒิและมีอัตราส่วน จำนวนครูต่อนักเรียนดังนี้

*คณะกรรมการอำนวยการโรงเรียน ประกอบด้วย ผู้รับใบอนุญาตหรือผู้แทนของ นิติบุคคลที่ได้รับใบอนุญาตให้จัดตั้งโรงเรียน เป็นประธานกรรมการ ผู้จัดการ ผู้แทนกระทรวง ศึกษาธิการหนึ่งคน และบุคคลอื่นซึ่งผู้รับใบอนุญาตแต่งตั้งจำนวนไม่น้อยกว่าห้าคน แต่ไม่เกิน แปดคน ในจำนวนนี้อย่างน้อยต้องเป็นผู้แทนครูในโรงเรียนนั้นหนึ่งคน และผู้แทนของผู้ปกครอง นักเรียนในโรงเรียนนั้นหนึ่งคนเป็นกรรมการ และให้ครูใหญ่เป็นกรรมการและเลขานุการ

2.5.1 จัดครูทำการสอนในแต่ละระดับการศึกษาให้มีวุฒิ (ความรู้) และประสบการณ์เป็นไปตามระเบียบกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยการกำหนดความรู้และประสบการณ์ของผู้รับใบอนุญาตให้เป็นครูใหญ่ และความรู้ของผู้รับใบอนุญาตให้เป็นครูโรงเรียนเอกชน พ.ศ.2526 และ (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2529

2.5.2 อัตราส่วนครูต่อนักเรียนไม่เกินอัตราส่วนต่อไปนี้

- ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น 1 : 25
- ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย 1 : 20

2.6 ปฏิบัติตามระเบียบนี้ทุกประการ และหากมีการเบิกจ่ายเงินอุดหนุนผิดพลาดด้วยประการใดก็ดี ยินยอมให้เจ้าหน้าที่หักเงินอุดหนุนไว้ส่งใช้คืนเงินอุดหนุนที่ผู้รับใบอนุญาตเบิกไปโดยผิดพลาด

2.7 ยินยอมให้เจ้าหน้าที่หักเงินอุดหนุนไว้ส่งเป็นเงินสมทบของครูและผู้รับใบอนุญาตตามระเบียบว่าด้วยการกองทุนสงเคราะห์ที่กระทรวงศึกษาธิการกำหนด

2.8 จัดทำบัญชีการเงินและบัญชีอื่น ๆ ตามคู่มือการบัญชีโรงเรียนเอกชนและตามระเบียบที่กระทรวงศึกษาธิการกำหนด และเก็บรักษาไว้พร้อมที่จะตรวจสอบได้

2.9 นำเงินอุดหนุนที่ได้รับไปจ่ายเป็นเงินเดือนครู และพัฒนาการเรียนการสอน

2.10 จัดทำสถิติจำนวนห้องเรียน ครู และจำนวนนักเรียนให้เป็นปัจจุบัน และเก็บรักษาไว้พร้อมที่จะตรวจสอบได้

2.11 ต้องจ่ายเงินเดือนให้แก่ครูให้เป็นไปตามที่ราชการกำหนด ในกรณีที่เงินเดือนหรือค่าสอนต่ำกว่าแรงงานขั้นต่ำ ให้ถือปฏิบัติตามประกาศกระทรวงมหาดไทย เรื่องอัตราค่าจ้างขั้นต่ำ

2.12 ต้องนำเงินอุดหนุนที่เหลือจากจ่ายเป็นเงินเดือนครู แล้วไปพัฒนาการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น จัดทำหลักฐานการใช้เงินและเก็บรักษาไว้พร้อมที่จะตรวจสอบได้

3. วิธีปฏิบัติในการขอรับเงินอุดหนุน

3.1 โรงเรียนทุกโรงที่มีสิทธิได้รับเงินอุดหนุนจะต้องจัดทำคำร้องขอรับการอุดหนุนซึ่งสำรวจนักเรียนในวันที่ 10 มิถุนายน ส่งถึงสำนักงานศึกษาธิการอำเภอ ภายในวันที่ 30 มิถุนายน ของทุกปี

3.2 การยื่นคำร้อง

3.2.1 ให้โรงเรียนยื่นคำร้องขอรับการอุดหนุนประจำปี ส่งถึงสำนักงานศึกษาธิการอำเภอภายในวันที่ 30 มิถุนายนของทุกปี เมื่อจังหวัดได้รับการร้องขอการอุดหนุนแล้วให้ตรวจสอบความถูกต้องแล้วเสนอผู้ว่าราชการจังหวัดอนุมัติ พร้อมทั้งส่งคำร้องขอการอุดหนุนถึงสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน ภายใน 15 กรกฎาคม ของแต่ละปี เพื่อคำนวณเงินอุดหนุน และจัดสรรให้จังหวัดดำเนินการต่อไป

3.3 ก่อนจ่ายเงินอุดหนุนให้ผู้อนุญาตแต่งตั้งคณะกรรมการเพื่อทำการตรวจสอบจำนวนนักเรียนและเอกสารที่กำหนดไว้ตามมาตรา 49* และมาตรา 52** แห่งพระราชบัญญัติโรงเรียนเอกชน พ.ศ.2525

คณะกรรมการดังกล่าว ส่วนภูมิภาคผู้ว่าราชการจังหวัดเป็นผู้แต่งตั้งในคณะกรรมการที่ผู้ว่าราชการจังหวัดแต่งตั้งให้เจ้าหน้าที่ที่ปฏิบัติงานเกี่ยวกับงานของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชนเป็นกรรมการและเลขานุการ หากจังหวัดใดแต่งตั้งกรรมการมากกว่าหนึ่งคณะ ให้จังหวัดพิจารณาแต่งตั้งข้าราชการอื่นที่เหมาะสมเป็นกรรมการและเลขานุการก็ได้

ผลการตรวจสอบถ้าปรากฏว่า จำนวนนักเรียนน้อยกว่าที่ผู้รับใบอนุญาตแจ้งไว้ให้คำนวณปรับลดเงินอุดหนุนที่จะให้โรงเรียนได้ทันที ทั้งนี้การคำนวณเงินอุดหนุนต้องไม่เกินจำนวนนักเรียนที่ผู้รับใบอนุญาตได้ยื่นไว้

ถ้าโรงเรียนมีคุณสมบัติครบถ้วนตามที่กำหนดไว้ในระเบียบและสมควรได้รับการอุดหนุนให้เสนอความคิดเห็นเป็นรายโรงเรียน และรวบรวมเสนอผู้ว่าราชการจังหวัดสำหรับภูมิภาค เป็นผู้มีอำนาจอนุมัติให้โรงเรียนได้รับเงินอุดหนุนและสั่งจ่ายเงินอุดหนุน

*มาตรา 49 ผู้จัดการและครูใหญ่ต้องจัดให้มีทะเบียนครู ทะเบียนนักเรียน บัญชีเรียกชื่อนักเรียน ทะเบียนประวัติของโรงเรียน การประเมินผลการเรียน สมุดหมายเหตุรายวัน สมุดลงเวลาทำงานของครู และเอกสารที่เกี่ยวกับการให้การศึกษา ซึ่งต้องจัดทำให้ถูกต้องตามความเป็นจริง เก็บรักษาให้อยู่ในสภาพที่ตรวจสอบได้ เว้นแต่ได้รับการยกเว้น หรือผ่อนผันจากผู้อนุญาต ทั้งนี้ตามระเบียบที่รัฐมนตรีกำหนด

**มาตรา 52 ให้ผู้รับใบอนุญาต และผู้จัดการร่วมกันรับผิดชอบในการจัดทำบัญชีการเงิน และบัญชีอื่นของโรงเรียนตามแบบและระเบียบที่รัฐมนตรีกำหนด

3.4 ในกรณีที่ปรากฏว่าอาจมีการขอรับการอุดหนุนโดยมิชอบ ให้สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชนแต่งตั้งกรรมการเพื่อทำการตรวจสอบและดำเนินการตามระเบียบต่อไป

3.5 โรงเรียนต้องนำสรุปการใช้จ่ายเงินอุดหนุนของการศึกษาที่ผ่านมา ตั้งแต่เดือน พฤษภาคม-เมษายน พร้อมกับเสนอประมาณการของงบประมาณจ่ายเงินของปีการศึกษาถัดไป เสนอที่ประชุมคณะกรรมการของโรงเรียนอย่างช้าภายในเดือนเมษายนของแต่ละปี

4. วิธีการคำนวณเงินอุดหนุน

4.1 การคำนวณเงินอุดหนุนรายหัวนักเรียนแต่ละปีงบประมาณให้คำนวณตามจำนวนนักเรียนที่ผู้รับใบอนุญาตแจ้งว่ามีอยู่จริงในวันที่ 10 มิถุนายนของแต่ละปี

4.2 การคำนวณเงินอุดหนุนรายหัวนักเรียนโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามทั่วไปได้รับการอุดหนุนไม่เกินร้อยละ 40 สำหรับโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามที่จัดตั้งโดยมูลนิธิหรือมัสยิด ได้รับการอุดหนุนไม่เกินร้อยละ 60 ของค่าใช้จ่ายรายหัวนักเรียนภาครัฐ แต่ทั้งนี้ ต้องไม่เกินวงเงินงบประมาณที่ได้รับในแต่ละปี

5. การเบิกจ่ายเงินอุดหนุน

5.1 ให้โรงเรียนจัดทำคำร้องขอเบิกเงินอุดหนุน (ใบเบิกเงินอุดหนุนประจำเดือน) เรียงลำดับการศึกษา รวม 4 ชุด กิ่งอำเภอ สตง.เขต จังหวัด แห่งละ 1 ชุด โรงเรียนเก็บไว้ 1 ชุด

5.2 ให้จัดทำบัญชีการจ่ายเงินเดือนครู และการหักเงินสมทบกองทุนสงเคราะห์ เรียงตาม วส.ธนาคาร จำนวน 5 ชุด (ตามหนังสือเวียนของกองทุนและสวัสดิการ)

5.3 จังหวัดวางฎีกาเพื่อเบิกเงินอุดหนุนให้แก่โรงเรียนและส่งใบเบิกเงินอุดหนุนให้สำนักงานตรวจเงินแผ่นดินตรวจสอบ แล้วรายงานให้สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชนทราบ พร้อมส่งสำเนาฎีกาชำระเงินตรง แบบรายงานการจ่ายเงินอุดหนุน และใบสรุปการจ่ายเงินอุดหนุนโรงเรียนเอกชน ภายในวันที่ 10 ของเดือน

5.4 จังหวัดรวบรวมผลสรุปการใช้จ่ายเงินอุดหนุนของปีการศึกษาที่แล้วตั้งแต่เดือน พฤษภาคม-เมษายน พร้อมกับประมาณการของงบประมาณการจ่ายเงินอุดหนุนของเดือน พฤษภาคม-เมษายนในปีการศึกษาถัดไป เสนอที่ประชุมคณะกรรมการอำนวยการของโรงเรียน ภายในเดือนเมษายนของแต่ละปี และรายงานให้สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน ภายในเดือนพฤษภาคมเพื่อประกอบการพิจารณาเงินงบประมาณครั้งต่อไป

6. การของบประมาณ จะของบประมาณประจำปีละ 3 ครั้ง คือ

ครั้งที่ 1 ประจำปีเดือนตุลาคม-มกราคม

ครั้งที่ 2 ประจำปีเดือนกุมภาพันธ์-พฤษภาคม

ครั้งที่ 3 ประจำปีเดือนมิถุนายน-กันยายน

7. การควบคุมการอุดหนุน

7.1 การควบคุมก่อนอนุมัติเงินอุดหนุนประจำปีการศึกษา

7.1.1 โรงเรียนต้องจัดทำสถิติจำนวนครูและนักเรียน จำนวนห้องเรียน วุฒิชของครู เสนอให้คณะกรรมการอำนวยการเห็นชอบก่อนที่จะทำคำขอรับการอุดหนุนประจำปีการศึกษา

7.1.2 แต่งตั้งคณะกรรมการเพื่อทำการตรวจสอบจำนวนนักเรียนที่ผู้รับใบอนุญาตรายงานว่ามีอยู่จริงในวันที่ 10 มิถุนายน ก่อนอนุมัติให้เงินอุดหนุนประจำปีการศึกษา ตามคำขอของผู้รับใบอนุญาต คณะกรรมการให้เป็นไปตามข้อ 3.3

7.1.3 โรงเรียนที่หยุดการดำเนินการเรียนการสอนติดต่อกันเกินกว่า 30 วัน โดยไม่ปฏิบัติตามระเบียบและกฎหมาย และหรือไม่แจ้งระงับการขอรับการอุดหนุนให้ผู้อนุญาต ทราบอาจถูกงดการให้การอุดหนุนโดยไม่มีกำหนดเวลา

7.2 การควบคุมหลังจากอนุมัติเงินอุดหนุนประจำปีการศึกษา

7.2.1 โรงเรียนต้องทำประมาณการของบประมาณการจ่ายเงินอุดหนุนในปีการศึกษาถัดไป และสรุปผลการใช้จ่ายเงินอุดหนุนปีปัจจุบัน พร้อมด้วยหลักฐานการจ่ายเสนอ คณะกรรมการอำนวยการภายในเดือนเมษายนของแต่ละปี เพื่อให้คณะกรรมการพิจารณาอนุมัติ

7.2.2 คณะกรรมการอำนวยการต้องกำกับดูแลให้โรงเรียนปฏิบัติตามระเบียบ นี้อย่างเคร่งครัด

7.2.3 ให้คณะกรรมการตรวจสอบจำนวนนักเรียนอีกอย่างน้อย 1 ครั้ง ถ้ามีจำนวนนักเรียนน้อยกว่าให้ปรับลดเงินอุดหนุน และดำเนินการตามกฎหมายทันที

7.3 การควบคุมด้วยมาตรการลงโทษผู้ที่ปฏิบัติฝ่าฝืน

ถ้าปรากฏว่าโรงเรียนได้กระทำการทุจริตเกี่ยวกับการเบิกเงินอุดหนุน หรือปฏิบัติมิชอบด้วยระเบียบนี้ หรือปฏิบัติฝ่าฝืนพระราชบัญญัติโรงเรียนเอกชน พ.ศ.2525 กฎกระทรวง ระเบียบ ประกาศ คำสั่งของกระทรวงศึกษาธิการ หรือสำนักงาน หรือจังหวัด อย่างไม่ได้อ่างหนึ่งมีโทษ ดังนี้คือ

7.3.1 เรียกเงินที่เบิกไปโดยมิชอบทั้งหมดหรือบางส่วนคืน และ

7.3.2 ระบุหรืองดการอุดหนุนโดยมีกำหนดเวลาอย่างน้อย 6 เดือน หรือไม่มีกำหนดระยะเวลา และหรือ

7.3.3 ลงโทษผู้รับใบอนุญาต ผู้จัดการ และหรือครูใหญ่ตามพระราชบัญญัติโรงเรียนเอกชน พ.ศ.2525 มาตรา 62 มาตรา 85 และมาตรา 86¹

จะเห็นได้ว่าแนวทางในการให้การอุดหนุนโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม มาตรา 15 (1) ตั้งแต่ปีงบประมาณ 2536 เป็นต้นมา มีขั้นตอนรัดกุมมากยิ่งขึ้น มีการควบคุมการอุดหนุน และสามารถตรวจสอบได้

แนวปฏิบัติในการให้การอุดหนุนโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามมาตรา 15 (2)

1. คุณสมบัติของโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามที่มีสิทธิได้รับเงินอุดหนุนจะต้องมีลักษณะดังนี้

1.1 เป็นโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามที่เปิดดำเนินการก่อนปี พ.ศ.2517 ที่จัดการศึกษาตามหลักสูตรของกระทรวงศึกษาธิการ เปิดสอนวิชาศาสนาอิสลามควบคู่กับวิชาสามัญ

1.2 เป็นโรงเรียนที่ตั้งอยู่ในเขตการศึกษา 2 ส่วนโรงเรียนที่ตั้งอยู่ในเขตการศึกษา 3 และ 4 ต้องเป็นโรงเรียนที่แปรสภาพมาจากปอเนาะหรือเคยได้รับการส่งเสริมและอุดหนุนมาแล้ว โดยมีจำนวนนักเรียนทั้งโรงเรียนไม่น้อยกว่า 50 คน

1.3 เป็นโรงเรียนที่เปิดสอนครบชั้นตามหลักสูตร เว้นแต่โรงเรียนที่ได้รับอนุญาตให้เปลี่ยนแปลงหลักสูตร

1.4 เป็นโรงเรียนที่มีอัตราส่วนครูหนึ่งคนต่อนักเรียนไม่เกินสี่สิบคน

1.5 จัดกิจกรรมการเรียนการสอนได้ตามเกณฑ์มาตรฐานที่สำนักงานกำหนด

1.6 เป็นโรงเรียนที่รับนักเรียนตามเกณฑ์ดังนี้

1.6.1 เป็นนักเรียนที่มีผู้ปกครองลงนามในใบมอบตัว มีเลขประจำตัว สำเนาทะเบียนบ้าน บันทึกแจ้งทะเบียนประวัติเด็กตามระเบียบกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยหลักฐานวัน เดือน ปีเกิด ในการรับนักเรียน นักศึกษาเข้าเรียนในสถานศึกษา พ.ศ.2535

¹สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน กระทรวงศึกษาธิการ, เรื่องเดิม, หน้า 1-6

1.6.2 เป็นนักเรียนที่มาเรียนสม่ำเสมอเป็นปกติ และหรือไม่ขาดเรียนติดต่อกันเป็นเวลา 30 วัน โดยไม่มีเหตุผลอันสมควร

1.6.3 ไม่เป็นนักเรียนที่มีชื่อปรากฏในโรงเรียนอื่น

1.6.4 ไม่เป็นนักเรียนที่มีชื่อปรากฏอยู่ในหลาย ๆ ห้องเรียนในปีการศึกษานั้น ๆ

1.6.5 จำนวนนักเรียนแต่ละระดับ และทั้งโรงเรียนต้องไม่เกินความจุที่ได้รับอนุญาต แต่ละระดับและความจุทั้งโรงเรียน

2. เงื่อนไขที่โรงเรียนต้องปฏิบัติ ดังนี้

2.1 จัดให้มีครูครบทุกชั้นทุกระดับการศึกษา และจัดครูที่มีวุฒิและมีอัตราส่วนจำนวนครูต่อนักเรียนไม่เกินสี่สิบคน

2.2 ดำเนินกิจการของโรงเรียนเป็นไปอย่างถูกต้อง ตามกฎหมายและระเบียบข้อบังคับเกี่ยวกับโรงเรียนเอกชน และข้อบังคับอื่น ๆ ของกระทรวงศึกษาธิการ

2.3 ปฏิบัติตามระเบียบนี้ทุกประการ และหากมีการเบิกจ่ายเงินอุดหนุนผิดพลาดด้วยประการใดก็ดี ยินยอมให้เจ้าหน้าที่เรียกเงินอุดหนุนคืน

2.4 จัดทำบัญชีการเงินและบัญชีอื่น ๆ ตามระเบียบที่กระทรวงศึกษาธิการกำหนด และเก็บรักษาไว้พร้อมที่จะตรวจสอบได้

3. การอุดหนุนด้านการเงิน

3.1 เงินอุดหนุนแก่โรงเรียน เพื่อส่งเสริมการดำเนินการของโรงเรียน โดยใช้สูตรคำนวณ ดังนี้

$$\text{เงินอุดหนุนวิชาสามัญ} = \frac{(C - F)S}{2}$$

เมื่อ C = ค่าใช้จ่ายรายหัวคำนวณให้ตามประเภทของหลักสูตรการศึกษา ดังนี้

- หลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้น 1,670 บาท
- หลักสูตรมัธยมศึกษาตอนปลาย 1,720 บาท
- หลักสูตรการศึกษานอกโรงเรียน 1,660 บาท

F = ค่าธรรมเนียมการศึกษาวิชาศาสนาทั้งปี + ค่าธรรมเนียมการเรียนวิชาสามัญทั้งปี

S = จำนวนนักเรียนที่เรียนวิชาสามัญและวิชาศาสนาด้วย (คิดยอดนักเรียนที่เรียนสามัญ)

$$\text{เงินอุดหนุนวิชาชีพ} = \frac{(C_R - F_R)S_V + \left[\sum_{i=1}^N \{(150 - F_i)S_i\} \right]}{2}$$

- เมื่อ C_R = ค่าใช้จ่ายรายหัววิชาศาสนา ซึ่งคำนวณให้ 1,460 บาท
 F_R = ค่าธรรมเนียมการเรียนวิชาศาสนาทั้งปี
 S_V = จำนวนนักเรียนที่เรียนวิชาชีพและเรียนวิชาศาสนาด้วย
 F_i = ค่าธรรมเนียมการเรียนวิชาชีพแต่ละแขนงวิชา โดยที่ $i=1, 2 \dots N$
 S_i = จำนวนนักเรียนที่เรียนวิชาชีพแต่ละแขนงวิชาและเรียนวิชาศาสนาด้วย โดยที่ $i=1, 2 \dots N$
 N = จำนวนวิชาชีพ

โรงเรียนที่ได้รับอุดหนุนจะต้องนำเงินดังกล่าวไปจ่ายดังนี้

3.1.1 เงินสมนาคุณผู้รับใบอนุญาตร้อยละ 5 ของเงินอุดหนุนที่โรงเรียนได้รับ แต่ทั้งนี้ต้องไม่ต่ำกว่า 5,000 บาทต่อปี

3.1.2 เงินสมนาคุณครูสอนศาสนาร้อยละ 50 ของเงินอุดหนุนที่โรงเรียนได้รับ

3.1.3 เงินพัฒนากิจการโรงเรียนร้อยละ 45 ของเงินอุดหนุนที่โรงเรียนได้รับ

ทั้งนี้ อัตราร้อยละของเงินพัฒนากิจการโรงเรียนอาจจะลดลงตามอัตราร้อยละที่เพิ่มขึ้นของเงินสมนาคุณผู้รับใบอนุญาต (ในกรณีที่เงินสมนาคุณผู้รับใบอนุญาตต่ำกว่า 5,000 บาท)

สำหรับเงินพัฒนากิจการโรงเรียนนั้น โรงเรียนต้องนำไปดำเนินการในเรื่องต่อไปนี้

3.1.3.1 จัดเป็นค่าใช้จ่ายเพื่อการจัดกิจกรรมของนักเรียนให้ดำเนินไปตามหลักสูตรที่กำหนดไว้

3.1.3.2 จัดหาซื้อหรือซ่อมแซมวัสดุ ครุภัณฑ์ อุปกรณ์และสื่อการเรียนการสอนตรงตามหลักสูตรที่โรงเรียนเปิดทำการสอน

3.1.3.3 จัดเป็นค่าใช้จ่ายสำหรับครูเข้ารับการอบรมที่ทางราชการหรือหน่วยงานอื่นจัด

3.2 เงินอุดหนุนค่าวัสดุ จ่ายเป็นเงินค่าวัสดุวิชาศาสนาให้แก่หน่วยงานราชการที่จัดสอบ แต่ทั้งนี้ให้เป็นไปตามงบประมาณที่ได้รับ

3.2.1 เงินค่าวัสดุพิจารณาคำนวณให้ตามรายหัวที่นักเรียนเข้านั่งสอบในแต่ละประเภทของหลักสูตรดังนี้

หลักสูตรวิชาอิสลามศึกษา

- ระดับต้น (อับตีดาอียะฮ์) หัวละ 20 บาท/ปี

- ระดับกลาง (มุสตาวัซซีเดาะฮ์) หัวละ 25 บาท/ปี

3.2.2 เงินค่าตอบแทน จ่ายให้แก่เจ้าหน้าที่ควบคุมการสอบ เจ้าหน้าที่กำกับการสอบ เจ้าหน้าที่ตรวจกระดาษคำตอบ คนงาน ภารโรง และพนักงานขับรถที่ปฏิบัติหน้าที่ ซึ่งเกี่ยวกับการอบรมตามระเบียบและหลักเกณฑ์ที่กระทรวงการคลังกำหนดไว้

4. วิธีปฏิบัติในการขอรับเงินอุดหนุน

4.1 โรงเรียนทุกโรงเรียนที่มีสิทธิ์ได้รับเงินอุดหนุนจะต้องจัดส่งคำร้องการอุดหนุน ซึ่งสำรวจนักเรียนในวันที่ 10 มีนาคม ส่งถึงสำนักงานศึกษาธิการอำเภอภายในวันที่ 31 มีนาคม ของทุกปี

4.2 การยื่นคำร้อง ให้โรงเรียนยื่นคำร้องขอการอุดหนุนประจำปี ถึงสำนักงานศึกษาธิการอำเภอ ภายในวันที่ 31 มีนาคมของทุกปี เมื่อจังหวัดได้รับคำร้องขอรับการอุดหนุน แล้วให้ตรวจสอบความถูกต้อง แล้วเสนอศึกษาธิการจังหวัดอนุมัติ พร้อมทั้งส่งคำร้องขอรับการอุดหนุนถึงสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชนภายในวันที่ 15 เมษายนของทุกปี เพื่อให้สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชนคำนวณเงินอุดหนุนและจัดสรรให้จังหวัด ดำเนินการต่อไป

4.3 จังหวัดแต่งตั้งคณะกรรมการเพื่อทำการตรวจสอบจำนวนนักเรียนที่ผู้รับใบอนุญาตรายงานว่ามีอยู่จริงในวันที่ 10 มีนาคม ก่อนอนุมัติให้เงินอุดหนุนประจำปีการศึกษา ตามคำขอของผู้รับใบอนุญาต

4.4 ในกรณีที่ปรากฏว่าอาจมีการขอรับการอุดหนุนโดยมิชอบ ให้สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชนแต่งตั้งคณะกรรมการเพื่อทำการตรวจสอบและดำเนินการตามระเบียบต่อไป

5. การอุดหนุนด้านบุคลากร พิจารณาให้การอุดหนุนครู เพื่อส่งไปช่วยสอนวิชาสามัญ และหรือวิชาชีพในโรงเรียนที่เห็นว่าจำเป็นและเหมาะสม ทั้งนี้ให้คำนึงถึงอัตรากำลังข้าราชการครูที่มีอยู่

6. การอุดหนุนด้านสื่อการเรียนการสอน จะพิจารณาให้การอุดหนุนด้านวัสดุ ครุภัณฑ์ และสื่อการเรียนการสอนแก่โรงเรียนแต่ละประเภทของหลักสูตรและระดับการศึกษา การให้การอุดหนุนด้านนี้แก่โรงเรียนเป็นจำนวนเท่าใด และอย่างไรนั้น สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชนพิจารณากำหนดเป็นปี ๆ ไปตามคำสั่งงบประมาณที่ได้รับในแต่ละปี

7. การเบิกจ่ายเงินอุดหนุน

7.1 สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชนจัดสรรเงินให้จังหวัดที่โรงเรียนตั้งอยู่

7.2 จังหวัดวางฎีกาเบิกจ่ายเงินอุดหนุนให้แก่โรงเรียนตามระเบียบของทางราชการ

7.3 ให้โรงเรียนส่งหลักฐานการรับจ่ายเงินอุดหนุนให้จังหวัด เพื่อส่งให้สำนักงาน

คณะกรรมการการศึกษาเอกชนตรวจสอบ

8. การควบคุมการอุดหนุน

8.1 โรงเรียนจัดทำหลักฐานการใช้จ่ายเงินอุดหนุน ตามแบบที่สำนักงานกำหนด ส่งให้จังหวัด เพื่อเสนอสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชนพิจารณา

8.2 บทลงโทษ

ถ้าปรากฏว่าโรงเรียนได้กระทำการทุจริตเกี่ยวกับการเบิกเงินอุดหนุนหรือปฏิบัติมิชอบด้วยระเบียบนี้ หรือปฏิบัติฝ่าฝืนพระราชบัญญัติโรงเรียนเอกชน พ.ศ.2525 กฎกระทรวง ระเบียบ ประกาศ คำสั่งของกระทรวงศึกษาธิการ หรือสำนักงาน หรือจังหวัด อย่างไม่อย่างหนึ่งต้องมีโทษ ดังนี้

8.2.1 เรียกเงินที่เบิกไปโดยมิชอบทั้งหมด หรือบางส่วนคืน หรือ

8.2.2 ระงับการอุดหนุนหรือ

8.2.3 สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชนอาจพิจารณาดำเนินคดีตามกฎหมายอีกด้วยก็ได้¹

จะเห็นได้ว่าแนวปฏิบัติในการให้การอุดหนุนโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามมาตรา 15 (2) ได้กำหนดคุณสมบัติของโรงเรียน วิธีการ ขั้นตอน และประเภทของการอุดหนุนได้รัดกุมยิ่งขึ้น พร้อมทั้งกำหนดบทลงโทษสำหรับโรงเรียนที่ไม่ปฏิบัติตามระเบียบต่าง ๆ หรือฝ่าฝืนพระราชบัญญัติโรงเรียนเอกชน พ.ศ.2525 ไว้ด้วย ซึ่งเป็นบทพิสูจน์ให้เห็นแล้วว่าโรงเรียนเหล่านี้ต่อไปก็พัฒนาไปเป็นโรงเรียนตามมาตรา 15 (1) เข้าสู่การควบคุมของรัฐโดยสมบูรณ์

¹สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน กระทรวงศึกษาธิการ, เรื่องเดิม, หน้า 7-11.

หลักเกณฑ์การประเมินคุณสมบัติและสภาพความพร้อมตามเกณฑ์มาตรฐานของโรงเรียนเอกชนประเภทสอนศาสนาอิสลามที่ขอเพิ่มหลักสูตรมัธยมศึกษา โดยเปิดสอนถึงระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น ตอนปลาย ตามระเบียบกระทรวงศึกษาธิการ ว่าด้วยการกำหนดมาตรฐานโรงเรียนเอกชนระดับมัธยมศึกษา ที่เปิดสอนวิชาศาสนาอิสลาม และวิชาสามัญ พ.ศ.2536 หลักเกณฑ์การพิจารณามีดังนี้

1. สถานที่และอาคาร

1.1 ที่ดิน ต้องมีเนื้อที่ติดต่อกันเป็นผืนเดียวกันไม่น้อยกว่า 2 ไร่ หรือ 3,200 ตารางเมตร เป็นที่ราบเรียบไม่มีน้ำขัง มีรั้วแสดงขอบเขตชัดเจน และมีที่ว่างไม่น้อยกว่าครึ่งหนึ่งของบริเวณโรงเรียนทั้งหมด เพื่อใช้เป็นสนามและที่พักผ่อน

1.2 กรรมสิทธิ์ที่ดิน ต้องเป็นของผู้รับใบอนุญาต หรือเช่าที่ดินของเอกชนโดยมีสัญญาเช่าไม่น้อยกว่า 10 ปี นับแต่วันยื่นคำขอ และได้จดทะเบียนการเช่าต่อพนักงานเจ้าหน้าที่

1.3 อาคารเรียนและอาคารประกอบ ต้องได้รับอนุญาตให้ใช้แบบแปลนก่อสร้างอาคาร และได้รับอนุญาตใช้เป็นอาคารเรียนหรืออาคารประกอบแล้ว หากเป็นอาคารที่มีอยู่เดิมจะต้องเป็นอาคารที่มั่นคงแข็งแรง โดยมีสถาปนิกและวิศวกร (วุฒิวิศวกร) รับรองความมั่นคงของอาคาร

1.4 ห้องเรียน ต้องมีขนาด 6.00 เมตร X 8.00 เมตร หรือ 7.00 เมตร X 9.00 เมตร และมีห้องเรียนครบชั้นเรียนที่ขอเปิดตลอดหลักสูตร

1.5 ห้องประกอบ ได้แก่

1.5.1 ห้องธุรการ

1.5.2 ห้องสมุด จัดตามประกาศกระทรวงศึกษาธิการ เรื่องกำหนดมาตรฐานขั้นต่ำของห้องสมุดโรงเรียน

1.5.3 ห้องพยาบาล มีขนาดไม่น้อยกว่า 3.00 เมตร x 3.50 เมตร มีเตียงพยาบาล โต๊ะทำแผล ตู้ยา ฯลฯ ถ้ามีนักเรียนชาย-หญิง ให้แยกเป็นห้องพยาบาลชาย-หญิง

1.5.4 ห้องครูใหญ่

1.5.5 ห้องพัสดุ จัดให้เป็นสัดส่วน และเพียงพอกับจำนวนครู

1.5.6 ห้องวิทยาศาสตร์ ระดับมัธยมศึกษาตอนต้นและตอนปลาย

โดยถือเกณฑ์ 1-6 ห้อง ต่อห้องวิทยาศาสตร์ 1 ห้องเศษที่เกินถ้าไม่ถึง 6 ห้องเรียน ให้ถือเป็น 6 ห้องเรียน สำหรับโรงเรียนที่มีแผนการเรียนวิทยาศาสตร์ ให้จัดห้องวิทยาศาสตร์ให้เพียงพอครบถ้วนตามหลักสูตร

1.5.7 ห้องแนะแนว

1.5.8 ห้องปฏิบัติการอื่น ๆ จะต้องจัดให้มีตามความเหมาะสมของแผนการเรียนที่โรงเรียนเปิดสอน

1.5.9 ห้องส้วมและที่ปัสสาวะ โรงเรียนต้องจัดให้ถูกต้องตามสุขลักษณะ อยู่ไม่ห่างไกลจากที่เรียนเกินไป และระวังรักษาให้สะอาดอยู่เสมอ ห้องส้วมและที่ปัสสาวะจะต้องจัดให้เพียงพอกับจำนวนนักเรียน ถ้ามีนักเรียนชาย-หญิง ให้แยกเป็นเอกเทศ

2. อัตราความจุของนักเรียนในห้องเรียน

2.1 ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ห้องเรียนที่มีพื้นที่ 48 ตารางเมตร (ขนาด 6.00 เมตร x 8.00 เมตร) ให้บรรจุนักเรียนได้ 45 คน ถ้ามีเนื้อที่เพิ่มขึ้นจาก 48 ตารางเมตร ให้บรรจุเพิ่มขึ้นได้อีก โดยถือเกณฑ์ 1 ตารางเมตร ต่อนักเรียน 1 คน ทั้งนี้ต้องไม่เกินห้องละ 55 คน

2.2 ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ห้องเรียนที่มีพื้นที่ 48 ตารางเมตร ให้บรรจุนักเรียนได้ 40 คน ถ้ามีเนื้อที่เพิ่มขึ้นจาก 48 ตารางเมตร ให้บรรจุเพิ่มขึ้นได้อีก โดยถือเกณฑ์ 1 ตารางเมตรต่อนักเรียน 1 คน ทั้งนี้ต้องไม่เกินห้องละ 60 คน

รายการใดที่ได้รับอนุญาตก่อนที่ระเบียบกระทรวงศึกษาธิการ ว่าด้วยการกำหนดมาตรฐานโรงเรียนเอกชนระดับมัธยมศึกษาที่เปิดสอนวิชาศาสนาอิสลามและวิชาสามัญ พ.ศ. 2536 ประกาศใช้ให้เป็นไปตามที่ได้รับอนุญาตไว้แล้ว หากมีการเปลี่ยนแปลงต้องปฏิบัติตามระเบียบดังกล่าว

3. คุณสมบัติของผู้บริหารโรงเรียนและครู

3.1 ผู้รับใบอนุญาตและผู้จัดการต้องมีความรู้ตามระเบียบกระทรวงศึกษาธิการ ว่าด้วยการกำหนดความรู้ของผู้ขอรับใบอนุญาตให้จัดตั้งโรงเรียน และผู้ขอรับใบอนุญาตให้เป็นผู้จัดการ พ.ศ.2526

3.2 ครูใหญ่และครูต้องมีความรู้ตามระเบียบกระทรวงศึกษาธิการ ว่าด้วยการกำหนดความรู้และประสบการณ์ของผู้ขอรับใบอนุญาตให้เป็นครูใหญ่ และความรู้ของผู้ขอรับใบอนุญาตให้เป็นครูโรงเรียนเอกชน พ.ศ.2526 (ฉบับที่ 2) และ พ.ศ.2529 (ฉบับที่ 3)

กรณีที่ได้รับใบอนุญาต ผู้จัดการ ครูใหญ่ และครูมีวุฒิไม่เป็นไปตามระเบียบดังกล่าว แต่ได้รับอนุญาตไว้ก่อนแล้วให้คงดำรงตำแหน่งต่อไปได้ หากมีการเปลี่ยนแปลงจะต้องให้เป็นไปตามระเบียบ

4. อื่นๆ

- 4.1 โรงเรียนจะต้องมีครูประจำทำการสอน โดยถือเกณฑ์จำนวนห้องเรียนที่โรงเรียนเปิดสอน จำนวน 2 ห้อง ต่อครู 3 คน
- 4.2 โรงเรียนจะต้องจัดให้มีครูสอนครบชั้นและทุกวิชาที่ได้รับอนุญาต
- 4.3 โรงเรียนที่ได้รับอนุญาตแล้ว หากจะเปลี่ยนแปลงรายวิชา แผนการสอนจะต้องยื่นคำขอต่อผู้อนุญาต

4.4 โรงเรียนที่จะขอขยายถึงระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย จะต้องเป็นโรงเรียนที่จัดการศึกษาในระดับมัธยมศึกษาตอนต้นอยู่ในเกณฑ์มาตรฐาน

4.5 สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชนจะปรับลดค่าธรรมเนียมภายในระยะเวลา 5 ปี นับแต่โรงเรียนได้เปลี่ยนสภาพเป็นโรงเรียนตามมาตรา 15 (1) แล้ว กรณีจำเป็น สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชนจะพิจารณาผ่อนผันเป็นราย ๆ ไป¹

จะเห็นได้ว่า การกำหนดมาตรฐานโรงเรียนเอกชนระดับมัธยมศึกษาที่เปิดสอนวิชาศาสนาอิสลามและวิชาสามัญ พ.ศ.2536 เพื่อให้สอดคล้องกับนโยบายการศึกษาของรัฐที่มุ่งจะพัฒนาโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามให้สามารถจัดการศึกษาได้มาตรฐานยิ่งขึ้น และสอดคล้องกับความต้องการของท้องถิ่น รัฐบาลได้มีพระราชบัญญัติให้การอุดหนุนโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม มาตรา 15 (2) และในปี 2536 ได้มีพระราชบัญญัติการอุดหนุนโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม มาตรา 15 (1) สำหรับโรงเรียนที่ได้มาตรฐานตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้

จำนวนโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาใน 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ มีดังนี้

1. จังหวัดยะลา	มีโรงเรียนจำนวน	46 โรงเรียน
2. จังหวัดนราธิวาส	มีโรงเรียนจำนวน	55 โรงเรียน
3. จังหวัดปัตตานี	มีโรงเรียนจำนวน	72 โรงเรียน
	รวม	173 โรงเรียน

¹สำนักงานศึกษาธิการจังหวัดยะลา. หลักเกณฑ์การประเมินคุณสมบัติและสภาพความพร้อมตามเกณฑ์มาตรฐานของโรงเรียนเอกชนที่เปิดสอนวิชาศาสนาและวิชาสามัญ. พ.ศ.2536, เอกสารอัดสำเนา, หน้า 1-3.

โรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามที่ได้รับการอุดหนุนตามมาตรา 15 (1)

1. จังหวัดนราธิวาส มี 3 โรงเรียน หรือโรงเรียนอัตรกียะห์อิสลามียะห์ อำเภอเมือง
โรงเรียนดารุสซาลาม อำเภอระแงะ และโรงเรียนแสงธรรมวิทยา อำเภอสุโขทัย-ลก
2. จังหวัดยะลา มีโรงเรียนพัฒนาวิทยา อำเภอเมือง โรงเรียนธรรมวิทยามูลนิธิ
อำเภอเมือง และโรงเรียนสุซสวัสดิ์วิทยา อำเภอยะหา
3. จังหวัดปัตตานี มีโรงเรียนศาสนูปถัมภ์ อำเภอเมือง โรงเรียนดรฺจนศาสนวิทยา
อำเภอสายบุรี โรงเรียนสายบุรีอิสลามวิทยา อำเภอสายบุรี โรงเรียนศาสนศึกษา อำเภอสายบุรี
และโรงเรียนอาชีวะสถาน อำเภอโคกโพธิ์¹

โรงเรียนทั้ง 11 โรงเรียน จะเป็นโรงเรียนขนาดใหญ่ มีจำนวนนักเรียนมาก มีความพร้อม
ในการจัดการศึกษาสูง และเปิดสอนถึงระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย

ในการปรับปรุงโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามที่ได้มาตรฐานและขอเปลี่ยนแปลงสภาพ
จากโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามตามมาตรา 15 (2) มาเป็น 15 (1) ทำให้ผู้รับใบอนุญาต
หรือเจ้าของโรงเรียนแบ่งออกเป็น 2 ฝ่าย คือ ฝ่ายเห็นด้วย และฝ่ายไม่เห็นด้วย โดยผู้รับ
ใบอนุญาตโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามที่ยอมเปลี่ยนแปลงสภาพจาก 15 (2) มาเป็น 15 (1)
รายหนึ่งให้ความเห็นว่า

การขอเปลี่ยนแปลงสภาพเป็นโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามตาม
มาตรา 15 (1) สมัยนั้นช่วงรัฐบาล รสช. กับรัฐบาลพรรคประชาธิปัตย์
ทั้งสองรัฐบาลก็รับข้อเสนอจากเราและก็นำดำเนินการตามขั้นตอน ผลสุดท้าย
ก็ได้เป็นโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามตามมาตรา 15 (1) และก็ได้รับ
เงินอุดหนุนเหมือนกับโรงเรียนเอกชนทั่วไป สายสามัญ... ส่วนฝ่ายที่ไม่เห็น
ด้วย เขาถือว่าการที่รัฐบาลให้เงินมาก ๆ รัฐบาลก็จะกลืนวิชาศาสนาจะเหลือ
วิชาสามัญอย่างเดียว วิชาศาสนาจะหมดไป ผู้ให้สัมภาษณ์ (ดาโต๊ะนิเดร์

¹ศูนย์อำนวยการบริหารจังหวัดชายแดนภาคใต้, การศึกษาความเป็นไปได้ในการ
เปิดสอนวิชาชีพในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม, เอกสารประกอบการประชุมตามระเบียบ
วาระ 2.2.1, อัดสำเนา, หน้า 2-3

วาบ) และดาโต๊ะ อุมาร์ นี้เป็นตัวการที่พยายามทำลายโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม จะทำให้รัฐบาลไทยกลืนโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม สองคนนี้ต้องรับผิดชอบ ทำใบปลิว แจกใบปลิว โจมตีทั้ง 3-4 จังหวัดภาคใต้...¹

การพัฒนาหลักสูตรอิสลามศึกษาในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในจังหวัดชายแดนภาคใต้

หลักสูตรนั้นเปรียบเสมือนกับธรรมนูญในการจัดการเรียนการสอน การพัฒนาหลักสูตรก็ถือว่าเป็นพื้นฐานอันมั่นคงยิ่งต่อการพัฒนาทางวิชาการในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม เพื่อให้เหมาะสมกับความเปลี่ยนแปลงทางการเมือง เศรษฐกิจ และสังคม โดยเฉพาะหลักสูตรที่เกี่ยวข้องกับโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม มีหลายหลักสูตร โดยสามารถจัดแบ่งได้ 4 กลุ่ม ดังนี้

1. กลุ่มหลักสูตรอิสลามศึกษา มี 7 หลักสูตร คือ

1.1 หลักสูตรกิตาป เป็นหลักสูตรดั้งเดิมที่โต๊ะครูเป็นผู้สอน โดยใช้หนังสือกิตาปในการเรียนการสอน จะพบเห็นในโรงเรียนปอเนาะแบบดั้งเดิม ปัจจุบันนี้ก็ยังมีอยู่

1.2 หลักสูตรอิสลามศึกษาตอนต้น (อิบตีดาอียะฮ์) พ.ศ.2523

1.3 หลักสูตรอิสลามศึกษาตอนกลาง (มุตตาวัชชีเตาะฮ์) พ.ศ.2523

1.4 หลักสูตรอิสลามศึกษาตอนปลาย (ซานาเวียฮ์) พ.ศ.2523

1.5 หลักสูตรอิสลามศึกษาระดับประถมศึกษา พ.ศ.2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533)

1.6 หลักสูตรอิสลามศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้น พ.ศ.2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ.2533)

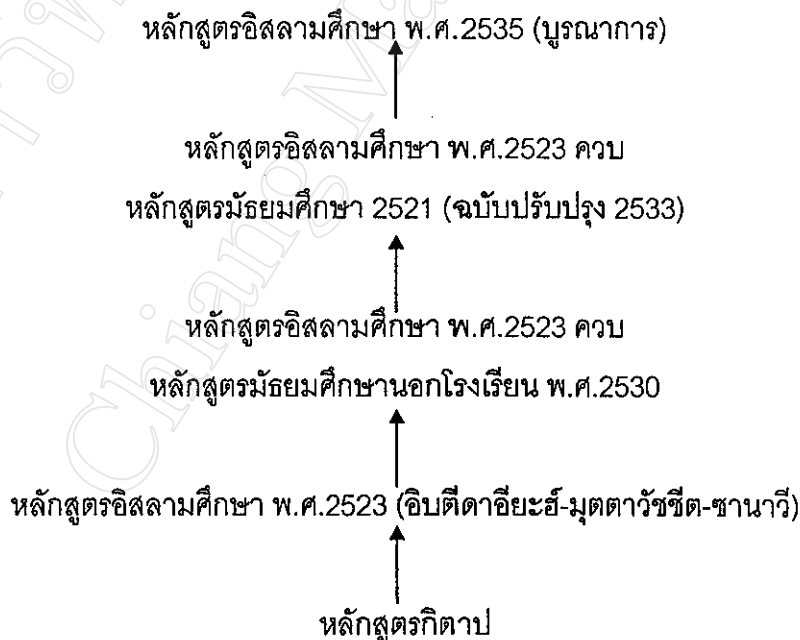
1.7 หลักสูตรอิสลามศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย พ.ศ.2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ.2533)

¹สัมภาษณ์ ดาโต๊ะนิเดร์ วาบ ระยะเวลา และสถานที่เดิม.

2. กลุ่มหลักสูตรวิชาสามัญ มี 3 หลักสูตร คือ
 - 2.1 หลักสูตรการศึกษานอกโรงเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น พ.ศ.2530
 - 2.2 หลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้น พ.ศ.2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ.2533)
 - 2.3 หลักสูตรมัธยมศึกษาตอนปลาย พ.ศ.2524 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ.2533)
3. หลักสูตรบูรณาการ มี 2 หลักสูตร คือ
 - 3.1 หลักสูตรอิสลามศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้น พ.ศ.2535
 - 3.2 หลักสูตรอิสลามศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย พ.ศ.2535
4. หลักสูตรอิสลามศึกษาสำหรับตาดีกา พ.ศ.2536¹

กล่าวโดยรวมมีหลักสูตรทั้งสิ้น 4 กลุ่ม จำนวน 13 หลักสูตร นับว่ามีความหลากหลาย และจากการศึกษาการพัฒนากการใช้หลักสูตรต่าง ๆ แล้วนั้นเห็นว่าพอจะจัดลำดับชั้นแห่งการพัฒนากการใช้หลักสูตรได้เป็น 5 ชั้น ดังแผนภูมิดังนี้²

แผนภูมิที่ 3 แสดงลำดับชั้นในการพัฒนากการใช้หลักสูตรในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม

ที่มา : พิสุทธิ บุญเจริญ. ปอเนาะศึกษา. เล่มที่ 2 เอกสารอันดับที่ 20/2538, หน้า 52.

¹พิสุทธิ บุญเจริญ. ปอเนาะศึกษา. เล่มที่ 2 เอกสารอันดับที่ 20/2538, หน้า 51.

²เรื่องเดียวกัน, หน้า 52.

การพัฒนาการใช้หลักสูตรทั้ง 5 ชั้นนั้น พอจะกล่าวโดยสรุปได้ดังนี้

ขั้นแรก เริ่มนับได้จากการเรียนการสอนแบบดั้งเดิม คือการสอนแบบกิตาป โต๊ะครู ผู้สอนใช้หนังสือกิตาป ซึ่งเขียนด้วยตัวอักษรยาวี เรียกว่า กิตาปยาวี เป็นหลักในการเรียนการสอน ซึ่งปัจจุบันก็ยังมีอยู่ตามปอเนาะหลายแห่ง

ขั้นที่สอง ต่อมาเมื่อปอเนาะได้รับการปรับปรุงเป็นโรงเรียนราษฎร์สอนศาสนาอิสลาม ประกาศใช้หลักสูตรอิสลามศึกษา พ.ศ.2523 (อิบตีดาอียะฮ์, มุตาวัชชีเตาะฮ์, ซานารียะฮ์) ซึ่งปัจจุบันนี้มีใช้อยู่หลายแห่งทีเดียว

ขั้นที่สาม จากนั้นต่อมาโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามหลายโรงก็ประกาศใช้หลักสูตรวิชาสามัญ หลักสูตรการศึกษาผู้ใหญ่แบบเบ็ดเสร็จ ซึ่งต่อมาได้ปรับเปลี่ยนเป็นหลักสูตรการศึกษานอกโรงเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น พ.ศ.2530 ควบคู่กันไปกับหลักสูตรอิสลามศึกษา และพบว่าโรงเรียนที่ใช้หลักสูตรควบคู่กันลักษณะนี้อยู่ 25 โรงเรียนในเขตการศึกษา 2

ขั้นที่สี่ เป็นขั้นแห่งการประกาศรับหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้น พ.ศ.2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ.2533) หรือหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนปลาย พ.ศ.2524 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ.2533) ควบคู่ไปกับหลักสูตรอิสลามศึกษา พ.ศ.2523 ลักษณะการใช้หลักสูตรควบเช่นนี้พบในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามโดยทั่วไป และโรงเรียนที่ใช้หลักสูตรในขั้นที่สามและขั้นที่สี่นี้ นักเรียนที่เรียนจบตามหลักสูตรจะได้รับใบประกาศนียบัตร หรือ รบ. จำนวน 2 ใบ คือ ใบประกาศนียบัตร (รบ.) ระดับมัธยมศึกษา 1 ใบ และใบประกาศนียบัตร (อต.) ทางศาสนาอีก 1 ใบ เพราะหลักสูตรในขั้นที่สามและขั้นที่สี่ดังกล่าวจะแยกนักเรียนออกเป็นสองสาย คือ นักเรียนที่เรียนสายสามัญ และครูสามัญกับนักเรียนที่เรียนสายศาสนาและครูศาสนา แสดงข้อมูลบนป้ายสถิติการมาเรียนคนละป้ายกัน

ขั้นที่ห้า ตั้งแต่พ.ศ.2535 แล้ว กระทรวงศึกษาธิการได้ประกาศใช้หลักสูตรอิสลามศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้น พ.ศ.2535 และหลักสูตรอิสลามศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย พ.ศ.2535 เพื่อใช้ในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม แต่ปรากฏว่าโรงเรียนเพียงบางส่วนเท่านั้นที่ขานรับการนำหลักสูตรนี้ ซึ่งจนถึงขณะนี้ (พ.ศ.2536) มีเพียง 18 โรงเรียนเท่านั้นในเขตการศึกษา 2 และหลักสูตรดังกล่าวมีจุดเน้นที่สำคัญ คือ

1. เป็นหลักสูตรหลอมรวม หรือเรียกตามหลักวิชาการว่าหลักสูตรบูรณาการ ซึ่งได้รวมหลักสูตรวิชาสามัญ และหลักสูตรอิสลามศึกษาเข้าไว้ในหลักสูตรเล่มเดียวกัน ไม่ได้แยกเป็นหลักสูตรสามัญและหลักสูตรอิสลามศึกษาต่อไป และโดยเฉพาะอย่างยิ่ง

2. นักเรียนหลักสูตรนี้ทุกคนถูกนับเป็นรายหัว เพื่อขอรับเงินอุดหนุนจากรัฐทุกคน
 3. ครูสอนศาสนาที่ยังคงมีบทบาทมีหน้าที่อันดีงามในการสอนการจัดกิจกรรมเช่นเดิม ไม่เปลี่ยนแปลงใดๆ

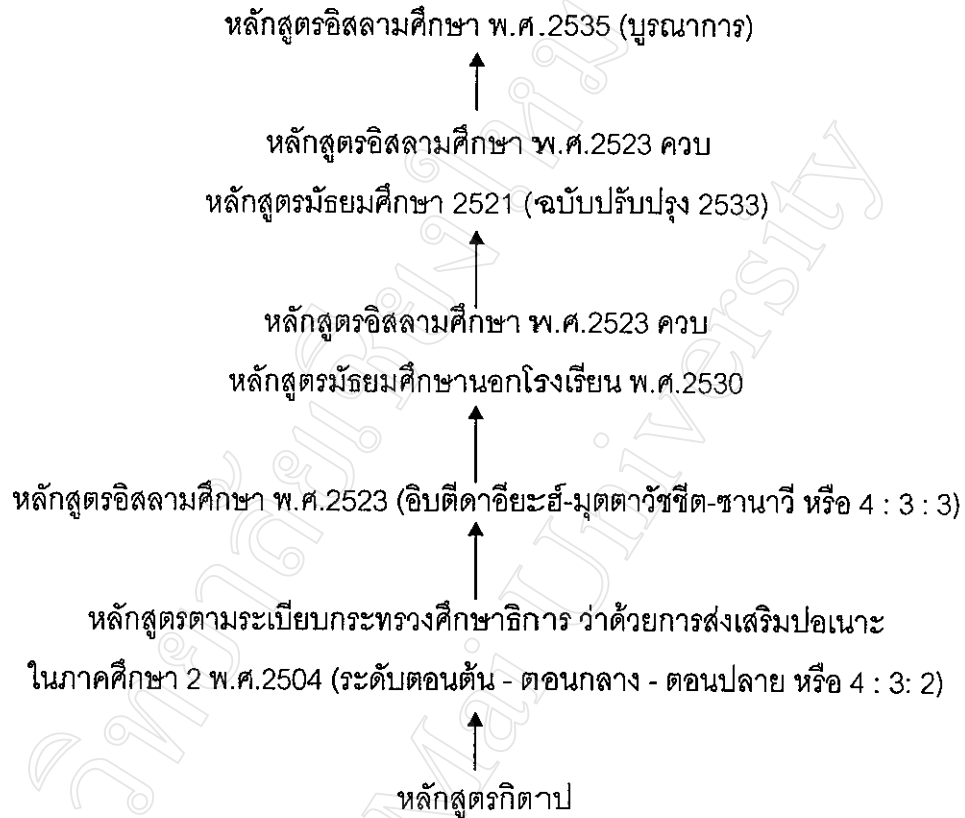
4. โต๊ะครู ผู้รับใบอนุญาต ผู้จัดการ หรือครูใหญ่ ก็ยังดำรงหน้าที่ มีบทบาท มีความสำคัญเช่นเดิม

5. นักเรียนทุกคนจะได้รับการศึกษาอบรม สั่งสอนในสวนสำคัญทั้ง 3 สวน คือ วิชาสามัญ วิชาศาสนา และวิชาชีพ¹

จะเห็นได้ว่า ขั้นตอนของการพัฒนาการใช้หลักสูตรของโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามทั้ง 5 ขั้นนั้น ถือได้ว่าเป็นการพัฒนาตัวเองของโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามให้ทันกับความเปลี่ยนแปลงทางการเมือง เศรษฐกิจ และสังคม โดยรัฐจะเป็นฝ่ายสนับสนุนให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในส่วนนี้ แต่เป็นที่น่าสังเกตว่าระหว่างขั้นแรก คือการสอนในปอเนาะแบบดั้งเดิม ซึ่งให้หนังสือกิตาป กับขั้นที่สองที่ปอเนาะเปลี่ยนเป็นโรงเรียนราษฎร์สอนศาสนาอิสลาม ใช้หลักสูตรอิสลามศึกษา พ.ศ.2523 (อิบตีดาอียะฮ์ ใช้เวลาเรียน 4 ปี, มุตาวัชชีเตาะฮ์ ใช้เวลาเรียน 3 ปี และซานารียะฮ์ใช้เวลาเรียน 3 ปี หรือ 4 : 3 : 3) นั้น น่าจะมีอีกขั้นตอนหนึ่ง เนื่องจากในปี พ.ศ.2504 ที่ให้ปอเนาะมาจดทะเบียนต่อทางราชการ ปอเนาะใดที่จัดกิจการด้านการสอนได้ดีจะได้รับการอุดหนุนจากราชการ และปอเนาะที่จดทะเบียนแล้ว จัดการเรียนการสอนตามหลักสูตรวิชาสามัญ วิชาศาสนา และวิชาชีพ ในส่วนของหลักสูตรวิชาศาสนาแบ่งเป็น 3 ตอน คือ ตอนต้น ใช้เวลาเรียน 4 ปี ตอนกลาง ใช้เวลาเรียน 3 ปี และตอนปลาย ใช้เวลาเรียน 2 ปี หรือ 4 : 3 : 2 ซึ่งเป็นหลักสูตรตามระเบียบกระทรวงศึกษาธิการ ว่าด้วยการส่งเสริมปอเนาะในภาคศึกษา 2 พ.ศ.2504 ดังนั้นส่วนนี้ก็จะเป็นขั้นตอนหนึ่งของการพัฒนาการใช้หลักสูตรอิสลามศึกษา ดังแผนภูมิต่อไปนี้

¹พิสุทธิ บุญเจริญ, เรื่องเดิม, หน้า 55-56.

แผนภูมิที่ 4 แสดงลำดับขั้นในการพัฒนาการใช้หลักสูตรในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนา
ที่เพิ่มขึ้นตอนในปี พ.ศ.2504 เข้าไปด้วย

ที่มา : ปรับปรุงจากพิสุทธิ บุญเจริญ. เรื่องเดิม. 2538, หน้า 52.

1. หลักสูตรอิสลามศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้น พ.ศ.2535 ได้กำหนดจุดประสงค์
การเรียนรู้ในรูปของจุดหมาย หลักสูตร ไว้ดังนี้คือ

...การศึกษาตามหลักสูตรอิสลามศึกษาระดับมัธยมศึกษา
ตอนต้น เป็นการศึกษาที่มุ่งให้ผู้เรียนพัฒนาคุณภาพชีวิตและการศึกษา
ต่อ ให้สามารถเลือกแนวทางที่จะเป็นประโยชน์ให้กับสังคมตามบทบาท
และหน้าที่ของตนในฐานะเป็นพลเมืองดี ตามระบอบการปกครองแบบ
ประชาธิปไตยที่มีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข โดยให้ผู้เรียนมีความรู้
และทักษะเพียงพอที่จะเลือก และตัดสินใจประกอบสัมมาชีพ ทำงาน
ร่วมกับผู้อื่นได้ มีนิสัยในการปรับปรุงงานตนเองและสังคม เสริมสร้าง
อนามัยชุมชนและครองชีวิต โดยคำนึงถึงประโยชน์ต่อสังคม...

ในการจัดการศึกษาตามหลักสูตรนี้จะต้องมุ่งปลูกฝังให้ผู้เรียนมีคุณลักษณะดังต่อไปนี้

1. มีความรู้และทักษะในวิชาชีพ วิชาศาสนา วิชาสามัญและทันต่อความเจริญก้าวหน้าทางวิทยาการต่าง ๆ
2. สามารถปฏิบัติตนตามหลักธรรมของศาสนา
3. สามารถปฏิบัติตนในการรักษาและเสริมสร้างสุขภาพอนามัยของตนเองและชุมชน
4. สามารถวิเคราะห์ปัญหาของชุมชน และเลือกแนวทางแก้ปัญหาให้สอดคล้องกับข้อจำกัดต่าง ๆ
5. มีความภูมิใจในความเป็นไทย เป็นมุสลิมที่ดี สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข เต็มใจช่วยเหลือผู้อื่นตามความสามารถของตน
6. มีความคิดสร้างสรรค์ สามารถปรับปรุงแนวทางปฏิบัติที่จะทำให้เกิดความเจริญแก่ตนเองและชุมชน
7. มีทัศนคติที่ดีต่อสัมมาชีพทุกชนิด มีนิสัยรักการทำงานและมีความสามารถในการเลือกอาชีพที่เหมาะสมกับความถนัดและความสนใจของตน
8. มีทักษะพื้นฐานในการประกอบสัมมาชีพ มีความสามารถในการจัดการและสามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นได้
9. เข้าใจสภาพและการเปลี่ยนแปลงของสังคมในชุมชนที่ไม่ขัดกับหลักศาสนาอิสลาม สามารถเสนอแนวทางในการพัฒนาชุมชน ภูมิใจในการปฏิบัติตน ตามบทบาทหน้าที่ในฐานะสมาชิกที่ดีของชุมชน ตลอดจนอนุรักษ์และเสริมสร้างสิ่งแวดล้อม และศิลปวัฒนธรรม¹

2. หลักสูตรอิสลามศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย พ.ศ.2535 ของกระทรวงศึกษาธิการ ซึ่งได้ประกาศใช้ตั้งแต่ปีการศึกษา พ.ศ.2535 เป็นต้นมา ได้กำหนดจุดหมายของหลักสูตรไว้ดังนี้

¹กระทรวงศึกษาธิการ, หลักสูตรอิสลามศึกษาระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น พ.ศ.2535, เอกสารโรเนียว เขตการศึกษา 2, หน้า 3-4

การศึกษาตามหลักสูตรอิสลามศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย เป็นการศึกษาที่มุ่งให้ผู้เรียนพัฒนาคุณภาพชีวิตและให้สามารถทำประโยชน์ให้แก่สังคมตามบทบาทและหน้าที่ของตนในฐานะพลเมืองดี ตามระบอบการปกครองแบบประชาธิปไตยที่มีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข โดยให้ผู้เรียนได้พัฒนาเชาวน์ปัญญา มีความรู้ และทักษะเฉพาะด้านตามศักยภาพ เห็นช่องทางในการประกอบอาชีพ ร่วมพัฒนาสังคม ด้วยแนวทางวิธีการใหม่ ๆ และบำเพ็ญตนให้เป็นประโยชน์ต่อสังคม

ในการจัดการศึกษาตามหลักสูตรนี้ จะต้องมุ่งปลูกฝังให้นักเรียนมีคุณลักษณะต่อไปนี้

1. มีความรู้ ความเข้าใจ และปฏิบัติตามหลักคำสอนของศาสนาอิสลาม
2. มีความรู้ และทักษะในวิชาสามัญเฉพาะด้าน
3. มีความรู้เกี่ยวกับวิทยาการและเทคโนโลยีต่าง ๆ
4. สามารถเป็นผู้นำ และเป็นผู้บริหารชุมชนเกี่ยวกับสุขภาพอนามัยทั้งส่วนบุคคลและส่วนรวม
5. สามารถวางแผนแก้ปัญหาในชุมชนของตน
6. มีความภูมิใจในความเป็นไทย เสียสละ เพื่อส่วนรวม ให้ความช่วยเหลือผู้อื่นอย่างเท่าเทียมกัน
7. มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ และสามารถนำแนวทางหรือวิธีการใหม่ ๆ ไปใช้ในการพัฒนาชุมชนของตน
8. มีเจตคติที่ดีต่ออาชีพ และเห็นช่องทางในการประกอบอาชีพ
9. มีนิสัยรักการทำงาน เต็มใจในการทำงานร่วมกับผู้อื่น และมีทักษะในการจัดการ
10. เข้าใจในสภาพการเปลี่ยนแปลงของสังคมในประเทศ และในโลก มุ่งมั่นในการพัฒนาประเทศตามบทบาทและหน้าที่ของตน ตลอดจนอนุรักษ์และเสริมสร้างทรัพยากร ศาสนา ศิลปวัฒนธรรมของประเทศที่ไม่ขัดกับหลักการของศาสนา¹

)

¹กระทรวงศึกษาธิการ. หลักสูตรอิสลามศึกษาระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย พ.ศ.2535. เอกสารโรเนียว เขตการศึกษา 2, หน้า 3-4

จะเห็นได้ว่าหลักสูตรอิสลามศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้น พ.ศ.2535 มีจุดหมายที่จะมุ่งให้ผู้เรียนพัฒนาคุณภาพชีวิตและการศึกษาต่อ ส่วนคุณลักษณะของผู้เรียนมุ่งให้มีความรู้ และทักษะในวิชาชีพ วิชาศาสนา วิชาสามัญ ปฏิบัติตามหลักธรรมของศาสนา ในส่วนของหลักสูตรอิสลามศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย พ.ศ.2535 มีจุดหมายที่มุ่งให้ผู้เรียนพัฒนาคุณภาพชีวิตเช่นกัน ส่วนคุณลักษณะของผู้เรียนมุ่งให้มีความรู้ และปฏิบัติตามหลักคำสอนของศาสนาอิสลาม มีความรู้ และทักษะในวิชาสามัญเฉพาะด้าน ซึ่งหลักสูตรอิสลามศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้น และตอนปลาย พ.ศ.2535 นี้ จะสอดคล้องกับแผนการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2535 ด้วย

3. โครงสร้างของหลักสูตรอิสลามศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้น พ.ศ.2535 ของกระทรวงศึกษาธิการ ได้จัดโครงสร้างของหลักสูตรไว้ 6 กลุ่มวิชา คือ

3.1 กลุ่มภาษา ประกอบด้วย

3.1.1 ภาษาไทย

3.1.2 ภาษาต่างประเทศ

3.2 กลุ่มวิชาวิทยาศาสตร์ - คณิตศาสตร์ ประกอบด้วย

3.2.1 วิทยาศาสตร์

3.2.2 คณิตศาสตร์

3.3 กลุ่มวิชาสังคมศึกษา

3.4 กลุ่มวิชาพัฒนาบุคลิกภาพ ประกอบด้วย

3.4.1 พลานามัย

3.4.2 ศิลปศึกษา

3.5 กลุ่มวิชาการงานและอาชีพ ประกอบด้วย

3.5.1 การงาน

3.5.2 อาชีพ

3.6 กลุ่มวิชาศาสนา ประกอบด้วย

3.6.1 ศาสนา

3.6.2 ภาษาอาหรับพื้นฐาน

3.6.3 หลักภาษาอาหรับ

3.6.4 ภาษาถิ่น

โดยแต่ละกลุ่มวิชาดังกล่าวก็ประกอบด้วยหลายวิชา ดังเช่น กลุ่มวิชาภาษาไทย ประกอบด้วย

1. วิชาบังคับแกน ได้แก่

ท 101	ท 102
ท 203	ท 204
ท 305	ท 306

2. วิชาเลือกเสรี ได้แก่

ท 011	เสริมทักษะภาษา
ท 021	การอ่านและพิจารณาหนังสือ
ท 022	การอ่านงานประพันธ์เฉพาะเรื่อง
	ฯลฯ

สำหรับกลุ่มวิชาภาษาไทยได้กำหนดจุดประสงค์ไว้ดังนี้

1. เพื่อให้มีความรู้ความเข้าใจในเรื่องหลักภาษา
2. เพื่อให้สามารถใช้ภาษาได้ถูกต้องเหมาะสมกับวัย
3. เพื่อให้สามารถฟังและอ่านได้อย่างมีวิจารณญาณ
4. เพื่อให้มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ มีนิสัยรักการอ่าน การเขียน และมีรสนิยม

ในการเลือกอ่านหนังสือ

5. เพื่อให้เห็นความสำคัญของภาษาไทยในฐานะเป็นเครื่องมือสื่อสารของคนในชาติ และเป็นปัจจัยในการเสริมสร้างเอกลักษณ์ของชาติ

6. เพื่อให้เห็นคุณค่าของวรรณคดี และงานประพันธ์ที่ใช้ภาษาอย่างมีรสนิยม ในฐานะที่เป็นวัฒนธรรมของชาติ

7. เพื่อให้สามารถใช้ภาษาเป็นเครื่องมือแสวงหาความรู้เพิ่มเติม

ส่วนกลุ่มวิชาสังคมศึกษาในหลักสูตรอิสลามศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้น พ.ศ.2535 ของกระทรวงศึกษาธิการ ซึ่งประกอบด้วยหลายวิชา ทั้งวิชาบังคับแกน วิชาบังคับเลือก และรวมทั้งวิชาเลือกเสรีด้วย

1. วิชาบังคับแกน ได้แก่

ส 101	ประเทศของเรา 1
ส 102	ประเทศของเรา 2

- ส 203 ทวีปของเรา
- ส 204 ประเทศของเรา 3
- ส 305 โลกของเรา
- ส 306 ประเทศของเรา 4
- 2. วิชาบังคับเลือก ได้แก่
 - ส 017 จริยธรรมกับบุคคล
 - ส 026 เอเชียตะวันออกเฉียงใต้ในโลกปัจจุบัน
 - ส 027 โลกในยุคปัจจุบัน
 - ฯลฯ
- 3. วิชาเลือกเสรี ได้แก่
 - ส 011 สังคมและวัฒนธรรมไทย
 - ส 012 เอกภาพ
 - ส 013 อัล-กุรอาน¹

ซึ่งกระทรวงศึกษาธิการได้กำหนดจุดประสงค์ของกลุ่มวิชาสังคมศึกษาไว้ดังนี้

1. เพื่อให้มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์กับสภาพแวดล้อม พัฒนาการทางสังคม วัฒนธรรม เศรษฐกิจ การเมือง การปกครองระบอบประชาธิปไตย และตามหลักธรรมของศาสนา
2. เพื่อให้สามารถนำความรู้ไปใช้ในการวิเคราะห์ปัญหาทางเศรษฐกิจและสังคมที่เกี่ยวข้องกับชีวิตประจำวัน สามารถตัดสินใจเลือกแนวทางปฏิบัติที่ถูกต้องและปรับตัวให้เข้ากับสภาพแวดล้อมได้
3. เพื่อให้ตระหนักในคุณค่าของสภาพแวดล้อมทางธรรมชาติ มรดกทางวัฒนธรรมไทย ยึดมั่นในวิถีชีวิตแบบประชาธิปไตย หลักธรรมและคุณธรรม มีค่านิยมที่พึงประสงค์ รักและผูกพันกับท้องถิ่น และประเทศชาติ มีความภูมิใจในความเป็นไทย และเทิดทูนสถาบันพระมหากษัตริย์

¹พิสุทธิ บุญเจริญ. ปอเนาะศึกษา. เล่มที่ 2, เอกสาร ลำดับที่ 20/2538, หน้า 69.

4. เพื่อให้สามารถปฏิบัติตนเป็นพลเมืองดี ตามระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข มีส่วนร่วมในการอนุรักษ์และเสริมสร้างศิลปวัฒนธรรมและสิ่งแวดล้อมในชุมชน¹

จะเห็นได้ว่าความพยายามของรัฐที่จะให้ปอเนาะปรับปรุงเปลี่ยนแปลงในด้านต่าง ๆ ก็ประสบความสำเร็จพอสมควร หรือค่อนข้างมาก โดยเฉพาะการจัดหลักสูตรบูรณาการที่นักเรียนจะต้องเรียนทั้งวัน ไม่เหมือนกับเมื่อก่อนที่ตอนเช้าเรียนศาสนา ตอนบ่ายจะเรียนวิชาสามัญ และในกลุ่มวิชาภาษาไทย ที่มีวัตถุประสงค์ข้อหนึ่งว่า "เพื่อให้เห็นความสำคัญของภาษาไทย ในฐานะเป็นเครื่องมือสื่อสารและเป็นปัจจัยในการเสริมสร้างเอกลักษณ์ของชาติ" ย่อมเป็นสิ่งที่ถูกต้องสำหรับชนในชาติที่ต้องรู้ภาษาไทย และในกลุ่มวิชาสังคมศึกษา เช่น วิชา ส 013 อัล-กูรอาน หรือศาสนานั้นเป็นวิชาหลัก เมื่อจบออกไปแล้วสามารถเป็นผู้นำศาสนาได้ แต่เมื่อปอเนาะได้รับการปรับปรุงเป็นโรงเรียนราษฎร์สอนศาสนาอิสลาม และเป็นโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในที่สุดนั้น ทำให้ความสำคัญของวิชานี้ลดน้อยลงไปเป็นวิชาเลือกเสรี เวลานี้ สุรินทร์ พิศสุวรรณ วิจัยไว้ตอนหนึ่งว่า

เด็กที่จบจากโรงเรียนเหล่านี้ไม่สามารถเป็นผู้นำศาสนาได้ เพราะครึ่งหนึ่งของเวลาที่เคยเรียนภาษามาลายูกับภาษาอาหรับ หลักการทางศาสนา วิชาการทางศาสนา ถูกแบ่งให้กับการเรียนสายสามัญของรัฐบาล ซึ่งเป็นไปอย่างลุ่ม ๆ ดอน ๆ ไม่เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ ผลผลิตที่ออกมาก็เป็นผลผลิตครึ่ง ๆ กลาง ๆ เปรียบเสมือนกับปลาน้ำกร่อย ที่ไม่สามารถออกไปสู่ทะเลกว้างได้ เพราะว่ามีน้ำมันเค็ม คลิ้นลมมันแรง ในขณะที่เดียวกันไม่สามารถที่จะถอยร่นเข้าไปสู่ต้นน้ำได้ เพราะน้ำมันจืด เวียนหัวเข้าไปไม่ได้ พวกนี้จะอยู่ในลักษณะมีนง²

¹กระทรวงศึกษาธิการ. หลักสูตรอิสลามศึกษาระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น พ.ศ.2535. เอกสารโรเนียว เขตการศึกษา 2, หน้า 59.

²สุรินทร์ พิศสุวรรณ. ปัญหาอิสลามในสี่จังหวัดภาคใต้. บันทึกการบรรยายพิเศษของสถาบันไทยคดีศึกษา มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 27 ตุลาคม 2526, หน้า 65-66.

ในการทำงานเดียวกันนี้ พีรยศ รอยิมมูลา นักวิชาการมุสลิม มอ.ปัตตานี ได้ให้ทัศนะว่า

การสอนในปอเนาะแบบดั้งเดิม ความรู้ต่าง ๆ เหล่านั้นยังถูกนำมาใช้ในชีวิตประจำวัน ในกรณีการแต่งงาน การตาย การเกิด โต๊ะครูเหล่านี้จะได้รับเกียรติให้ไปทำพิธีทางศาสนา ไม่ใช่คนจบปริญญาตรี ลูกศิษย์ผมเรียนเอกอิสลามศึกษา เขาจะไปสวดทำพิธีตรงนี้ สังคมไม่ยอมรับ... สังคมยอมรับคนที่จบจากปอเนาะแบบดั้งเดิม¹

ในประเด็นเดียวกันนี้ ดลมนรรัตน์ บากา นักวิชาการมุสลิมอีกท่านหนึ่งได้ให้เหตุผลเพิ่มเติมว่า

เท่าที่ผ่านมา และได้พูดคุยกันก็คือ เขาต้องการทั้งวิชาศาสนาและวิชาสามัญ ศาสนานั้นเพื่อโลกหน้า แต่ถ้าวิชาสามัญนั้นเพื่อประกอบอาชีพ ฉะนั้นทั้งสองอย่างก็ต้องเรียนเหมือนกันจึงเป็นที่สนใจของโรงเรียน... พออีกระดับหนึ่งขึ้นไป ใครที่ถนัดทางศาสนาก็ให้เรียนวิชาศาสนามากกว่าวิชาสามัญ ใครที่ถนัดวิชาสามัญก็ให้เรียนสามัญมากกว่าศาสนา และอีกระดับหนึ่งรู้สึกว่าจะให้เลือกสายอาชีพด้วย ก็มีการดูว่าถ้าใครจะเข้ามหาวิทยาลัยก็ไม่ต้องไปสายอาชีพ ไปสายสามัญโดยตรงเลย อันนี้จะสอดคล้องกัน²

¹สัมภาษณ์ พีรยศ รอยิมมูลา, วันเวลา และสถานที่เดิม.

²สัมภาษณ์ ดลมนรรัตน์ บากา, วันเวลา และสถานที่เดิม.

2. การเปิดสอนหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพในโรงเรียนมัธยมศึกษา

2.1 มติคณะรัฐมนตรี

คณะรัฐมนตรี (สมัยนายอานันท์ ปันยารชุน เป็นนายกรัฐมนตรี) ได้มีมติเมื่อวันที่ 12 กันยายน 2535 เห็นชอบในหลักการโครงการเปิดสอนหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) ในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา ตามข้อเสนอของกระทรวงศึกษาธิการ

2.2 โรงเรียนมัธยมศึกษาในจังหวัดชายแดนภาคใต้ ที่เปิดสอน ปวช. มีดังนี้

- 2.2.1 โรงเรียนโพธิ์คีรีราชศึกษา จังหวัดปัตตานี
- 2.2.2 โรงเรียนนวมิชัยวิทยา จังหวัดปัตตานี
- 2.2.3 โรงเรียนสงขลาวิทยาคม จังหวัดสงขลา
- 2.2.4 โรงเรียนชะบ้าย้อย จังหวัดสงขลา

2.3 หลักสูตรและประเภทวิชา

จำนวนเวลาเรียนทั้งสิ้น 4,800 คาบ (คาบละ 50 นาที) ตลอดหลักสูตร 3 ปี แต่แต่ละปีการศึกษาแบ่งการเรียนเป็น 2 ภาคเรียน ๆ ละ 20 สัปดาห์ ๆ ละ 5 วัน ๆ ละ 8 คาบเรียน โดยแบ่งการเรียนออกเป็นหมวดวิชาและกิจกรรม ดังนี้

- 2.3.1 หมวดวิชาพื้นฐาน
- 2.3.2 หมวดวิชาชีพ
- 2.3.3 หมวดวิชาเลือก
- 2.3.4 กิจกรรม

นักเรียนที่เรียนจบหลักสูตรจะได้รับประกาศนียบัตร ปวช. มีศักดิ์และสิทธิตามประกาศวิชาชีพ เช่นเดียวกับนักเรียนที่เรียนจบหลักสูตร ปวช. ในสถานศึกษา สังกัดกรมอาชีวศึกษา และสถาบันเทคโนโลยีราชมงคล

3. แนวการเปิดสอนวิชาชีพระดับปวช. ในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม

3.1 หลักสูตรและประเภทวิชา

จำนวนเวลาเรียนทั้งสิ้น 5,760 คาบ (คาบเรียนละ 50 นาที) ตลอดหลักสูตร 3 ปี แต่แต่ละปีการศึกษาแบ่งการเรียนเป็น 2 ภาคเรียน ๆ ละ 20 สัปดาห์ ๆ ละ 6 วัน ๆ ละ 8 คาบ โดยแบ่งการเรียนออกเป็นหมวดวิชาและกิจกรรมดังนี้

3.1.1 หมวดวิชาพื้นฐาน

3.1.2 หมวดวิชาชีพ

3.1.3 หมวดวิชาเลือก

3.1.4 หมวดวิชาศาสนา

3.1.5 กิจกรรม

หมายเหตุ จำนวนคาบเรียนอาจจะพิจารณาเพิ่มหรือลดได้ตามความเหมาะสม และสอดคล้องกับคาบเรียนในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม แต่ทั้งนี้จะไม่ลดคาบเรียนในหลักสูตรวิชาชีพ¹

จะเห็นได้ว่าการเปิดสอนหลักสูตร ปวช. ในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม นั้น ในหมวดวิชาได้เพิ่มหมวดวิชาศาสนาอีกหนึ่งหมวดวิชา ส่วนเวลาเรียนนั้นทั้งหมด 5,760 คาบ ใช้เวลาเรียน 6 วัน เพิ่มคาบการเรียนจากปกติในโรงเรียนของกรมสามัญศึกษาถึง 960 คาบ เพราะฉะนั้นการเปิดสอนหลักสูตรวิชาชีพ ปวช. ในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามไม่มีปัญหาเกี่ยวกับเวลาเรียน

3.2 วิธีดำเนินงานเพื่อขอเปิดหลักสูตร ปวช.

3.2.1 ระดับนโยบาย

3.2.1.1 ศูนย์อำนวยการบริหารจังหวัดชายแดนภาคใต้ (ศอ.บต.)

ประสานงานกับคณะกรรมการการศึกษาเอกชน สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ และสภาความมั่นคงแห่งชาติ เพื่อเสนอโครงการเปิดสอนหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามให้คณะรัฐมนตรีอนุมัติ เช่นเดียวกับที่คณะรัฐมนตรีได้อนุมัติให้โรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดกรมสามัญศึกษา เปิดสอนหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ เมื่อวันที่ 12 กันยายน พ.ศ.2535

3.2.1.2 แต่งตั้งคณะกรรมการเพื่อดำเนินงานโครงการเปิดสอนวิชาชีพหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) ในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม

¹การศึกษาความเป็นไปได้ในการเปิดสอนวิชาชีพในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม, เอกสารประกอบการประชุมตามระเบียบวาระ 2.2.1, หน้า 3-4, เอกสารอัดสำเนา.

3.2.2 ระดับปฏิบัติ

3.2.2.1 สำนักงานศึกษาธิการจังหวัด แจ้งหลักเกณฑ์ (คุณสมบัติ) การพิจารณา คัดเลือกโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามเข้าโครงการเปิดสอนหลักสูตร ปวช. ให้โรงเรียนทราบ เพื่อประเมินความพร้อม

3.2.2.2 โรงเรียนแจ้งความจำเป็นในการขอเปิดสอนหลักสูตร ปวช. โดยระบุกลุ่มประเภทวิชา และสาขาที่มีความพร้อมจะเปิดสอนให้สำนักงานศึกษาธิการจังหวัด ทราบ

3.2.2.3 สำนักงานศึกษาธิการจังหวัด ส่งรายชื่อโรงเรียนที่ได้รับ ความเห็นชอบจากคณะกรรมการไปยังสำนักงานศึกษาธิการเขต สำนักงานศึกษาธิการเขต เรียงลำดับความสำคัญพร้อมเหตุผลประกอบการพิจารณาไปยังกองแผนงาน สำนักงาน คณะกรรมการการศึกษาเอกชน

3.2.2.4 สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน เรียงลำดับความ สำคัญ พร้อมให้เหตุผลชี้แจงประกอบการพิจารณา นำเสนอกระทรวงศึกษาธิการ (กองแผน สำนักงานปลัดกระทรวง)

3.2.2.5 กองแผนสำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ นำเสนอ คณะกรรมการอำนวยการประสานความร่วมมือในการเปิดสอนหลักสูตร ปวช. กระทรวง ศึกษาธิการ เพื่อให้ความเห็นชอบ

3.2.2.6 กระทรวงศึกษาธิการ จัดทำประกาศกำหนดให้โรงเรียนเอกชน สอนศาสนาอิสลามเปิดสอนหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพในสถานศึกษา สังกัดสำนักงาน คณะกรรมการการศึกษาเอกชน และแจ้งให้สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน กรมอาชีวศึกษา สำนักงานศึกษาธิการเขต ศึกษาธิการจังหวัด และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทราบ เพื่อให้ดำเนินการรับนักเรียนให้ทันในปีการศึกษาที่กำหนดให้เปิดสอน¹

¹การศึกษาความเป็นไปได้ในการเปิดสอนวิชาชีพในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนา อิสลาม, เอกสารประกอบการประชุมตามระเบียบวาระ 2.2.1, หน้า 4-5, เอกสารอัดสำเนา.

4. ข้อมูลโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามที่มีแนวโน้มจะเปิดสอนวิชาชีพระดับปวช. ในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ ดังต่อไปนี้

4.1 จังหวัดปัตตานี มีดังนี้

4.1.1 ชื่อโรงเรียน ศาสนูปถัมภ์ ที่ตั้ง เลขที่ 35 หมู่ที่ 2 ตำบลบานา อำเภอเมือง จังหวัดปัตตานี

- จำนวนครูที่คาดว่าจะมีความพร้อมที่จะสอน จำนวน 3 คน
- จำนวนนักเรียนที่จะขอเปิด จำนวน 25 คน
- จำนวนห้องเรียนที่จะขอเปิด จำนวน 1 ห้อง
- สาขาวิชาที่จะขอเปิด วิชาคอมพิวเตอร์
- วัสดุ ครุภัณฑ์ที่มีอยู่ เครื่องคอมพิวเตอร์จำนวน 20 เครื่อง
- ห้องปฏิบัติการ มี 1 ห้อง คือ ห้องคอมพิวเตอร์
- ข้อเสนอแนะ รัฐควรมีงบประมาณสนับสนุนให้กับนักเรียนระดับ ปวช.

ให้เพียงพอ

- ปัญหาอุปสรรคที่อาจเกิดหากเปิดสอนวิชาชีพ (ปวช.) คือ ควรมีการจัดเวลาเรียนตามหลักสูตรให้สอดคล้องกับเวลาเรียนศาสนาด้วย และควรมีการสนับสนุนให้บุคลากรของโรงเรียนมีความสามารถเหมาะสมที่จะเป็นวิทยากรในการสอนวิชาชีพที่เสนอขอเปิดด้วย

4.1.2 ชื่อโรงเรียนบำรุงอิสลาม ที่ตั้งเลขที่ 23/1 หมู่ที่ 1 ถนนสิโรธร ตำบลปยุต อำเภอเมืองปัตตานี จังหวัดปัตตานี

- จำนวนครูที่มีความพร้อมจะขอเปิดสอน - ไม่มี
- จำนวนนักเรียนที่จะขอเปิดจำนวน 2 ห้อง 90 คน
- สาขาวิชาที่จะขอเปิด พาณิชยการ
- จำนวนปฏิบัติการที่มีอยู่ ได้แก่ ห้องคอมพิวเตอร์
- วัสดุ ครุภัณฑ์ที่มีอยู่ ได้แก่ เครื่องพิมพ์ดีด 3 เครื่อง และ เครื่องคอมพิวเตอร์ 25 เครื่อง
- ข้อเสนอแนะ ให้รัฐสนับสนุนงบประมาณ อุปกรณ์และบุคลากร

ให้เพียงพอ

4.1.3 ชื่อโรงเรียนยุวอิสลามวิทยา ที่ตั้ง เลขที่ 17/1 หมู่ที่ 5 ตำบลลูโบะยี่ไร
อำเภอมายอ จังหวัดปัตตานี

- สาขาที่จะขอเปิด ช่างเชื่อม ช่างก่อสร้าง และช่างตัดเย็บเสื้อผ้า
- จำนวนนักเรียนที่จะเรียน 3 ห้อง ๆ ละ 20 คน รวม 60 คน
- จำนวนห้องปฏิบัติการ มี 3 ห้อง
- วัสดุ อุปกรณ์ มีของกรมพัฒนาฝีมือแรงงานจังหวัดปัตตานีสันับสนุนให้
- ข้อเสนอแนะให้รัฐสนับสนุนงบประมาณ อุปกรณ์ และบุคลากร

ให้เพียงพอ

4.1.4 ชื่อโรงเรียนสายบุรีอิสลามวิทยา (มูลนิธิ) ที่ตั้ง เลขที่ 263 ถนนท่าเสด็จ
ตำบลตะลุบัน อำเภอสายบุรี จังหวัดปัตตานี

- ครูที่มีความพร้อมมีจำนวน 6 คน
- สาขาวิชาที่จะขอเปิดคือพาณิชยกรรม
- นักเรียนที่จะขอเปิดสอนจำนวน 90 คน
- ห้องเรียนที่จะขอเปิดสอน จำนวน 2 ห้องเรียน
- ห้องปฏิบัติการ มีจำนวน 4 ห้อง
- วัสดุ ครุภัณฑ์ ที่มีได้แก่ เครื่องพิมพ์ดีด เครื่องคอมพิวเตอร์ และ

ห้องปฏิบัติการทางภาษา

- ข้อเสนอแนะ ต้องการให้รัฐสนับสนุนเงินอุดหนุนสำหรับนักเรียน

ที่เรียนระดับ ปวช. ให้เพียงพอด้วย

- ปัญหาอุปสรรคที่อาจจะเกิดขึ้น หากเปิดสอนระดับวิชาชีพ ปวช.

งบประมาณดำเนินการไม่เพียงพอ

4.2 จังหวัดยะลา

โรงเรียนดารุลฮุดดาวิทยา ตั้งอยู่ที่อำเภอรามัน จังหวัดยะลา ปัจจุบันสอนวิชา
สามัญ ตั้งแต่ชั้น ม.1-ม.6¹

¹สำนักพัฒนาการศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม เขตการศึกษา 2, เอกสารประกอบ
การพิจารณาสนับสนุนส่งเสริมให้มีการเปิดสอนวิชาชีพในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม
ในจังหวัดชายแดนภาคใต้, เอกสารอัดสำเนา, ไม่ปรากฏหน้า.

4.3 จังหวัดนราธิวาส

4.3.1 โรงเรียนอัสตดร์กีเยะหืออิสลามียะห์ ตั้งอยู่ที่ถนนตรีรัตน์ ตำบลบางนาค อำเภอเมือง จังหวัดนราธิวาส

- สาขาวิชาที่จะขอเปิด สาขาธุรกิจและคหกรรม
- ห้องเรียนที่จะขอเปิด 2 ห้อง จำนวน 80 คน
- วัสดุครุภัณฑ์ที่มี ได้แก่ ห้องปฏิบัติการวิทยาศาสตร์ 4 ห้อง

ห้องปฏิบัติการทางภาษา 1 ห้อง ห้องปฏิบัติการตัดเย็บ 1 ห้อง บัณฑิตปฏิบัติการคอมพิวเตอร์ 2 ห้อง ห้องพิมพ์ดีด 1 ห้อง และห้องปฏิบัติการอาหาร 1 ห้อง

- ข้อเสนอแนะ ให้รัฐบาลสนับสนุนเงินอุดหนุนสำหรับนักเรียนที่เรียน ปวช. ด้วย ขณะนี้ทางโรงเรียนมีความพร้อม 80 เปอร์เซ็นต์¹

ต่อมากระทรวงศึกษาธิการมีหนังสือถึงเลขาธิการกรม สำนักงานคณะกรรมการ การศึกษาเอกชน หนังสือที่ ศธ.0205/0893 ลงวันที่ 25 มีนาคม 2540 เรื่อง ขอให้พิจารณาปัญหา ของโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม ปรากฏว่ารัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการเห็นชอบ ให้สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชนเปิดสอนหลักสูตร ปวช. ในโรงเรียนเอกชนสอน ศาสนาอิสลามได้ โดยผนวกเรื่องนี้เข้านโยบายปฏิรูปการศึกษา และให้ปรับปรุงระเบียบต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง โดยหารูปแบบและวิธีการว่าจะดำเนินการอย่างไร²

หลังจากนั้นอีก 1 เดือน กระทรวงศึกษาธิการก็มีหนังสือถึงเลขาธิการกรม สำนักงาน คณะกรรมการการศึกษาเอกชน หนังสือที่ ศธ. 0205/1 158 ลงวันที่ 24 เมษายน 2540 เรื่อง การเปิดสอนหลักสูตร ปวช. ในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม ความว่า กระทรวงศึกษาธิการ เห็นชอบที่จะให้โรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามสามารถเปิดสอนหลักสูตร ปวช. ได้ โดยให้ เงินอุดหนุน แต่สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชนจะต้องทำการปรับปรุงระเบียบต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง³ เพื่อให้ดำเนินการดังกล่าวได้ และในวันที่ 30 เมษายน 2540 สำนักงานคณะกรรมการ การศึกษาเอกชนได้มีหนังสือที่ ศธ. 1206/4314 ลงวันที่ 30 เมษายน 2540 เรื่อง การเปิดสอน

¹สัมภาษณ์ ดาโต๊ะอุมาร์ ตอยิบ, วันเวลา และสถานที่เดิม.

²กระทรวงศึกษาธิการ, หนังสือที่ ศธ. 0205/0893 ลงวันที่ 25 มีนาคม 2540 (อัดสำเนา), หน้า 1.

³กระทรวงศึกษาธิการ, หนังสือที่ ศธ. 0205/1158 ลงวันที่ 24 เมษายน 2540 (อัดสำเนา), หน้า 1

หลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) ในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม ถึงผู้อำนวยการศูนย์อำนวยการบริหารจังหวัดชายแดนภาคใต้ และในวันเดียวกันนี้ได้มีหนังสือที่ ศธ 1206/4313 ลงวันที่ 30 เมษายน 2542 ถึงผู้อำนวยการสำนักพัฒนาการศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม เขตการศึกษา 2 เรื่อง การเปิดสอนหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) นั้น ขอให้สำนักพัฒนาการศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม เขตการศึกษา 2 ดำเนินการดังนี้

1. การเปิดสอนหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ แจ้งให้โรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามที่มีความพร้อม ยื่นเรื่องขอเปิดหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพให้จังหวัดพิจารณา ก่อนที่จะเสนอสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน โดยปฏิบัติให้เป็นไปตามระเบียบกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยมาตรฐานขั้นต่ำสำหรับโรงเรียนเอกชนประเภทอาชีวศึกษาที่เปิดสอนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ

2. การให้เงินอุดหนุน ชี้แจงให้โรงเรียนดังกล่าวทราบว่า ตามระเบียบกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยการอุดหนุนและส่งเสริมให้โรงเรียนเอกชน ที่จัดการศึกษาตามหลักสูตรของกระทรวงศึกษาธิการที่เปิดสอนวิชาศาสนาควบคู่วิชาสามัญ พ.ศ.2535 การอุดหนุนดังกล่าวจะไม่ครอบคลุมถึงการจัดการศึกษาในระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ จึงต้องพิจารณาปรับปรุงระเบียบโดยหารูปแบบและวิธีดำเนินการ ซึ่งจะต้องใช้เวลาในเรื่องนี้พอสมควร และจะต้องรอให้คณะรัฐมนตรีอนุมัติก่อนจึงจะดำเนินการให้การอุดหนุนได้¹

ในทำนองเดียวกันนี้ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชนได้ให้ความเห็นเกี่ยวกับการขอเปิดหลักสูตร ปวช. ในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามตามมาตรา 15 (1) โดยให้รัฐสนับสนุนด้านบุคลากร หลักสูตร วัสดุอุปกรณ์ และเงินอุดหนุนด้วย ดังนี้

1. ระเบียบกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยการอุดหนุนและส่งเสริมโรงเรียนเอกชนที่จัดการศึกษาตามหลักสูตรของกระทรวงศึกษาธิการ ซึ่งเปิดสอนศาสนาควบคู่วิชาสามัญ พ.ศ.2535 หมวด 1 ว่าด้วยการอุดหนุนโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม ตามมาตรา 15 (1) ข้อ 5 ระบุว่า อุดหนุนตามจำนวนนักเรียนที่เรียนในโรงเรียนที่จัดการสอนตามหลักสูตรกระทรวงศึกษาธิการที่เปิดสอนวิชาศาสนาอิสลามควบคู่วิชาสามัญ ดังนั้น การอุดหนุนจึงไม่ครอบคลุมถึงการจัดการศึกษาในระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ

¹สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน, หนังสือที่ ศธ 1206/4313 ลงวันที่ 30 เมษายน 2540, (เอกสารอัดสำเนา), หน้า 1-2

2. ในระเบียบดังกล่าวของข้อ 15 หมวด 2 ว่าด้วยการอุดหนุนโรงเรียนสอนศาสนาอิสลามตามมาตรา 15 (2) ที่เปิดสอนวิชาศาสนาควบคู่วิชาสามัญ และหรือวิชาชีพ ข้อ 15 ระบุว่า การอุดหนุนและส่งเสริมในหมวดนี้ ได้แก่ อุดหนุนด้านการเงิน อุดหนุนด้านบุคลากร อุดหนุนด้านสื่อการเรียนการสอน ดังนั้น โรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม มาตรา 15 (1) จะไม่ได้รับการอุดหนุนด้านบุคลากร

3. โรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามมาตรา 15 (1) ที่เสนอขอเปิดสอนระดับ ปวช. ในปีการศึกษา 2539 มีจำนวนทั้งสิ้น 3 โรงเรียน จากการที่สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน ส่งเจ้าหน้าที่ไปตรวจความพร้อมของโรงเรียนทั้ง 3 แห่ง ปรากฏว่าทั้ง 3 โรงเรียน ได้เปิดสอนหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนปลายแผนการเรียนวิชาชีพด้วยแล้ว และต้องการจะปรับปรุงให้เป็นหลักสูตร ปวช. และโรงเรียนทั้ง 3 โรงเรียน* มีความพร้อมในเรื่องที่ดิน บุคลากร และอุปกรณ์การเรียนการสอน สามารถจะดำเนินการให้เป็นไปตามระเบียบกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยการกำหนดมาตรฐานขั้นต่ำ สำหรับโรงเรียนเอกชนประเภทอาชีวศึกษาที่เปิดสอนระดับ ปวช. แต่จะต้องยกเว้นเป็นกรณีพิเศษเกี่ยวกับการใช้อาคารเกี่ยวกับการเรียนการสอนหลักสูตรสามัญศึกษา

สำนักงานนโยบายและแผนฯ สำนักงานปลัดกระทรวง พิจารณาจากข้อมูลที่สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชนแล้ว เสนอว่าโดยระเบียบกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยการอุดหนุนและส่งเสริมโรงเรียนเอกชนที่จัดการศึกษาตามหลักสูตรของกระทรวงศึกษาธิการ ซึ่งเปิดสอนวิชาศาสนาอิสลามควบคู่วิชาสามัญหรือวิชาชีพ พ.ศ.2535 โรงเรียนประเภทมาตรา 15 (1) การอุดหนุนให้อุดหนุนตามจำนวนนักเรียนที่เรียนวิชาอิสลามควบคู่วิชาสามัญเท่านั้น การอุดหนุนจะไม่ครอบคลุมถึงการศึกษาในระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ ถ้าโรงเรียนประเภทดังกล่าวแปรสภาพเป็นโรงเรียนในมาตรา 15 (2) การอุดหนุนจะอุดหนุนด้านการเงิน ด้านบุคลากร ด้านสื่อการเรียนการสอน แต่โรงเรียนประเภทนี้คือโรงเรียนที่เปิดสอนวิชาศาสนาอิสลามควบคู่วิชาสามัญและหรือวิชาชีพ แต่วิชาชีพดังกล่าวมิใช่หลักสูตรปวช. แต่การขออุดหนุนเรื่องบุคลากรครูผู้สอนตามระเบียบไม่สามารถจะอุดหนุนได้ เรื่องดังกล่าวจึงควรพิจารณาในเชิง

*โรงเรียนดรุณศาสน์, โรงเรียนสายบุรีอิสลามวิทยาลัย (ปัตตานี) และโรงเรียน
อัครกัญญาหิลาละมียะห์ (นราธิวาส)

นโยบายว่าจะสนับสนุนให้สถานศึกษาเอกชนเปิดสอนหลายหลักสูตรในโรงเรียนเดียวกัน มีข้อดี และข้อเสียอย่างไร มาตรฐานด้านคุณภาพควรมีหลักเกณฑ์ควบคุมให้ชัดเจนมากน้อยเพียงใด¹

ถึงแม้ว่า กระทรวงศึกษาธิการ อนุญาตให้โรงเรียนเอกชนสอนศาสนาเปิดสอนระดับ วิชาชีพ (ปวช.) ได้ แต่จะไม่ได้รับการอุดหนุนในการจัดการศึกษาระดับนี้ จนกระทั่งปัจจุบัน ยังไม่มีโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาโรงเรียนใดเลยที่เปิดสอนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) เนื่องจากติดขัดกับระเบียบดังที่กล่าวมาแล้ว

ระเบียบกระทรวงศึกษาธิการ ว่าด้วยรางวัลพระราชทานแก่โรงเรียน ผู้บริหารโรงเรียน ครูและนักเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม ในเขตการศึกษา 2,3 และ 4 พ.ศ. 2536

หลังจาก "ปอเนาะ" ได้รับการปรับปรุงโดยประกาศใช้ "ระเบียบกระทรวงศึกษาธิการ ว่าด้วยการปรับปรุงส่งเสริมปอเนาะ ในเขตการศึกษา 2 พ.ศ. 2504" สาระสำคัญตอนหนึ่ง ระบุว่า "ปอเนาะใดที่จัดการศึกษาการสอนได้ดีจะได้รับการอุดหนุนจากกระทรวงศึกษาธิการ" การส่งเสริมสนับสนุนสถานศึกษาประเภทนี้กระทำกันหลายรูปแบบ โครงการประเมิน มาตรฐานโรงเรียน เพื่อรับพระราชทานรางวัลเป็นวิธีปฏิบัติวิธีหนึ่ง เพื่อสนองนโยบายของรัฐที่ วางไว้ กล่าวคือ หน่วยงานที่รับผิดชอบเกี่ยวข้องได้กำหนดวิธีดำเนินการ และจัดสรรงบประมาณ ส่วนหนึ่งเป็นการสมนาคุณโรงเรียนที่ปรับปรุงกิจการดีเด่นได้มีโอกาสเข้าเฝ้า พร้อมทั้งรับ พระราชทานรางวัลเป็นประจำทุกปี นับตั้งแต่ปี พ.ศ. 2504 จนถึงปัจจุบัน

ช่วงการริเริ่มโครงการ เขตการศึกษา 2 จะมอบหมายให้จังหวัดต่างๆ ภายในเขตดำเนินการ คัดเลือกโต๊ะครูเจ้าของปอเนาะที่ปรับปรุงกิจการดีเด่นตามหลักเกณฑ์ และจำนวนโควตาที่กำหนดไว้ในขณะนั้น จังหวัดส่งรายชื่อโรงเรียนและผู้ที่จะเข้ารับพระราชทานรางวัลในแต่ละปี ให้เขตดำเนินการนำเข้าเฝ้าฯ ณ กรุงเทพมหานคร ประเภทรางวัลที่ได้รับมี อันดับพิเศษ อันดับที่ 1 อันดับที่ 2 อันดับที่ 3 อันดับที่ 4 ตามลำดับ²

ระเบียบวาระการประชุมผู้เกี่ยวข้อง/ผู้บริหารโรงเรียนเกี่ยวกับการเปิดสอนวิชาชีพ ปวช. ในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม วันที่ 7 พฤศจิกายน 2539 เวลา 10.00 น. ณ ห้อง ผู้อำนวยการสำนักพัฒนาการศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม เขตการศึกษา 2 (เอกสารอัดสำเนา)

²กองโรงเรียนนโยบายพิเศษ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน กระทรวง ศึกษาธิการ, สรุปการประเมินคัดเลือกโรงเรียน ผู้บริหาร ครู และนักเรียนโรงเรียนเอกชนสอน ศาสนาอิสลาม ในเขตการศึกษา 2, 3 และ 4 ปีงบประมาณ 2543, หน้า 1.

ต่อมาในปี พ.ศ. 2524 ก็ได้มีระเบียบกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยรางวัลพระราชทาน แก่โรงเรียนราษฎร์สอนศาสนาอิสลามในเขตการศึกษา 2 พ.ศ. 2524 ขึ้น เพื่อปรับให้เหมาะสมกับ โรงเรียนราษฎร์สอนศาสนาอิสลามที่ดำเนินการจัดการศึกษาได้ดีเด่น

ในปี พ.ศ. 2535 เขตการศึกษาก็ได้เปลี่ยนเป็น “สำนักพัฒนาการศึกษาศาสนา และ วัฒนธรรมเขตการศึกษา 2” และได้ปรับปรุงวิธีการคัดเลือกโรงเรียนให้มีประสิทธิภาพ มีหลักเกณฑ์เป็นที่ยอมรับ โดยจัดทำแบบประเมินมาตรฐานโรงเรียนขึ้น เพื่อให้ทำการประเมิน โรงเรียนให้ได้มาตรฐานตามที่กำหนดไว้ และกำหนดเพิ่มประเภทของรางวัลพระราชทาน ไปจากเดิมดังนี้

1. รางวัลเกียรตินิยม
2. รางวัลโล่พระราชทาน
3. รางวัลอันดับที่ 1
4. รางวัลอันดับที่ 2
5. รางวัลอันดับที่ 3

ดังนั้นในปีการศึกษา 2536 กระทรวงศึกษาธิการได้เปลี่ยนแปลงระเบียบในการ ประเมินมาตรฐานโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม เพื่อขอรับรางวัลพระราชทานขึ้นใหม่ มาเป็นระเบียบกระทรวงศึกษาธิการ ว่าด้วยรางวัลพระราชทานแก่โรงเรียน ผู้บริหารโรงเรียน ครู และนักเรียนโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม ในเขตการศึกษา 2

1. โรงเรียนประเภทมาตรา 15 (1) ขนาดเล็กและขนาดใหญ่
2. โรงเรียนประเภทมาตรา 15 (2) ขนาดเล็กและขนาดใหญ่
3. ผู้บริหารโรงเรียนประเภทมาตรา 15 (1) ขนาดเล็กและขนาดใหญ่
4. ผู้บริหารโรงเรียนประเภทมาตรา 15 (2) ขนาดเล็กและขนาดใหญ่
5. ครูสอนวิชาสามัญ
6. ครูสอนวิชาศาสนา
7. นักเรียนประเภทมาตรา 15 (1) ขนาดเล็กและขนาดใหญ่
8. นักเรียนประเภทมาตรา 15 (2) ขนาดเล็กและขนาดใหญ่¹

¹กองโรงเรียนนโยบายพิเศษ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน กระทรวง ศึกษาธิการ, เรื่องเดิม, หน้า 2.

สำหรับสถานที่พระราชทานรางวัลตามโครงการนี้ได้ปรับเปลี่ยนไป เนื่องจากในแต่ละช่วงของปี พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว และสมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ ตลอดจนพระบรมวงศานุวงศ์ ได้เสด็จแปรพระราชฐาน ณ ตำหนักทักษิณราชนิเวศน์ จังหวัดนครราชสีมา กระทรวงศึกษาธิการจึงได้พิจารณาเห็นว่า พระราชทานรางวัลแก่โรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามที่ปรับปรุงกิจการดีเด่นควรที่จะประกอบขึ้นในพื้นที่จังหวัดของเขตการศึกษา 2 หรือ ตำหนักทักษิณราชนิเวศน์ตามแต่จะเห็นสมควรในแต่ละปี ทั้งนี้เพื่อสะดวกแก่การปฏิบัติภารกิจของพระองค์

แนวปฏิบัติการประเมินมาตรฐานโรงเรียนเพื่อรับพระราชทานรางวัล

1. อำเภอประเมินโรงเรียนตามฟอร์มที่กำหนดจำนวน 3 ครั้ง / ปี
2. จังหวัดประเมินโรงเรียนตามผลที่อำเภอส่งมาจำนวน 1 ครั้ง / ปี
3. จังหวัดส่งผลการประเมินโรงเรียนให้เขต เขตทำการประเมินครั้งสุดท้าย 1 ครั้ง
4. เขตดำเนินการจัดลำดับโรงเรียนเพื่อเสนอเข้ารับพระราชทานรางวัลในแต่ละปี¹

จะเห็นได้ว่าการพัฒนาโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามชายแดนภาคใต้ โดยเฉพาะการประเมินมาตรฐานโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม ถือเป็นโครงการสำคัญของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชนและสำนักพัฒนาการศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม เขตการศึกษา 2 โดยมีวัตถุประสงค์สำคัญ ดังต่อไปนี้

1. เพื่อกระตุ้นให้มีการปรับปรุงการบริหารให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น
2. เพื่อจูงใจและบำรุงขวัญให้ผู้บริหารและครูได้พัฒนาโรงเรียนให้เป็นไปตามมาตรฐาน
3. เพื่อให้ผู้แทนโรงเรียนได้มีโอกาสเข้าเฝ้าฯ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวและสมเด็จพระนางเจ้าพระบรมราชินีนาถ และสำนักในพระมหากษัตริย์คุณ²

¹ กองโรงเรียนนโยบายพิเศษ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน ร่วมกับสำนักพัฒนาการศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม เขตการศึกษา 2, ที่ระลึกเนื่องในพิธีพระราชทานรางวัลแก่ผู้บริหารโรงเรียน ครูและนักเรียน โรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม เขตการศึกษา 2, 3,4 ปีการศึกษา 2540, หน้า 10-11.

² กองโรงเรียนนโยบายพิเศษ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน ร่วมกับสำนักพัฒนาการศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม เขตการศึกษา 2, เรื่องเดิม, หน้า 4-5.

ระเบียบกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยรางวัลพระราชทานแก่โรงเรียน ผู้บริหารโรงเรียน ครู และนักเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในเขตการศึกษา 2,3 และ 4 พ.ศ. 2536

ด้วยกระทรวงศึกษาธิการเห็นสมควรแก้ไขระเบียบกระทรวงศึกษาธิการ ว่าด้วยการพระราชทานรางวัลแก่โรงเรียนราษฎร์สอนศาสนาอิสลามในเขตการศึกษา 2,3 และ 4 ทั้งนี้เนื่อง ผู้บริหารโรงเรียนในเขตการศึกษา 2 ได้รับการส่งเสริมและพัฒนาการจัดการเรียนการสอนของ โรงเรียนมาตามลำดับ โรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามบางโรงเรียนสามารถปรับสภาพโรงเรียนให้ เป็นโรงเรียนเอกชนตามมาตรา 15 (1) แห่งพระราชบัญญัติโรงเรียนเอกชน พ.ศ. 2525 เช่นเดียวกับ โรงเรียนสามัญอื่น ๆ ดังนั้นจึงควรให้การขยายผลการดำเนินงานดังกล่าวไปยังโรงเรียน เอกชนสอนศาสนาอิสลามในเขตการศึกษา 3 และ 4 ด้วย ทั้งนี้เพื่อเป็นแรงจูงใจให้ผู้บริหาร โรงเรียนและครูมีขวัญและกำลังใจที่จะพัฒนาโรงเรียนให้มีคุณภาพ เป็นที่ยอมรับและศรัทธาของ องค์การทั้งภาครัฐและเอกชน รวมทั้งบุคคลอื่น ๆ ด้วย

ฉะนั้นอาศัยอำนาจตามความในมาตรา 25 แห่งพระราชบัญญัติปรับปรุงกระทรวง ทบวง กรม พ.ศ. 2534 กระทรวงศึกษาธิการจึงวางระเบียบไว้ดังต่อไปนี้

ข้อ 1 ระเบียบนี้เรียกว่า "ระเบียบกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยรางวัลพระราชทานแก่ โรงเรียน ผู้บริหารโรงเรียน ครูและนักเรียน โรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม ในเขตการศึกษา 2, 3 และ 4 พ.ศ. 2536"

ข้อ 2 ระเบียบนี้ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันประกาศในราชกิจจานุเบกษาเป็นต้นไป

ข้อ 3 ให้ยกเลิกระเบียบกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยรางวัลพระราชทานแก่โรงเรียน ราษฎร์สอนศาสนาอิสลาม ในเขตการศึกษา 2 พ.ศ. 2524

บรรดาระเบียบข้อบังคับประกาศ หรือคำสั่งอื่นใดในส่วนที่กำหนดไว้แล้วในระเบียบนี้ หรือซึ่งขัดหรือแย้งกับระเบียบนี้ให้ใช้ระเบียบนี้แทน

ข้อ 4 ระเบียบนี้

"โรงเรียน" หมายความว่า โรงเรียนเอกชนที่จัดตั้งตามพระราชบัญญัติโรงเรียนเอกชน พ.ศ. 2525 ในเขตการศึกษา 2, 3 และ 4 ที่มีลักษณะและจัดการศึกษา ดังนี้

(1) โรงเรียนตามมาตรา 15(1) แห่งพระราชบัญญัติโรงเรียนเอกชน พ.ศ. 2525 ประเภทสามัญศึกษา ที่เปิดสอนตามหลักสูตรต่อไปนี้

- 1.1 หลักสูตรอิสลามศึกษา ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น พุทธศักราช 2535 หรือ
- 1.2 หลักสูตรอิสลามศึกษา ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น พุทธศักราช 2535 และ หลักสูตรอิสลามศึกษา ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย พุทธศักราช 2535 หรือ

1.3 หลักสูตรอิสลามศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการควบคู่กับหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้น พุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533) หรือ

1.4 หลักสูตรอิสลามศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการควบคู่กับหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้น พุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533)

(2) โรงเรียนตามมาตรา 15(2) แห่งพระราชบัญญัติโรงเรียนเอกชน พ.ศ. 2525 ประเภทสอนศาสนา ที่จัดสอนวิชาศาสนาอิสลามควบคู่กับวิชาสามัญและหรือวิชาชีพ

"ผู้บริหารโรงเรียน" หมายความว่า ผู้รับใบอนุญาตให้จัดตั้งโรงเรียน หรือผู้รับใบอนุญาตให้เป็นผู้จัดการ หรือผู้รับใบอนุญาตให้เป็นครูใหญ่ตามพระราชบัญญัติโรงเรียนเอกชน พ.ศ. 2525

"ครู" หมายความว่า ข้าราชการครู หรือผู้รับใบอนุญาตให้เป็นผู้สอนตามพระราชบัญญัติโรงเรียนเอกชน พ.ศ. 2525

"นักเรียน" หมายความว่า ผู้เรียนในโรงเรียนเอกชนที่จัดตั้งขึ้นตามพระราชบัญญัติโรงเรียนเอกชน พ.ศ. 2525 และตามข้อ 4(1) หรือ (2)

"คณะกรรมการ" หมายความว่า คณะกรรมการดำเนินการคัดเลือกโรงเรียน ผู้บริหารโรงเรียน ครูและนักเรียน เพื่อรับรางวัลพระราชทานตามระเบียบนี้

ข้อ 5 ให้เลขาธิการคณะกรรมการการศึกษาเอกชนรักษาการตามระเบียบนี้ และให้มีอำนาจวินิจฉัยชี้ขาดเกี่ยวกับปัญหาหรือขัดแย้งที่เกิดขึ้นจากการใช้ระเบียบนี้

หมวดที่ 1 รางวัลพระราชทานแก่โรงเรียน

ข้อ 6 ให้มีรางวัลพระราชทานแก่โรงเรียนตามประเภทโรงเรียนประเภทละ 2 รางวัล โดยแยกเป็น 2 ขนาด คือ ขนาดใหญ่ และขนาดเล็ก ขนาดละ 1 รางวัล รวม 4 รางวัล

ข้อ 7 โรงเรียนที่มีสิทธิได้รับรางวัลพระราชทานต้องมีคุณสมบัติ ดังนี้

7.1 เปิดทำการสอน โดยทำการสอนมาแล้วไม่น้อยกว่า 5 ปีการศึกษา นับถึงปีการศึกษาปัจจุบัน และเปิดทำการสอนครบทุกชั้น

7.2 มีครูทำการสอนครบทุกชั้น

7.3 จัดการศึกษาได้มาตรฐานดีเด่น ตามเกณฑ์ที่สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชนกำหนด

7.4 ไม่เป็นโรงเรียนที่ได้รับรางวัลตามหมวดนี้ติดต่อกัน 3 ปี

หมวด 2 รางวัลพระราชทานแก่ผู้บริหารโรงเรียน

ข้อ 8 ให้มีรางวัลพระราชทานแก่ผู้บริหารโรงเรียน ตามประเภท ประเภทละ 2 รางวัล โดยแยกเป็น 2 ขนาด คือ ขนาดใหญ่และขนาดเล็ก ขนาดละ 1 รางวัล รวม 4 รางวัล

ข้อ 9 ผู้บริหารโรงเรียนที่มีสิทธิได้รับรางวัลพระราชทานต้องมีคุณสมบัติ ดังนี้

9.1 เป็นผู้ดำรงตำแหน่งผู้บริหารโรงเรียนไม่น้อยกว่า 5 ปี

9.2 เป็นผู้ไม่เคยถูกทำทัณฑ์บนหรือถูกลงโทษจากผู้บังคับบัญชาจากทางราชการ

9.3 เป็นผู้ไม่เคยต้องโทษจำคุกโดยคำพิพากษาถึงที่สุดให้จำคุก

9.4 มีประวัติการทำงานและผลงานดีเด่น สามารถยึดเป็นแบบอย่างได้

9.5 ไม่เป็นผู้ที่ได้รับรางวัลพระราชทานตามหมวดนี้ติดต่อกัน 3 ปี

หมวด 3 รางวัลพระราชทานแก่ครู

ข้อ 10 ให้มีรางวัลพระราชทานแก่ครูสอนวิชาศาสนาอิสลามและครูสอนวิชาสามัญ

รวม 2 รางวัล

ข้อ 11 ครูที่มีสิทธิรับรางวัลพระราชทานต้องมีคุณสมบัติ ดังนี้

11.1 ทำการสอนโรงเรียนนั้นๆ เป็นเวลาไม่น้อยกว่า 5 ปีการศึกษา นับถึงปีการศึกษา ปัจจุบัน

11.2 ประพฤติตามระเบียบกระทรวงศึกษาธิการ ว่าด้วยจรรยา มารยาท วินัย และหน้าที่ของผู้รับใบอนุญาต ผู้จัดการ ครูใหญ่ หรือครูโรงเรียนเอกชน พ.ศ. 2526

11.3 สามารถปฏิบัติงานตามหน้าที่ และอุดมการณ์แห่งวิชาชีพจนได้ผลงานดี ถือเป็นตัวอย่างได้

11.4 มีบุคลิกภาพและมนุษยสัมพันธ์ดี สามารถร่วมมือและประสานงานกับหน่วยงานอื่นได้

11.5 ปฏิบัติการสอนอย่างมีประสิทธิภาพ บังเกิดผลดีแก่ศิษย์และเป็นประโยชน์ในการปรับปรุงและพัฒนาการเรียนการสอนคือ

11.5.1 มีผลงานการศึกษาค้นคว้า และพัฒนาสื่อการเรียนการสอนที่เป็นประโยชน์ต่อการสอน

11.5.2 มีประวัติการทำงานอย่างดีเยี่ยม เป็นที่ประจักษ์สามารถยึดถือเป็นแบบอย่างได้

11.5.3 มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์

11.5.4 มีความเสียสละอย่างสูง

11.6 เป็นผู้ไม่เคยถูกทำทัณฑ์บนหรือถูกลงโทษจากผู้บังคับบัญชาหรือจากทางราชการ

11.7 เป็นผู้ไม่เคยต้องโทษจำคุกโดยคำพิพากษาถึงที่สุดให้จำคุก

11.8 ไม่เป็นผู้ที่ได้รับรางวัลพระราชทานตามหมวดนี้ติดต่อกัน 3 ปี

หมวดที่ 4 รางวัลพระราชทานแก่นักเรียน

ข้อ 12 ให้มีรางวัลพระราชทานแก่นักเรียนซึ่งกำลังศึกษา ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ตามประเภทโรงเรียน ประเภทละ 2 รางวัล โดยแยกเป็น 2 ขนาด คือ ขนาดใหญ่และขนาดเล็ก ขนาดละ 1 รางวัล รวม 4 รางวัล

ข้อ 13 นักเรียนมีสิทธิได้รับรางวัลพระราชทานต้องมีคุณสมบัติดังนี้

13.1 เป็นที่กำลังศึกษาอยู่ในโรงเรียนนี้ เป็นระยะเวลาไม่น้อยกว่า 1 ปีการศึกษา

13.2 เป็นผู้ที่มีผลการเรียนและความประพฤติดี

หมวด 5 การดำเนินการคัดเลือกโรงเรียน ผู้บริหารโรงเรียน ครูและนักเรียน

ข้อ 14 ให้สำนักงานศึกษาธิการจังหวัด แต่งตั้งคณะกรรมการที่เห็นสมควรจำนวน ไม่น้อยกว่า 5 คน แต่ไม่เกิน 7 คน โดยมีศึกษาธิการจังหวัดเป็นประธานดำเนินการคัดเลือก โรงเรียน ผู้บริหารโรงเรียน ครูและนักเรียน แล้วเสนอผลการคัดเลือกให้สำนักงานศึกษาธิการเขต เขตการศึกษา 2

ข้อ 15 ให้กระทรวงศึกษาธิการแต่งตั้งคณะกรรมการจำนวนไม่น้อยกว่า 5 คน แต่ไม่เกิน 7 คน เพื่อดำเนินการคัดเลือกโรงเรียน ผู้บริหารโรงเรียน ครูและนักเรียน ตามที่ คณะกรรมการ ข้อ 14 เสนอ โดยมีศึกษาธิการเขต เขตการศึกษา 2 เป็นประธาน ศึกษาธิการเขต เขตการศึกษา 3 และ 4 เป็นรองประธานกรรมการ แล้วเสนอผลการคัดเลือกให้สำนักงาน คณะกรรมการการศึกษาเอกชน

ข้อ 16 ให้สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชนมีอำนาจหน้าที่ ดังนี้

1. จัดทำประกาศกระทรวงศึกษาธิการ และดำเนินการเกี่ยวกับการนำผู้แทนโรงเรียน ผู้บริหารโรงเรียน ครูและนักเรียน เข้าเฝ้าฯ เพื่อรับรางวัลพระราชทาน

2. ดำเนินการอื่นๆ ตามที่เห็นสมควรเพื่อให้การดำเนินการตามระเบียบนี้เป็นไปด้วยความเรียบร้อย¹

ตามระเบียบกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยรางวัลพระราชทานแก่โรงเรียน ผู้บริหาร ครู และนักเรียนโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม ในเขตการศึกษา 2, 3 และ 4 พ.ศ. 2536 ผลปรากฏว่ามีโรงเรียน ผู้บริหารโรงเรียน ครูและนักเรียน ในเขตการศึกษา 2 โดยเฉพาะในจังหวัดปัตตานี ยะลา และนราธิวาส ได้รับพระราชทานรางวัลตั้งแต่ปีงบประมาณ 2537 - 2540 ดังนี้

ปีงบประมาณ 2537	ได้รับรางวัลพระราชทาน	8	ประเภท
ปีงบประมาณ 2538	ได้รับรางวัลพระราชทาน	7	ประเภท
ปีงบประมาณ 2539	ได้รับรางวัลพระราชทาน	9	ประเภท
ปีงบประมาณ 2540	ได้รับรางวัลพระราชทาน	9	ประเภท

จะเห็นได้ว่าเฉพาะสามจังหวัดชายแดนภาคใต้นั้นในแต่ละปีโรงเรียนเหล่านี้ได้รับรางวัลพระราชทานเกินครึ่งของจำนวนรางวัลทั้งหมด ซึ่งมี 14 รางวัล ทั้งนี้อาจจะเนื่องมาจากโรงเรียนประเภทนี้ในเขตการศึกษา 2 มีมากกว่าเขตการศึกษา 3 และ 4 อีกประการหนึ่งโรงเรียนเหล่านี้ได้รับการพัฒนาไปมาก บางโรงเรียนได้รับรางวัลพระราชทานในปีเดียวกันถึง 2 รางวัล หรือได้รับรางวัลพระราชทานสองปีติดต่อกันก็มี เช่น โรงเรียนดารุสสลาม อำเภอระแงะ จังหวัดนราธิวาส ได้รับรางวัลพระราชทานผู้บริหารโรงเรียนตามมาตรา 15 (1) โรงเรียนขนาดใหญ่ และครูสอนวิชาสามัญในปีงบประมาณ 2537 และในปีงบประมาณ 2538 ก็ได้รับรางวัลพระราชทานโรงเรียนขนาดใหญ่ประเภทโรงเรียนตามมาตรา 15 (1) การให้รางวัลพระราชทานนั้น ผู้รับใบอนุญาตท่านหนึ่งได้ให้ทัศนะว่า “เป็นการดีที่สุด จะได้ส่งเสริมและยกฐานะโรงเรียนราษฎร์สอนศาสนาอิสลามให้สูงขึ้น”²

¹กองโรงเรียนนโยบายพิเศษ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน ร่วมกับสำนักพัฒนาการศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม เขตการศึกษา 2. ที่ระลึกเนื่องในพิธีพระราชทานรางวัลแก่ผู้บริหารโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม เขตการศึกษา 2, 3, 4 ปีการศึกษา 2539, เอกสารอันดับที่ 58/2539, หน้า 33-38.

²สัมภาษณ์ หะยีฮารน สุลหลง ผู้รับใบอนุญาตโรงเรียนธรรมวิทยามูลนิธิ เมื่อวันที่ 6 กันยายน 2540 ณ บ้านเลขที่ 16 ถนนจะปะกียา อ.เมือง จ.ยะลา

ในการทำงานเดียวกันนี้ผู้รับใบอนุญาตอีกท่านหนึ่งได้ให้ความเห็นว่า

“การให้รางวัลพระราชทานกับโรงเรียนให้กับเด็ก ให้กับครูด้วยนั้น เป็นโครงการที่ถูกต้อง โครงการที่ทุกคนยอมรับ และผู้บริหารมีกำลังใจ ในการพัฒนาโรงเรียน...”¹

ในการทำงานเดียวกันนี้นักวิชาการสำนักพัฒนาการศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม เขตการศึกษา 2 ได้ให้ทัศนะว่า

“การให้รางวัลสำหรับโรงเรียนที่จัดกิจกรรมดีเด่นก็เป็นเรื่องที่ดี การให้รางวัลนี้มีหลายอย่างแต่ที่เด่นชัด และทำอย่างต่อเนื่อง ตั้งแต่ครั้งที่มีการปรับปรุงโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามก็คือ การให้รางวัลพระราชทานแก่โรงเรียนที่บริหารงานดีเด่น ซึ่งผ่านขั้นตอนการประเมินทุกระดับแล้วในแต่ละปี สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน กระทรวงศึกษาธิการ จะนำผู้บริหารที่ปรับปรุงกิจการดีเด่น เข้าเฝ้าฯ รับพระราชทานรางวัลจากพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวเป็นประจำ ประมาณ 20 กว่าปีแล้ว เป็นสิ่งที่ดีมากและก็มีผลในการปรับปรุงโรงเรียน แต่รางวัลนี้ ในความคิดเห็นของผม การให้รางวัลอาจจะดีกรอบให้ชัดเจนและก็ควรมี การติดตามด้วย”²

¹สัมภาษณ์ ดาโต๊ะนิเดร์ วาบา ผู้รับใบอนุญาตโรงเรียนสายบุรีอิสลามวิทยา (มูลนิธิ) เมื่อวันที่ 9 สิงหาคม 2540 ณ โรงเรียนสายบุรีอิสลามวิทยา (มูลนิธิ) ต.ตะลุบัน อ.สายบุรี จ.ปัตตานี

²สัมภาษณ์ นายนิอาเรฟ ระเด่นอาหมัด นักวิชาการ 6 สำนักพัฒนาการศึกษา ศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม เขตการศึกษา 2 เมื่อวันที่ 25 มิถุนายน 2540 ณ สำนักพัฒนาการศึกษา ศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม เขตการศึกษา 2

และศึกษานิเทศก์ สำนักพัฒนาการศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม เขตการศึกษา 2 ได้แสดงความคิดเห็นอย่างเดียวกันนี้ว่า

“ผู้ที่ได้รับรางวัลพระราชทาน เข้าเฝ้ารับรางวัลพระราชทานจาก พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ฉะนั้นตรงนี้เป็นผลต่อการพัฒนาโรงเรียน โดยตรงเลย คือ ผู้บริหารเมื่อได้รับรางวัลพระราชทานก็มีความภูมิใจเป็น เกียรติยศเป็นเกียรติประวัติของโรงเรียนเป็นเรื่องที่ดีมาก”¹

อย่างไรก็ตาม มีผู้ตั้งข้อสังเกตไว้ว่าสนใจตอนหนึ่งว่า

“การให้รางวัลพระราชทานนั้นนโยบายดี แต่วิธีการปฏิบัติเลือก พวกเลือกพรรคมากกว่า ไม่สำรวจข้อมูลที่แท้จริง โรงเรียนไหนที่สมควร ได้รับรางวัลพระราชทาน อันนี้สายนี้ พวกนี้จะได้รับรางวัลพระราชทาน คนที่รับผิดชอบเจ้าหน้าที่ระดับเขต ระดับอำเภอ เจ้าหน้าที่ระดับอำเภอ, ระดับจังหวัดไม่มีปัญหา เจ้าหน้าที่ระดับเขตมีบทบาทมากเลยในการจัด รางวัล เล่นพรรค เล่นพวกมากกว่า ถ้าเราดูในโรงเรียนเล็ก ๆ ได้รับ รางวัลพระราชทาน ถ้าคนไม่รู้สภาพความเป็นจริง แสดงว่าโรงเรียนนี้ดี ที่สุดแล้ว ความจริงแล้วโรงเรียนบางโรงเรียนไม่สมควรที่จะได้ถึงขนาดนั้น แต่ว่ามันเล่นพรรคเล่นพวกกันมาก ทำให้โรงเรียนขนาดใหญ่บางโรงเรียนไม่ส่ง เพราะไม่พอใจผู้ดำเนินการที่เขตการศึกษา 2 ถ้าเป็นไปได้อยากให้ สข. มาดูเลย เป็นกรรมกรเอง อย่าไปดูรายงานจริงบ้าง ไม่ถูกต้องบ้าง”²

¹สัมภาษณ์ นายสาโรช จรจิตต์ ศึกษานิเทศก์ 7 หัวหน้ากลุ่มงานนิเทศการศึกษา เอกชน ประจำเขตการศึกษา 2 เมื่อวันที่ 25 มิถุนายน 2540 ณ สำนักพัฒนาการศึกษา ศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม เขตการศึกษา 2

²สัมภาษณ์ ดาโต๊ะอุมาร์ ตอยิบ ผู้รับใบอนุญาตโรงเรียนอัสตดร์กียะห์อิสลามมียะห์ เมื่อวันที่ 17 มิถุนายน 2540 ณ โรงเรียนอัสตดร์กียะห์อิสลามมียะห์ อำเภอเมือง จังหวัดนราธิวาส

ต่อมาในปี พ.ศ.2542 กระทรวงศึกษาธิการได้ออก "ระเบียบกระทรวงศึกษาธิการ ว่าด้วยรางวัลพระราชทานแก่โรงเรียน ผู้บริหารโรงเรียน ครูและนักเรียนโรงเรียนเอกชนสอน ศาสนาอิสลามในเขตการศึกษา 2, 3 และ 4 พ.ศ.2542" เพื่อเป็นแรงจูงใจให้โรงเรียนเอกชนสอน ศาสนาอิสลามมีโอกาสพัฒนาโรงเรียนไปสู่คุณภาพมาตรฐานที่สูงขึ้น ระเบียบนี้ให้ใช้บังคับตั้งแต่ ปีการศึกษา 2541 เป็นต้นไป

สาระสำคัญของระเบียบนี้ พอสรุปได้ดังนี้

ข้อ 4 ในระเบียบนี้

"โรงเรียน" หมายความว่า โรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามที่เปิดสอนวิชาศาสนา ควบคู่วิชาสามัญ หรือเปิดสอนวิชาศาสนาควบคู่วิชาซีพตามหลักสูตรกระทรวงศึกษาธิการในเขต การศึกษา 2, 3 และ 4

"ผู้บริหารโรงเรียน" หมายความว่า ผู้รับใบอนุญาต ผู้จัดการ หรือครูใหญ่ตาม พระราชบัญญัติโรงเรียนเอกชน พ.ศ.2525

หมวดที่ 1 การพระราชทานรางวัล

ข้อ 6 โรงเรียน ผู้บริหาร ครู และนักเรียนที่จะได้รับรางวัลพระราชทานต้องผ่านการ ประเมิน

การกำหนดประเภทรางวัล การดำเนินการคัดเลือกและการประเมินให้เป็นไปตาม หลักเกณฑ์ วิธีการ เงื่อนไข และคู่มือที่สำนักงานกำหนด

ข้อ 7 โรงเรียนที่มีสิทธิได้รับรางวัลพระราชทานต้องมีคุณสมบัติดังนี้

7.1 เปิดทำการสอนติดต่อกันมาแล้วไม่น้อยกว่า 5 ปีการศึกษา นับถึงปีการศึกษา ปัจจุบัน

7.2 มีครูทำการสอนครบชั้น

7.3 เป็นโรงเรียนที่สนับสนุนและปฏิบัติตามนโยบายของกระทรวงศึกษาธิการและ สำนักงาน

7.4 เป็นโรงเรียนที่มีการพัฒนาอย่างชัดเจน

ข้อ 8 ผู้บริหารโรงเรียนที่มีสิทธิรับรางวัลพระราชทานต้องมีคุณสมบัติ ดังนี้

8.1 เป็นผู้ดำรงตำแหน่งผู้บริหารโรงเรียนติดต่อกันมาแล้วไม่น้อยกว่า 3 ปีการศึกษา นับถึงปีการศึกษาปัจจุบัน

8.2 ไม่เป็นผู้เคยถูกลงโทษตามพระราชบัญญัติโรงเรียนเอกชน พ.ศ.2525

8.3 ไม่เป็นผู้เคยต้องโทษจำคุกโดยคำพิพากษาถึงที่สุดให้จำคุก

8.4 มีประวัติการทำงาน และผลงานดีเด่น สามารถยึดถือเป็นแบบอย่างได้

ข้อ 9 ครูที่มีสิทธิรับรางวัลพระราชทานต้องมีคุณสมบัติดังนี้

9.1 ทำการสอนในโรงเรียนเป็นเวลาไม่น้อยกว่า 3 ปีการศึกษา นับถึงปีการศึกษา

ปัจจุบัน

9.2 สามารถปฏิบัติงานตามหน้าที่และอุดมการณ์แห่งวิชาชีพอย่างดีเยี่ยม เป็นที่
ประจักษ์จนถือเป็นแบบอย่างได้

9.3 มีบุคลิกภาพและมนุษยสัมพันธ์ดี สามารถร่วมมือและประสานงานกับหน่วยงาน
อื่นได้

9.4 ปฏิบัติการสอนอย่างมีประสิทธิภาพ บังเกิดผลดีแก่นักเรียนและเป็นประโยชน์แก่
การปรับปรุงและพัฒนาการเรียนการสอนคือ

9.4.1 มีผลงานการศึกษาค้นคว้า และพัฒนาสื่อการเรียนการสอนที่เป็นประโยชน์
ต่อการสอน

9.4.2 ผลจากการสอนทำให้นักเรียนมีความรู้ความเข้าใจ และทักษะ สามารถนำ
ไปใช้ประกอบอาชีพและดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างดีเยี่ยม

9.4.3 มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ เป็นผู้พัฒนาวิชาชีพและเป็นที่ยอมรับ

9.4.4 มีความเสียสละอย่างสูง

9.5 ไม่เป็นผู้เคยถูกลงโทษทางวินัยจากผู้บังคับบัญชาหรือผู้อนุญาต

9.6 ไม่เป็นผู้เคยต้องโทษจำคุกโดยคำพิพากษาถึงที่สุดให้จำคุก

ข้อ 10 นักเรียนที่มีสิทธิรับรางวัลพระราชทานต้องมีคุณสมบัติดังนี้

10.1 เป็นผู้ที่กำลังศึกษาอยู่ในโรงเรียน เป็นระยะเวลาไม่น้อยกว่า 1 ปีการศึกษา

10.2 เป็นผู้ที่มีผลการเรียนอยู่ในเกณฑ์ดี และมีความประพฤติเรียบร้อย

10.3 มีผลงานดีเด่นได้รับการยกย่องเป็นที่ยอมรับ

หมวดที่ 2 คณะกรรมการดำเนินการคัดเลือก

ข้อ 11 ให้มีคณะกรรมการดำเนินการคัดเลือกดังนี้

11.1 ระดับจังหวัด ให้สำนักงานศึกษาธิการจังหวัดแต่งตั้งคณะกรรมการคณะหนึ่ง

โดยมีศึกษาธิการจังหวัดเป็นประธาน ศึกษาพิเศษของสำนักงานประจำ สำนักพัฒนาการศึกษา
ศาสนาและวัฒนธรรม เขตการศึกษานั้น ศึกษาธิการอำเภอที่โรงเรียนตั้งอยู่ และกรรมการผู้ทรง
คุณวุฒิ อย่างน้อย 3 คน แต่ไม่เกิน 5 คน เป็นกรรมการ

11.2 ระดับเขตการศึกษา ให้กระทรวงศึกษาธิการแต่งตั้งคณะกรรมการคณะหนึ่ง โดยมีผู้อำนวยการสำนักพัฒนาการศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม เขตการศึกษา 2 เป็นประธาน ผู้อำนวยการสำนักพัฒนาการศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรมเขตการศึกษา 3 และ 4 เป็นรองประธาน และศึกษานิเทศก์ของสำนักงาน ประจำสำนักพัฒนาการศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม เขตการศึกษา 2, 3 และ 4 เขตละไม่น้อยกว่า 2 คน เป็นกรรมการ

ข้อ 12 ให้คณะกรรมการมีหน้าที่ดังนี้

12.1 คณะกรรมการระดับจังหวัด ดำเนินการประเมินเพื่อคัดเลือกโรงเรียน ผู้บริหารโรงเรียน ครูและนักเรียน แล้วแจ้งผลการคัดเลือกให้สำนักพัฒนาการศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม เขตการศึกษา 2 ตามคู่มือการประเมินคัดเลือกที่สำนักงานกำหนด

12.2 คณะกรรมการระดับเขตการศึกษา ดำเนินการประเมินเพื่อคัดเลือกโรงเรียน ผู้บริหารโรงเรียน ครู และนักเรียน แล้วแจ้งผลการคัดเลือกให้สำนักงานตามคู่มือการประเมินคัดเลือกที่สำนักงานกำหนด

ข้อ 13 ให้สำนักงานมีอำนาจหน้าที่ ดังนี้

13.1 จัดทำประกาศกระทรวงศึกษาธิการ และดำเนินการเกี่ยวกับการนำผู้แทนโรงเรียน ผู้บริหารโรงเรียน ครู และนักเรียนเข้าเฝ้าฯ เพื่อรับรางวัลพระราชทาน

13.2 ดำเนินการอื่น ๆ ตามที่เห็นสมควร เพื่อให้การดำเนินการตามระเบียบนี้เป็นไปด้วยความเรียบร้อย¹

¹ กองโรงเรียนนโยบายพิเศษ สำนักคณะกรรมการการศึกษาเอกชน กระทรวงศึกษาธิการ. สรุปผลการประเมินคัดเลือกโรงเรียน ผู้บริหาร ครูและนักเรียนโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม ในเขตการศึกษา 2, 3 และ 4 ปีงบประมาณ 2543. หน้า 19-22.

จะเห็นได้ว่าระเบียบกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยรางวัลพระราชทานแก่โรงเรียน

ผู้บริหารโรงเรียน ครูและนักเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในเขตการศึกษา 2, 3 และ 4 พ.ศ. 2542 นี้ ได้เปิดกว้าง รัศมี ชัดเจน และครอบคลุมมากยิ่งขึ้น เช่น ครูที่รับรางวัลพระราชทาน ก็ให้รวมถึงครูช่วยสอนด้วย และสอนอยู่ในโรงเรียนไม่น้อยกว่า 3 ปีการศึกษา หรือไม่กำหนดว่า โรงเรียน ผู้บริหารโรงเรียน และครูจะได้รับรางวัลติดต่อกัน 3 ปี หรือไม่ก็ตาม ถ้าโรงเรียน ผู้บริหารโรงเรียนและครูมีการพัฒนาตนเองก็ยังคงได้รับรางวัลพระราชทานได้ต่อไป ในส่วนของ การดำเนินการคัดเลือกใช้วิธีการประเมินและแต่งตั้งคณะกรรมการประเมิน เพื่อคัดเลือกอย่าง ชัดเจน พร้อมทั้งเพิ่มจำนวนรางวัลขึ้นเป็น 30 รางวัล ทั้งนี้เพื่อให้โรงเรียนได้พัฒนาตนเอง ตามเกณฑ์มาตรฐานเข้าสู่โรงเรียนตามมาตรา 15 (1) และเป็นขวัญกำลังใจให้แก่ผู้บริหาร โรงเรียน ครูและนักเรียนในการพัฒนาต่อไป

ผลการปฏิบัติตามระเบียบกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยรางวัลพระราชทานแก่โรงเรียน

ผู้บริหารโรงเรียน ครูและนักเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในเขตการศึกษา 2, 3 และ 4 พ.ศ. 2542

ตารางที่ 10 โรงเรียน ผู้บริหารโรงเรียน ครูและนักเรียนรับพระราชทานรางวัล ปีงบประมาณ

2541-2543

ปีงบประมาณ	เขตการศึกษา 2				เขตการศึกษาอื่น	ไม่ผ่านเกณฑ์	ขาดคุณสมบัติ	ไม่ส่งเข้ารับการประเมิน	หมายเหตุ
	ปัตตานี	ยะลา	นราธิวาส	สตูล					
2541	5	5	3	-	4	1	2	6	26 รางวัล
2542	2	9	2	1	4	1	-	11	30 รางวัล
2543	7	7	3	-	3	-	-	10	30 รางวัล
รวม	14	21	8	1	11	2	2	27	

ที่มา : กองโรงเรียนนโยบายพิเศษ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน.

สรุปการประเมินผลคัดเลือกโรงเรียน ผู้บริหาร ครูและนักเรียนโรงเรียน

เอกชนสอนศาสนาอิสลาม ในเขตการศึกษา 2, 3 และ 4 ปีงบประมาณ 2543.

หน้า 17-27.

จากตารางที่ 10 จะเห็นได้ว่า ในปีงบประมาณ 2541 โรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในจังหวัดปัตตานี ยะลา และนราธิวาส ได้รับพระราชทานรางวัล 13 รางวัล จากจำนวนรางวัลทั้งหมด 26 รางวัล ปีงบประมาณ 2542 ได้รับพระราชทานรางวัล 13 รางวัล จากจำนวนรางวัลทั้งหมด 30 รางวัล ปีงบประมาณ 2543 ได้รับพระราชทานรางวัล 17 รางวัล จากจำนวนรางวัลทั้งหมด 30 รางวัล ซึ่งมากกว่าเขตการศึกษาอื่น ๆ เป็นเพราะว่าโรงเรียนเหล่านี้มีโอกาสพัฒนาโรงเรียนไปสู่คุณภาพมาตรฐานที่สูงขึ้น เป็นที่น่าสังเกตว่า "ระเบียบกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยรางวัลพระราชทานแก่โรงเรียน ผู้บริหารโรงเรียน และนักเรียนในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม ในเขตการศึกษา 2, 3 และ 4 พ.ศ.2542" ได้เพิ่มรางวัลพระราชทานเป็น 30 รางวัล ทั้งนี้เพื่อต้องการให้โรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม มาตรา 15 (2) ที่สอนทั้งวิชาศาสนาและวิชาสามัญได้พัฒนาสู่คุณภาพมาตรฐานและแปรสภาพเป็นโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามตามมาตรา 15 (1) ให้หมด

ต่อมาในปี พ.ศ.2539 กระทรวงศึกษาธิการได้ออกระเบียบกระทรวงศึกษาธิการ เรียกว่า "ระเบียบกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยการอุดหนุนและส่งเสริมโรงเรียนเอกชนเป็นบัตร ค่าเล่าเรียน พ.ศ.2539 พอสรุปได้ดังนี้

ข้อ 4 ในระเบียบนี้

"โรงเรียน" หมายความว่า โรงเรียนเอกชนการกุศลหรือโรงเรียนที่เปิดสอนวิชาศาสนา อิสลามควบคู่วิชาสามัญที่มีมัสยิดหรือมูลนิธิ เป็นผู้รับใบอนุญาต

"โรงเรียนที่เปิดสอนวิชาศาสนาอิสลามควบคู่วิชาสามัญ" หมายความว่าโรงเรียน เอกชนสอนศาสนาอิสลามที่แปรสภาพมาจากโรงเรียนปอเนาะ หรือโรงเรียนสอนศาสนาอิสลาม ที่เปิดก่อนปี พ.ศ.2517 และต่อมาได้เปลี่ยนแปลงเป็นโรงเรียนตามมาตรา 15 (1) ตามระเบียบ กระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยการกำหนดมาตรฐานโรงเรียนเอกชน ระดับมัธยมศึกษาที่เปิดสอน วิชาศาสนาอิสลามและวิชาสามัญ พ.ศ.2536

"บัตรค่าเล่าเรียน" หมายความว่า บัตรที่เจ้าหน้าที่ออกให้แก่โรงเรียนตามจำนวน นักเรียนในชั้นเรียนที่โรงเรียนมีสิทธิรับการอุดหนุน

ข้อ 6 การอุดหนุนเป็นบัตรค่าเล่าเรียนให้กระทำโดยให้เงินอุดหนุนแก่โรงเรียนที่มีสิทธิ รับการอุดหนุนเป็นบัตรค่าเล่าเรียนตามจำนวนนักเรียนในแต่ละชั้นเรียนที่ได้รับการอุดหนุนบัตร ค่าเล่าเรียนในอัตราไม่เกินค่าใช้จ่ายรายหัวนักเรียนภาครัฐ ทั้งนี้ไม่เกินวงเงินงบประมาณที่ได้รับ ในแต่ละปี

ข้อ 7 โรงเรียนที่มีสิทธิได้รับการอุดหนุนและส่งเสริมเป็นบัตรค่าเล่าเรียน ได้แก่

(1) โรงเรียนที่ได้รับอนุญาตเป็นโรงเรียนเอกชนการกุศลมาก่อนวันที่ระเบียบนี้มีผลใช้ บังคับ

(2) โรงเรียนที่เปิดสอนวิชาศาสนาอิสลามควบคู่วิชาสามัญที่มีมูลนิธิหรือมัสยิดเป็น ผู้รับใบอนุญาต และได้รับการอุดหนุนตามระเบียบกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยการอุดหนุนและ ส่งเสริมโรงเรียนเอกชนการกุศล พ.ศ.2535 มาก่อนวันที่ระเบียบนี้มีผลใช้บังคับ

ข้อ 8 โรงเรียนตามข้อ 7 ต้องมีคุณสมบัติดังนี้

(1) ไม่เก็บค่าธรรมเนียมการเรียนในชั้นเรียนที่ได้รับการอุดหนุนบัตรค่าเล่าเรียน

(2) ไม่เก็บค่าธรรมเนียมอื่นเกินกว่าที่ได้รับอนุญาต¹

¹กระทรวงศึกษาธิการ ระเบียบกระทรวงศึกษาธิการ ว่าด้วยการอุดหนุนและส่งเสริม โรงเรียนเอกชนเป็นบัตรค่าเล่าเรียน พ.ศ.2539, หน้า 1-4, (เอกสารอัดสำเนา).

ข้อ 15 เมื่อปรากฏว่าโรงเรียนใดมีคุณสมบัติไม่เป็นไปตามข้อ 8 และหรือผู้รับใบอนุญาตไม่ปฏิบัติตามพระราชบัญญัติโรงเรียนเอกชน พ.ศ.2525 กฎกระทรวง ระเบียบ ประกาศ หรือคำสั่งของกระทรวงศึกษาธิการ หรือของสำนักงาน หรือของจังหวัดอย่างใดอย่างหนึ่งทีอาจมีผลกระทบต่อการเรียนการสอนของนักเรียนให้ผู้อนุญาตดำเนินการดังนี้

- (1) สั่งระงับให้การอุดหนุนและ
- (2) สั่งให้แก้ไขข้อบกพร่อง และหรือปฏิบัติตามเงื่อนไขให้แล้วเสร็จภายใน 30 วัน

นับแต่วันที่ได้รับทราบคำสั่งเป็นหนังสือ

หากผู้รับใบอนุญาตไม่ดำเนินการตามคำสั่งให้แล้วเสร็จภายในเวลาที่กำหนดตามวรรคหนึ่ง ให้ผู้อนุญาตปรับลดเงินอุดหนุนที่จะได้ในเดือนถัดจากวันที่มีคำสั่งในอัตราร้อยละ 5 ของเงินอุดหนุนที่จะได้รับในแต่ละเดือนถัดไป และผู้รับใบอนุญาตต้องดำเนินการตามคำสั่งของผู้อนุญาตตามวรรคหนึ่งให้แล้วเสร็จภายในปีการศึกษา

ข้อ 16 เมื่อปรากฏว่า

- (1) มีการทุจริตเกี่ยวกับการขอรับการอุดหนุนหรือ
- (2) มีการปฏิบัติไม่ชอบด้วยระเบียบนี้ หรือปฏิบัติฝ่าฝืนพระราชบัญญัติโรงเรียน

เอกชน พ.ศ.2525 กฎกระทรวง ระเบียบ ประกาศ หรือคำสั่งของกระทรวงศึกษาธิการ หรือของสำนักงาน หรือของจังหวัดอย่างใดอย่างหนึ่ง จนทำให้เกิดความเสียหายแก่การจัดการศึกษาหรือ

- (3) หรือไม่มีการดำเนินการตามข้อ 15 วรรคสอง

ให้ผู้อนุญาตสั่งลดเงินอุดหนุน ร้อยละ 10 ของยอดเงินอุดหนุนทั้งหมด หรือยอดเงินอุดหนุนที่ขอเบิกโดยทุจริต ให้ถือยอดที่มีจำนวนเงินสูงสุดเป็นฐานในการคำนวณ ลดเงินอุดหนุน โดยให้ลดตั้งแต่เดือนถัดจากเดือนที่กระทำความผิด เป็นต้นไป

ในกรณีที่มีการเบิกเงินอุดหนุนไปโดยมิชอบ ให้ผู้อนุญาตสั่งเรียกคืนเงินที่เบิกเกินไปแล้ว โดยมิชอบทั้งหมดหรือบางส่วน พร้อมด้วยดอกเบี้ยในอัตราร้อยละ 15 ต่อปี ของยอดเงินที่ขอเบิกโดยมิชอบ ภายใน 30 วัน นับตั้งแต่วันที่ได้รับคำสั่ง เป็นหนังสือให้ส่งคืนเงิน

ข้อ 17 นอกจากผู้อนุญาตดำเนินการตามข้อ 15 และข้อ 16 แล้ว แต่กรณีแล้วให้ผู้อนุญาตสั่งลงโทษผู้กระทำผิดตามพระราชบัญญัติโรงเรียนเอกชน พ.ศ.2525 และอาจพิจารณาดำเนินคดีตามกฎหมายด้วยก็ได้

ข้อ 18 โรงเรียนที่ถูกลงโทษตามข้อ 16 แล้ว กระทำความผิดอย่างหนึ่งอย่างใดซ้ำอีก ภายใน 6 ปี นับตั้งแต่วันที่สั่งลงโทษให้หมดสิทธิรับการอุดหนุนตามระเบียบนี้ในปีการศึกษาถัดไป

ข้อ 19 โรงเรียนที่หยุดทำการสอนชั่วคราวติดต่อกันเกิน 15 วัน โดยไม่ปฏิบัติตามระเบียบและกฎหมาย และไม่แจ้งระงับการขอรับการอุดหนุนให้ผู้อนุญาตทราบภายใน 30 วัน นับแต่วันที่โรงเรียนหยุดทำการสอนให้หมดสิทธิรับการอุดหนุนตามระเบียบนี้

การขอหยุดทำการสอนชั่วคราวให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่สำนักงานกำหนด ระเบียบนี้ ประกาศใช้ตั้งแต่วันที่ 23 สิงหาคม พ.ศ.2539¹ เป็นต้นมา

จะเห็นได้ว่า "ระเบียบกระทรวงศึกษาธิการ ว่าด้วยการอุดหนุนและส่งเสริมโรงเรียนเอกชน เป็นบัตรค่าเล่าเรียน พ.ศ.2539" นั้น สำหรับโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามแล้วจะให้กับโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามตามมาตรา 15 (1) ที่มีมูลนิธิหรือมัสยิดเป็นผู้รับใบอนุญาตโรงเรียนประเภทนี้จะได้รับเงินอุดหนุน 100% เป็นที่น่าสังเกตว่ากระทรวงศึกษาธิการออกระเบียบนี้ขึ้นมาเพื่อให้เกิดประโยชน์แก่การศึกษาของนักเรียน และให้มีการจัดการเรียนการสอนที่มีคุณภาพดียิ่งขึ้นแล้ว ต้องการที่จะให้โรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามตามมาตรา 15 (1) จัดทะเบียนเป็นมูลนิธิให้หมด และเป็นการบริหารแบบมีส่วนร่วม ช่วยกันควบคุมซึ่งกันและกัน การล้มเลิกโรงเรียนก็ทำได้ยากกว่าโรงเรียนที่มีผู้บริหารคนเดียว

ในปี พ.ศ.2543 ได้มีระเบียบกระทรวงศึกษาธิการอีกฉบับหนึ่ง เรียกว่า "ระเบียบกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยการอุดหนุน และส่งเสริมโรงเรียนเอกชนเป็นบัตรค่าเล่าเรียน (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2543" ซึ่งสรุปได้ดังนี้

ข้อ 10 ผู้รับใบอนุญาตโรงเรียนซึ่งได้รับการอุดหนุนตามระเบียบนี้ต้องปฏิบัติตามเงื่อนไขดังต่อไปนี้

- (1) ประชุมคณะกรรมการอำนวยการ เพื่อปฏิบัติให้เป็นไปตามระเบียบนี้
- (2) ให้มีครูครบทุกชั้นทุกระดับการศึกษาที่เปิดทำการสอนตามหลักเกณฑ์ที่สำนักงานกำหนด
- (3) นำเงินอุดหนุนที่ได้รับไปจ่ายเป็นเงินเดือนครู โดยผ่านระบบธนาคารเป็นรายบุคคล และเป็นค่าใช้จ่ายในการพัฒนาการเรียนการสอนเท่านั้น

¹ กระทรวงศึกษาธิการ, เรื่องเดิม, หน้า 6-8.

โรงเรียนที่เปิดสอนวิชาศาสนาควบลูกวิชาสามัญที่มีข้าราชการครูไปช่วยสอนอยู่ก่อนแล้ว ผู้รับใบอนุญาตต้องปรับลดจำนวนข้าราชการครูออกจากโรงเรียน หากโรงเรียนใดมีความจำเป็นไม่สามารถปรับลดข้าราชการครูได้ให้ปรับลดเงินอุดหนุนเป็นจำนวนเท่ากับเงินเดือนขั้นต้นของข้าราชการครู วุฒิปริญญาตรี ตามจำนวนข้าราชการครูที่ยังคงทำการช่วยสอนในโรงเรียนนั้น

สำหรับโรงเรียนที่เปิดสอนวิชาศาสนาควบลูกวิชาสามัญ ที่ยังไม่ปรับลดข้าราชการครูหรือปรับลดเงินอุดหนุนคืน สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชนตามระเบียบกระทรวงศึกษาธิการ ว่าด้วยการอุดหนุนและส่งเสริมโรงเรียนเอกชนเป็นบัตรค่าเล่าเรียน พ.ศ.2539 ในช่วงตั้งแต่วันที่ 1 พฤษภาคม 2542 ถึง 30 เมษายน 2543 ให้ผู้อนุญาตหักเงินอุดหนุนเพื่อผ่อนคืนเงินที่ค้างชำระตามจำนวนครูที่อยู่ทำการสอนในโรงเรียน ตามอัตราที่กำหนดในวรรคสองโดยให้ผ่อนชำระเป็นรายเดือนให้เสร็จสิ้นภายใน 1 ปี นับแต่วันที่ 28 ธันวาคม พ.ศ.2543¹ เป็นต้นมา

จะเห็นได้ว่า "ระเบียบกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยการอุดหนุนและส่งเสริมโรงเรียนเอกชนเป็นบัตรค่าเล่าเรียน (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2543" นี้ ถือว่าเป็นการยุติความขัดแย้งระหว่างโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามตามมาตรา 15 (1) กับสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน ภายใต้เงื่อนไขที่ว่า โรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามตามมาตรา 15 (2) โรงเรียนใดสามารถปรับปรุงโรงเรียนได้ตามเกณฑ์มาตรฐานโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามที่เปิดสอนวิชาศาสนาอิสลาม และวิชาสามัญ พ.ศ.2536 จะได้แปรสภาพไปเป็นโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามตามมาตรา 15 (1) แต่จะต้องปรับลดอัตรากำลังครูคืนให้กับสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชนภายใน 5 ปี เพื่อที่สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชนจะส่งครูเหล่านั้นไปช่วยสอนในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามตามมาตรา 15 (2) ต่อไป หรือถ้าไม่คืนครูก็ให้คืนเงินตามจำนวนเงินที่ครูเหล่านั้นได้รับอยู่ต่อเดือน พอระเบียบนี้ออกมาว่าถ้าโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามตามมาตรา 15 (1) จะคืนครูก็ได้ หรือจะคืนเป็นตัวเงินก็ได้ตามวุฒิปริญญาตรีเป็นเงิน 6,360 บาทต่อคน ปัญหาในขณะนี้มันอยู่ที่ว่า "โรงเรียนเหล่านั้นต้องการทั้งครูและเงิน" จึงทำให้เป็นปัญหาต่อไปอีก²

¹กระทรวงศึกษาธิการ. ระเบียบกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยการอุดหนุนและส่งเสริมโรงเรียนเอกชนเป็นบัตรค่าเล่าเรียน (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2543. หน้า 1-2 (เอกสารอัดสำเนา).

²สัมภาษณ์น้าอาเรฟ ระเด่นอาหมัด, วันเวลาและสถานที่เดิม.

เมื่อพิจารณาในกรอบไตรลักษณ์แล้ว จะเห็นได้ว่า ตั้งแต่ปี พ.ศ.2535-2539 โรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามได้มีการพัฒนาปรับปรุงเข้าสู่เกณฑ์มาตรฐานโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามที่เปิดสอนวิชาศาสนาอิสลามและวิชาสามัญ พ.ศ.2536 และแปรสภาพจากโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามตามมาตรา 15 (2) เป็นโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามตามมาตรา 15 (1) หลายโรงเรียน ช่วงนี้“มติการพัฒนา” เป็นด้านหลัก และ “มติการมีส่วนร่วม” เป็นด้านรอง โดยเห็นได้จากโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามได้ใช้หลักสูตรอิสลามศึกษาระดับมัธยมศึกษา พ.ศ.2535 หรือเรียกว่าหลักสูตรบูรณาการ หรือหลักสูตรหลอมรวม เป็นการบูรณาการทั้งวิชาศาสนาและวิชาสามัญเข้าด้วยกัน ซึ่งเมื่อก่อนนี้โรงเรียนเหล่านี้จะสอนวิชาศาสนาในช่วงเช้าและวิชาสามัญในช่วงบ่าย พอเป็นหลักสูตรบูรณาการก็จะเรียนคละกันไปทั้งวิชาศาสนาและวิชาสามัญ อีกประการหนึ่ง กระทรวงศึกษาธิการ ได้ออกระเบียบ กระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยรางวัลพระราชทานแก่โรงเรียน ผู้บริหารโรงเรียน ครูและนักเรียนโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในเขตการศึกษา 2, 3 และ 4 พ.ศ.2536 โดยเพิ่มรางวัลเป็น 16 รางวัล ต่อมาในปี พ.ศ.2542 กระทรวงศึกษาธิการได้ออกระเบียบกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยรางวัลพระราชทานแก่โรงเรียน ผู้บริหารโรงเรียน ครู และนักเรียนโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามเขตการศึกษา 2, 3 และ 4 พ.ศ.2542 โดยเพิ่มรางวัลเป็น 30 รางวัล เพื่อเป็นแรงจูงใจให้โรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามมีโอกาสพัฒนาไปสู่คุณภาพมาตรฐานที่สูงขึ้น หรือเพื่อต้องการให้โรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามมาตรา 15 (2) พัฒนาไปสู่มาตรา 15 (1) ให้มากขึ้นนั่นเอง และอีกประการหนึ่ง กระทรวงศึกษาธิการได้ออกระเบียบกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยการอุดหนุน และส่งเสริมโรงเรียนเอกชนเป็นบัตรค่าเล่าเรียน พ.ศ.2539 ซึ่งเป็นการอุดหนุนให้แก่โรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามมาตรา 15 (1) ที่มีมูลนิธิหรือมัสยิดเป็นผู้รับใบอนุญาตได้รับการอุดหนุน 100% ระเบียบนี้ออกมาเพื่อให้โรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามตามมาตรา 15 (1) ไปจดทะเบียนเป็นมูลนิธิ เป็นการบริหารในรูปคณะกรรมการ ส่วน “มิติดความมั่นคง” ยังคงมีอยู่ โดยเห็นได้จากการที่โรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามตามมาตรา 15 (2) แปรสภาพเป็นโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามตามมาตรา 15 (1) แล้วจดทะเบียนเป็นมูลนิธิ ปรากฏว่าบรรดาผู้รับใบอนุญาตหรือเจ้าของโรงเรียนได้แบ่งเป็น 2 กลุ่ม คือกลุ่มที่เห็นด้วยก็จดทะเบียนเป็นมูลนิธิ ฝ่ายที่ไม่เห็นด้วยก็ปลุกกระดมออกไปปลิวโจคดีหาว่าพยายามทำลายโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม จะทำให้รัฐบาลไทยกลืนโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม หรือเห็นได้จากเหตุการณ์ทั่วไปที่มีการลอบวางเพลิงเผาโรงเรียนและสถานที่ราชการ จำนวน 37 แห่ง ในจังหวัดปัตตานี ยะลา และนราธิวาส เมื่อวันที่ 1-3 สิงหาคม พ.ศ.2536

ผลกระทบจากการเปลี่ยนสภาพจากโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม
ตามมาตรา 15 (2) เป็นโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามตามมาตรา 15 (1)

1. ด้านสังคมจิตวิทยา

1.1 การขาดแคลนครู เนื่องจากเป็นเงื่อนไขของกระทรวงศึกษาธิการที่ว่าถ้า
โรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามตามมาตรา 15 (2) เปลี่ยนสภาพเป็นโรงเรียนเอกชน
สอนศาสนาอิสลามตามมาตรา 15 (1) จะต้องปรับลดอัตรากำลังครูให้กับสำนักงานคณะกรรมการ
การศึกษาเอกชน ภายใน 5 ปี โดยทางสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชนจะได้ส่งครู
เหล่านี้ไปสอนในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามตามมาตรา 15 (2) ที่สอนทั้งวิชาศาสนาและ
วิชาสามัญต่อไป จากข้อมูลในปี พ.ศ.2536 โรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามใน 5 จังหวัด
ชายแดนภาคใต้ ขาดอัตรากำลังครูอยู่ถึง 385 อัตรา จึงจะเต็มกรอบ 2 ห้องเรียนต่อครู 3 คน
หรือ 3 ห้องเรียนต่อครู 5 คน

1.2 โรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามตามมาตรา 15 (1) ปัจจุบันโรงเรียนประเภท
นี้กลายเป็นธุรกิจการศึกษาไปแล้ว เนื่องจากโรงเรียนจะมีรถรับ-ส่งนักเรียน เพื่อจะได้มีปริมาณ
นักเรียนมาก จะได้รับเงินอุดหนุนมาก เรียกการกระทำแบบนี้ว่า "เปรียบเสมือนกับอวนลาก"
ให้มีนักเรียนมากอย่างเดียว ไม่คำนึงถึงว่าโรงเรียนจะมีความพร้อมทางด้านห้องเรียน ครู
อุปกรณ์การเรียนการสอน ห้องปฏิบัติการ หรืออื่น ๆ หรือไม่ ทำให้มองเห็นว่าจะให้ความสำคัญ
ด้านปริมาณนักเรียนมากกว่าคุณภาพของการจัดการศึกษา

1.3 ทศนคติต่อบทบาทของผู้บริหารโรงเรียน (โต๊ะครู) ความเชื่อ และความศรัทธา
ในปัจจุบันมีน้อย

2. ด้านเศรษฐกิจ

2.1 โรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม เมื่อโรงเรียนเหล่านี้แปรสภาพเป็นโรงเรียน
เอกชนสอนศาสนาอิสลามตามมาตรา 15 (1) จดทะเบียนเป็นมูลนิธิแล้วจะได้รับการอุดหนุนจาก
รัฐบาล 100% โรงเรียนเหล่านี้ไม่สามารถเก็บค่าเล่าเรียนได้ก็จริงอยู่ แต่นักเรียนก็ต้องเสียค่า
ธรรมเนียมอะไรต่าง ๆ อีก

สัมภาษณ์ นือาเรฟ ระเด่นอาหมัด, วันเวลา และสถานที่เดิม.

2.2 โรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม เมื่อโรงเรียนแปรสภาพเป็นโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามตามมาตรา 15 (1) แล้ว โรงเรียนจะต้องปรับลดอัตราค่าจ้างครูไปให้กับสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชนก็จะส่งครูเหล่านี้ไปช่วยสอนในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามตามมาตรา 15 (2) ที่สอนทั้งวิชาศาสนาและวิชาสามัญต่อไป และในปี พ.ศ.2543 ก็ระเบียบกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยการอุดหนุนและส่งเสริมโรงเรียนเอกชนเป็นบัตรค่าเล่าเรียน (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2543 ว่าโรงเรียนใดมีความจำเป็นไม่สามารถปรับลดข้าราชการครูได้ ให้ปรับลดเงินอุดหนุนเป็นจำนวนเท่ากับเงินเดือนขั้นต้นของข้าราชการครู วุฒิปริญญาตรี (6,360 บาท) ตามจำนวนข้าราชการครูที่ยังคงทำการช่วยสอนในโรงเรียนนั้น

3. ด้านการเมือง

3.1 การแปรสภาพจากโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามตามมาตรา 15 (2) เป็นโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามตามมาตรา 15 (1) แล้วจดทะเบียนเป็นมูลนิธิทำให้ผู้รับใบอนุญาตแบ่งเป็น 2 ฝ่าย ฝ่ายหนึ่งเห็นด้วย อีกฝ่ายหนึ่งไม่เห็นด้วย ประธานมูลนิธิท่านหนึ่งกล่าวว่า

“...ฝ่ายที่ไม่เห็นด้วย เขาถือว่าถ้ารัฐบาลให้เงินมาก ๆ รัฐบาลก็จะกลืนวิชาศาสนา จะเหลือวิชาสามัญอย่างเดียว วิชาศาสนาจะหมดไป ผม (ดาโต๊ะนิเดร์ วาบา) และดาโต๊ะอุมาร์ ตอยิบ นี่เป็นตัวการที่พยายามทำลายโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม จะทำให้รัฐบาลไทยกลืนโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม สองคนนี้ต้องรับผิดชอบ ทำใบปลิว แจกใบปลิว โจมตีทั้ง 3-4 จังหวัดภาคใต้...”¹

3.2 ข้อนี้ไม่เกี่ยวกับการแปรสภาพจากโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามตามมาตรา 15 (2) เป็นโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามตามมาตรา 15 (1) แต่มันเกี่ยวกับการเมืองใน 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ เมื่อวันที่ 1-3 สิงหาคม 2536 ได้เกิดเหตุลอบวางเพลิงเผาโรงเรียน 37 แห่ง (1 ในจำนวนนั้น โรงเรียนที่ผู้เขียนเป็นผู้บริหารก็ถูกลอบวางเพลิงด้วย) ในจังหวัดปัตตานี ยะลา และนราธิวาส เป็นการวิเคราะห์ว่าเป็นปฏิบัติการของกลุ่มคนที่มีผลประโยชน์กันหลาย ๆ กลุ่ม มาร่วมมือกัน โดยอาศัยสถานการณ์ความขัดแย้งทางการเมืองระหว่างพรรคความหวังใหม่กับพรรคประชาธิปัตย์ให้เป็นประโยชน์ โดยประโยชน์ที่ได้นั้นมีทั้งเรื่องการเมือง การศาสนา ตลอดจนผลประโยชน์ของขบวนการ ชก.เอง²

¹สัมภาษณ์ ดาโต๊ะ นิเดร์ วาบา. อ้างแล้ว.

²ปิยะ กิจถาวร. ชาวใต้. ปีที่ 30 ฉบับที่ 2165 วันที่ 16 มกราคม 2541, หน้า 7.

โรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในปัจจุบัน

โรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม จัดเป็นโรงเรียนเอกชนตามมาตรา 15 (2) แห่งพระราชบัญญัติโรงเรียนเอกชน พุทธศักราช 2525 ต่อมากระทรวงศึกษาธิการประกาศใช้ "ระเบียบกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยการกำหนดมาตรฐานโรงเรียนเอกชนระดับมัธยมศึกษาที่เปิดสอนวิทยาศาสตร์และวิชาสามัญ พ.ศ. 2536" โรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามโรงเรียนใดสามารถจัดการศึกษาได้ตามมาตรฐานที่กำหนด จะได้รับอนุญาตให้เปลี่ยนสภาพเป็นโรงเรียนเอกชน มาตรา 15 (1) และจะได้รับเงินอุดหนุนจำนวนมากกว่าโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม มาตรา 15 (2)

1. ลักษณะประเภทของโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในปัจจุบัน มี 2 ประเภทใหญ่ ๆ คือ

1.1 สอนศาสนาอย่างเดียว จัดตั้งอยู่ในเขตการศึกษา 2, 3 และ 4 จำนวน 235 โรงเรียน เฉพาะเขตการศึกษา 2 มีทั้งสิ้น 193 โรงเรียน แต่ถ้าในจังหวัดปัตตานี ยะลา และนราธิวาส มี 188 โรงเรียน ส่วนกรุงเทพมหานครและจังหวัดในเขตการศึกษาอื่น ๆ อีกจำนวน 144 โรงเรียน รวมทั้งสิ้น 379 โรงเรียน จัดเป็นโรงเรียนตามมาตรา 15 (2)

1.2 สอนศาสนาควบคู่วิชาสามัญแบ่งเป็น

1.2.1 โรงเรียนตามมาตรา 15 (2) จัดตั้งอยู่ในเขตการศึกษา 2, 3 และ 4 จำนวน 75 โรงเรียน เฉพาะเขตการศึกษา 2 มี 62 โรงเรียน แต่ถ้าในจังหวัดปัตตานี ยะลา และนราธิวาส มี 60 โรงเรียน ส่วนกรุงเทพมหานคร มี 2 โรงเรียน และจังหวัดนนทบุรีมี 1 โรงเรียน รวมทั้งสิ้น 78 โรงเรียน

1.2.2 โรงเรียนตามมาตรา 15 (1) เป็นโรงเรียนที่ได้รับอนุญาตให้แปรสภาพจากโรงเรียนตามมาตรา 15 (2) ซึ่งสอนศาสนาควบคู่วิชาสามัญจัดตั้งอยู่ในเขตการศึกษา 2, 3 และ 4 รวมทั้งสิ้น 102 โรงเรียน เฉพาะเขตการศึกษา 2 จำนวน 71 โรงเรียน แต่ถ้าในจังหวัดปัตตานี ยะลา และนราธิวาส จะมีทั้งหมด 62 โรงเรียน เป็นที่น่าสังเกตว่าโรงเรียนประเภทนี้ไม่มีในจังหวัดอื่น ๆ นอกจากที่กล่าวมาแล้ว (ดูตารางที่ 11)

ตารางที่ 11 แสดงจำนวนโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม จำแนกตามประเภท และลักษณะ
ของการจัดการเรียนการสอน

ที่	เขตการศึกษา/จังหวัด	ประเภท / ลักษณะ / จำนวน			รวมทั้งสิ้น
		โรงเรียนตามมาตรา 15 (2)		โรงเรียนตามมาตรา 15 (1)	
		ศาสนาอย่างเดียว	ศาสนา + สามัญ	ศาสนา + สามัญ	
1	เขตการศึกษา 2 จังหวัดยะลา	58	10	19	87
2	จังหวัดปัตตานี	109	23	27	159
3	จังหวัดนราธิวาส	21	27	16	64
4	จังหวัดสตูล	5	2	9	16
	รวมเขตการศึกษา 2	193	62	71	326
5	เขตการศึกษา 3 จังหวัดสงขลา	32	1	21	54
6	จังหวัดพัทลุง	-	7	3	10
7	จังหวัดนครศรีธรรมราช	4	1	3	8
	รวมเขตการศึกษา 3	36	9	27	72
8	เขตการศึกษา 4 จังหวัดภูเก็ต	-	-	1	1
9	จังหวัดระนอง	-	2	-	2
10	จังหวัดกระบี่	5	1	3	9
11	จังหวัดพังงา	-	1	-	1
12	จังหวัดตรัง	1	-	-	1
	รวมเขตการศึกษา 4	6	4	4	14
13	จังหวัดอื่น ๆ กรุงเทพมหานคร	90	2	-	2
14	นนทบุรี	10	1	-	11
15	ปทุมธานี	2	-	-	2
16	สมุทรปราการ	2	-	-	2
17	เพชรบุรี	2	-	-	2
18	พระนครศรีอยุธยา	4	-	-	4

ตารางที่ 11 (ต่อ)

ที่	เขตการศึกษา/จังหวัด	ประเภท / ลักษณะ / จำนวน			รวมทั้งสิ้น
		โรงเรียนตามมาตรา 15 (2)		โรงเรียนตามมาตรา 15 (1)	
		ศาสนาอย่างเดียว	ศาสนา + สามัญ	ศาสนา + สามัญ	
19	อ่างทอง	2	-	-	2
20	เชียงใหม่	1	-	-	1
21	นครนายก	3	-	-	3
22	ชลบุรี	1	-	-	1
23	ระยอง	1	-	-	1
24	ตราด	2	-	-	2
25	ฉะเชิงเทรา	24	-	-	24
	รวมจังหวัดอื่น ๆ	114	3	-	147
	รวมทั้งสิ้น 25 จังหวัด	379	78	102	559

ที่มา : กองโรงเรียนนโยบายพิเศษ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน. สรุปการพัฒนาโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในเขตการศึกษา 2, 3 และ 4 ปีงบประมาณ 2543. หน้า 3.

โรงเรียนตามมาตรา 15 (1) ถ้าแบ่งตามลักษณะการบริหารและการจัดการจะแบ่งได้ดังนี้

1.2.2.1 โรงเรียนตามมาตรา 15 (1) ที่มีเอกชนเป็นเจ้าของหรือเป็นผู้รับใบอนุญาตโรงเรียนเหล่านี้จะได้รับการอุดหนุนจากรัฐบาลเพียง 60 % เพราะฉะนั้นโรงเรียนเหล่านี้สามารถเก็บค่าเล่าเรียนได้อีก

1.2.2.2 โรงเรียนตามมาตรา 15 (1) ที่มีมูลนิธิเป็นเจ้าของหรือผู้รับใบอนุญาตโรงเรียนเหล่านี้จะได้รับเงินอุดหนุนจากรัฐบาล 100 % เต็มและไม่สามารถที่จะเก็บค่าเล่าเรียนจากนักเรียนได้อีก¹

¹สัมภาษณ์ สาโรช จรจิตต์,ศึกษานิเทศก์ 7 หัวหน้ากลุ่มงานนิเทศการศึกษาเอกชนประจำเขตการศึกษา 2, เมื่อวันที่ 25 มิถุนายน 2540 ณ สำนักพัฒนาการศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรมเขตการศึกษา 2 โดยผู้วิจัย

2. จำนวนนักเรียนและครูของโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม

2.1 ข้าราชการครูที่สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน ส่งไปประจำเพื่อทำการสอนในโรงเรียนอันเป็นการให้การอุดหนุนวิธีหนึ่งของรัฐที่มีให้โรงเรียนเอกชนตามพระราชบัญญัติโรงเรียน พ.ศ. 2525¹ ระบุไว้ในมาตรา 64 ว่า

“การอุดหนุนและส่งเสริมโรงเรียนให้กระทำดังต่อไปนี้

- (1) จัดส่งครูไปช่วยสอนในโรงเรียน
- (2) ให้อุปการณการศึกษา
- (3) ให้เงินอุดหนุน
- (4) ให้เช่าทรัพย์สินของกระทรวงศึกษาธิการ
- (5) อุดหนุนและส่งเสริมด้วยประการอื่น

การอุดหนุนและการส่งเสริมโรงเรียนให้เป็นไปตามระเบียบที่รัฐมนตรีกำหนด²

2.2 ครูที่โรงเรียนจ้าง ได้แก่ ครูสอนวิชาสามัญและครูสอนวิทยาศาสตร์ โดยโรงเรียนจะต้องจัดหาครูมาทำการสอนวิชาสามัญให้ได้ตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้ดังนี้ คือ

ครูผู้สอน : ห้องเรียน

2 : 3

และ 3 : 5

โดยห้องเรียน 1 ห้องต้องมีนักเรียน 40 คน³

¹พิสุทธ์ บุญเจริญ. เรื่องเดิม. หน้า 46.

²กองทะเบียน สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน. พระราชบัญญัติกฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับ และแนวปฏิบัติที่เกี่ยวข้องกับโรงเรียนเอกชน. (กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์คุรุสภา, 2537), หน้า 11.

³พิสุทธ์ บุญเจริญ. เรื่องเดิม. หน้า 46.

ตารางที่ 12 แสดงจำนวนนักเรียนและครูโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม จำแนกตาม
เขตการศึกษา 2, 3 และ 4 กรุงเทพมหานครและเขตการศึกษาอื่น

เขต การศึกษา	จำนวนนักเรียนในโรงเรียน					จำนวนครูในโรงเรียน				
	ศาสนา อย่าง เดียว	ศาสนา + สามัญ				ศาสนา อย่าง เดียว	ศาสนา + สามัญ			
		ม. ต้น		ม. ปลาย			ครู ร.ร.จ้าง		ข้าราชการครู	
		ม.15(1)	ม.15(2)	ม.15(1)	ม.15(2)		ม.15(1)	ม.15(2)	ม.15(1)	ม.15(2)
2	14,120	34,831	4,651	19,313	-	511	1,170	378	370	193
3	1,870	7,273	1,303	2,227	-	76	325	136	105	61
4	337	515	789	-	-	17	7	18	11	19
กทม.	6,324	-	261	-	26	133	-	16	-	-
เขตฯอื่น	1,887	-	120	-	-	89	-	9	-	-
รวมทั้งสิ้น	24,538	42,619	7,124	21,540	26	826	1,502	557	486	273

ที่มา : กองโรงเรียนนโยบายพิเศษ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน , สรุปลการพัฒนา
โรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในเขตการศึกษา 2, 3 และ 4 ปีงบประมาณ 2543, หน้า 3

จากตารางที่ 12 แสดงว่า

1. นักเรียนในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม ซึ่งแบ่งได้ดังนี้
 - 1.1 นักเรียนที่เรียนวิชาศาสนาอย่างเดียว มีจำนวนทั้งสิ้น 24,538 คน ในเขต
การศึกษา 2 มีมากที่สุดคือจำนวน 14,120 คน
 - 1.2 นักเรียนที่เรียนวิชาศาสนาควบคู่กับวิชาสามัญระดับมัธยมศึกษาตอนต้น
จำนวน 49,743 คน โดยจำแนกได้ดังนี้
 - 1.2.1 โรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม ตามมาตรา 15(1) จำนวน 42,619
คน เฉพาะในเขตการศึกษา 2 จำนวน 34,831 คน
 - 1.2.2 โรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม ตามมาตรา 15(2) จำนวน 7,124
คน เฉพาะในเขตการศึกษา 2 จำนวน 4,651 คน

1.3 นักเรียนที่เรียนวิชาสอนศาสนาควบคู่กับวิชาสามัญระดับมัธยมศึกษาตอนปลายจำนวนทั้งสิ้น 21,566 คน โดยจำแนกได้ดังนี้

1.3.1 โรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามตามมาตรา 15(1) จำนวน 21,540 คน เฉพาะในเขตการศึกษา 2 จำนวน 19,313 คน

1.3.2 โรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม ตามมาตรา 15 (2) จำนวน 26 คน ซึ่งมีเฉพาะในเขตกรุงเทพมหานคร

2. จำนวนครูในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม

2.1 ครูในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามที่โรงเรียนจ้าง ซึ่งเรียนเฉพาะวิชาศาสนาอย่างเดียว มีจำนวนทั้งสิ้น 826 คน เฉพาะเขตการศึกษา 2 จำนวน 511 คน

2.2 ครูในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม ซึ่งเรียนวิชาศาสนาควบคู่กับวิชาสามัญ ซึ่งเป็นครูที่โรงเรียนจ้าง 2,059 คน โดยจำแนกได้ดังนี้

2.2.1 โรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม ตามมาตรา 15 (1) มีจำนวนครูทั้งสิ้น 1,502 คน โดยเฉพาะเขตการศึกษา 2 มีจำนวน 1,170 คน

2.2.2 โรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม ตามมาตรา 15 (2) มีจำนวนครูทั้งสิ้น 557 คน โดยเฉพาะเขตการศึกษา 2 มีจำนวน 378 คน

2.3 ครูในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามที่เรียนวิชาศาสนาควบคู่กับวิชาสามัญที่เป็นข้าราชการครูสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชนรวมทั้งสิ้น 759 คน โดยจำแนกได้ดังนี้

2.3.1 โรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามตามมาตรา 15 (1) มีจำนวน 486 คน โดยเฉพาะเขตการศึกษา 2 มีจำนวน 370 คน

2.3.2 โรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามตามมาตรา 15 (2) มีจำนวน 273 คน โดยเฉพาะในเขตการศึกษา 2 มีจำนวน 193 คน

จะเห็นว่าแนวโน้มในอนาคตโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามที่สอนศาสนาอย่างเดียวยังคงมีอยู่ ส่วนโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามตามมาตรา 15 (2) จะมีจำนวนนักเรียนลดลงในระดับมัธยมศึกษาตอนต้น และในระดับมัธยมศึกษาตอนปลายมีน้อยมาก มีแค่ 26 คน ในกรุงเทพมหานคร แต่ในจังหวัดชายแดนภาคใต้ไม่มีเลย นี้แสดงให้เห็นว่าโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามตามมาตรา 15 (2) ได้พัฒนาตัวเองเข้าสู่เกณฑ์มาตรฐานเป็นโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามตามมาตรา 15 (1) เป็นส่วนมาก ซึ่งผู้รับใบอนุญาตท่านหนึ่งได้ให้ความเห็นว่า

ในอนาคตไม่มีโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามตามมาตรา 15 (2) เพราะโรงเรียนเหล่านี้ได้ปรับปรุงเป็นโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม ตามมาตรา 15 (1) หมด หรือเป็นแบบอิสลามวิทยาลัยกรุงเทพฯ หรือโรงเรียนอิสลามจังหวัดอยุธยาที่สังกัดกรมสามัญศึกษาแล้ว...¹

ในทำนองเดียวกันนี้หัวหน้าฝ่ายการศึกษา ศูนย์อำนวยการบริหารจังหวัดชายแดนภาคใต้ได้ให้ทัศนะว่า

“ในอนาคตโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามตามมาตรา 15 (2) คงจะปรับปรุงโรงเรียนเข้าสู่มาตรฐาน เพื่อแปรสภาพเป็นโรงเรียนตามมาตรา 15 (1) หมด²

3. หลักสูตรกระทรวงศึกษาธิการอนุญาตให้โรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามที่สอนวิชาสอนศาสนาควบคู่วิชาสามัญเปิดสอนระดับมัธยมศึกษาเท่านั้น โดยมีหลักสูตรให้โรงเรียนเลือกใช้อย่างหลากหลาย ดังนี้

3.1 หลักสูตรศาสนาอิสลาม

3.1.1 หลักสูตรอิสลามศึกษาตอนต้น (อิบติดาอียะฮ์) พุทธศักราช 2540 ใช้เวลาเรียน 3 ปี หรือ 6 ภาคเรียน

3.1.2 หลักสูตรอิสลามศึกษาตอนกลาง (มุตตาวัวซซีเตาะฮ์) พุทธศักราช 2540 ใช้เวลาเรียน 3 ปี หรือ 6 ภาคเรียน

3.1.3 หลักสูตรศาสนาอิสลามตอนปลาย (ชานาเรียฮ์) พุทธศักราช 2523 ใช้เวลาเรียน 3 ปี หรือ 6 ภาคเรียน³

¹สัมภาษณ์ หะยีอุสมาน อุสมาน, ตามวัน เวลา และสถานที่เดิม

²สัมภาษณ์ เจะฮูเซ็น เจะอุบง, หัวหน้าฝ่ายการศึกษา ศูนย์อำนวยการบริหารจังหวัดชายแดนภาคใต้ เมื่อวันที่ 30 มิถุนายน 2540 ณ ศูนย์อำนวยการบริหารจังหวัดชายแดนภาคใต้, โดยผู้วิจัย

³กองโรงเรียนนโยบายพิเศษ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน. สรุปการพัฒนาโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม ในเขตการศึกษา 2, 3 และ 4 ปีงบประมาณ 2543., หน้า 4.

หลักสูตรดังกล่าวเป็นหลักสูตรของกระทรวงศึกษาธิการ ซึ่งจัดทำโดยผู้ทรงคุณวุฒิทางศาสนาอิสลาม ผู้บริหาร และครูโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม เป็นที่น่าสังเกตว่า หลักสูตรทั้ง 3 ระดับนี้จัดการศึกษา 9 ปี ซึ่งเมื่อก่อนนั้นจัด 10 ปี จึงเป็นไปได้ว่าหลักสูตรนี้ จัดการศึกษาให้สอดคล้องกับมาตรา 17 ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ที่ว่า "ให้มีการศึกษาภาคบังคับจำนวนเก้าปีโดยให้เด็กซึ่งมีอายุย่างเข้าปีที่เจ็ดเข้าเรียนในสถานศึกษาชั้นพื้นฐานจนอายุย่างเข้าปีที่สิบหก"¹

นอกจากนี้กระทรวงศึกษาธิการยังอนุญาตให้โรงเรียนเอกชนใช้หลักสูตรของสมาคมครูสัมพันธ์ และโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามยังสามารถจัดทำหลักสูตรศาสนาอิสลามของโรงเรียนเป็นการเฉพาะโรงได้โดยต้องเสนอขออนุมัติจากกระทรวงศึกษาธิการ

3.2 หลักสูตรสามัญศึกษา

3.2.1 หลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้น พุทธศักราช 2524 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533) ใช้เวลาเรียน 3 ปี หรือ 6 ภาคเรียน

3.2.2 หลักสูตรมัธยมศึกษาตอนปลาย พุทธศักราช 2523 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533) ใช้เวลาเรียน 3 ปี หรือ 6 ภาคเรียน

3.2.3 หลักสูตรการศึกษานอกโรงเรียน ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น พุทธศักราช 2530 ใช้เวลาเรียนไม่น้อยกว่า 4 ภาคเรียน

โรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามที่สอนวิชาศาสนาอิสลามควบคู่กับวิชาสามัญโรงใดใช้หลักสูตรสามัญตามข้อ 3.2.1, 3.2.2 หรือ 3.2.3 จะต้องใช้หลักสูตรสอนศาสนาอิสลาม ตามข้อ 3.1.1, 3.1.2 หรือ 3.1.3 หรือหลักสูตรอื่นๆ ที่ได้รับอนุมัติจากกระทรวงศึกษาธิการ ดังนั้นนักเรียนที่เข้าเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น หรือชั้น ม.1 อาจจะเรียนศาสนาในระดับหลักสูตรอิสลามศึกษาตอนต้น (อิบตีดาอียะฮ์) ในชั้น 2 หรือชั้น 3 ก็ได้ ขึ้นอยู่กับความรู้พื้นฐานด้านศาสนาของนักเรียนแต่ละคน ถ้าเด็กนักเรียนไม่มีความรู้พื้นฐานทางศาสนาเลย ก็อาจจะเรียนเตรียมวิชาศานาก่อนก็มี²

¹ราชกิจจานุเบกษา. เล่มที่ 116 ตอนที่ 74 ก. วันที่ 19 สิงหาคม 2542, หน้า 18-19. ²สัมภาษณ์ อะหมัด หะบาแย, นักวิชาการศึกษา 8 (อ) สำนักพัฒนาการศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรมเขตการศึกษา 2 เมื่อวันที่ 25 มกราคม 2544 ณ สำนักพัฒนาการศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรมเขตการศึกษา 2

3.3 หลักสูตรบูรณาการ

เนื่องจากหลักสูตรตามข้อ 3.1 และ 3.2 เป็นหลักสูตรที่แยกจากกันระหว่างหลักสูตรสอนศาสนาอิสลามกับหลักสูตรสามัญศึกษา ดังนั้นกระทรวงศึกษาธิการจึงได้จัดทำหลักสูตรที่หลอมรวมวิชาศาสนาอิสลามและวิชาสามัญไว้ในหลักสูตรเดียวกันอีก 2 หลักสูตร คือ

3.3.1 หลักสูตรอิสลามศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้น พุทธศักราช 2535
ใช้เวลาเรียน 3 ปี หรือ 6 ภาคเรียน

3.3.2 หลักสูตรอิสลามศึกษา ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย พุทธศักราช 2535
ใช้เวลาเรียน 3 ปี หรือ 6 ภาคเรียน

หลักสูตรนี้จัดทำโดยผู้ทรงคุณวุฒิทางการศึกษาและผู้ทรงคุณวุฒิทางศาสนาอิสลาม หลักสูตรนี้เป็นหลักสูตรหลอมรวมหรือเรียกตามหลักวิชาการว่า หลักสูตรบูรณาการ นักเรียนที่เรียนหลักสูตรนี้ทุกคนถูกนับเป็นรายหัวเพื่อขอรับเงินจากรัฐทุกคน¹ หลักสูตรนี้นิยมใช้กันมากในปัจจุบัน

3.4 หลักสูตรวิชาชีพ

กระทรวงการศึกษาธิการเปิดโอกาสให้โรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามเปิดสอนวิชาชีพตามความพร้อมของโรงเรียน ทั้งนี้โรงเรียนต้องปฏิบัติตามระเบียบที่กำหนดและในการจัดการเรียนการสอนนั้น โรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม สามารถขออนุญาตทำการสอนระดับใดระดับหนึ่งหรือหลายระดับก็ได้ตามความพร้อมของโรงเรียนภายใต้ระเบียบที่กำหนด

จะเห็นได้ว่าแม้แต่โรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามจะขอเปิดสอนวิชาชีพระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ หรือ ปวช. ซึ่งหลายให้การสนับสนุนไม่ว่าจะเป็นศูนย์อำนวยการบริหารจังหวัดชายแดนภาคใต้ (ศอ.บต.) สำนักพัฒนาการศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรมเขตการศึกษา 2 และโรงเรียนหลายโรงก็มีความพร้อม และในที่สุดกระทรวงศึกษาก็อนุญาตให้โรงเรียนที่มีความพร้อมเปิดสอนระดับ ปวช. ได้แต่จนถึงขณะนี้ไม่มีโรงเรียนใดเปิดสอนระดับ ปวช. เลย เนื่องจากติดขัดเงื่อนไขที่ว่า ถ้าโรงเรียนใดเปิดสอนระดับ ปวช. แล้ว รัฐบาลจะตัดเงินอุดหนุนด้วยเหตุผลที่ว่าโรงเรียนเหล่านี้สามารถเลี้ยงตัวเองได้² อย่างไรก็ตามถึงแม้ว่าโรงเรียน

¹พิสุทธิ บุญเจริญ. เรื่องเดิม. หน้า 56.

²สัมภาษณ์ เจ๊ะฮูเซ็น เจ๊ะอุบง, หัวหน้าฝ่ายการศึกษา ศอ.บต. วัน เวลา และสถานที่เดียวกัน.

ไม่ได้เปิดสอนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) ก็ตาม การจัดการเรียนการสอนวิชาศาสนา และวิชาสามัญทำให้โรงเรียนต้องเปิดทำการสอนสัปดาห์ละ 6 วัน ๆ ละ ประมาณ 7 ชั่วโมง หรือ 9 คาบ¹

4. การอุดหนุน

กระทรวงศึกษาธิการได้ให้การอุดหนุนแก่โรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามเฉพาะในเขตการศึกษา 2, 3 และ 4 ดังนี้ คือ

4.1 การอุดหนุนด้านการเงิน เป็นการให้เงินอุดหนุนแก่โรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามที่สอนวิชาศาสนาและวิชาสามัญ ทั้งที่เป็นโรงเรียนตามมาตรา 15 (2) และ 15 (1) ที่มีคุณสมบัติครบถ้วนตามระเบียบที่เกี่ยวข้อง ส่วนโรงเรียนที่สอนศาสนาอย่างเดียวจะไม่ได้รับเงินอุดหนุน

4.2 การให้ข้าราชการครูไปช่วยสอนวิชาสามัญในโรงเรียนที่สอนวิชาศาสนาและวิชาสามัญทั้งมาตรา 15 (2) และ มาตรา 15 (1) มีจำนวนทั้งสิ้น 759 คน ตามตาราง

4.3 การให้สื่อการเรียนการสอนทั้งโรงเรียนที่สอนวิชาศาสนาอย่างเดียวและสอนวิชาศาสนาควบคู่กับวิชาสามัญ รายละเอียดตามตาราง

¹ กองโรงเรียนนโยบายพิเศษ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน. เรื่องเดิม.

ตารางที่ 13 แสดงจำนวนเงินอุดหนุนแก่โรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม ตามมาตรา 15 (1) ปีงบประมาณ 2543 (ตุลาคม 2542-เมษายน 2543) จำแนกเป็นรายจังหวัด

ที่	จังหวัด	จำนวน ร.ร. (โรง)	การอุดหนุน		รวมทั้งสิ้น
			เงิน (บาท)	สื่อการเรียน (บาท)	
1	ยะลา	17	99,316,872	56,849	99,373,721
2	ปัตตานี	26	90,067,049	83,087	90,150,136
3	นราธิวาส	18	7,381,588	69,968	7,451,556
4	สตูล	7	13,349,208	34,984	13,384,192
5	สงขลา	20	25,337,616	78,714	25,416,330
6	พัทลุง	2	1,050,024	73,119	1,063,143
7	นครศรีธรรมราช	3	13,496,992	73,119	13,510,111
8	ภูเก็ต	1	315,560	4,373	319,933
	รวมทั้งสิ้น	94	318,483,681	363,000	318,846,681

ที่มา : กองโรงเรียนนโยบายพิเศษ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน. เรื่องเดิม. หน้า 6.

จากตารางที่ 13 แสดงว่า สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน ได้ให้การอุดหนุนแก่โรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามตามมาตรา 15 (1) เขตการศึกษา 2, 3 และ 4 รวม 8 จังหวัด 94 โรงเรียน เป็นเงินทั้งสิ้น 318,846,681 บาท โดยจำแนกเป็นการให้เงินอุดหนุนจำนวน 318,483,681 บาท และสื่อการเรียนการสอนจำนวน 363,000 บาท เฉพาะในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ ยะลา ปัตตานี และนราธิวาส รวม 3 จังหวัด 61 โรงเรียน เป็นเงินทั้งสิ้น 196,975,413 บาท โดยจำแนกเป็นการให้เงินอุดหนุนจำนวน 196,765,479 บาท และสื่อการเรียนการสอน 209,904 บาท

ตารางที่ 14 แสดงจำนวนเงินอุดหนุนแก่โรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม มาตรา 15 (2)
ปีงบประมาณ 2543 จำแนกเป็นรายจังหวัด

ที่	จังหวัด(จำนวน ร.ร.)	เงินอุดหนุน				รวมทั้งสิ้น
		สมนาคุณ เจ้าของ	สมนาคุณ ครูสอน ศาสนา	พัฒนากิจการ ร.ร.	วัสดุ/อุปกรณ์	
1	ยะลา (8)	42,784	225,519	182,730	74,921	525,954
2	ปัตตานี (15)	90,823	768,432	677,601	136,220	1,673,076
3	นราธิวาส (19)	96,130	532,830	436,693	143,031	1,208,684
4	สตูล (2)	11,130	96,795	85,663	20,433	214,021
5	สงขลา (6)	30,000	171,726	141,724	40,866	384,316
6	พัทลุง (5)	27,283	201,218	173,934	20,433	422,868
7	นครศรีธรรมราช (1)	5,000	44,183	39,182	6,824	95,189
8	กระบี่ (1)	5,000	16,853	11,852	6,824	40,529
9	ระนอง (2)	10,000	52,728	42,727	13,622	119,077
10	พังงา (1)	5,949	59,495	53,546	6,826	125,816
	รวมทั้งสิ้น (60)	324,099	2,169,779	1,845,652	470,000	4,809,530

ที่มา : กองโรงเรียนนโยบายพิเศษ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน. เรื่องเดิม. หน้า 7.

จากตารางที่ 14 แสดงว่าสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชนได้ให้การอุดหนุน
แก่โรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม ตามมาตรา 15 (2) ซึ่งสอนวิชาศาสนาควบคู่วิชาสามัญ
ในเขตการศึกษา 2, 3 และ 4 รวม 10 จังหวัด 60 โรงเรียน เป็นเงินทั้งสิ้น 4,809,530 บาท
โดยจำแนกเป็น ดังนี้

1. เงินสมนาคุณเจ้าของผู้รับใบอนุญาต เป็นเงิน 324,099 บาท
2. เงินสมนาคุณครูสอนศาสนา เป็นเงิน 2,169,779 บาท
3. เงินพัฒนากิจการโรงเรียน เป็นเงิน 1,845,652 บาท
4. จัดสรรซื้อวัสดุอุปกรณ์ เป็นเงิน 470,000 บาท

เฉพาะในสามจังหวัดภาคใต้ คือ ยะลา ปัตตานี และนราธิวาส สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชนได้ให้การอุดหนุนแก่โรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามตามมาตรา 15 (2) ซึ่งสอนวิชาศาสนาควบคู่กับวิชาสามัญจำนวน 42 โรงเรียน เป็นเงินทั้งสิ้น 3,407,354 บาท โดยจำแนกได้ดังนี้

1. เงินสมนาคุณเจ้าของผู้รับใบอนุญาต เป็นเงิน 229,737 บาท
2. เงินสมนาคุณครูสอนศาสนา เป็นเงิน 1,526,781 บาท
3. เงินพัฒนากิจการโรงเรียน เป็นเงิน 1,297,024 บาท
4. จัดสรรสื่อวัสดุอุปกรณ์ เป็นเงิน 354,172 บาท

ตารางที่ 15 แสดงจำนวนโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม ซึ่งสอนศาสนาอย่างเดียว และได้รับเงินอุดหนุนสื่อการเรียนการสอน ปีงบประมาณ 2543 จำแนกรายจังหวัด

ที่	จังหวัด	จำนวน ร.ร. (โรง)	จำนวนเงินอุดหนุนสื่อฯ (บาท)	หมายเหตุ
1	ยะลา	32	118,336	
2	ปัตตานี	14	51,772	
3	นราธิวาส	99	366,140	
4	สงขลา	24	44,752	
		169	625,000	

ที่มา : กองโรงเรียนนโยบายพิเศษ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน. เรื่องเดิม. หน้า 8.

จากตารางที่ 15 แสดงว่าสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชนได้จัดสรรสื่อการเรียนการสอนแก่โรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามที่สอนวิชาศาสนาเพียงอย่างเดียวและมีคุณสมบัติถูกต้องครบถ้วนตามระเบียบและหลักเกณฑ์จำนวน 169 โรงเรียน เป็นเงินทั้งสิ้น 625,000 บาท เฉพาะในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ ยะลา ปัตตานี และนราธิวาส มีจำนวน 145 โรงเรียน เป็นเงินทั้งสิ้น 536,248 บาท

นอกจากการอุดหนุนดังกล่าวแล้ว สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน ยังมีเงินทุนหมุนเวียนเพื่อวิทยาคารสงเคราะห์ โรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามภาคใต้ สำหรับยืมเพื่อก่อสร้างและซ่อมแซมอาคาร ตั้งแต่ปีงบประมาณ 2532-2543 จำนวนเงิน 72,000,000 บาท ปัจจุบันยังมีเงินคงเหลือให้ยืม 25,280,866 บาท¹

ส่วนโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาซึ่งสอนศาสนาอย่างเดียวในจังหวัดอื่นๆ ไม่ได้รับการอุดหนุนแต่อย่างใดทั้งสิ้น²

จะเห็นได้ว่าการอุดหนุนเพื่อการเรียนการสอนโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามที่สอนเฉพาะวิชาศาสนาอย่างเดียวและอุดหนุนเฉพาะที่จังหวัดคือ ยะลา ปัตตานี นราธิวาส และสงขลา เท่านั้น ถือว่าเป็นปฏิบัติการเชิงจิตวิทยาสังคมก็ว่าได้ เพราะว่าโรงเรียนเหล่านี้มีอยู่มาก น่าจะให้การอุดหนุนทั้งหมด เพื่อความเป็นธรรมและขณะเดียวกันการอุดหนุนเพื่อวิทยาคารสงเคราะห์โรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามที่มีเงินเหลืออยู่ถึง 25,280,866 บาท ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากการกู้เงินดังกล่าว มีขั้นตอนมาก และต้องเสียดอกเบี้ย ซึ่งผิดกับหลักศาสนาอิสลาม แต่ถ้าไม่เสียดอกเบี้ยก็กำหนดวันจ่าย แต่ปัญหาอีกปัญหาหนึ่งคือ กู้ยาก³

นอกจากนี้กระทรวงศึกษาธิการได้ออกระเบียบกระทรวงศึกษาธิการ ว่าด้วยการอุดหนุนและส่งเสริมโรงเรียนเอกชนเป็นบัตรค่าเล่าเรียน (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2543 ซึ่งประกาศใช้ ณ วันที่ 28 ธันวาคม พ.ศ.2543 สรุปสาระสำคัญได้ดังนี้

ข้อ 10 ผู้รับใบอนุญาตโรงเรียน ซึ่งได้รับการอุดหนุนตามระเบียบนี้ ต้องปฏิบัติตามเงื่อนไข ดังต่อไปนี้

- (1) ประชุมคณะกรรมการอำนวยการเพื่อปฏิบัติให้เป็นไปตามระเบียบนี้
- (2) จัดให้มีครูครบทุกชั้นทุกระดับการศึกษาที่เปิดทำการสอนตามหลักเกณฑ์ที่สำนักงานกำหนด
- (3) นำเงินอุดหนุนที่ได้รับไปจ่ายเป็นเงินเดือนครู โดยผ่านระบบธนาคารเป็นรายบุคคล และเป็นค่าใช้จ่ายในการพัฒนาการเรียนการสอนเท่านั้น

¹ กองโรงเรียนนโยบายพิเศษ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน, เรื่องเดียวกัน

² เรื่องเดียวกัน

³ สัมภาษณ์ พิศุคติน บอตอ ผู้จัดการโรงเรียนดารุสสลาม วันที่ 19 พฤษภาคม 2540 ณ โรงเรียนดารุสสลาม โดยผู้วิจัย.

โรงเรียนที่เปิดสอนวิชาศาสนาควรวัดวิชาสามัญที่มีข้าราชการครูช่วยสอนอยู่ก่อนแล้ว ผู้รับใบอนุญาตต้องปรับลดจำนวนข้าราชการครูออกจากโรงเรียน หากโรงเรียนใดมีความจำเป็น ไม่สามารถปรับลดข้าราชการครูได้ ให้ปรับลดเงินอุดหนุนเป็นจำนวนเท่ากับเงินเดือนขั้นต้นของ ข้าราชการครูวุฒิปริญญาตรี ตามจำนวนข้าราชการครูที่ยังคงทำการช่วยสอนในโรงเรียนนั้น

สำหรับโรงเรียนที่เปิดสอนวิชาศาสนาควบคู่กับวิชาสามัญที่ยังไม่ปรับลดข้าราชการครู หรือปรับลดเงินอุดหนุนคืนสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชนตามระเบียบกระทรวง ศึกษาธิการว่าด้วยการอุดหนุนและส่งเสริมโรงเรียนเอกชน เป็นบัตรค่าเล่าเรียน พ.ศ.2539 ในช่วง ตั้งแต่วันที่ 1 พฤษภาคม 2542 ถึง 30 เมษายน 2543 ให้ผู้อนุญาตหักเงินอุดหนุนเพื่อผ่อนคืนเงิน ที่ค้างชำระตามจำนวนครูที่ทำการสอนในโรงเรียนตามอัตราที่กำหนดในวรรคสองโดยให้ผ่อน ชำระกันเป็นรายเดือนให้เสร็จสิ้นภายใน 1 ปี นับแต่วันที่ประกาศใช้ระเบียบนี้¹

จะเห็นได้ว่าระเบียบกระทรวงศึกษาธิการฉบับนี้ได้ออกมาเพื่อแก้ไขปัญหา 3 ประการ คือ

ประการแรก เป็นการบังคับ ผู้รับใบอนุญาตไปในตัวเพื่อจ่ายเงินเดือนครู เต็มตามวุฒิ โดยให้ผ่านระบบธนาคาร เพื่อป้องกันไม่ให้เจ้าหน้าที่การเงินของโรงเรียนหักเงินเดือนครูได้

ประการที่สอง เป็นการปฏิบัติตามเงื่อนไขที่ว่า เมื่อโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม ตามมาตรา 15 (2) ได้พัฒนา ปรับปรุงและแปรสภาพเป็นโรงเรียนตามมาตรา 15 (1) แล้วจะต้อง คืนข้าราชการครูที่ช่วยสอนในโรงเรียนนี้ทั้งหมดคืนให้กับสำนักงานคณะกรรมการการศึกษา เอกชน ภายใน 3 ปี ตั้งแต่ พ.ศ. 2539 – 2542 เพื่อที่จะได้ส่งข้าราชการเหล่านี้ไปสอนในโรงเรียน เอกชนสอนศาสนาอิสลาม ตามมาตรา 15 (2) ต่อไป ซึ่งปัญหานี้เป็นปัญหาที่เรื้อรังมานาน ระหว่างสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน อันเป็นกลไกของรัฐกับผู้รับใบอนุญาต

ประการที่สาม เป็นการบังคับให้โรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามที่ยังไม่ปรับลด ข้าราชการครูหรือปรับลดเงินอุดหนุนคืนสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชนตามระเบียบ กระทรวงศึกษาธิการ ว่าด้วยการอุดหนุนส่งเสริมโรงเรียนเอกชนเป็นบัตรค่าเล่าเรียน พ.ศ. 2539 ในช่วงตั้งแต่วันที่ 1 พฤษภาคม 2542 ถึง 30 เมษายน 2543 ให้ผู้อนุญาต* หักเงินอุดหนุน เพื่อผ่อนคืนเงินที่ค้างชำระตามจำนวนครูที่ทำการสอนในโรงเรียนตามอัตราปริญญาตรี โดยให้

ระเบียบกระทรวงศึกษาธิการ ว่าด้วยการอุดหนุนและส่งเสริมโรงเรียนเอกชน เป็นค่าบัตรเล่าเรียน (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2543, หน้า 1-2 (ขัดสำเนา)

*เลขาธิการ สำหรับกรุงเทพมหานคร หรือผู้ว่าราชการจังหวัด สำหรับจังหวัดอื่น

ผ่อนชำระเป็นรายเดือนให้เสร็จสิ้นภายใน 1 ปี แต่ระเบียบเก่า (ระเบียบการอุดหนุนส่งเสริมโรงเรียนเอกชนเป็นบัตรค่าเล่าเรียน พ.ศ. 2539) นั้นให้ปรับลดเงินอุดหนุนเป็นจำนวนเงินเท่ากับจำนวนเงินเดือนของข้าราชการครูซึ่งทำการสอนโรงเรียนนี้

6. ความศรัทธาของผู้ปกครองที่มีต่อโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม

ผู้ปกครองซึ่งเป็นชาวไทยมุสลิม มักจะนิยมส่งบุตรหลานของตนเข้าเรียนในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม โดยเฉพาะจังหวัดที่มีประชากรส่วนใหญ่นับถือศาสนาอิสลาม ดังรายละเอียดตามตาราง 14 และตาราง 15

ตารางที่ 16 เปรียบเทียบจำนวนนักเรียนที่จบ ป.6 เข้าศึกษาต่อ ม.1 ในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามกับโรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (ส.ป.ช.) และกรมสามัญศึกษา ปีการศึกษา 2543 จำแนกรายจังหวัด

ลำดับ ที่	จังหวัด	นักเรียนที่จบ ป.6 ปี 2542		นักเรียนที่ศึกษาต่อชั้น ม.1 ใน ร.ร.ของรัฐบาล		นักเรียนที่ศึกษาต่อใน ร.ร.เอกชน	
		ส.ป.ช.	สช.	ส.ป.ช.	กรม สามัญฯ	สอนศาสนา อิสลาม	สามัญ
1.	ยะลา	6,520	880	700	2,094	6,450	146
2.	ปัตตานี	9,159	-	1,015	2,409	6,183	-
3.	นราธิวาส	9,994	814	1,314	2,421	4,483	20
4.	สตูล	4,595	27	951	2,119	1,465	-
5.	สงขลา	14,495	3,796	2,054	10,533	2,157	2,156
6.	พัทลุง	7,237	-	1,612	5,885	1,163	-
7.	นครศรีธรรมราช	21,085	1,569	1,987	15,002	730	2,384
8.	ภูเก็ต	2,017	544	504	2,029	208	511
9.	ระนอง	2,150	-	791	1,369	95	ไม่มีร.ร.
10.	พังงา	3,367	379	1,002	2,185	38	เอกชนสามัญ
11.	กระบี่	6,931	778	1,536	3,883	303	ศึกษาในระดับ นี้

ที่มา : กองโรงเรียนนโยบายพิเศษ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน. เรื่องเดิม, หน้า 9

จากตารางที่ 16 แสดงว่าผู้ปกครองส่วนใหญ่ที่นับถือศาสนาอิสลามในจังหวัดยะลา บัตตานี และนราธิวาส นิยมส่งบุตรหลาน เข้าศึกษาต่อชั้น ม.1 ในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนา อิสลามมากกว่าโรงเรียนของรัฐที่สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (ส.ป.ช.) และสังกัดกรมสามัญศึกษาคิดเป็นร้อยละได้ดัง เรียนต่อม.1 สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ส.ป.ช. ร้อยละ 11.12 สังกัดกรมสามัญร้อยละ 25.42 และ โรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามร้อยละ 62.85 ถือว่ามากที่สุด แต่สำหรับจังหวัดอื่น ๆ จะเรียน ต่อ ม.1 ในโรงเรียนสังกัดกรมสามัญศึกษามากกว่าศึกษาต่อในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนา อิสลาม บางโรงเรียนในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม ชั้น ม.1 ต้องสอบเข้า เช่น โรงเรียน อัสตด็รกียะห์อิสลามมียะห์ มาวิเคราะห์ด้วย

ตารางที่ 17 เปรียบเทียบจำนวนนักเรียนที่จบ ม.3 เข้าศึกษาต่อชั้น ม.4 สายสามัญศึกษา ในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามกับโรงเรียนกรมสามัญศึกษา ปีการศึกษา 2543 จำแนกรายจังหวัด

ลำดับ ที่	จังหวัด	นักเรียนที่จบ ม.3 ปี 2542			นร.ศึกษาต่อ ม.4 ในร.ร.สศ.	นักเรียนที่ศึกษาต่อ ใน ร.ร.เอกชน	
		ส.ศ.	ส.ป.ช.	สช.		สอนศาสนา อิสลาม	สามัญ
1.	ยะลา	1,668	531	2,973	1,317	3,952	
2.	บัตตานี	2,780	602	6,155	1,656	3,722	
3.	นราธิวาส	2,893	817	2,814	1,680	2,421	
4.	สตูล	2,286	733	-	1,735	692	
5.	สงขลา	11,338	1,857	905	6,754	637	585
6.	พัทลุง	5,181	1,379	156	3,366	62	-
7.	นครศรีธรรมราช	16,611	3,831	3,414	9,159	506	1,003
8.	ภูเก็ต	2,250	465	318	1,430	-	18
9.	ระนอง	1,192	551	-	627		ไม่มีร.ร.
10.	พังงา	2,337	695	7	1,064		เอกชนที่เปิด
11.	กระบี่	3,769	883	246	2,004		สอนในระดับ ม.1

ที่มา : กองโรงเรียนนโยบายพิเศษ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน. เรื่องเดิม,
หน้า 10.

จากตารางที่ 17 แสดงว่าผู้ปกครองส่วนใหญ่ที่นับถือศาสนาอิสลามในจังหวัดยะลา ปัตตานี และนราธิวาส นิยมส่งบุตรหลานเข้าศึกษาต่อชั้น ม.4 ในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม คิดเป็นร้อยละ 68.45 และศึกษาต่อ ม.4 ในโรงเรียนสังกัดกรมสามัญศึกษา ร้อยละ 31.55 ซึ่งน้อยกว่านักเรียนที่เรียนต่อ ม.4 ในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม แต่สำหรับจังหวัดอื่น ๆ แล้ว นักเรียนจะเรียนต่อชั้น ม.4 ในโรงเรียนสังกัดกรมสามัญศึกษามากกว่าโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม

นอกจากนี้ก็ยังมมีปัญหาอีกปัญหาหนึ่ง คือ ปัญหาเกี่ยวกับยาเสพติด ในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม ซึ่งมีจำนวนที่เพิ่มขึ้น และข้าราชการบำนาญท่านหนึ่ง ซึ่งท่านเป็นผู้ดูแลอยู่กับการบำบัดรักษา พวกติดยาเสพติดมาตลอด ท่านให้ทัศนะว่า

“ปัญหาเสพติดเป็นปัญหา International เป็นปัญหาระหว่างประเทศทีเดียว ไม่ใช่เฉพาะประเทศไทย เมื่อเป็นปัญหาของประเทศทุกส่วนของราชการ ทุกส่วนของสังคมต้องมีส่วนร่วมรับผิดชอบทั้งหมด ผม (ดร.โมหัมมัด อัลตุลกาเดร์) ได้ศึกษาแล้ว อัตราการติดยาของเราน้อยกว่าทางภาคอื่น ทั้งนี้เนื่องจากความเข้มข้นทางศาสนา อัตราการติดยาเสพติดทั่วประเทศ 21 คน : 1,000 คน ในจังหวัดภาคใต้ตั้งแต่ ชุมพร ลงมาถึงนราธิวาส อัตรา 17 คน : 1,000 คน แต่เมื่อไปดูจำนวนผู้ติดยาเสพติดที่เป็นในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ แน่นอมนันมากเพราะในพื้นที่จังหวัดเหล่านี้มีผู้นับถือศาสนาอิสลามมาก แต่เมื่อเทียบกันทั่วประเทศแล้วที่นี้ก็ยังต่ำกว่า ในการติดยานั้นมันมีสาเหตุหลาย ๆ อย่าง ซึ่งจะเอาศาสนาช่วยอย่างเดียวไม่ได้ แต่ศาสนาก็ช่วยให้อัตราการติดยานั้นลดลงได้

อัตราการติดยาที่มันรวดเร็วขึ้น เพราะ

1. เราให้ข้อมูลกับผู้ปกครองช้าไป เดียวนี้ไอ้การรุกของคนขายยาเสพติดนี้มันมาถึงคอแล้ว พวกนี้มันรุกมากเพราะว่า ผลตอบแทนของการค้ายาเสพติดนี้มันสูงมาก ทำให้คนไม่แคร์บาป ผิดศีล อย่างไรก็ตามทั้งนั้นให้ได้เงินอย่างเดียว

2. ผู้ปกครองรัฐฯ ไม่เห็นที่จะป้องกันลูกหลานของเขา ข้าราชการก็ไม่มีเครื่องมือที่จะต่อสู้อย่างสุด ๆ รัฐให้งบมา 1 แสน 2 แสน ล้าน 2 ล้าน ในขณะที่เงินในวงการยาเสพติดเป็นล้าน พันล้านร้อยล้าน เพราะฉะนั้นอันนี้มันต้องเริ่มทำไปพร้อม ๆ กัน ตั้งแต่วันนี้ ทั้งในด้านการป้องกันการปราบปรามและการบำบัดรักษา ถ้าทางราชการไม่ทำ บ้านเมืองเศรษฐกิจพังยับเยิน เพราะยาเสพติด"¹

รัฐธรรมนูญกับสังคมนิยม

ก่อนปี 2540 รัฐธรรมนูญฉบับที่แล้วมา (ฉบับปี พ.ศ.2534) มีส่วนเกี่ยวข้องกับปัญหาสังคมนิยมในแต่ละด้านดังต่อไปนี้

1. ความเสมอภาคในทางกฎหมาย โดยรัฐธรรมนูญบัญญัติว่า ประเทศไทยจะต้องเป็นราชอาณาจักรอันเดียวกัน ไม่มีการแบ่งออกเป็นภาค โดยเงื่อนไขทางประชาชาติ หรือเหล่ากำเนิดหรือศาสนามาแบ่งแยก ซึ่งคนไทยทุกคนจะไม่มีวรรณะ ไม่มีอภิสิทธิ์ชน ไม่มีใครอ้างความเป็นเจ้าของประเทศ เพื่อลบล้างผู้แตกต่างไปจากตนว่าเป็นผู้อาศัย

2. ศาสนาประจำชาติ โดยรัฐธรรมนูญไม่มีการบัญญัติศาสนาใดเป็นศาสนาประจำชาติ แม้จะมีความพยายามจะบัญญัติศาสนาประจำชาติไว้ ในรัฐธรรมนูญ โดยกลุ่มบุคคลบางกลุ่มก็ตาม แม้รัฐธรรมนูญจะบัญญัติให้พระมหากษัตริย์จะต้องเป็นพุทธมามกะแต่พระองค์ก็ทรงเป็นองค์อัครศาสนูปถัมภก ซึ่งหมายถึงทรงอุปถัมภ์ทุกศาสนา

อย่างไรก็ตามถ้ามีการบัญญัติศาสนาประจำชาติขึ้นในรัฐธรรมนูญ ความเหลื่อมล้ำอันนำไปสู่ความแตกแยกระหว่างประชาชาติไทยจะเกิดขึ้นอย่างแน่นอนและความเหลื่อมล้ำเป็นศัตรูของความเสมอภาคซึ่งเป็นรากฐานของประชาธิปไตย

3. ด้านการศึกษา รัฐธรรมนูญบัญญัติเรื่องการศึกษาไว้ชัดเจนว่า รัฐจะต้องคุ้มครองเสรีภาพของบุคคลที่จะเลือกศึกษา ทั้งนี้เมื่อไม่ขัดต่อหน้าที่พลเมือง ไม่ขัดต่อกฎหมายว่าด้วยการศึกษาภาคบังคับ และกฎหมายว่าด้วยการจัดตั้งสถานศึกษา

¹สัมภาษณ์ โหม่มมัด อับดุลกาเดร์ วัน เวลา และสถานที่เดิม

การมีคุณธรรมและจริยธรรมของพลเมือง เป็นเป้าหมายหนึ่งในการพัฒนาพลเมือง อันเป็นแนวนโยบายแห่งรัฐที่จะพึงสนับสนุนและส่งเสริม และการจะมีคุณธรรมและจริยธรรมนั้น ต้องใช้กลไกการเรียนรู้หลักธรรมคำสอนของศาสนาเท่านั้น วิชาความรู้สาขาอื่นไม่ได้กำหนดเรื่อง คุณธรรมและจริยธรรม นอกจากความรู้ทางศาสนาเท่านั้น ดังนั้นการกำหนดหลักสูตรของการ เรียนรู้ด้วยวิชาศาสนา จึงเป็นหน้าที่ของรัฐอีกประการหนึ่ง

อิสลามศึกษาเป็นวิชาการที่รัฐได้ยอมรับ มีการอนุญาตให้จัดตั้งสถาบันการศึกษา ที่มีการสอนอิสลามศึกษาบูรณาการกับวิชาสามัญและวิชาชีพในระดับมัธยม สำหรับโรงเรียน เอกชนสอนศาสนาอิสลามและในระดับอุดมศึกษาสำหรับวิทยาลัยอิสลามศึกษา ของมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี

สำหรับโรงเรียนอิสลามวิทยาลัยแห่งประเทศไทยมีอิสลามศึกษาสัปดาห์ละ 5 คาบ นอกจากนี้รัฐสนับสนุนงบประมาณเป็นค่าตอบแทนแก่ที่เลี้ยงประจำศูนย์พัฒนา เด็กเล็ก กลุ่มก่อนวัยเรียนประจำมัสยิด ผ่านกรมการศาสนา และกรมการศาสนากำลังพิจารณา ที่จะให้ค่าตอบแทนแก่ครูสอนศาสนาอิสลามประจำมัสยิดในระดับพรีมูอิน/ ตาดีกา นอกจากนี้ รัฐยังให้ค่าตอบแทนแก่อิหม่ามและกำลังพิจารณาให้ค่าตอบแทนแก่คอบเต็บและบิหล่านในฐานะ ผู้สอนคุณธรรมและจริยธรรม

ส่วนงบประมาณของรัฐที่อุดหนุนกิจการของโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามก็ดี หรืองบประมาณของรัฐที่ใช้ในการดำเนินกิจการวิทยาลัยอิสลามหรืออื่น ๆ ที่กล่าวมาแล้วล้วนแต่ เป็นการพัฒนาพลเมืองของชาติ อันเป็นหน้าที่โดยตรงของรัฐทั้งสิ้น หาใช่แต่เป็นการเลือกปฏิบัติ แต่เฉพาะมุสลิมไม่แต่เป็นการให้ความเป็นธรรมแก่พลเมืองอย่างทั่วถึงทุกเหล้ากำเนิดและ ศาสนาที่บัญญัติในรัฐธรรมนูญนั่นเอง

อันที่จริงแล้วอิสลามศึกษานอกจากจะสอนให้พลเมืองมีคุณธรรมและจริยธรรมแล้วยังสอนในสาขาอื่นๆ ด้วย เช่น ภาษา ปรัชญา จิตวิทยา ประวัติศาสตร์ กฎหมายอิสลาม การที่รัฐ สนับสนุนอิสลามศึกษาจึงได้ประโยชน์สมบูรณ์ที่สุด เพราะหากพิจารณาประสานกับนโยบาย พัฒนาเศรษฐกิจสามฝ่ายไทย มาเลเซีย และอินโดนีเซีย ที่รัฐกำลังเตรียมการมาแล้วยิ่งเหมาะสม ที่สุดที่จะเน้นการพัฒนาอิสลามศึกษา โดยเฉพาะในพื้นที่จังหวัดภาคใต้ อันเป็นเป้าหมายของ

โครงการดังกล่าว และอีกประการหนึ่งควรจะแยกอิสลามศึกษาออกมาเป็นมหาวิทยาลัยอิสระ เพื่อการพัฒนาพลเมืองรองรับโครงการพัฒนาเศรษฐกิจด้วย¹

4. เกี่ยวกับศิลปวัฒนธรรม ศาสนา รัฐธรรมนูญในฐานะเป็นกฎหมายแม่บทของ บ้านเมือง ได้บัญญัติอย่างกว้างขวางรองรับทุกวัฒนธรรม จะเป็นวัฒนธรรมของศาสนาใดก็ตาม ภาษาเป็นส่วนหนึ่งของวัฒนธรรม วิถีชีวิตของมนุษย์ที่ดำเนินตามความเชื่อของตนเอง อันสืบทอดมาจากคนรุ่นก่อน ๆ ก็เป็นวัฒนธรรม ด้วยเหตุนี้การรักษาศิลปะ วัฒนธรรม ตามความมุ่งหมายของรัฐธรรมนูญ จึงต้องแยกแยะไปตามความเชื่อ ความศรัทธาของบุคคล จะยึดถือตามแบบแผนที่รัฐกำหนดขึ้นไม่ได้²

สำหรับทางด้านภาษามลายู เมื่อก่อนมีการตีความที่เกี่ยวข้อกับความมั่นคงของชาติ มีความหวาดระแวงว่าการพูดภาษามลายู อาจเป็นรหัสแห่งการแบ่งแยกดินแดน ความจริงภาษา เป็นส่วนหนึ่งของวัฒนธรรมซึ่งรัฐต้องคุ้มครอง แต่การปกครองสมัยนั้นกลับคิดไปอีกแบบหนึ่ง จึงทำให้สับสนและหวาดระแวงยิ่งขึ้น มาถึงยุคปัจจุบัน ความคลี่คลายของปัญหาดังกล่าว ได้ดำเนินมาสู่จุดที่น่าพอใจ ความหวาดระแวงค่อยๆ หดไป สิทธิประโยชน์ทางวัฒนธรรมของ พี่น้องมุสลิม รัฐเปิดกว้างขึ้น แม้จะมีบางพื้นที่จะยังปรากฏปัญหานี้ก็ตามแต่ก็เป็นปัญหาในระดับ ปฏิบัติการ มิใช่ปัญหาระดับบริหารหรือระดับนโยบาย³

ประเด็นที่เห็นเป็นรูปธรรม เช่น การแต่งอิญาบ สำหรับสถาบันการศึกษาและสถาบัน ราชการทั่วไป ยังมีบางส่วนที่ไม่ยอมเข้าใจ แม้กระทั่งในกรุงเทพมหานครเอง และในพื้นที่ ๆ อนุญาตก็ถือเป็นการอนุญาตอย่างไม่เป็นทางการ อย่างไรก็ตามในปัจจุบันนี้ได้มีการอนุญาต อย่างเป็นทางการแล้ว

¹วินัย สมะอุณ. รัฐธรรมนูญฉบับใหม่กับการคุ้มครองวัฒนธรรม. จัดพิมพ์โดย ศูนย์อนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรมและสิ่งแวดล้อม จังหวัดชายแดนภาคใต้ 5-6 เมษายน ณ โรงแรมชาลี อำเภอเมือง จังหวัดยะลา, หน้า 8-10

²วินัย สมะอุณ, เรื่องเดิม, หน้า 12.

³เรื่องเดียวกัน, หน้า 13.

รัฐธรรมนูญฉบับใหม่กับสังคมมุสลิม

รัฐธรรมนูญฉบับใหม่เป็นรัฐธรรมนูญแห่งพระราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 ได้ประกาศใช้เมื่อวันที่ 11 ตุลาคม พ.ศ.2540 รัฐธรรมนูญฉบับนี้จะเกี่ยวข้องกับสังคมมุสลิมดังนี้

1. สิทธิเสรีภาพในการนับถือศาสนา ได้แสดงเจตนารมณ์ที่จะให้สิทธิเสรีภาพ¹ ซึ่งบัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญว่า "บุคคลย่อมมีเสรีภาพบริบูรณ์ในการนับถือศาสนา นิกายของศาสนาหรือลัทธิในทางศาสนา และย่อมมีเสรีภาพในการปฏิบัติตามศาสนบัญญัติ หรือปฏิบัติพิธีกรรมตามความเชื่อถือของตน เมื่อไม่เป็นปฏิปักษ์ต่อหน้าที่พลเมือง และไม่เป็นการขัดต่อความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน

ในการใช้เสรีภาพดังกล่าวตามวรรคหนึ่งบุคคลย่อมได้รับความคุ้มครอง มิให้รัฐกระทำการใด ๆ อันเป็นการรบกวนสิทธิหรือเสียประโยชน์อันควร มีควรได้ เพราะเหตุที่ถือศาสนา นิกายของศาสนา ลัทธินิยมในทางศาสนาหรือปฏิบัติตามศาสนบัญญัติ หรือปฏิบัติพิธีกรรมตามความเชื่อถือแตกต่างจากบุคคลอื่น"² (มาตรา 38)

ในขณะเดียวกัน "รัฐต้องให้ความอุปถัมภ์และคุ้มครองพระพุทธศาสนาและศาสนาอื่น ส่งเสริมความเข้าใจอันดีและความสมานฉันท์ระหว่างศาสนิกชนของทุกศาสนา รวมทั้งสนับสนุนการนำหลักธรรมของศาสนามาใช้เพื่อเสริมสร้างคุณธรรมและพัฒนาคุณภาพชีวิต"³ (มาตรา 73)

2. การจำกัดเสรีภาพในด้านต่าง ๆ จะกระทำได้อีกโดยเหตุที่รัฐธรรมนูญอนุญาตไว้ และเท่าที่จำเป็น และจะต้องไม่กระทำต่อสาระสำคัญของสิทธิเสรีภาพ ปัญหาที่เคยประสบมา สำนักราชมนตรี โดยสภาความมั่นคงแห่งชาติยุคก่อน เคยให้ความเห็นกรณีการคุ้มครองเสรีภาพทางศาสนาว่า จะต้องเป็นไปตามกฎหมายด้วย ทั้ง ๆ ที่รัฐธรรมนูญไม่ได้ให้สิทธิแก่รัฐ

¹วินัย สมะอุ่น, เรื่องเดิม, หน้า 16.

²สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ กระทรวงศึกษาธิการ.

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540. (กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ศาสนา พิมพ์ครั้งที่ 1, 2540), หน้า 12-13.

³สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ กระทรวงศึกษาธิการ, เรื่องเดิม, หน้า 23.

ที่จะออกกฎหมายจำกัดสิทธิการนับถือศาสนาแต่อย่างใด กฎหมายอาญาที่เกี่ยวกับความผิดทางศาสนาที่รัฐออกบังคับใช้ก็เป็นการบัญญัติเพื่อคุ้มครองศาสนา มิใช่จำกัดเสรีภาพทางศาสนา¹

รัฐธรรมนูญฉบับใหม่บัญญัติไว้ว่า “ การจำกัดสิทธิและเสรีภาพของบุคคลที่รัฐธรรมนูญรับรองไว้จะกระทำมิได้ เว้นแต่โดยอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมายเฉพาะเพื่อการที่รัฐธรรมนูญนี้กำหนดไว้และเท่าที่จำเป็นเท่านั้น และจะกระทบกระเทือนสาระสำคัญของสิทธิและเสรีภาพนั้นมิได้

กฎหมายตามวรรคหนึ่ง ต้องมีผลใช้บังคับเป็นการทั่วไป และไม่มุ่งหมายให้ใช้บังคับแก่กรณีใดกรณีหนึ่ง หรือแก่บุคคลใดบุคคลหนึ่งเป็นการเจาะจง ทั้งต้องระบุบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญที่ให้อำนาจในการตรากฎหมายนั้นด้วย

บทบัญญัติวรรคหนึ่งและวรรคสองให้นำมาใช้บังคับกับกฎหรือข้อบังคับที่ออกโดยอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมายด้วย โดยอนุโลม”² (มาตรา 29)

3. การอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรมและร่วมจัดการทรัพยากรธรรมชาติ โดยให้สิทธิแก่ชุมชน เมื่อก่อนมีปัญหาที่กระทบต่อศิลปวัฒนธรรมบางประการ เช่น โรงเรียนของรัฐจะรณรงค์ให้นักเรียนอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรม เมื่อถึงวันลอยกระทงก็มีนักเรียนทำกระทงและสอนลอยกระทงโดยไม่สนใจชุมชนว่ายอมรับศิลปวัฒนธรรมแบบนี้หรือไม่ เมื่อบางชุมชนมุสลิมขัดขวางก็กล่าวหาประชาชนว่าไม่รักวัฒนธรรมไทย สร้างปัญหาทางจิตใจอย่างมากและอีกประการหนึ่งศิลปวัฒนธรรมเป็นของชุมชน รัฐจะไปก้าวก่ายไม่ได้³ สำหรับเรื่องนี้รัฐธรรมนูญฉบับใหม่จะให้ชุมชนท้องถิ่นอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรมเอง ดังที่บัญญัติไว้ว่า “บุคคลซึ่งรวมกันเป็นชุมชนท้องถิ่นดั้งเดิม ย่อมมีสิทธิอนุรักษ์หรือฟื้นฟูจารีตประเพณี ภูมิปัญญาท้องถิ่น ศิลปะหรือวัฒนธรรมอันดีของท้องถิ่นและของชาติ และมีส่วนร่วมในการจัดการการบำรุงรักษาและการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อมอย่างสมดุล และยั่งยืน”⁴ (มาตรา 46)

¹วินัย สมะอุ่น, เรื่องเดิม, หน้า 16.

²สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ กระทรวงศึกษาธิการ, เรื่องเดิม, หน้า 10.

³วินัย สมะอุ่น, เรื่องเดิม, หน้า 16.

⁴สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ กระทรวงศึกษาธิการ, เรื่องเดิม, หน้า 15.

4. การกระจายอำนาจสู่ท้องถิ่น พยายามที่จะให้การกระจายอำนาจไปยังท้องถิ่น อย่างเป็นรูปธรรมชัดเจน โดยคนท้องถิ่นมีอำนาจในรูปของสภาท้องถิ่น มีการเพิ่มศักยภาพทางการคลัง การบริหารบุคคล และการบริหารกิจการท้องถิ่น ให้ท้องถิ่นตัดสินใจได้เอง ซึ่งสอดคล้องกับข้อเสนอดั้งเดิมของผู้นำมุสลิมใน 4 จังหวัดชายแดนภาคใต้ อันแสดงถึงวิสัยทัศน์ของผู้นำมุสลิมในอดีตว่า นำหน้าระบบราชการหลายทศวรรษ

จะเห็นได้ว่าในปัจจุบันนี้ สมาชิกในสภาต่างๆ มีผู้แทนจากชาวไทยมุสลิมที่เข้าไปมีส่วนร่วมอยู่มากแล้ว จากสภาระดับท้องถิ่น ซึ่งมุสลิมมีจำนวนเพิ่มขึ้น เช่น สจ. สท. สมาชิก อบต. และสภาระดับชาติ เช่น สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภาเป็นการเข้ามามีส่วนร่วมตามกระบวนการประชาธิปไตย อย่างมีเกียรติ ตามโอกาสที่รัฐธรรมนูญเปิดไว้ให้

การกระจายอำนาจทางการศึกษาให้ท้องถิ่นตัดสินใจเองได้ ก็เป็นประเด็นหนึ่งที่ผู้นำมุสลิมเสนอมานานแล้ว แต่รัฐไม่สนใจที่จะสนองตอบจนต้องขัดแย้งมาเป็นเวลานาน จนถึงปัจจุบันสถานการณ์ดีขึ้น อิสลามศึกษาได้รับการยอมรับเป็นหมวดวิชาหนึ่งของรัฐ และให้จัดสอนในโรงเรียนร่วมกับหลักสูตรสามัญและวิชาชีพ

อันที่จริงแล้วควรพัฒนาอิสลามศึกษาถึงระดับขั้นปริญญาตรี โท และเอก ในระดับสากล เทียบเท่ากับต่างประเทศ อันช่วยให้ลดความสิ้นเปลืองที่จะต้องเดินทางไปศึกษาต่างประเทศ พื้นที่จังหวัดภาคใต้ซึ่งชาวไทยมุสลิมมีจำนวนมากที่สุดในประเทศ รัฐควรจัดตั้งให้มีมหาวิทยาลัยอิสลามอิสระ อันจักเชิดชูเกียรติภูมิของประเทศ ยกกระดับประชาชนในพื้นที่ขึ้นมาอีกระดับหนึ่งเท่าเทียมกับประชาชนประเทศอื่น¹

อย่างไรก็ตามรัฐธรรมนูญฉบับปัจจุบันก็ได้จัดให้มีในส่วนนี้อยู่แล้ว "องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ย่อมมีหน้าที่บำรุงรักษา ศิลปะ จารีตประเพณี ภูมิปัญญาท้องถิ่น หรือวัฒนธรรมอันดีงามของท้องถิ่น

องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นย่อมมีสิทธิที่จะจัดการศึกษาอบรมและการฝึกอาชีพ ตามความเหมาะสมและความต้องการภายในท้องถิ่นนั้น และเข้าไปมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาอบรมของรัฐ แต่ต้องไม่ขัดต่อมาตรา 43 และมาตรา 83

¹วินัย สมะฮะฮูน, เรื่องเดิม, หน้า 16-17.

การจัดการศึกษาอบรมภายในท้องถิ่น ตามวรรคสององค์ประกอบสองส่วนท้องถิ่น ต้องคำนึงการบำรุงรักษาศิลปะ จารีตประเพณี ภูมิปัญญาท้องถิ่น และวัฒนธรรมอันดีของท้องถิ่นด้วย"¹ (มาตรา 289)

5. ด้านกระบวนการยุติธรรม คงยึดตามหลักการของรัฐธรรมนุญเดิม ๆ มีการตั้งศาลปกครอง ศาลยุติธรรม ศาลรัฐธรรมนูญ เพื่อเป็นกลไกตรวจสอบการใช้อำนาจอรัฐ สำหรับในสังคมมุสลิม คดีอาญาหรือแพ่งโดยทั่วไปคงปฏิบัติตามกฎหมายทั่วไป ยกเว้นบางกรณีที่มีกฎหมายพิเศษ นั่นคือ คดีความเกี่ยวกับครอบครัวและมรดก คือ กฎหมายอิสลามในสี่จังหวัดภาคใต้โดยมีดาโต๊ะยุติธรรมเป็นผู้ตัดสินคดี²

รัฐธรรมนูญฉบับใหม่กับการจัดการศึกษาในปัจจุบัน

การจัดการศึกษาในสังคมไทยได้เปลี่ยนแปลงอีกครั้งหนึ่งภายใต้กระแสรัฐธรรมนูญแห่งพระราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2540 ซึ่งเป็น "กฎหมายแม่" ได้ประกาศใช้เมื่อวันที่ 11 ตุลาคม 2540 ส่งผลให้เกิด "กฎหมายลูก" ที่เป็นครรลองสู่การปฏิรูปสังคมไทยหลายฉบับ³

โดยรัฐธรรมนูญฯ ในหมวด 5 แนวนโยบายพื้นฐาน ตามมาตรา 81 ความว่า รัฐต้องจัดการศึกษาอบรมให้เกิดความรู้คู่คุณธรรม จัดให้มีกฎหมายเกี่ยวกับการศึกษาแห่งชาติ ปรับปรุงการศึกษาให้สอดคล้องกับความเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจและสังคม สร้างเสริมความรู้และปลูกฝังจิตสำนึกที่ต้องการเกี่ยวกับทางเศรษฐกิจและสังคม สร้างเสริมความรู้และปลูกฝังจิตสำนึกที่ต้องการเกี่ยวกับการเมืองการปกครองในระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข สนับสนุนการค้นคว้า วิจัย ในศิลปวิทยาการต่างๆ เร่งรัดพัฒนาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี เพื่อพัฒนาประเทศ พัฒนาวิชาชีพครู และส่งเสริมภูมิปัญญาท้องถิ่น ศิลปะและ

¹สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ กระทรวงศึกษาธิการ, เรื่องเดิม, หน้า 116.

²วินัย สมะอุ่น, เรื่องเดิม, หน้า 17.

³สมโชติ อ๋องสกุล, "ครูไทยในกระแสปฏิรูปการเมือง-การศึกษา". เอกสารประกอบการบรรยายในการสัมมนานักศึกษามัธยมศึกษาปีที่ 1 คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ณ ห้องทองกวาว สำนักบริการวิชาการ.

วัฒนธรรมของชาติ¹ ได้ทำให้เกิดกฎหมายลูกที่เป็นกฎหมายเพื่อปฏิรูปการศึกษาคือพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงลงพระปรมาภิไธย เมื่อ 14 สิงหาคม 2542 ประกาศในราชกิจจานุเบกษา เล่มที่ 116 ตอนที่ 74ก วันที่ 19 สิงหาคม 2542 มีผลบังคับใช้ตั้งแต่ 20 สิงหาคม 2542

และในทำนองเดียวกันโดยรัฐธรรมนูญฯ หมวด 9 ว่าด้วยการปกครองส่วนท้องถิ่น มาตรา 289 ที่ว่า องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นย่อมมีหน้าที่บำรุงรักษา ศิลปะ จารีตประเพณี ภูมิปัญญาท้องถิ่นหรือวัฒนธรรมอันดีของท้องถิ่น

องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น ย่อมมีสิทธิที่จะจัดการศึกษาอบรมและการฝึกอาชีพ ตามความเหมาะสมและความต้องการภายในท้องถิ่นนั้น และเข้าไปมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาอบรมของรัฐ แต่ต้องไม่ขัดต่อมาตรา 43 และมาตรา 81 ทั้งนี้คาบที่กฎหมายบัญญัติ

การจัดการศึกษาอบรมภายในท้องถิ่นตามวรรคสอง องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นต้องคำนึงถึงการบำรุงรักษา ศิลปะ จารีตประเพณี ภูมิปัญญาท้องถิ่น และวัฒนธรรมอันดีของท้องถิ่นด้วย² ทำให้เกิดกฎหมายลูกที่มาเกี่ยวข้องกับการศึกษาอีกฉบับคือ พระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2542 พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงลงพระปรมาภิไธย เมื่อ 11 พฤศจิกายน 2542 ประกาศในราชกิจจานุเบกษา เล่ม 116 ตอนที่ 114ก วันที่ 17 พฤศจิกายน 2542 ซึ่งพระราชบัญญัติฉบับนี้ ส่งผลกระทบต่อ การดำเนินการตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ทำให้องค์กรครูก่อปฏิริยาอีกครั้ง ตั้งแต่ พ.ศ. 2543 เป็นต้นมา เนื่องจากครูเป็นห่วงว่าการกระจายอำนาจตามแนวทางที่กำหนดในพระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2542 จะนำไปสู่

1. การทำลายเอกภาพทางการศึกษา
2. จะทำลายวิชาชีพของศาสตร์ทางการศึกษา
3. จะทำลายคุณภาพและมาตรฐานการศึกษา

¹สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ กระทรวงศึกษาธิการ, เรื่องเดิม, หน้า 25.

²สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ กระทรวงศึกษาธิการ, เรื่องเดิม, หน้า 116.

4. จะทำลายประสิทธิภาพการจั้ดบริการทางการศึกษาและท้ายสุดคือ

5. การนำไปสู่การบริหารที่ไม่โปร่งใสและไม่รับผิดชอบ

ครูมองเห็นว่าความสำคัญของการสร้างเอกภาพทางการศึกษาให้มีความเป็นเอกภาพทางนโยบาย ทิศทาง และมาตรฐานการศึกษา ครูรู้และตระหนักดีว่าการศึกษาคือเครื่องมือที่สำคัญที่สุดที่จะร้อยรัดความรู้สึกของคนไทยให้เป็นหนึ่ง¹ พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 จึงได้รวมกระทรวงหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาทุกระดับเป็นกระทรวงเดียว เรียกว่า กระทรวงการศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม² ดังนั้นการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นก็เท่ากับเป็นการนำหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาไปสังกัดกระทรวงมหาดไทยบางส่วนทำให้ขาดเอกภาพในการจัดการศึกษา

ครูเป็นห่วงว่า ศาสตร์ทางการศึกษาจะถูกทำลาย เมื่อมีการกระจายอำนาจตามพระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2542 แล้วองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจะไม่ให้ความสำคัญและไม่ใส่ใจกับการวิจัยทางการบริหารการศึกษา การวิจัยในชั้นเรียน การวิจัยเกี่ยวกับจิตวิทยาการเรียนรู้ การวิจัยเกี่ยวกับการเรียนรายบุคคล การเรียนแบบแข่งขัน การเรียนแบบร่วมแรงร่วมใจ การเรียนแบบบูรณาการ และการวิจัยทดลองการนิเทศในรูปแบบต่าง ๆ แต่จะให้ความสำคัญกับการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานในสถานศึกษามากกว่า เมื่อไม่ให้ความสำคัญกับการวิจัยเช่นนี้ ศาสตร์ทางการศึกษา จะได้รับการพัฒนาให้เป็นวิชาชีพชั้นสูงอยู่อีกหรือ

คุณภาพและมาตรฐานผู้เรียนจะไม่ได้รับความสนใจจากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ทั้งนี้เนื่องจากภารกิจตามกฎหมายขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีมากถึง 31 ด้าน กล่าวได้ว่าผู้บริหารระดับสูงขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ซึ่งเลือกตั้งเข้ามาตามวาระ จะไม่สนใจเรื่องคุณภาพการเรียนการสอน แต่จะให้ความสำคัญกับการบริหารงานบุคคลและงบประมาณมากกว่าอย่างอื่น

¹เดลินิวส์. 31 มกราคม 2544, หน้า 8.

²พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 มาตรา 4.

สำหรับเรื่องประสิทธิภาพการจัดการศึกษาเป็นห่วงว่า การกระจายอำนาจตามแนวทางที่กำหนดในพระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนกระจายอำนาจให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2542 จะนำไปสู่การประหยัดคน ประหยัดเงินและประหยัดเวลา เนื่องจากจะมีหน่วยงานที่รับผิดชอบในการจัดการศึกษาขององค์กรการปกครองส่วนท้องถิ่นเกิดขึ้นหลายพันหน่วย ความซับซ้อนและซ้ำซ้อนในการบริหารจะเกิดขึ้นจะใช้จ่ายเงินทำงานเรื่องเดียวกันมากขึ้น จะเพิ่มขึ้นขั้นตอนการบริหารมากขึ้น และจะเสียเวลาอันเกิดจากความซ้ำซ้อนและซับซ้อนเหล่านี้

ส่วนเรื่องความรับผิดชอบและความโปร่งใสในการบริหารประสบการณ์ในอดีตและสิ่งที่ตกเป็นข่าวเกี่ยวกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในปัจจุบัน ทำให้ครูส่วนใหญ่เป็นกังวลและความเคลงว่าองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ซึ่งมีอยู่หลายพันแห่งในปัจจุบันจะรักษาหรือสร้าง ความโปร่งใส และความรับผิดชอบในการบริหารสถานศึกษา ซึ่งเป็นแหล่งพุ่มพักและหล่อหลอมเยาวชนได้ดีหรือ

ประเทศที่ประสบความสำเร็จในการกระจายอำนาจ มักเป็น

1. ประเทศที่คนในประเทศมีคุณภาพสูง (มีการศึกษาดี)
 2. เป็นประเทศที่กระจายอำนาจการเก็บภาษีให้แก่หน่วยงานที่รับเอาอำนาจที่ถูกกระจายออกไปและประชาชนก็รู้ว่าเขาเสียภาษีเพื่อภารกิจนั้น ๆ และ
 3. มีกลไกการตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐที่มีประสิทธิผล
- ความสำเร็จและความล้มเหลวของหลายประเทศ ทั้งในลาติน อเมริกา ออสเตรเลีย และ เอเชีย ที่เคยมีการกระจายอำนาจแบบสุดโต่ง ปัจจุบันก็เริ่มรวมศูนย์อำนาจหลายเรื่องกลับคืนมา โดยเฉพาะมีส่วนที่เกี่ยวกับการศึกษารวมอยู่ด้วย

ส่วนกฎหมายด้านการบริหารองค์กรอิสลาม เป็นเพียงกฎหมายเกี่ยวกับการบริหารองค์กรซึ่งมี "มัสยิด" เป็นองค์กรที่สำคัญ ในฐานะที่มัสยิดเป็นสถาบันศาสนาที่มีทรัพย์สินและมี คณะผู้ดูแล จึงต้องออกกฎหมายรับรองให้มีฐานะเป็นนิติบุคคล มิฉะนั้นจะกลายเป็นกรณี ยึดครองทรัพย์สินโดยมิชอบ และมีการปฏิบัติงานที่ขาดระบบ ทำให้สังคมมุสลิมเกิดปัญหา ขัดแย้ง และหาข้อยุติไม่ได้¹

¹เรื่องเดียวกัน.

มัสยิดกระจายอยู่ทั่วประเทศเกือบ 3,000 แห่ง การปฏิบัติงานของมัสยิดต่าง ๆ ต้องมีผู้กำกับดูแลอย่างเป็นระบบ จึงจัดตั้งคณะกรรมการอิสลามประจำจังหวัด คณะกรรมการกลางอิสลามแห่งประเทศไทย ทำหน้าที่นั้นโดยมีจุฬาราชมนตรี เป็นประมุขฝ่ายอิสลาม

กฎหมายบริหารองค์กรฉบับนี้ที่จริงมีการใช้อำนาจของคณะกรรมการอิสลามในระดับต่าง ๆ เพื่อการแต่งตั้งและถอดถอน เช่น คณะกรรมการมัสยิด มีอำนาจให้รับบุคคลเข้าเป็นสัปบุรุษประจำมัสยิด และมีอำนาจถอนชื่อสัปบุรุษออกจากทะเบียนสัปบุรุษ คณะกรรมการอิสลามประจำจังหวัดมีอำนาจแต่งตั้งและถอดถอนกรรมการมัสยิด เป็นต้น เป็นการใช้อำนาจในรูปของคณะกรรมการมิใช่การใช้อำนาจของพนักงานเจ้าหน้าที่ตามแบบราชการทั่วไป¹

กฎหมายที่มุ่งด้านส่งเสริม คือ พระราชบัญญัติส่งเสริมกิจการฮัจย์ ซึ่งบัญญัติสาระอันเกี่ยวกับการส่งเสริม และคุ้มครองประชาชนมุสลิมในการเดินทางไปประกอบพิธีฮัจย์ ณ นครเมกกะ ประเทศซาอุดีอาระเบีย

จะเห็นได้ว่ารัฐธรรมนูญนั้นจะต้องบัญญัติข้อความกว้าง ๆ โดยไม่กำหนดรายละเอียด ถ้ากำหนดรายละเอียดจะเป็นกฎหมาย “ลูก” เช่น พระราชบัญญัติ

6. การแสดงความคิดเห็นต่อสาธารณะ เพื่อเรียกร้องสิทธิทางศาสนาและวัฒนธรรม และการเผยแพร่ จากการพูดแสดงความคิดเห็นทางศาสนาในที่ชุมชนต่าง ๆ จนถึงการชุมนุมโดยสงบ เช่น การชุมนุมเพื่อเรียกร้องให้รัฐอนุญาตให้แต่งชุดฮิญาบ การชุมนุมเพื่อแสดงความไม่เห็นด้วยที่จะติดตั้งรูปปั้นเศาะพในโรงเรียนที่มีนักเรียนเป็นมุสลิม การชุมนุมประท้วงกรณีดูถูกศาสนาโดยหนังสือพิมพ์บางฉบับ เป็นต้น

แสดงว่าข้อเรียกร้องต่างๆ ในอดีต ยังไม่เป็นที่ขัดต่อระบอบประชาธิปไตยเลย ไม่ว่าจะข้อเรียกร้องในยุคปกครองของจอมพล ป. พิบูลสงคราม ที่เน้นชาตินิยม หรือยุคปัจจุบันในสองทศวรรษที่ผ่านมา การแสดงออกเช่นนี้เป็นสิทธิอันชอบธรรมที่รัฐธรรมนูญปัจจุบันคุ้มครองอยู่² และรัฐธรรมนูญฉบับใหม่ก็ไม่ได้รื้อถอนสิทธิดังกล่าว โดยได้บัญญัติไว้ ดังนี้

¹วินัย สมะมะฮูน, เรื่องเดิม, หน้า 18.

²เรื่องเดียวกัน, หน้า 18-19.

“บุคคลย่อมมีเสรีภาพในการชุมนุมโดยสงบและปราศจากอาวุธการจำกัดเสรีภาพตามวรรคหนึ่งจะกระทำมิได้ เว้นแต่โดยอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมายเฉพาะในกรณีการชุมนุมสาธารณะและเพื่อคุ้มครองความสะดวกของประชาชนที่จะใช้ที่สาธารณะหรือเพื่อรักษาความสงบเรียบร้อยในระหว่างเวลาที่ประเทศอยู่ในภาวะการสงคราม หรือในระหว่างเวลาที่มีประกาศสถานการณ์ฉุกเฉิน หรือประกาศใช้กฎอัยการศึก”¹ (มาตรา 44)

จะเห็นได้ว่ารัฐธรรมนูญฉบับปัจจุบัน บทบัญญัติทางด้านการคุ้มครองวัฒนธรรมมีความสมบูรณ์ในตัวเองอยู่แล้ว ซึ่งหากจะคงรักษาหลักการเดิมไว้ ก็จะไม่กระทบกระเทือนต่อสิทธิทางวัฒนธรรมของชาวไทยมุสลิมอยู่แล้ว แต่ปัญหาที่เกิดขึ้นจริงๆ เป็นปัญหาในฝ่ายปฏิบัติมากกว่า

สำหรับรัฐธรรมนูญฉบับใหม่นั้นก็ยังคงรักษาหลักการเดิม และได้คุ้มครองสิทธิทางวัฒนธรรมเป็นอย่างดี เหตุการณ์ต่าง ๆ ในสังคมมุสลิมที่กล่าวมานั้นจะเห็นได้ว่า ปัญหาต่าง ๆ มาจากการปฏิบัติของเจ้าหน้าที่รัฐที่ยึดมั่นในความคิดส่วนตัวมากกว่าจะคำนึงถึงหลักการแห่งรัฐธรรมนูญ กฎระเบียบต่าง ๆ ที่ออกบังคับใช้โดยหน่วยงานรัฐได้กำหนดตามความเคยชินกับวัฒนธรรมศาสนาที่ตนนับถือ ไม่ได้คิดถึงกลุ่มอื่นที่เขามีวัฒนธรรมแตกต่าง และข้อเรียกร้องต่าง ๆ ที่ผ่านมาเป็นข้อเรียกร้องทางวัฒนธรรมทั้งสิ้น ส่วนการเรียกร้องที่ผิดต่อระบอบการปกครองประเทศ ยังไม่เคยมีใครเรียกร้องเลย เช่น เรียกร้องจะขอแบ่งแยกดินแดนหรือเรียกร้องจะขอปกครองประเทศด้วยระบอบการปกครองอื่น²

กฎหมายลูกที่ใช้กับองค์กรมุสลิม คือ พระราชบัญญัติการบริหารองค์กรศาสนาอิสลาม พ.ศ. 2540 ได้เริ่มใช้ตั้งแต่วันที่ 17 ตุลาคม พ.ศ. 2540 ซึ่งพระราชบัญญัตินี้แบ่งเป็น 5 หมวด กับบทเฉพาะกาล ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับมัสยิดมีดังนี้

“มัสยิด” หมายความว่า สถานที่ซึ่งมุสลิมใช้ประกอบศาสนกิจโดยจะต้องละหมาดวันศุกร์เป็นปกติ และเป็นสถานที่สอนศาสนาอิสลามอีกด้วย

“สัปบุรุษประจำมัสยิด” หมายความว่า มุสลิมที่คณะกรรมการประจำมัสยิดมีมติรับเข้าเป็นสัปบุรุษประจำมัสยิด และมีชื่ออยู่ในทะเบียนสัปบุรุษประจำมัสยิด แต่ผู้นั้นจะเป็นสัปบุรุษเกินกว่าหนึ่งมัสยิดในเวลาเดียวกันไม่ได้

¹สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ กระทรวงศึกษาธิการ, เรื่องเดิม, หน้า 15.

²วินัย สะมะฮูน, เรื่องเดิม, หน้า 19.

"อิหม่าม" หมายความว่า ผู้นำศาสนาอิสลามประจำมัสยิด

"คอเต็บ" หมายความว่า ผู้แสดงธรรมประจำมัสยิด

"บิหลัน" หมายความว่า ผู้ประกาศเชิญชวนให้มุสลิมปฏิบัติศาสนกิจตามเวลา

(มาตรา 4)

ให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยและรัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ รักษาการตามพระราชบัญญัตินี้ และให้มีอำนาจแต่งตั้งพนักงานเจ้าหน้าที่กับออกกฎกระทรวง ระเบียบ ประกาศ และคำสั่ง เพื่อปฏิบัติการตามพระราชบัญญัตินี้ ในส่วนที่เกี่ยวกับอำนาจหน้าที่ ของแต่ละกระทรวง¹ (มาตรา 5)

การจัดตั้งและการเลิกมัสยิด

1. การสร้าง การจัดตั้ง การย้าย การรวม การเลิก และการจดทะเบียนมัสยิดให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กำหนดไว้ในกฎกระทรวง

การจัดตั้ง การรวมและการเลิกมัสยิด ให้ประกาศในราชกิจจานุเบกษา (มาตรา 12)

2. ให้มัสยิดที่ได้จดทะเบียนจัดตั้งต่อพนักงานเจ้าหน้าที่แล้วมีฐานะเป็นนิติบุคคล โดยให้คณะกรรมการอิสลามประจำมัสยิดเป็นผู้แทนของมัสยิดในกิจการที่เกี่ยวกับบุคคล ภายนอก เพื่อการนี้คณะกรรมการอิสลามประจำมัสยิดอาจมอบหมายให้กรรมการคนหนึ่งหรือหลายคนทำการแทนก็ได้ (มาตรา 13)

3. มัสยิดที่เป็นนิติบุคคล อาจเลิกได้โดยการจดทะเบียนเลิกมัสยิดต่อพนักงานเจ้าหน้าที่

บรรดาทรัพย์สินของมัสยิดที่เลิกตามวรรคหนึ่งให้โอนไปยังมัสยิดที่เป็นนิติบุคคลที่อยู่ใกล้ที่สุด ถ้าไม่อาจทำได้ให้โอนไปยังมัสยิดที่เป็นนิติบุคคลที่อยู่ในลำดับถัดไป เว้นแต่เป็นทรัพย์สินที่ได้มาโดยมีผู้อุทิศให้และผู้อุทิศให้ได้แสดงเจตนาไว้เป็นอย่างอื่น (มาตรา 14)

4. มัสยิดที่ได้จดทะเบียนแล้วให้ดำเนินการคัดเลือกกรรมการอิสลามประจำมัสยิดตามหมวด 5 ภายในเก้าสิบวัน นับแต่วันจดทะเบียน² (มาตรา 15)

¹ธีระพล อรุณะกสิกร และคณะ (รวบรวม). พระราชบัญญัติการบริหารองค์กรศาสนาอิสลาม พ.ศ.2540. (กรุงเทพฯ: บริษัทสำนักพิมพ์วิญญูชน จำกัด, 2542), หน้า 8-9.

²ธีระพล อรุณะกสิกร และคณะ. เรื่องเดิม. หน้า 12-13.

คณะกรรมการอิสลามประจำมัสยิด

1. ให้มีคณะกรรมการอิสลามประจำมัสยิดคณะหนึ่ง ประกอบด้วย

- 1) อิหม่าม เป็นประธานกรรมการ
- 2) คอเต็บ เป็นรองประธานกรรมการ
- 3) บิหลัน เป็นรองประธานกรรมการ
- 4) กรรมการอื่น ตามจำนวนที่ที่ประชุมสัจปุระประจำมัสยิดนั้นกำหนดจำนวน

ไม่น้อยกว่าหกคนแต่ไม่เกินสิบสองคน

ให้สัจปุระประจำมัสยิด ซึ่งมีอายุตั้งแต่สิบห้าปีบริบูรณ์ขึ้นไป ประชุมกันคัดเลือกผู้ดำรงตำแหน่งตามวรรคหนึ่ง

ให้คณะกรรมการอิสลามประจำมัสยิดเลือกกรรมการตาม (4) เป็นเลขานุการหนึ่งคน นายทะเบียนหนึ่งคน เทรญญิกหนึ่งคนและตำแหน่งอื่นตามความจำเป็น

ให้ประธานกรรมการอิสลามประจำจังหวัด หรือกรรมการอิสลามประจำจังหวัดที่ได้รับมอบหมายจากประธานกรรมการอิสลามประจำจังหวัดเป็นประธานในที่ประชุมสัจปุระประจำมัสยิด เพื่อดำเนินการคัดเลือกกรรมการอิสลามประจำมัสยิด แล้วเสนอคณะกรรมการอิสลามประจำจังหวัดเพื่อพิจารณาแต่งตั้ง ทั้งนี้ตามระเบียบที่คณะกรรมการกลางอิสลามแห่งประเทศไทยกำหนด¹ (มาตรา 30)

2. อิหม่าม คอเต็บและบิหลัน ต้องมีคุณสมบัติและไม่มีลักษณะต้องห้าม ดังต่อไปนี้

- 1) มีคุณสมบัติและไม่มีลักษณะต้องห้ามตามมาตรา 17*
- 2) อ่านพระคัมภีร์อัลกุรอานได้ถูกต้อง
- 3) สามารถนำในการปฏิบัติศาสนาก็ได้ถูกต้องตามบัญญัติแห่งศาสนาอิสลาม
- 4) มีความสามารถในการแสดงธรรมได้
- 5) เป็นสัจปุระประจำมัสยิดนั้นมาแล้วไม่น้อยกว่าเก้าสิบวันก่อนวันคัดเลือก

¹เรื่องเดียวกัน, หน้า 23-24.

*มาตรา 17 กรรมการกลางอิสลามแห่งประเทศไทยต้องมีคุณสมบัติและไม่มีลักษณะต้องห้าม ดังต่อไปนี้

1. มีคุณสมบัติและไม่มีลักษณะต้องห้ามตามมาตรา 7 ยกเว้น (2) และ (10)
2. มีอายุไม่ต่ำกว่าสามสิบปีบริบูรณ์

อิหม่าม คอเต็บ และบิหลันไม่ถือเป็นนักพรตหรือนักบวช

การพ้นจากตำแหน่งของอิหม่าม คอเต็บ และบิหลันให้เป็นไปตามระเบียบที่

คณะกรรมการกลางอิสลามแห่งประเทศไทยกำหนด (มาตรา 31)

3. กรรมการตามมาตรา 30(4) มีวาระการดำรงตำแหน่งสี่ปี (มาตรา 34)

4. คณะกรรมการอิสลามประจำมัสยิดมีอำนาจหน้าที่ดังต่อไปนี้

1) บำรุงรักษามัสยิดและทรัพย์สินของมัสยิดให้เรียบร้อย

2) วางระเบียบปฏิบัติภายในของมัสยิดเพื่อให้การดำเนินงานของมัสยิดเป็นไปด้วยความเรียบร้อย

3) ปฏิบัติตามคำแนะนำชี้แจงของคณะกรรมการกลางอิสลามแห่งประเทศไทย และคณะกรรมการอิสลามประจำจังหวัด ในเมื่อไม่ขัดต่อบัญญัติแห่งศาสนาอิสลามและกฎหมาย

4) สนับสนุนส่งเสริมและอุปถัมภ์ในการปฏิบัติศาสนกิจ ส่งเสริมให้เกิดความสามัคคีและช่วยเหลือซึ่งกันและกันในทางที่ชอบตามบัญญัติแห่งศาสนาอิสลาม

5) พิจารณามีมติรับมุสลิมเข้าเป็นสมาชิกประจำมัสยิด

6) อำนวยความสะดวกและอบรมสั่งสอนให้สมาชิกประจำมัสยิดปฏิบัติศาสนกิจ โดยถูกต้องเคร่งครัด

7) ประนีประนอมข้อพิพาทระหว่างสมาชิกประจำมัสยิดเมื่อได้รับการร้องขอ

8) จัดให้มีและรักษาสมุดทะเบียนสมาชิกประจำมัสยิดและตรวจตราแก้ไขเพิ่มเติมสมุดทะเบียนดังกล่าวให้ถูกต้องตรงตามความเป็นจริง

9) จำหน่ายชื่อสมาชิกประจำมัสยิดออกจากทะเบียน เมื่อได้สอบสวนแล้วปรากฏว่าผู้นั้นกระทำการฝ่าฝืน หรือไม่ปฏิบัติให้ถูกต้องตามบัญญัติแห่งศาสนาอิสลาม

10) จัดให้มีทะเบียนทรัพย์สิน เอกสาร และบัญชีรายรับรายจ่ายของมัสยิดให้ถูกต้องตรงความเป็นจริง และจัดทำรายงานผลการดำเนินงาน ฐานะการเงินและทรัพย์สินของมัสยิด แล้วรายงานให้คณะกรรมการอิสลามประจำจังหวัดทราบภายในเดือนมีนาคมของทุกปี

11) ดูดวงจันทร์และแจ้งผลการดูดวงจันทร์ต่อคณะกรรมการอิสลามประจำจังหวัด

12) ส่งเสริมการศึกษาและจัดกิจกรรมที่ไม่ขัดต่อบัญญัติแห่งศาสนาอิสลาม

(มาตรา 35)

5. อิหม่ามมีอำนาจหน้าที่ดังต่อไปนี้

- 1) ปฏิบัติหน้าที่ให้เป็นไปตามบัญญัติแห่งศาสนาอิสลาม
- 2) ปกครองดูแลและแนะนำเจ้าหน้าที่ของมัสยิดให้ปฏิบัติงานในหน้าที่ให้เรียบร้อย
- 3) แนะนำให้สัปบุรุษประจำมัสยิดปฏิบัติให้ถูกต้องตามบัญญัติแห่งศาสนาอิสลาม

และกฎหมาย

- 4) อำนวยความสะดวกแก่มุสลิมในการปฏิบัติศาสนกิจ
- 5) สั่งสอนและอบรมหลักธรรมทางศาสนาอิสลามแก่บรรดาสัปบุรุษประจำมัสยิด

(มาตรา 37)

6. คอเต็บมีหน้าที่ปฏิบัติให้เป็นไปตามบัญญัติแห่งศาสนาอิสลามในการแสดงธรรมแก่สัปบุรุษประจำมัสยิด (มาตรา 38)

7. บิหลัน มีหน้าที่ปฏิบัติให้เป็นไปตามบทบัญญัติแห่งศาสนาอิสลามในการประกาศเชิญชวนให้มุสลิมปฏิบัติศาสนกิจตามเวลา¹ (มาตรา 39)

พระราชบัญญัติการบริหารองค์กรศาสนาอิสลาม พ.ศ. 2540 นั้นชี้ให้เห็นว่าการบริหารองค์กรทางศาสนาอิสลามจะบริหารในรูปของคณะกรรมการ ตั้งแต่คณะกรรมการกลางอิสลามแห่งประเทศไทย โดยมีจุฬาราชมนตรีเป็นประธานกรรมการและกรรมการ ซึ่งทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ แต่งตั้งกรรมการอิสลามประจำจังหวัด ซึ่งเป็นผู้แทนคณะกรรมการอิสลามประจำจังหวัด จังหวัดละหนึ่งคน คณะกรรมการอิสลามประจำจังหวัด ซึ่งอิหม่ามประจำมัสยิดเป็นผู้คัดเลือก มีหน้าที่สำคัญอย่างหนึ่งคือ พิจารณาแต่งตั้งและถอดถอนกรรมการมัสยิดได้ ส่วนคณะกรรมการสุดท้ายคือ คณะกรรมการมัสยิด เป็นผู้ดูแลมัสยิดและสนับสนุนสัปบุรุษปฏิบัติศาสนกิจ ตลอดจนส่งเสริมการศึกษาและจัดกิจกรรมต่าง ๆ

¹ธีรพล อรุณะภัสกร และคณะ, เรื่องเดิม, หน้า 24-29.

การจัดการศึกษาในกระแสปริวัตรตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ
พ.ศ. 2542

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ ฉบับนี้ มี 9 หมวดกับบทเฉพาะกาล มี 78 มาตรา มีสาระสำคัญที่ครูต้องรับรู้และปฏิบัติ แบ่งเป็น 6 ประเด็น ดังนี้

หนึ่ง : ความมุ่งหมายและหลักการ

1. ความมุ่งหมายต้องจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ ทั้งกาย ใจ สติปัญญา ความรู้และคุณธรรม (มาตรา 6)

2. หลักการ เป็นการศึกษาตลอดชีวิต ให้สังคมมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาและมีการพัฒนาสาระกระบวนการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง (มาตรา 8)

สอง : ระบบและโครงสร้างใหม่

1. การจัดระบบโครงสร้างให้มีเอกภาพด้านนโยบายและมีความหลากหลายในการปฏิบัติ กระจายอำนาจไปสู่เขตพื้นที่การศึกษา สถานศึกษาและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (มาตรา 9)

2. ระดับการศึกษา มี 2 ระดับ คือ การศึกษาขั้นพื้นฐาน 12 ปี กับการศึกษาระดับอุดมศึกษา (มาตรา 16)

3. บุคคลมีสิทธิและโอกาสเสมอกันในการรับการศึกษาขั้นพื้นฐาน รัฐต้องจัดให้มีอย่างทั่วถึง และมีคุณภาพ โดยไม่เก็บค่าใช้จ่าย (มาตรา 10) โดยเฉพาะการศึกษาภาคบังคับ 9 ปี (7 ขวบ-16 ขวบ) (มาตรา 17)

4. รูปแบบการจัดการศึกษามี 3 รูปแบบ คือ การศึกษาในระบบ การศึกษานอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัย ซึ่งสามารถโอนผลการเรียนที่สะสมไว้ได้ (มาตรา 15)

5. การจัดการศึกษาขั้นปฐมวัย และการศึกษาขั้นพื้นฐาน เปิดโอกาสให้ทุกส่วนในสังคมสามารถจัดได้ดังนี้

5.1 สถานพัฒนาเด็กปฐมวัย เช่น ศูนย์เด็กเล็ก ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ศูนย์พัฒนาเด็กก่อนเกณฑ์ของสถาบันศาสนา ศูนย์บริหารช่วยเหลือระยะแรกเริ่มของเด็กพิการ เด็กที่มีความต้องการพิเศษ ฯลฯ

5.2 โรงเรียนทั้งของรัฐ ของเอกชน และของศาสนสถาน

5.3 ศูนย์การเรียนรู้ ได้แก่ สถานที่เรียนที่หน่วยงานจัดการศึกษานอกโรงเรียน บุคคล ครอบครัว ชุมชน องค์กรชุมชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น องค์กรเอกชน องค์กรวิชาชีพ สถาบันศาสนา สถานประกอบการ สถานสงเคราะห์ ฯลฯ เป็นผู้จัด (มาตรา 18)

6. การจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษา มี 2 ระดับ คือ ระดับต่ำกว่าปริญญา และระดับปริญญา (มาตรา 16) ให้จัดในมหาวิทยาลัย สถาบันวิทยาลัย หรือหน่วยงานที่เรียกชื่ออย่างอื่น (มาตรา 19) สถานศึกษาของรัฐที่จัดการศึกษาระดับปริญญาเป็นนิติบุคคล อาจเป็นส่วนราชการ หรือเป็นหน่วยงานในกำกับของรัฐ (มาตรา 36) คณะกรรมการเขตพื้นที่การศึกษาจะดูแลสถาบัน การศึกษาระดับอุดมศึกษา ระดับต่ำกว่าปริญญาด้วย (มาตรา 38)

7. การจัดการศึกษาเอกชน มีความอิสระภายใต้การกำกับติดตามและประเมินคุณภาพ มาตรฐานการจากรัฐเช่นเดียวกับสถานศึกษาของรัฐ (มาตรา 43)

สาม : แนวจัดการศึกษาและกระบวนการเรียนรู้

1. แนวจัดการศึกษาต้องยึดหลักว่าผู้เรียนทุกคนมีความสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้ ให้ถือว่าผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด (มาตรา 22)

2. การจัดการกระบวนการเรียนรู้ ครู และผู้บริหารการศึกษามีแนวทาง ดังนี้

1) จัดเนื้อหา สาระ และกิจกรรมให้สอดคล้องกับความสนใจและความถนัดของผู้เรียน

2) ฝึกทักษะกระบวนการคิด การจัดการ เผชิญสถานการณ์การประยุกต์ความรู้ มาใช้ เพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหา

3) จัดกิจกรรมให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากประสบการณ์จริง ฝึกการปฏิบัติให้ทำได้ คิดเป็น ทำเป็น รักการอ่าน เกิดการใฝ่รู้อย่างต่อเนื่อง

4) จัดการเรียนการสอนโดยผสมผสาน สาระความรู้ด้านต่าง ๆ อย่างมีสัดส่วน สมดุล รวมทั้งปลูกฝังคุณธรรม

5) ส่งเสริมให้ผู้สอนสามารถจัดบรรยากาศ สภาพแวดล้อม สื่อการเรียนและอำนวยความสะดวก เพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ และมีความรอบรู้

6) จัดการเรียนรู้ให้เกิดขึ้นได้ทุกเวลา ทุกสถานที่ มีการประสานความร่วมมือกับ บิดามารดา ผู้ปกครอง และชุมชน ร่วมกันพัฒนาผู้เรียน (มาตรา 24)

นอกจากนี้ครูยังต้องสามารถทำการวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับผู้เรียน ในแต่ละระดับด้วย (มาตรา 30)

สี่ : มาตรฐาน และการประกันคุณภาพ

1. การศึกษาทุกระดับต้องมีระบบการประกันคุณภาพการศึกษา (มาตรา 47) โดยมี สำนักงานรับรองมาตรฐานและประกันคุณภาพการศึกษาเป็นองค์กรมหาชน ทำหน้าที่พัฒนา เกณฑ์ วิธีการประเมินคุณภาพภายนอก (มาตรา 49)

2. สถานศึกษาทุกแห่งต้องทำการประเมินคุณภาพภายนอก อย่างน้อย 1 ครั้ง ในทุก 5 ปี และให้ถือการประกันคุณภาพภายในเป็นส่วนหนึ่งของการบริหารการศึกษาที่ต้องดำเนินการอย่างต่อเนื่องทุกปี จัดทำรายงานเปิดเผยต่อสาธารณะ (มาตรา 48)

ห้า : องค์กรวิชาชีพครู ใบบรรณกบวิชาชีพครู และผู้บริหารการศึกษา

พระราชบัญญัติการศึกษา 2542 ให้ความสำคัญกับครูมากจึงยกเป็นหมวดที่ 7 ว่าด้วยครู คณาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษา มีสาระโดยสรุปดังนี้

1. ให้มีองค์กรวิชาชีพครู มีฐานะเป็นองค์กรอิสระภายใต้การบริหารของสภาวิชาชีพ ในกำกับของกระทรวง มีอำนาจหน้าที่กำหนดวิชาชีพ ออกและเพิกถอนใบอนุญาตประกอบวิชาชีพ กำกับดูแลการปฏิบัติตามมาตรฐาน และจรรยาบรรณของวิชาชีพ (มาตรา 53)

2. ครู ผู้บริหารสถานศึกษา ผู้บริหารการศึกษา และบุคลากรทางการศึกษาอื่น ทั้งของรัฐและเอกชนต้องมีใบอนุญาตประกอบวิชาชีพตามที่กฎหมายกำหนด (มาตรา 53)

3. ให้มีองค์กรกลางบริหารบุคคลของข้าราชการครู โดยยึดหลักการกระจายอำนาจ การบริหารงานบุคคลสู่เขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษา (มาตรา 54)

4. มีกฎหมายว่าด้วยเงินเดือน ค่าตอบแทน สวัสดิการ สิทธิประโยชน์เกื้อกูลสำหรับ ข้าราชการครู เพื่อให้มีรายได้ที่เพียงพอและเหมาะสม รวมทั้งตั้งกองทุนส่งเสริมครู สนับสนุน การริเริ่ม สร้างสรรค์ (มาตรา 55)

หก : การระดมทรัพยากร ทุน และสื่อเพื่อการศึกษา

สองหมวดสุดท้ายของพระราชบัญญัติการศึกษา 2542 ให้ระดมทรัพยากร ทุน และสื่อ เทคโนโลยี เพื่อสนับสนุนการศึกษาอย่างเต็มที่ ทั้งจากภาครัฐ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น บุคคล ครอบครั้ว ชุมชน องค์กรชุมชน เอกชน องค์กรวิชาชีพ สถาบันศาสนา ฯลฯ โดยอาจจัดเก็บ ภาษีเพื่อการศึกษาด้วยตามความเหมาะสม (มาตรา 58) และให้รัฐจัดสรรงบประมาณแผ่นดิน ให้กับการศึกษาในฐานะที่มีความสูงสุดต่อการพัฒนาที่ยั่งยืน (มาตรา 60)

ให้สถานศึกษาของรัฐที่เป็นนิติบุคคลมีอำนาจในการปกครอง ดูแล บำรุงรักษาใช้ และจัดหาผลประโยชน์จากทรัพย์สินของสถานศึกษา (มาตรา 59)

รัฐต้องจัดสรรเงินอุดหนุนการศึกษาที่จัดโดยบุคคล ครอบครั้ว องค์กรชุมชน องค์กร เอกชน องค์กรวิชาชีพ สถาบันศาสนา สถานประกอบการ และสถาบันสังคมอื่น ๆ ตามความ เหมาะสม เพื่อให้สามารถจัดการศึกษาได้ (มาตรา 61)

ทั้งนี้ให้มีระบบการตรวจสอบ ติดตาม และประเมินประสิทธิภาพและประสิทธิผล การใช้จ่ายงบประมาณ (มาตรา 62)

ในส่วนเทคโนโลยี รัฐต้องจัดสรรคลื่นความถี่และสื่อต่าง ๆ ที่จำเป็นเพื่อประโยชน์สำหรับการศึกษา (มาตรา 63) ผู้เรียนมีสิทธิได้รับการพัฒนาขีดความสามารถในการใช้เทคโนโลยีเพื่อการศึกษา (มาตรา 66) โดยต้องมีการระดมทุนเพื่อจัดตั้งกองทุนพัฒนาเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา (มาตรา 68) มีหน่วยกลาง เพื่อประสานงาน (มาตรา 69)¹

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติกับอิสลามศึกษา

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 กับแนวทางการจัดการศึกษาตามแนวศาสนาอิสลาม

หนึ่ง : ความมุ่งหมายและหลักการ

1. ความมุ่งหมายหรือเป้าหมายทางการศึกษาตามแนวศาสนาอิสลามนั้นมีดังนี้

1.1 เป้าหมายทางด้านจิตใจ โดยที่มนุษย์มีความประสงค์ต้องการความเชื่อที่เป็นหลักยึดจิตใจ วิชาความรู้ และจริยธรรมอันดีงาม ซึ่งจะนำไปสู่ความดีอันสูงสุด ทั้งภพนี้และภพหน้า

1.2 เป้าหมายทางด้านวัตถุ ซึ่งหมายถึงปัจจัยพื้นฐานที่เป็นตามความต้องการของมนุษย์ เช่น ที่อยู่อาศัย เครื่องนุ่งห่ม อาหาร และยารักษาโรค ซึ่งทั้งหมดนี้เป็นความต้องการทางกาย²

2. หลักการ การจัดการศึกษาตามหลักศาสนาอิสลามนั้น หลักการต่าง ๆ ได้เอามาจากอัลกุรอาน และหะดีษ ซึ่งระบุไว้มากมาย ดังเช่น

“พวกท่านจงศึกษาตั้งแต่อยู่ในเปลจนถึงหลุมฝัง”³

ก็คือการศึกษาตลอดชีวิตนั่นเอง ที่สังคมเรียกร้องและเผยแพร่อยู่ตลอดเวลาตามการศึกษากระแสหลัก ดังนั้นกระบวนการศึกษาในอิสลามจึงครอบคลุมวิถีชีวิตทั้งหมดเริ่มจากครอบครัวและการดำเนินชีวิต

¹สมโชติ อ๋องสกุล, เรื่องเดิม, หน้า 69.

²วินัย สะมะฮูน. การศึกษาองค์ความรู้ เรื่อง การจัดการศึกษาทางเลือกในรูปแบบศูนย์การเรียนรู้โดยสถาบันศาสนาอิสลามในประเทศไทย. เสนอต่อคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, กรกฎาคม 2543, หน้า 12-13.

³เรื่องเดียวกัน, หน้า 9

สอง : ระบบและโครงสร้าง

1. รูปแบบการศึกษามี 3 รูปแบบ คือ การศึกษาในระบบ การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย ซึ่งขณะนี้โรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม 15 (1) เป็นโรงเรียนที่จัดการศึกษาในระบบ โรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามตามมาตรา 15 (2) ที่สอนเฉพาะวิชาศาสนาอย่างเดียว และไม่ได้รับการอุดหนุนจากรัฐบาล เป็นโรงเรียนที่จัดการศึกษานอกระบบ ส่วนการศึกษาตามอัธยาศัยเป็นการศึกษาในปอเนาะแบบดั้งเดิมหรือการสอนตามบ้านผู้รู้ก็ได้

2. ระบบการศึกษา

2.1 การจัดการศึกษาขั้นปฐมวัย ตามหลักศาสนาอิสลาม ซึ่งจัดได้ดังนี้

2.1.1 ศูนย์พัฒนาเด็กก่อนเกณฑ์ ได้แก่ ศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ประจำมัสยิด หรือที่เรียกว่าระดับเรอฎาะฮ์ (Raudhah) หรือบางคนเรียกว่าอนุบาลอิสลาม¹ เป็นการจัดการศึกษาให้แก่บุตรหลานชาวไทยมุสลิมอายุ 3-5 ปี ซึ่งการดำเนินการมี 2 ลักษณะ

2.1.1.1 จัดโดยเอกชนไม่ขึ้นตรงต่อมัสยิดใด ๆ บางแห่งจัดกรับ-ส่ง โดยผู้ปกครองจ่ายค่ากรับ-ส่ง ค่าอาหารกลางวัน ค่าธรรมเนียม และค่าเล่าเรียนด้วย

2.1.1.2 จัดโดยมัสยิด ตามระเบียบกรมการศาสนา กระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ.2538 ประกาศใช้เมื่อวันที่ 8 พฤษภาคม พ.ศ.2538 ซึ่งจะได้รับเงินอุดหนุนเป็นค่าตอบแทนครูพี่เลี้ยง ตามระเบียบกำหนด² และจะต้องใช้หลักสูตรหรือที่เรียกว่า แนวการจัดประสบการณ์ที่กรมการศาสนากำหนดไว้เป็นแนวทาง และถือปฏิบัติตามระเบียบที่กำหนดไว้³

2.2 การสอนศาสนาและจริยธรรม เป็นการจัดการเรียนการสอนที่มัสยิดเช่นกัน ได้แก่ ศูนย์อบรมศาสนาอิสลามและจริยธรรมประจำมัสยิด ซึ่งจัดตั้งขึ้นในบริเวณมัสยิด หรือที่อื่น ๆ นอกมัสยิดที่มีผู้บริจาคหรือยกให้มัสยิด เพื่อจัดเป็นสถานที่ให้การศึกษอบรมศาสนาอิสลามและจริยธรรม ตลอดจนจัดกิจกรรมศาสนาและประเพณีอันดีงามของผู้ที่นับถือศาสนา

¹พิสุทธิ บุญเจริญ. "ระบบการจัดการศึกษาอิสลามในพื้นที่ 5 จังหวัดชายแดนภาคใต้". รุสมิแล. ปีที่ 19 ฉบับที่ 1 มกราคม-เมษายน 2541, หน้า 16.

²กรมการศาสนา กระทรวงศึกษาธิการ. ระเบียบกรมการศาสนาว่าด้วยศูนย์อบรมเด็กเล็กก่อนเกณฑ์ประจำมัสยิด พ.ศ.2538. (กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์การศาสนา, 2538), หน้า 5

³พิสุทธิ บุญเจริญ, เรื่องเดิม, หน้า 17.

อิสลาม¹ หรือเรียกอีกอย่างหนึ่งว่าตาดีกา โดยจัดการเรียนการสอนให้กับเด็กอายุ 6-12 ปี และมีระเบียบของกรมการศาสนาเรียกว่าระเบียบกรมการศาสนาว่าด้วยศูนย์อบรมศาสนาอิสลามและจริยธรรมประจำมัสยิด พ.ศ.2540 รongรับ

2.3 การจัดการศึกษาระดับมัธยมศึกษา เป็นการจัดการศึกษาตามโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม ตามมาตรา 15 (1) และ 15 (2) ซึ่งได้พัฒนามาจากการจัดการศึกษาที่เรียกว่า "ปอเนาะ" โรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม ตามมาตรา 15 (1) นั้นจะสอนทั้งวิชาศาสนาและวิชาสามัญควบคู่กันไป ส่วนโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามตามมาตรา 15 (2) นั้น สอนวิชาศาสนาควบคู่กับวิชาสามัญและสอนวิชาศาสนาอย่างเดียวด้วย

2.4 การจัดการศึกษาระดับต่ำกว่าปริญญา เปิดสอนในวิทยาลัยอิสลามที่ยะลา สอนเฉพาะอิสลามศึกษาอย่างเดียว เป็นการต่อยอดให้กับนักเรียนที่เรียนจบจากโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม ทั้ง 15 (1) และ 15 (2)

2.5 การจัดการศึกษาระดับปริญญา ซึ่งจะเปิดสอนที่วิทยาลัยอิสลามในมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี สอนในระดับปริญญาตรี วิชาเอกอิสลามศึกษาสาม : แนวจัดการศึกษา และกระบวนการเรียนรู้

การจัดการศึกษาศาสนาอิสลามเบื้องต้นโดยสถาบันมัสยิด หรือองค์กรเอกชนอื่น ๆ ในภาพรวมของประเทศไทย ได้นำมาจัดเป็นระบบเพื่อถ่ายโอนในแต่ละชุมชนและท้องถิ่น เพื่อจะให้เห็นความมีเอกภาพพอสมควร โดยจะประกอบไปด้วย

1. องค์ความรู้ ที่ผู้ศึกษาควรจะได้รับจากการพัฒนาการเรียนรู้ของตน
2. กิจกรรมการเรียนรู้ที่จะต้องใช้ตัวผู้เรียนเป็นศูนย์การเรียนรู้
3. แหล่งการเรียนรู้ที่ผู้เรียนควรจะได้แสวงหา เพื่อให้เป็นภาพรวมของผู้เรียนกับสังคมหรือชุมชนหรือท้องถิ่นนั้น ๆ
4. สื่อการเรียนรู้ที่ผู้สอนและผู้เรียนจะได้ใช้เป็นตัวกลาง ในการให้การเรียนรู้พัฒนาตามองค์ความรู้ที่กำหนด
5. การประเมินผลที่ผู้สอนและชุมชนสามารถตรวจสอบผลการเรียนรู้นั้นได้ว่าก้าวหน้าหรือเพิ่มเติมประการใด

¹กรมการศาสนา กระทรวงศึกษาธิการ. ระเบียบกรมการศาสนาว่าด้วยศูนย์อบรมศาสนาอิสลาม และจริยธรรมประจำมัสยิด พ.ศ.2540. หน้า 1, (เอกสารอัดสำเนา).

6. การเทียบโอน ที่สามารถถ่ายโอนการเรียนไปสู่หน่วยการเรียนรู้อื่นหรือองค์ความรู้อื่นที่ใกล้เคียงกัน¹

สี่ : มาตรฐานและการประกันคุณภาพ

กระทรวงศึกษาธิการได้กำหนดระเบียบที่เรียกว่าเป็นระเบียบกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยการกำหนดมาตรฐานโรงเรียนเอกชนระดับมัธยมศึกษาที่เปิดสอนวิชาศาสนาอิสลามและวิชาสามัญ พ.ศ.2536 ซึ่งระเบียบนี้จะเป็นหลักเกณฑ์การประเมินคุณสมบัติและสภาพความพร้อมตามเกณฑ์มาตรฐานในการประเมินโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามจากประเภท 15 (2) มาเป็น 15 (1) โดยมีเงื่อนไขว่าโรงเรียนที่แปรสภาพจาก 15 (2) เป็น 15 (1) นั้น จะต้องคืนครูที่สอนวิชาสามัญให้กับสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชนภายใน 5 ปี ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2536-2541 เพื่อจะได้เอาครูเหล่านั้นไปสอนในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามตามมาตรา 15 (2) ประการที่หนึ่ง และอีกประการหนึ่ง โรงเรียนที่แปรสภาพเป็น 15 (1) จะต้องจดทะเบียนเป็นของมูลนิธิโดยนิตินัย เพราะรัฐบาลเห็นว่าถ้าเป็นมูลนิธิแล้วการยุบเลิกโรงเรียนจะเป็นไปได้ยาก โดยที่รัฐบาลจะยื่นมือเข้าไปช่วยเหลือโรงเรียนเหล่านี้ได้ และโรงเรียนเหล่านี้จะได้รับการอุดหนุน 100%² และยังมีโรงเรียนอีกหลายโรงเรียนที่เป็นโรงเรียนประเภท 15 (1) แล้วยังไม่จดทะเบียนเป็นมูลนิธิ เพราะเข้าใจว่าเมื่อเป็นมูลนิธิแล้ว ถ้ายุบ เลิกโรงเรียน ทรัพย์สินต่าง ๆ จะตกเป็นของรัฐบาล³ ซึ่งเป็นการเข้าใจที่ผิด แต่อย่างไรก็ตามบางโรงเรียนโดยนิตินัยเป็นมูลนิธิโดยแต่งตั้งคนใกล้ชิดเป็นกรรมการมูลนิธิแทบทั้งสิ้น เพราะฉะนั้นโดยพฤตินัยแล้วประธานมูลนิธิสามารถเอาเงินมูลนิธิเข้าบัญชีของตนเองได้⁴

¹วินัย ธรรมะอูน. การศึกษาองค์ความรู้ เรื่อง การจัดการศึกษาทางเลือกในรูปแบบศูนย์การเรียนรู้โดยสถาบันศาสนาอิสลามในประเทศไทย. เสนอต่อคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, กรกฎาคม 2543, หน้า

²สัมภาษณ์ นีอาเรฟ ระเบิดนอฮมัด, วันเวลา และสถานที่เดิม

³สัมภาษณ์ มูอ้าหมัดกาแม แวมูซอ, วันเวลา และสถานที่เดิม

⁴สัมภาษณ์ นีอาเรฟ ระเบิดนอฮมัด.

สำหรับเรื่องของการประกันคุณภาพตามมาตรา 48 และ 49 คือการประกันคุณภาพภายใน และการประกันคุณภาพภายนอก ซึ่งโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาจะต้องมีความพร้อม ส่วนการประกันภายนอก ขณะนี้อยู่ในขั้นตอนของการร่างมาตรฐานเสนอเป็นกฎกระทรวง เพราะฉะนั้นประกันภายนอกยังไม่มีกฎเกณฑ์เป็นตัวกำหนดมาตรฐานออกมา สำหรับการประกันคุณภาพภายในนั้น สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชนได้จัดทำมาตรฐานออกมาแล้ว¹

ห้า : องค์กรวิชาชีพครู ไปประกอบวิชาชีพครู และผู้บริหารโรงเรียน

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 ให้ความสำคัญกับครูมาก และได้บัญญัติไว้ในมาตรา 53 ว่า “ครู ผู้บริหารสถานศึกษา ผู้บริหารการศึกษาและบุคลากรทางการศึกษาอื่น ทั้งของรัฐและเอกชน ต้องมีใบอนุญาตประกอบวิชาชีพตามที่กฎหมายกำหนด”²

ดังนั้นโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม เป็นโรงเรียนเอกชนประเภทหนึ่งที่อยู่ในการกำกับดูแลของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน (ส.ช.) ที่จัดการเรียนการสอนทั้งวิชาสามัญและวิชาศาสนา เหมือนกับโรงเรียนพระปริยัติธรรมของศาสนาพุทธ ดังนั้นโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามจึงต้องจัดเป็นสถานศึกษาขั้นพื้นฐานตามมาตรา 18 (2)* แห่งพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 และต้องอยู่ภายใต้การดูแลของเขตพื้นที่การศึกษาด้วย ส่วนครูที่สอนในโรงเรียนเหล่านี้จะมี 2 ประเภท คือ ข้าราชการครูที่ ส.ช. ส่งไปช่วยสอน และครูสอนศาสนาอิสลาม ซึ่งต่อไปข้าราชการครูช่วยสอนจะต้องมีใบอนุญาตประกอบวิชาชีพ เนื่องจากพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติกำหนดไว้ว่า ครูที่มีหน้าที่หลักในการสอนจะต้องมีใบอนุญาตประกอบวิชาชีพ ส่วนครูสอนศาสนาไม่จำเป็นต้องมีใบอนุญาตประกอบวิชาชีพ เพราะถือว่าเป็นวิทยากรพิเศษที่เข้ามาบรรยายด้านศาสนาเท่านั้น

สำหรับในส่วนของผู้บริหารโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามก็ต้องใบอนุญาตประกอบวิชาชีพผู้บริหารสถานศึกษา เช่นเดียวกับผู้บริหารโรงเรียนเอกชนทั่วไป เพราะการก่อตั้งโรงเรียนประเภทนี้ในปัจจุบันได้ใช้หลักเกณฑ์เดียวกับโรงเรียนเอกชนทั่วไป

¹ทางนำ. ประจำปีเดือนกุมภาพันธ์ 2543, หน้า 4.

²ราชกิจจานุเบกษา ฉบับกฤษฎีกา เล่ม 116 ตอน 74 ก. วันที่ 19 สิงหาคม 2542, หน้า 50.

*มาตรา 18 (2) โรงเรียน ได้แก่ โรงเรียนของรัฐ โรงเรียนเอกชน และโรงเรียนที่สังกัดสถาบันพุทธศาสนา หรือศาสนาอื่น

กรณีที่มีปัญหาว่าครูโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามส่วนหนึ่งยังไม่มีวุฒิปริญญาตรี ซึ่งจะไม่สามารถมีใบประกอบวิชาชีพครูได้นั้น เห็นว่าครูเหล่านั้นสามารถไปเรียนต่อหรือเทียบประสบการณ์ได้ แต่ถ้าถึงระยะหนึ่งแล้วยังไม่สามารถปรับตัวได้ก็คงต้องหันไปประกอบอาชีพอื่น¹

ทก : การระดมทรัพยากร หุน และสื่อเพื่อการศึกษา

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 ได้ให้สิทธิกับบุคคล ชุมชน สถาบันสังคม และสถาบันศาสนา รวมถึงองค์กรเอกชน สถานประกอบการสามารถจัดการศึกษาได้ สำหรับการจัดการศึกษาศาสนาอิสลามเบื้องต้นนั้น มัสยิดถือเป็นองค์กรที่สำคัญที่สุด ทั้งที่จดทะเบียนถูกต้องตามกฎหมายและมีได้จดทะเบียนถูกต้อง ในจังหวัดชายแดนภาคใต้ โดยเฉพาะยะลา ปัตตานี และนราธิวาส มีมัสยิดที่จดทะเบียนทั้งสิ้น 1,550 แห่ง²

ในขณะนี้ได้มี “พระราชบัญญัติการบริหารองค์กรศาสนาอิสลาม พ.ศ.2540” ซึ่งได้กล่าวมาแล้วในข้างต้น อย่างไรก็ตามเป็นที่น่าสังเกตว่ามัสยิดจะอยู่ในความควบคุมดูแลของกระทรวงมหาดไทย แต่เงินอุดหนุนนั้นไปขอเอาจากกรมการศาสนา กระทรวงศึกษาธิการ เรื่องนี้มีผู้ให้ความเห็นว่า

“เรื่องศาสนา มันจะอยู่ 2 กระทรวง คือ กระทรวงมหาดไทยนั้นดูแลความมั่นคงของพื้นที่ ความปลอดภัยของพื้นที่ เพราะฉะนั้นกรมการอิสลามประจำมัสยิด กรมการอิสลามประจำจังหวัด กรมการกลางอิสลามแห่งประเทศไทยอยู่ในความดูแลของกระทรวงมหาดไทย มีสายงานตั้งแต่จุฬาราชมนตรี ซึ่งทำงานให้กระทรวงมหาดไทยในฐานะประธานกรมการกลางอิสลามแห่งประเทศไทย ซึ่งดูแลกรมการอิสลามประจำจังหวัด ดูแลกรมการอิสลามประจำมัสยิดทั่วประเทศ แต่ในขณะเดียวกันจุฬาราชมนตรีนั้น เป็นที่ปรึกษาของกระทรวงศึกษาธิการในด้านวัฒนธรรม

¹เดลินิวส์. 15 ธันวาคม 2543, หน้า 12.

²วินัย สะมะฮูน. การศึกษาองค์ความรู้ เรื่อง การจัดการศึกษาทางเลือกในรูปแบบศูนย์การเรียนโดยสถาบันศาสนาอิสลามในประเทศไทย เสนอต่อคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. กรกฎาคม 2543, หน้า 33.

ว่าอะไรถูก อะไรไม่ถูกต้องนั้น ที่จุฬาราชมนตรีเสนอ 24 ข้อว่า สิ่งเหล่านี้ จะทำในกระทรวงศึกษาธิการหรือกระทรวงมหาดไทยก็แล้วแต่ มันผิดมัน ถูกอย่างไรก็ออกมาแล้ว เพราะฉะนั้นในเรื่องการให้ความช่วยเหลือทาง กระทรวงมหาดไทยและกระทรวงศึกษาธิการนั้นเป็นการแบ่งความ รับผิดชอบระหว่างสองกระทรวง ซึ่งอันหนึ่งเกี่ยวข้องในด้านวัฒนธรรม อีกอันหนึ่งเกี่ยวข้องในด้านความสงบสุขทำด้วยกัน...”¹

นักวิชาการมุสลิมอีกท่านหนึ่ง ได้ให้เหตุผลในเรื่องเดียวกันนี้ว่า

“เท่าที่ทราบเป็นอย่างนั้น 2 กระทรวงคุมอยู่ ฝ่ายจดทะเบียนมัสยิด การดูแลขึ้นอยู่กับกระทรวงมหาดไทย ฝ่ายอุดหนุนก็อยู่ฝ่ายอุดหนุน กรมการศาสนาอยู่ที่กระทรวงศึกษาธิการ เราพยายามจะให้ ไปอยู่ กระทรวงเดียว อยู่กับใครก็ได้ แต่ว่า พ.ร.บ.ใหม่ตอนที่ผมเป็นวุฒิสมาชิก อยู่那儿 อยากจะพยายามให้เป็นของมหาดไทย เพื่อสะดวกในการตั้ง งบประมาณพัฒนา มัสยิด บุรณะหรือบำรุงมัสยิดนี้ให้สอดคล้องมากขึ้น แต่ไม่ทราบว่า พ.ร.บ. มันตกตอนที่ยุบสภา ทราบว่าเวลานี้เข้าใหม่ คิดว่า ถ้าสำเร็จ หรือออกมาคิดว่า การดูแลมัสยิดนี้จะอยู่ในกระทรวงมหาดไทย ตามที่เราเสนอไป”²

ในขณะเดียวกันกระทรวงศึกษาธิการโดยกรมการศาสนาจัดค่านิตยภัคให้แก่เจ้าอาวาส และอิหม่ามประจำมัสยิด เป็นรายเดือน ๆ ละ 500 บาท³

¹สัมภาษณ์ โมหัมมัด อับดุลกาเดร์. วัน เวลา และสถานที่เดิม.

²สัมภาษณ์ ดาโต๊ะอุมาร์ ตอยิบ. วัน เวลา และสถานที่เดิม.

³พรรคประชาธิปไตย. สารประชาธิปไตย. หน้า 3.

นอกจากนี้มีการจัดตั้งศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ประจำมัสยิดที่เรียกว่า เราฎาะฮ์ และมีระเบียบรองรับเรียกว่า "ระเบียบกรมการศาสนาว่าด้วยศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ประจำมัสยิด พ.ศ.2538" และมีการจัดตั้งศูนย์อบรมศาสนาอิสลามและจริยธรรมประจำมัสยิดที่เรียกว่า ตาติกา ซึ่งมีระเบียบของกรมการศาสนารองรับเช่นเดียวกัน เรียกว่า "ระเบียบกรมการศาสนาว่าด้วยศูนย์อบรมศาสนาอิสลามและจริยธรรมประจำมัสยิด พ.ศ.2540" และให้เงินอุดหนุนสถานศึกษาเหล่านี้ด้วย

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 ที่ส่งผลกระทบต่อการจัดการศึกษาของชาวไทยมุสลิม มีดังนี้

มาตรา 17 ให้มีการศึกษาภาคบังคับจำนวนเก้าปี โดยให้เด็กซึ่งมีอายุย่างเข้าปีที่เจ็ดเข้าเรียนในสถานศึกษาชั้นพื้นฐานจนอายุย่างเข้าปีที่สิบหก เว้นแต่สอบได้ชั้นปีที่เก้าของการศึกษาภาคบังคับ หลักเกณฑ์และการนับอายุให้เป็นไปตามที่กำหนดไว้ในกฎกระทรวง¹

จะเห็นได้ว่า แต่เดิมนั้นกระทรวงศึกษาธิการบังคับเรียน 6 ปี เมื่อเปลี่ยนเป็น 9 ปี ผลกระทบต่อชาวไทยมุสลิมก็คือ ความพร้อมที่จะทำตามพระราชบัญญัติมีน้อย เช่น นักเรียนที่จบ ป.6 แล้วสามารถที่จะเรียนศาสนาอย่างเดียวใน ม. 1 ก็จะไม่เรียนไม่ได้แล้ว ดร.รุ่ง แก้วแดง ได้ให้ความเห็นว่า "โรงเรียนเอกชนมุสลิมคงสอนตามที่เคยสอน เพียงแต่หลักสูตรแกนกลางที่เป็นสามัญจะมาจากกระทรวง สำหรับที่สอนศาสนาแล้วน ๗ (ตามมาตรา 15 (2)) ที่เคยเรียนกัน ก็ไปลงทะเบียนเรียนกับโรงเรียนสามัญใกล้กับโรงเรียนสอนศาสนาที่ตนเองเรียน"²

ดังนั้น หลังจากที่พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติบังคับใช้เด็กที่เคยเรียนศาสนาแล้วน ๗ ก็จะแบ่งเป็นสองส่วน ส่วนหนึ่ง คือ ไปลงทะเบียนเรียนกับโรงเรียนสามัญที่ใกล้กับโรงเรียนสอนศาสนา อีกส่วนหนึ่ง คือ เรียนในโรงเรียนสอนศาสนาของตนเอง โดยมาตรา 27 ที่เกี่ยวเนื่องกัน เมื่อบังคับเรียน 9 ปี ก็ต้องเรียนสามัญ หรือหลักสูตรที่มาจากกระทรวงศึกษาธิการส่วนหนึ่ง และหลักสูตรของโรงเรียนอีกส่วนหนึ่ง

¹ราชกิจจานุเบกษา ฉบับกฤษฎีกา เล่ม 116 ตอนที่ 74 ก. วันที่ 19 สิงหาคม 2542, หน้า 18-19.

²ทางนำ. ประจำเดือนกุมภาพันธ์ 2543, หน้า 4.

ดร.รุ่ง แก้วแดง เลขาธิการสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ ได้อธิบาย มาตรา 27 ว่า หลักสูตรของโรงเรียนเอง คือ หลักสูตรของสถานศึกษา (ศาลาล้วน) กับอีกส่วนหนึ่ง คือ หลักสูตรแกนกลาง หรือหลักสูตรสามัญที่กระทรวงบังคับสอน หลักสูตรแกนกลาง คือ หลักสูตรที่นักเรียนสามารถลงทะเบียนเรียนกับโรงเรียนสามัญใกล้กับโรงเรียนเอกชนสอนศาสนา อิสลามได้¹

ส่วนเรื่องการช่วยเหลืออื่น ๆ "ทางรัฐจะให้เป็นการคุ้มครองการศึกษา สมมุติว่าให้มา 100 ส่วน ถ้าหากว่าในอนาคตกำหนดว่า หลักสูตรแกนกลางสามัญ 40% หลักสูตรศาสนาของโรงเรียนเอง 60% เงินอุดหนุน 100% ก็จะแบ่ง 40/60 สำหรับ 40% ที่โรงเรียนได้ก็เอาไปให้กับโรงเรียนสามัญที่นักเรียนไปลงทะเบียนเรียน อีก 60% ก็ให้กับโรงเรียนสอนศาสนา"² ข้อดีทำให้เด็กของเรามีความรู้เรื่องการค้าในชีวิตโลกดูนยานี้มากขึ้น

มาตรา 27 ให้คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานกำหนดหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน เพื่อความเป็นไทย ความเป็นพลเมืองที่ดีของชาติ การดำรงชีวิต และการประกอบอาชีพ ตลอดจนเพื่อการศึกษาต่อ

ให้สถานศึกษาขั้นพื้นฐานมีหน้าที่จัดทำสาระของหลักสูตรตามวัตถุประสงค์ในวรรคหนึ่ง ในส่วนที่เกี่ยวกับสภาพปัญหาในชุมชนและสังคม ภูมิปัญญาท้องถิ่น คุณลักษณะอันพึงประสงค์ เพื่อเป็นสมาชิกที่ดีของครอบครัว ชุมชนสังคม และประเทศชาติ³

ในการกำหนดสภาพหลักสูตรที่สอดคล้องกับสภาพปัญหาของชุมชนสังคมของโรงเรียนนั้น ๆ ก็เป็นหน้าที่ของโรงเรียนที่จะต้องทำสาระหลักสูตร คงเป็นเรื่องยากถ้าหากว่าแต่ละโรงเรียนต่างคนต่างทำ ดังนั้นทางรัฐบาลต้องให้การช่วยเหลืออุดหนุน หลักสูตรจะต้องได้มาตรฐานตามหลักในการจัดการเรียนการสอนทั่วไป เพราะฉะนั้นทั้งฝ่ายรัฐและฝ่ายเอกชนจะต้องเดินเข้าหากัน หลักสูตรที่ผ่านมาก็เป็นหลักสูตรที่แยกส่วนสามัญออกจากศาสนา แยกส่วนวิชาการต่าง ๆ ให้เป็นคนละวิชา ซึ่งขณะนี้การจัดการศึกษาไปไกลแล้วในเรื่องของการ

¹เรื่องเดียวกัน

²เรื่องเดียวกัน

³ราชกิจจานุเบกษา ฉบับกฤษฎีกา เล่มที่ 116 ตอนที่ 74 ก วันที่ 19 สิงหาคม 2542, หน้า 26-27

บูรณาการเอาหลายวิชามารวมกันนั่นคือความยากของหลักสูตรที่จะต้องดำเนินการให้เสร็จสิ้นภายใน 3 ปี ในเรื่องนี้ ดร.สุวัฒน์ เงินจ๋า ได้ให้ความคิดเห็นว่า "มุสลิมในการทำหลักสูตรของสถานศึกษานั้น ไม่เฉพาะเหมือนกันแค่ระดับประเทศเท่านั้น แต่มุสลิมทั้งโลกสามารถกำหนดสาระหลักสูตรของสถานศึกษาเหมือนกันได้โดยพื้นฐานของอิสลาม"¹ มีต้นตอของบทบัญญัติเดียวกันคือจากอัลกุรอานและหะดิษ เมื่อเอาอัลกุรอานและหะดิษเป็นต้นตอแล้วนั้นหมายความว่าอิสลามไม่ได้สอนคนให้ไปอยู่ในชีวิตหลังความตาย หรือการตายอย่างเดียว แต่สอนให้เรามีชีวิตรอด และชีวิตที่ดีในโลกดุนยานี้ด้วย นั่นคือ หลักสูตรที่เราจะต้องกำหนดให้มีทั้งสองโลก การรวมบูรณาการสามัญศาสนาเข้าด้วยกันในหลักสูตรของโรงเรียนเอง²

¹ทางนำ. ประจำเดือนกุมภาพันธ์ 2543, หน้า 4.

²เรื่องเดียวกัน